大般若波罗蜜多经

六百卷：第三百四十一卷至第三百五十卷

（简体注音本）

仁慧草堂编制

说 明

根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二三年七月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

Email：renhuicaotang@163.com

南無本師釋迦牟尼佛

目 录

起诵仪 ..... - 1 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十一 ..... - 3 -
初分巧便学品第五十五之五 ..... - 3 -
初分愿喻品第五十六之一 ..... - 21 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十二 ..... - 33 -
初分愿喻品第五十六之二 ..... - 33 -
初分坚等赞品第五十七之一 ..... - 56 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十三 ..... - 65 -
初分坚等赞品第五十七之二 ..... - 65 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十四 ..... - 97 -
初分坚等赞品第五十七之三 ..... - 97 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十五 ..... - 129 -
初分坚等赞品第五十七之四 ..... - 129 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十六 ..... - 161 -
初分坚等赞品第五十七之五 ..... - 161 -
初分嘱累品第五十八之一 ..... - 176 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十七 ..... - 190 -
初分嘱累品第五十八之二 ..... - 190 -
初分无尽品第五十九之一 ..... - 210 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十八 ..... - 219 -
初分无尽品第五十九之二 ..... - 219 -
大般若波罗蜜多经卷第三百四十九 ..... - 243 -
初分相引摄品第六十之一 ..... - 243 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十 ..... - 269 -
初分相引摄品第六十之二 ..... - 269 -
结诵仪一 ..... - 293 -
结诵仪二 ..... - 298 -

● 起诵仪

诵经警文

1、未诵前，漱口，澡手。当净三业，若三业无亏，则百福俱集。三业者，身、口、意也。端身正坐，如对圣容，则身业净也。口无杂言，断诸嬉笑，则口业净也。意不散乱，屏息万缘，则意业净也。

2、未诵前，已诵后，俱要对圣像前合掌三礼。如无佛像，对经、对空礼拜亦可。

xiāngzàn

香赞

（一遍）

lú xiāngzhà ruò　fǎ jiè méngxūn　zhū fó hǎi huì xī yáowén　suí chù
炉香乍爇．法界蒙薰．诸佛海会悉遥闻．随处
jié xiángyún　chéng yì fāng yīn　zhū fó xiànquánshēn
结祥云．诚意方殷．诸佛现全身．

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨（合掌三称）

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

（三遍）

ōng　xiū lì xiū lì　mó hē xiū lì　xiū xiū lì　sà pó hē
唵．修唎修唎．摩诃修唎．修修唎．萨婆诃．

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

（三遍）

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn

唵. 娑嚩. 婆嚩秫驮. 娑嚩达摩娑嚩. 婆嚩秫度憾.

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

（三遍）

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē

南無三满哆. 母驮喃. 唵度嚕度嚕. 地尾. 娑婆诃.

pǔ gòngyǎngzhēnyán

普供养真言

（三遍）

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ fá zǐ là hòng

唵. 誐誐曩. 三婆嚩. 韈日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó

南無本师释迦牟尼佛（合掌三称）

kāi jīng jì

开经偈

（一遍）

wú shàngshènshēnwēimiào fǎ bǎiqiānwàn jié nánzāo yù

无上甚深微妙法 百千万劫难遭遇

wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì

我今见闻得受持 愿解如来真实义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí yī

大般若波罗蜜多经卷第三百四十一

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[1]

chūfēnqiǎobiànxué pǐn dì wǔ shí wǔ zhī wǔ

初分巧便学品第五十五之五

fó yán shànxiàn rú rǔ suǒshuō ruò pú sà mó hē sà wèi

佛言：“善现，如汝所说：‘若菩萨摩诃萨为

rú lái jìn gù xué shì xué yī qiè zhì zhì fǒu ruò pú sà mó hē sà wèi

如来尽故学，是学一切智智不？若菩萨摩诃萨为

rú lái lí gù xué shì xué yī qiè zhì zhì fǒu ruò pú sà mó hē sà wèi

如来离故学，是学一切智智不？若菩萨摩诃萨为

rú lái miè gù xué shì xué yī qiè zhì zhì fǒu ruò pú sà mó hē sà wèi

如来灭故学，是学一切智智不？若菩萨摩诃萨为

rú lái wú shēng gù xué shì xué yī qiè zhì zhì fǒu ruò pú sà mó hē

如来无生故学，是学一切智智不？若菩萨摩诃

sà wèi rú lái wú miè gù xué shì xué yī qiè zhì zhì fǒu ruò pú sà mó

萨为如来无灭故学，是学一切智智不？若菩萨摩

hē sà wèi rú lái běn lái jì jìng gù xué shì xué yī qiè zhì zhì fǒu ruò

诃萨为如来本来寂静故学，是学一切智智不？若

pú sà mó hē sà wèi rú lái zì xìng niè pán gù xué shì xué yī qiè zhì zhì

菩萨摩诃萨为如来自性涅槃故学，是学一切智智

fǒu[2]？’ shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái zhēn rú jìn miè

不？’善现，于汝意云何？如来真如尽、灭、

duàn fǒu

断不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì

善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú zhēn rú rú shì xué

佛言：“善现，若菩萨摩诃萨于真如如是学，

shì xué yī qiè zhì zhì shànxiàndāng zhī zhēn rú wú jìn wú miè

是学一切智智。善现当知！真如无尽、无灭、

[1] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

[2] 丽本：不者；永乐北藏本及龙藏本：不

wú duàn bù kě zuòzhèng ruò pú sà mó hē sà yú zhēn rú rú shì xué
无断、不可作证，若菩萨摩诃萨于真如如是学，

shì xué yī qiè zhì zhì
是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué bù shī bō luó mì duō shì xué jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
学布施波罗蜜多，是学净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà xué bù shī jìng jiè ān
般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨学布施、净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō shì xué yī qiè zhì zhì
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué nèi kōng shì xué wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng
学内空，是学外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng ruò pú sà mó hē sà xué nèi kōng wàikōng nǎi zhì wú xìng
自性空。若菩萨摩诃萨学内空、外空乃至无性

zì xìngkōng shì xué yī qiè zhì zhì
自性空，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué zhēn rú shì xué fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì
学真如，是学法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè ruò pú sà mó hē sà xué zhēn rú fǎ jiè nǎi
空界、不思议界。若菩萨摩诃萨学真如、法界乃

zhì bù sī yì jiè shì xué yī qiè zhì zhì
至不思议界，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué kǔ shèng dì shì xué jí miè dàoshèng dì ruò pú sà mó hē
学苦圣谛，是学集、灭、道圣谛。若菩萨摩诃
sà xué kǔ jí miè dàoshèng dì shì xué yī qiè zhì zhì
萨学苦、集、灭、道圣谛，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是
xué sì jìng lǜ shì xué sì wú liàng sì wú sè dìng ruò pú sà mó hē
学四静虑，是学四无量、四无色定。若菩萨摩诃
sà xué sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng shì xué yī qiè zhì zhì
萨学四静虑、四无量、四无色定，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是
xué bā jiě tuō shì xué bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
学八解脱，是学八胜处、九次第定、十遍处。
ruò pú sà mó hē sà xué bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
若菩萨摩诃萨学八解脱、八胜处、九次第定、
shí biànchù shì xué yī qiè zhì zhì
十遍处，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是
xué sì niànzhù shì xué sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
学四念住，是学四正断、四神足、五根、五力、
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī ruò pú sà mó hē sà xué sì niànzhù
七等觉支、八圣道支。若菩萨摩诃萨学四念住、
sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī shì xué yī qiè zhì zhì
四正断乃至八圣道支，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是
xuékōng jiě tuōmén shì xué wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén ruò pú sà
学空解脱门，是学无相、无愿解脱门。若菩萨
mó hē sà xuékōng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén shì xué yī qiè zhì
摩诃萨学空、无相、无愿解脱门，是学一切智
zhì
智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是
xué jí xǐ dì shì xué lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí
学极喜地，是学离垢地、发光地、焰慧地、极

nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、

fǎ yún dì ruò pú sà mó hē sà xué jí xǐ dì lí gòu dì nǎi zhì fǎ
法云地。若菩萨摩诃萨学极喜地、离垢地乃至法

yún dì shì xué yī qiè zhì zhì
云地，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué wǔ yǎn shì xué liù shéntōng ruò pú sà mó hē sà xué wǔ yǎn liù
学五眼，是学六神通。若菩萨摩诃萨学五眼、六

shéntōng shì xué yī qiè zhì zhì
神通，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué fó shí lì shì xué sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà
学佛十力，是学四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò pú sà mó hē sà
悲、大喜、大舍、十八佛不共法。若菩萨摩诃萨

xué fó shí lì sì wú suǒwèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shì xué yī
学佛十力、四无所畏乃至十八佛不共法，是学一

qiè zhì zhì
切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué wú wàng shī fǎ shì xuéhéngzhù shěxìng ruò pú sà mó hē sà xué
学无忘失法，是学恒住舍性。若菩萨摩诃萨学

wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng shì xué yī qiè zhì zhì
无忘失法、恒住舍性，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué yī qiè zhì shì xuédàoxiàng zhì yī qièxiàng zhì ruò pú sà mó
学一切智，是学道相智、一切相智。若菩萨摩

hē sà xué yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qièxiàng zhì shì xué yī qiè
诃萨学一切智、道相智、一切相智，是学一切

zhì zhì
智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是

xué yī qiè tuó luó ní mén shì xué yī qiè sān mó dì mén ruò pú sà mó
学一切陀罗尼门，是学一切三摩地门。若菩萨摩
hē sà xué yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén shì xué yī qiè
诃萨学一切陀罗尼门、一切三摩地门，是学一切
zhì zhì
智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是
xué yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò pú sà mó hē sà xué yī qiè pú sà
学一切菩萨摩诃萨行。若菩萨摩诃萨学一切菩萨
mó hē sà xíng shì xué yī qiè zhì zhì
摩诃萨行，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，是
xué zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà xué zhū fó
学诸佛无上正等菩提。若菩萨摩诃萨学诸佛
wú shàngzhèngděng pú tí shì xué yī qiè zhì zhì
无上正等菩提，是学一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí zhì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，至
yī qiè xuéyuánmǎn bǐ àn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí yī qiè
一切学圆满彼岸。若菩萨摩诃萨如是学时，一切
tiān mó jí zhū wàidào jiē bù nénghuài ruò pú sà mó hē sà rú shì xué
天魔及诸外道皆不能坏。若菩萨摩诃萨如是学
shí jí zhì pú sà bú tuì zhuǎn dì ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí
时，疾至菩萨不退转地。若菩萨摩诃萨如是学时，
xíng zì zǔ fù yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué suǒ yīngxíngchù ruò
行自祖父一切如来、应、正等觉所应行处。若
pú sà mó hē sà rú shì xué shí yú néng hù fǎ wú dào suí zhuǎn ruò
菩萨摩诃萨如是学时，于能护法无倒随转。若
pú sà mó hē sà rú shì xué shí néngxíng lí àn suǒyīngzuò fǎ ruò pú
菩萨摩诃萨如是学时，能行离暗所应作法。若菩
sà mó hē sà rú shì xué shí shì xuéyán jìng zì fó tǔ fǎ ruò pú sà
萨摩诃萨如是学时，是学严净自佛土法。若菩萨
mó hē sà rú shì xué shí shì xué chéng shú zhū yǒuqíng fǎ ruò pú sà
摩诃萨如是学时，是学成熟诸有情法。若菩萨
mó hē sà rú shì xué shí biànnéng rú shí yán jìng fó tǔ ruò pú sà mó
摩诃萨如是学时，便能如实严净佛土。若菩萨摩

hē sà rú shì xué shí biànnéng rú shí chéng shú yǒu qíng ruò pú sà mó
诃萨如是学时，便能如实成熟有情。若菩萨摩
hē sà rú shì xué shí zé néng fā qǐ dà cí dà bēi āi mǐn yī qiè ruò
诃萨如是学时，则能发起大慈大悲哀愍一切。若
pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì xué sān zhuàn shí èr xíng xiàng wēi
菩萨摩诃萨如是学时，是学三转十二行相微
miào fǎ lún ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì xué dù tuō yī qiè
妙法轮。若菩萨摩诃萨如是学时，是学度脱一切
yǒu qíng zhì wú yú yī bō niè pán jiè ruò pú sà mó hē sà rú shì xué
有情置无余依般涅槃界。若菩萨摩诃萨如是学
shí shì xué bú duàn fó zhǒng miào xíng ruò pú sà mó hē sà rú shì xué
时，是学不断佛种妙行。若菩萨摩诃萨如是学
shí shì xué zhū fó wèi yǒu qíng lèi kāi gān lù mén ruò pú sà mó hē sà
时，是学诸佛为有情类开甘露门。若菩萨摩诃萨
rú shì xué shí shì xué ān lì wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng zhù sān shèng
如是学时，是学安立无量无数无边有情住三乘
fǎ ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shì xué shì xiàn yī qiè yǒu qíng
法。若菩萨摩诃萨如是学时，是学示现一切有情
jiū jìng jì miè zhēn wú wéi jiè shì zhēn xiū xué yī qiè zhì zhì rú shì xué
究竟寂灭真无为界，是真修学一切智智，如是学
zhě xià liè yǒu qíng suǒ bù néng xué ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí
者下劣有情所不能学。若菩萨摩诃萨如是学时，
néng shí bá jì yī qiè yǒu qíng shēng lǎo bìng sǐ lìng qín xiū xué suǒ yīng xué
能实拔济一切有情生老病死，令勤修学所应学
chù
处。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí jué
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，决
dìng bú fù duò yú dì yù páng shēng guǐ jiè ruò pú sà mó hē sà
定不复堕于地狱、傍生、鬼界。若菩萨摩诃萨
rú shì xué shí jué dìng bù shēng biān dì dá xù miè lì chē zhōng
如是学时，决定不生边地、达絮、蔑隶车中。
ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí jué dìng bù shēng zhān tú luó jiā
若菩萨摩诃萨如是学时，决定不生旃荼罗家、
bǔ jié suō jiā jí yú zhǒng zhǒng pín qióng bēi jiàn bú lǜ yí jiā
补羯娑家，及余种种贫穷、卑贱、不律仪家。
ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí zhōng bù lóng máng yīn yǎ luán
若菩萨摩诃萨如是学时，终不聋盲、瘖瘂、挛

bì gēn zhī bú jù bèi lǚ diānxián jí yú zhǒngzhǒng huì è chuāng
躄、根支不具、背偻、癫癎，及余种种秽恶疮

bìng ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí shēngshēngcháng dé juànshǔ
病。若菩萨摩诃萨如是学时，生生常得眷属

yuánmǎn xíngmàoduānyán yán cí wēi sù zhòngrén ài jìng ruò
圆满，形貌端严，言词威肃，众人爱敬。若

pú sà mó hē sà rú shì xué shí shēngshēng zhī chù lí hài shēngmìng
菩萨摩诃萨如是学时，生生之处离害生命，

lí bù yǔ qǔ lí yù xié xíng lí xū kuáng yǔ lí cū è yǔ lí
离不与取、离欲邪行、离虚诳语、离粗恶语、离

lí jiàn yǔ lí zá huì yǔ yì lí tān yù chēn huì xié jiàn ruò
离间语、离杂秽语，亦离贪欲、瞋恚、邪见。若

pú sà mó hē sà rú shì xué shí shēngshēng zhī chù bù yǐ xié fǎ ér zì
菩萨摩诃萨如是学时，生生之处不以邪法而自

huómìng zhōng bú shèshòu xū wàng xié fǎ yì bú shèshòu pò jiè
活命，终不摄受虚妄邪法，亦不摄受破戒、

è jiàn bàng fǎ yǒuqíng ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí zhōng
恶见、谤法有情。若菩萨摩诃萨如是学时，终

bù shēng yú dān lè shǎo huì chángshòutiānchù suǒ yǐ zhě hé shì pú
不生于耽乐少慧长寿天处。所以者何？是菩

sà mó hē sà chéng jiù shànqiǎofāngbiàn shì lì yóu cǐ shànqiǎofāng
萨摩诃萨成就善巧方便势力，由此善巧方

biàn lì gù suī néngshuò rù jìng lǜ wú liàng jí wú sè dìng ér bù
便力故，虽能数入静虑、无量及无色定，而不

suí bǐ shì lì shòushēng shènshēn bō rě bō luó mì duōsuǒ shèshòu gù
随彼势力受生，甚深般若波罗蜜多所摄受故，

chéng jiù rú shì shànqiǎofāngbiàn yú zhū dìngzhōng suī chánghuò dé rù
成就如是善巧方便，于诸定中虽常获得入

chū zì zài ér bù suí bǐ zhū dìng shì lì shēngchángshòutiān fèi xiū pú
出自在，而不随彼诸定势力生长寿天，废修菩

sà mó hē sà xíng
萨摩诃萨行。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí yú
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，于

fó shí lì sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě jí shí bā fó bú gòng fǎ děng wú liàng wú shù wú biān
喜、大舍及十八佛不共法等无量、无数、无边

fó fǎ jiē dé qīngjìng jué dìng bú duò yī qiè shēngwén jí dú jué dì
佛法皆得清净，决定不堕一切 声 闻及独觉地。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ
尔时，具寿 善 现白佛言：“世尊！若一切法

běnxìngqīngjìng yún hé pú sà mó hē sà yú zhū fǎ zhōng fù dé qīng
本性清净，云何菩萨摩诃萨于诸法 中 复得清

jìng
净？”

fó gàoshànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō zhū fǎ
佛告 善 现：“如是！如是！如汝所说。诸法

běn lái zì xìngqīngjìng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ běnxìngjìng
本来自性清净，是菩萨摩诃萨于一切法本性净

zhōng jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě bō luó mì duō rú shí tōng dá
中，精勤修学甚 深般若波罗蜜多，如实通达，

wú mò wú zhì yuǎn lí yī qiè fánnǎorǎnzhuó gù shuō pú sà fù dé
无没无滞，远离一切烦恼染著故，说菩萨复得

qīngjìng
清净。

fù cì shànxiàn suī yī qiè fǎ běnxìngqīngjìng ér zhū yì
“复次，善 现，虽一切法本性清净，而诸异

shēng bù zhī jiàn jué shì pú sà mó hē sà wèi yù lìng bǐ zhī jiàn
生 不知、见、觉，是菩萨摩诃萨为欲令彼知、见、

jué gù xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíngjìng jiè ān rěn jīng
觉故，修行布施波罗蜜多，修行净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ān zhù nèikōng ān zhù wàikōng
进、静虑、般若波罗蜜多；安住内空，安住外空、

nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú
内外空、空 空、大空、胜 义空、有为空、无

wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自 相 空、共 相 空、一切法空、不可得

kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng ān zhùzhēn rú
空、无性空、自性空、无性自性空；安住 真 如，

ān zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděng
安住法界、法性、不虚 妄 性、不变异性、平 等

xìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离 生 性、法定、法住、实际、虚空界、不

sī yì jiè ān zhù kǔ shèng dì ān zhù jí miè dàoshèng dì
思议界；安住苦圣谛，安住集、灭、道圣谛；

xiū xíng sì jìng lǜ xiū xíng sì wú liàng sì wú sè dìng xiū xíng bā jiě
修行四静虑，修行四无量、四无色定；修行八解

tuō xiū xíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù xiū xíng sì
脱，修行八胜处、九次第定、十遍处；修行四

niànzhù xiū xíng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
念住，修行四正断、四神足、五根、五力、七

děng jué zhī bā shèngdào zhī xiū xíngkōng jiě tuōmén xiū xíng wú xiàng
等觉支、八圣道支；修行空解脱门，修行无相、

wú yuàn jiě tuōmén xiū xíng jí xǐ dì xiū xíng lí gòu dì fā guāng
无愿解脱门；修行极喜地，修行离垢地、发光

dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不

dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shén
动地、善慧地、法云地；修行五眼，修行六神

tōng xiū xíng fó shí lì xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
通；修行佛十力，修行四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiū xíng wú
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；修行无

wàng shī fǎ xiū xínghéng zhù shě xìng xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén
忘失法，修行恒住舍性；修行一切陀罗尼门，

xiū xíng yī qiè sān mó dì mén xiū xíng yī qiè zhì xiū xíngdàoxiàng zhì
修行一切三摩地门；修行一切智，修行道相智、

yī qiè xiàng zhì
一切相智。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ běnxìngqīngjìng
“善现，是菩萨摩诃萨于一切法本性清净

rú shì xué shí yú fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
如是学时，于佛十力、四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ děng wú liàng
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法等无量、

wú shù wú biān fó fǎ jiē dé qīngjìng bú duòshēngwén jí dú jué dì
无数、无边佛法皆得清净，不堕声闻及独觉地。

yú zhū yǒu qíng xīn xíng chā bié jiē néngtōng dá zhì jí bǐ àn shànqiǎo
于诸有情心行差别，皆能通达至极彼岸善巧

fāngbiàn lìng zhū yǒuqíngzhèng yī qiè fǎ běnxìngqīngjìng
方便，令诸有情证一切法本性清净。

shànxiàndāng zhī pì rú dà dì shǎochùchūshēng jīn yín zhēn
“善现当知！譬如大地少处出生金银珍
bǎo duōchùchūshēngshā shí wǎ lì zhū yǒuqíng lèi yì fù rú shì
宝，多处出生沙石瓦砾，诸有情类亦复如是，
shǎo fèn néngxuéshènshēn bō rě bō luó mì duō duōxuéshēngwén dú
少分能学甚深般若波罗蜜多，多学声闻、独
jué dì fǎ
觉地法。

shànxiàn dāng zhī pì rú rén qù shǎo fèn néng xiū zhuàn lún
“善现当知！譬如人趣少分能修转轮
wáng yè duō fèn shòuxíng zhū xiǎowáng yè zhū yǒuqíng lèi yì fù rú shì
王业，多分受行诸小王业，诸有情类亦复如是，
shǎo fèn néng xiū yī qiè zhì zhì dào duō fèn shòuxíngshēngwén dú jué
少分能修一切智智道，多分受行声闻、独觉
dào
道。

shànxiàn dāng zhī qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí zhū pú
“善现当知！求趣无上正等菩提诸菩
sà zhòng shǎo dé wú shàngzhèngděng pú tí duōduòshēngwén jí dú
萨众，少得无上正等菩提，多堕声闻及独
jué dì
觉地。

shànxiàndāng zhī zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“善现当知！住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng ruò bù yuǎn lí shènshēn bō rě bō luó mì duōshànqiǎofāngbiàn
人等，若不远离甚深般若波罗蜜多善巧方便，
dìngnéng qù rù bú tuì zhuǎn dì ruò yǒuyuǎn lí shènshēn bō rě bō luó
定能趣入不退转地。若有远离甚深般若波罗
mì duōshànqiǎofāngbiàn dìng yú wú shàngzhèngděng pú tí dāngyǒu tuì
蜜多善巧方便，定于无上正等菩提当有退
zhuǎn shì gù pú sà mó hē sà zhòng yù dé pú sà bú tuì zhuǎn dì
转。是故菩萨摩诃萨众欲得菩萨不退转地，
yù rù pú sà bú tuì zhuǎn shù dāng qín xiū xuéshènshēn bō rě bō luó
欲入菩萨不退转数，当勤修学甚深般若波罗
mì duōshànqiǎofāngbiàn
蜜多善巧方便。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xiū xuéshèn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是修学甚

shēn bō rě bō luó mì duō shàn qiǎo fāng biàn zhōng bù fā qǐ qiān tān
深般若波罗蜜多善巧方便，终不发起悭贪、
pò jiè chēn fèn xiè dài sǎn luàn è huì xiāng yìng zhī xīn zhōng
破戒、瞋忿、懈怠、散乱、恶慧相应之心；终
bù fā qǐ tān yù chēn huì yú chī jiāo màn xiāng yìng zhī xīn zhōng
不发起贪欲、瞋恚、愚痴、憍慢相应之心；终
bù fā qǐ zhū yú guò shī xiāng yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ sè
不发起诸余过失相应之心；终不发起执取色
xiàng xiāng yìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ shòu xiǎng xíng shí xiàng
相相应之心，亦不发起执取受、想、行、识相
xiāng yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ yǎn chù xiàng xiāng yìng zhī xīn
相应之心；终不发起执取眼处相相应之心，
yì bù fā qǐ zhí qǔ ěr bí shé shēn yì chù xiàng xiāng yìng zhī
亦不发起执取耳、鼻、舌、身、意处相相应之
xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ sè chù xiàng xiāng yìng zhī xīn yì bù fā qǐ
心；终不发起执取色处相相应之心，亦不发起
zhí qǔ shēng xiāng wèi chù fǎ chù xiàng xiāng yìng zhī xīn zhōng
执取声、香、味、触、法处相相应之心；终
bù fā qǐ zhí qǔ yǎn jiè xiàng xiāng yìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ ěr
不发起执取眼界相相应之心，亦不发起执取耳、
bí shé shēn yì jiè xiàng xiāng yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ
鼻、舌、身、意界相相应之心；终不发起执取
sè jiè xiàng xiāng yìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ shēng xiāng wèi
色界相相应之心，亦不发起执取声、香、味、
chù fǎ jiè xiàng xiāng yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ yǎn shí jiè
触、法界相相应之心；终不发起执取眼识界
xiàng xiāng yìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ ěr bí shé shēn
相相应之心，亦不发起执取耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè xiàng xiāng yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ yǎn chù xiàng xiāng
意识界相相应之心；终不发起执取眼触相相
yìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ ěr bí shé shēn yì chù xiàng
应之心，亦不发起执取耳、鼻、舌、身、意触相
xiāng yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
相应之心；终不发起执取眼触为缘所生诸受
xiàng xiāng yìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ ěr bí shé shēn
相相应之心，亦不发起执取耳、鼻、舌、身、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiàng xiāng yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ
意触为缘所生诸受相相应之心；终不发起

zhí qǔ dì jiè xiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ shuǐ huǒ
执取地界相 相应之心，亦不发起执取水、火、
fēng kōng shí jiè xiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ wú
风、空、识界相 相应之心；终不发起执取无
míngxiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ xíng shí míng sè
明相 相应之心，亦不发起执取行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ xiàngxiāngyìng
六处、触、受、爱、取、有、生、老死相 相应
zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ bù shī bō luó mì duōxiàngxiāngyìng zhī
之心；终不发起执取布施波罗蜜多相 相应之
xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
心，亦不发起执取净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duōxiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ nèi kōng
若波罗蜜多相 相应之心；终不发起执取内空
xiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ wàikōng nèi wàikōng kōng
相 相应之心，亦不发起执取外空、内外空、空
kōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìng
空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟
kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàng
空、无际空、散空、无变异空、本性空、自相
kōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng
空、共相空、一切法空、不可得空、无性空、
zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngxiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ
自性空、无性自性空相 相应之心；终不发起
zhí qǔ zhēn rú xiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ fǎ jiè fǎ
执取真如相 相应之心，亦不发起执取法界、法
xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、
fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè xiàngxiāngyìng
法定、法住、实际、虚空界、不思议界相 相应
zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ kǔ shèng dì xiàngxiāngyìng zhī xīn yì
之心；终不发起执取苦圣谛相 相应之心，亦
bù fā qǐ zhí qǔ jí miè dàoshèng dì xiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng
不发起执取集、灭、道圣谛相 相应之心；终
bù fā qǐ zhí qǔ sì jìng lǜ xiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ
不发起执取四静虑相 相应之心，亦不发起执取
sì wú liàng sì wú sè dìngxiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí
四无量、四无色定相 相应之心；终不发起执

qǔ bā jiě tuō xiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ bā shèngchù
取八解脱相相应之心，亦不发起执取八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchùxiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí
九次第定、十遍处相相应之心；终不发起执

qǔ sì niànzhùxiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ sì zhèngduàn
取四念住相相应之心，亦不发起执取四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī xiàng
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支相

xiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ kōng jiě tuō ménxiàngxiāngyìng
相应之心；终不发起执取空解脱门相相应

zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménxiàngxiāng
之心，亦不发起执取无相、无愿解脱门相相

yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ jí xǐ dì xiàngxiāngyìng zhī xīn yì
应之心；终不发起执取极喜地相相应之心，亦

bù fā qǐ zhí qǔ lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng
不发起执取离垢地、发光地、焰慧地、极难胜

dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún
地、现前地、远行地、不动地、善慧地、法云

dì xiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ wǔ yǎnxiàngxiāngyìng
地相相应之心；终不发起执取五眼相相应

zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ liù shéntōngxiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng
之心，亦不发起执取六神通相相应之心；终

bù fā qǐ zhí qǔ fó shí lì xiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ
不发起执取佛十力相相应之心，亦不发起执取

sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ xiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ wú
十八佛不共法相相应之心；终不发起执取无

wàng shī fǎ xiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ héng zhù shě xìng
忘失法相相应之心，亦不发起执取恒住舍性

xiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ yī qiè zhì xiàngxiāngyìng
相相应之心；终不发起执取一切智相相应

zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàngxiāng
之心，亦不发起执取道相智、一切相智相相

yìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ zhí qǔ yī qiè tuó luó ní ménxiàngxiāngyìng
应之心；终不发起执取一切陀罗尼门相相应

zhī xīn yì bù fā qǐ zhí qǔ yī qiè sān mó dì ménxiàngxiāngyìng zhī xīn
之心，亦不发起执取一切三摩地门相相应之心；

zhōng bù fā qǐ zhí qǔ yù liú guǒxiàngxiāngyìng zhī xīn yì bù fā qǐ
终 不发起执取预流果 相 相 应之心，亦不发起

zhí qǔ yī lái bù huán ē luó hànguǒxiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng
执取一来、不 还 、阿罗汉果 相 相 应之心； 终

bù fā qǐ zhí qǔ dú jué pú tí xiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā qǐ
不发起执取独觉菩提 相 相 应之心； 终 不发起

zhí qǔ yī qiè pú sà mó hē sà xíngxiàngxiāngyìng zhī xīn zhōng bù fā
执取一切菩萨摩诃萨行 相 相 应之心； 终 不发

qǐ zhí qǔ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí xiàngxiāngyìng zhī xīn
起执取诸佛无 上 正 等 菩提 相 相 应之心。

hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě
“何以故？善 现，是菩萨摩诃萨行 深 般若

bō luó mì duōshànqiǎofāngbiàn dōu bú jiàn fǎ shì kě dé zhě wú suǒ
波罗蜜多 善 巧 方 便，都不见法是可得者，无所

dé gù bù qǐ zhí qǔ sè děng fǎ xiàngxiāngyìng zhī xīn
得故，不起执取色 等 法 相 相 应之心。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xiū xuéshèn
“复次，善 现，若菩萨摩诃萨如是修学 甚

shēn bō rě bō luó mì duōshànqiǎofāngbiàn néngshè yī qiè bō luó mì
深 般若波罗蜜多 善 巧 方 便，能 摄一切波罗蜜

duō néng jí yī qiè bō luó mì duō néngdǎo yī qiè bō luó mì duō
多，能 集一切波罗蜜多，能 导一切波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn shènshēn bō rě bō luó mì duōzhōng hánróng yī
何以故？善 现，甚 深 般若波罗蜜多 中 ，含 容一

qiè bō luó mì duō gù shànxiàn pì rú sà jiā yē jiàn pǔ néngshèshòu
切波罗蜜多故。善 现，譬如萨迦耶见普 能 摄 受

liù shí èr jiàn shènshēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì hánróng
六十二见，甚 深 般若波罗蜜多亦复如是，含 容

yī qiè bō luó mì duō shànxiàn pì rú zhū yǔn mò zhěmìnggēnmiè gù
一切波罗蜜多。善 现，譬如诸殒没者 命 根灭故

zhū gēn suí miè shènshēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì yī qiè suǒ
诸根随灭，甚 深 般若波罗蜜多亦复如是，一切所

xué bō luó mì duō xī jiē suí cóng ruò wú bō rě bō luó mì duō yì wú
学波罗蜜多悉皆随 从 ，若无般若波罗蜜多，亦无

yī qiè bō luó mì duō shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dào
一切波罗蜜多。是故，善 现，若菩萨摩诃萨欲到

yī qiè bō luó mì duō jiū jìng bǐ àn yīng qín xiū xuéshènshēn bō rě bō
一切波罗蜜多究竟彼岸，应勤修学 甚 深 般若波

luó mì duō
罗蜜多。

shànxiàn dāng zhī ruò pú sà mó hē sà xiū xué rú shì shèn
“善现当知！若菩萨摩诃萨修学如是甚

shēn bō rě bō luó mì duō yú zhū yǒuqíng zuì wéishàngshǒu hé yǐ gù
深般若波罗蜜多，于诸有情最为上首。何以故？

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ néng xiū xué wú shàngchù gù
善现，是菩萨摩诃萨已能修学无上处故。

fù cì shànxiàn yú yì yún hé yú cǐ sānqiān dà qiān
“复次，善现，于意云何？于此三千大千

shì jiè zhū yǒuqíng lèi nìngwéi duō fǒu
世界诸有情类宁为多不？”

shànxiàn dá yán shèn duō shì zūn shèn duō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

shàn bù zhōuzhōng zhū yǒuqíng lèi shàngduō wú shù hé kuàng sānqiān dà
赡部洲中诸有情类尚多无数，何况三千大

qiān shì jiè zhū yǒuqíng lèi
千世界诸有情类！”

fó yán shànxiàn jiǎ shǐ sānqiān dà qiān shì jiè zhū yǒuqíng lèi
佛言：“善现，假使三千大千世界诸有情类，

fēi qián fēi hòu jiē dé rén shēn dé rén shēn yǐ fēi qián fēi hòu jiē zhèng
非前非后皆得人身，得人身已，非前非后皆证

wú shàngzhèngděng pú tí yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén děngzhù pú sà
无上正等菩提。有善男子、善女人等住菩萨

shèng jìn qí xíngshòunéng yǐ shàngmiào yī fú yǐn shí wò jù
乘，尽其形寿能以上妙衣服、饮食、卧具、

tāngyào jí yú zī jù gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn cǐ zhū rú
汤药及余资具，供养恭敬、尊重赞叹此诸如

lái yīng zhèngděng jué shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děngyóu cǐ
来、应、正等觉。是善男子、善女人等由此

yīn yuán dé fú duō fǒu
因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shèn duō shì zūn shèn duō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó yán shànxiàn ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děngzhù pú
佛言：“善现，若善男子、善女人等住菩

sà shèng néng yú rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō tīngwén shòu
萨乘，能于如是甚深般若波罗蜜多听闻、受

chí dú sòng shū xiě sī wéi xiū xí suǒhuò fú jù shènduō yú
持、读诵、书写、思惟、修习，所获福聚甚多于
qián wú liàng wú shù hé yǐ gù shànxiàn shènshēn bō rě bō luó mì
前无量无数。何以故？善现，甚深般若波罗蜜
duō jù dà yì lì néng lìng pú sà mó hē sà zhòng sù yǐn wú shàngzhèng
多具大义利，能令菩萨摩诃萨众速引无上正
děng pú tí shèngqián suǒ dé zhū shàngēn gù shì gù shànxiàn
等菩提，胜前所得诸善根故。是故，善现，
ruò pú sà mó hē sà yù jū yī qiè yǒu qíngshàngshǒu dāngxué rú shì
若菩萨摩诃萨欲居一切有情上首，当学如是
shènshēn bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù pǔ ráo yì yī
甚深般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲普饶益一
qiè yǒuqíng wú jiù hù zhě wèi zuò jiù hù wú guī yī zhě wèi zuò guī yī
切有情，无救护者为作救护，无归依者为作归依，
wú tóu qù zhě wèi zuò tóu qù wú yǎn mù zhě wèi zuò yǎn mù wú guāng
无投趣者为作投趣，无眼目者为作眼目，无光
míngzhě wèi zuò guāngmíng shī dào lù zhě shì yǐ dào lù wèi niè pánzhě
明者为作光明，失道路者示以道路，未涅槃者
lìng dé niè pán dāngxué rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō ruò pú
令得涅槃，当学如是甚深般若波罗蜜多。若菩
sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú tí yù xíngzhū fó suǒxíng
萨摩诃萨欲得无上正等菩提，欲行诸佛所行
jìng jiè yù yóu xì fó suǒyóu xì chù yù zuòzhū fó dà shī zǐ hǒu
境界，欲游戏佛所游戏处，欲作诸佛大师子吼，
yù jī zhū fó wú shàng fǎ gǔ yù kòuzhū fó wú shàng fǎ zhōng yù
欲击诸佛无上法鼓，欲扣诸佛无上法钟，欲
chuīzhū fó wú shàng fǎ luó yù shēngzhū fó wú shàng fǎ zuò yù shuō
吹诸佛无上法螺，欲升诸佛无上法座，欲说
zhū fó wú shàng fǎ yì yù jué yī qiè yǒuqíng yí wǎng yù rù zhū fó
诸佛无上法义，欲决一切有情疑网，欲入诸佛
gān lù fǎ jiè yù shòuzhū fó wēimiào xǐ lè dāngxué rú shì shènshēn
甘露法界，欲受诸佛微妙喜乐，当学如是甚深
bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xué rú shì shèn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修学如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō wú yǒu yī qiè gōng dé shàngēn ér bù néng
深般若波罗蜜多，无有一切功德善根而不能

dé
得。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃
sà xiū xué rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qǐ yì néng dé shēng
萨修学如是甚深般若波罗蜜多，岂亦能得声
wén dú jué gōng dé shàngēn
闻、独觉功德善根？”

fó yán shànxiàn shēngwén dú jué gōng dé shàngēn cǐ
佛言：“善现，声闻、独觉功德善根，此
zhū pú sà mó hē sà zhòng yì jiē néng dé dàn yú qí zhōng wú zhù wú
诸菩萨摩诃萨众亦皆能得，但于其中无住无
zhuó yǐ shèng zhì jiànzhèngguānchá yǐ chāoguò bǐ wèi qù rù pú
著。以胜智见正观察已，超过彼位，趣入菩
sà zhèngxìng lí shēng gù cǐ pú sà mó hē sà zhòng wú yǒu yī qiè
萨正性离生故，此菩萨摩诃萨众，无有一切
gōng dé shàngēn ér bù néng dé
功德善根而不能得。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí zé
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，则
wéi lín jìn yī qiè zhì zhì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
为邻近一切智智，疾证无上正等菩提。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí zé
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，则
wéi yī qiè shì jiāntiān rén ē sù luò děngzhēn shí fú tián
为一切世间天、人、阿素洛等真实福田。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí chāo
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，超
zhū shì jiān shāmén fàn zhì shēngwén dú jué fú tián zhī shàng sù
诸世间沙门、梵志、声闻、独觉福田之上，速
néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xué shí suí
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是学时，随
suǒshēngchù bù shě bō rě bō luó mì duō bù lí bō rě bō luó mì duō
所生处不舍般若波罗蜜多，不离般若波罗蜜多，
chángxíng bō rě bō luó mì duō
常行般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xué rú shì shèn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修学如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī yǐ yú yī qiè zhì zhì dé bú tuì
深般若波罗蜜多，当知已于一切智智得不退
zhuǎn yuǎn lí shēngwén jí dú jué dì lín jìn wú shàngzhèngděng pú
转，远离声闻及独觉地，邻近无上正等菩
tí
提。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshènshēn bō rě
“复次，善现，若菩萨摩诃萨行甚深般若
bō luó mì duō shí zuò rú shì niàn cǐ shì bō rě bō luó mì duō
波罗蜜多时，作如是念：‘此是般若波罗蜜多，
cǐ shì xiū shí cǐ shì xiū chù wǒ néng xiū cǐ shènshēn bō rě bō luó
此是修时，此是修处，我能修此甚深般若波罗
mì duō wǒ yóu rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō shě lí rú shì suǒ
蜜多，我由如是甚深般若波罗蜜多，舍离如是所
yīngshě fǎ bì dāngzhèng dé yī qiè zhì zhì ruò zuò shì niàn fēi xíng
应舍法，必当证得一切智智。’若作是念，非行
bō rě bō luó mì duō yì yú bō rě bō luó mì duō bù néng jiě liǎoshèn
般若波罗蜜多，亦于般若波罗蜜多不能解了甚
shēn bō rě bō luó mì duō bú zuò shì niàn cǐ shì bō rě bō luó mì
深般若波罗蜜多。不作是念：‘此是般若波罗蜜
duō cǐ shì xiū shí cǐ shì xiū chù cǐ shì xiū zhě cǐ shì bō rě
多，此是修时，此是修处，此是修者，此是般若
bō luó mì duōsuǒyīngyuǎn lí fánnǎozhàng fǎ cǐ shì bō rě bō luó mì
波罗蜜多所应远离烦恼障法，此是般若波罗蜜
duōsuǒzhèng wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà xíngshèn
多所证无上正等菩提。’若菩萨摩诃萨行甚
shēn bō rě bō luó mì duō shí zuò rú shì niàn cǐ fēi bō rě bō luó
深般若波罗蜜多时，作如是念：‘此非般若波罗
mì duō cǐ fēi xiū shí cǐ fēi xiū chù cǐ fēi xiū zhě fēi yóu bō
蜜多，此非修时，此非修处，此非修者，非由般
rě bō luó mì duōnéngyǒusuǒ lí jí yǒusuǒ dé suǒ yǐ zhě hé yǐ
若波罗蜜多能有所离及有所得。所以者何？以
yī qiè fǎ jiē zhùzhēn rú fǎ jiè shí jì wú chābié gù ruò
一切法皆住真如、法界、实际，无差别故。’若
rú cǐ xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
如此行，是行般若波罗蜜多。”

chūfēnyuàn yù pǐn dì wǔ shí liù zhī yī

初分 愿 喻品第五十六之一

shí tiān dì shì zuò shì niànyán ruò pú sà mó hē sà xiū xíng
时，天帝释作是念言：“若菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duō xiū xíng jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè
般若波罗蜜多，修行静虑、精进、安忍、净戒、
bù shī bō luó mì duō shàngchāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú
布施波罗蜜多，尚 超 一切有情之 上，况 得无
shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà ān zhù nèi kōng ān zhù
上 正 等 菩提！若菩萨摩诃萨安住内空，安住
wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜 义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng shàng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，尚
chāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò
超一切有情之上，况得无上正等菩提！若
pú sà mó hē sà ān zhù zhēn rú ān zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
菩萨摩诃萨安住真如，安住法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shàngchāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng
实际、虚空界、不思议界，尚 超 一切有情之 上，
kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà ān zhù kǔ
况 得无 上 正 等 菩提！若菩萨摩诃萨安住苦
shèng dì ān zhù jí miè dàoshèng dì shàngchāo yī qiè yǒuqíng
圣 谛，安住集、灭、道 圣 谛，尚 超 一切有情
zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà xiū
之 上，况 得无 上 正 等 菩提！若菩萨摩诃萨修
xíng sì jìng lǜ xiū xíng sì wú liàng sì wú sè dìng shàngchāo yī qiè
行四静虑，修行四无量、四无色定，尚 超 一切
yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó
有情之 上，况 得无 上 正 等 菩提！若菩萨摩

hē sà xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
诃萨修行八解脱，修行八胜处、九次第定、十
biànchù shàngchāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèng
遍处，尚超一切有情之上，况得无上正
děng pú tí ruò pú sà mó hē sà xiū xíng sì niànzhù xiū xíng sì zhèng
等菩提！若菩萨摩诃萨修行四念住，修行四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī shàngchāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng
支，尚超一切有情之上，况得无上正等
pú tí ruò pú sà mó hē sà xiū xíngkōng jiě tuō mén xiū xíng wú xiàng
菩提！若菩萨摩诃萨修行空解脱门，修行无相、
wú yuàn jiě tuō mén shàngchāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú
无愿解脱门，尚超一切有情之上，况得无
shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà xiū xíng jí xǐ dì xiū xíng
上正等菩提！若菩萨摩诃萨修行极喜地，修行
lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì shàngchāo yī
远行地、不动地、善慧地、法云地，尚超一
qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà
切有情之上，况得无上正等菩提！若菩萨
mó hē sà xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shéntōng shàngchāo yī qiè yǒuqíng
摩诃萨修行五眼，修行六神通，尚超一切有情
zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà xiū
之上，况得无上正等菩提！若菩萨摩诃萨修
xíng fó shí lì xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
行佛十力，修行四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shàngchāo yī qiè yǒu
悲、大喜、大舍、十八佛不共法，尚超一切有
qíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē
情之上，况得无上正等菩提！若菩萨摩诃
sà xiū xíng wú wàng shī fǎ xiū xínghéngzhù shě xìng shàngchāo yī qiè
萨修行无忘失法，修行恒住舍性，尚超一切
yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó
有情之上，况得无上正等菩提！若菩萨摩
hē sà xiū xíng yī qiè zhì xiū xíngdàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shàng
诃萨修行一切智，修行道相智、一切相智，尚

chāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò
超一切有情之上，况得无上正等菩提！若
pú sà mó hē sà xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén xiū xíng yī qiè sān mó
菩萨摩诃萨修行一切陀罗尼门，修行一切三摩
dì mén shàngchāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèng
地门，尚超一切有情之上，况得无上正
děng pú tí ruò pú sà mó hē sà xiū xíng pú sà mó hē sà xíng shàng
等菩提！若菩萨摩诃萨修行菩萨摩诃萨行，尚
chāo yī qiè yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò
超一切有情之上，况得无上正等菩提！若
pú sà mó hē sà xiū xíng wú shàngzhèngděng pú tí shàngchāo yī qiè
菩萨摩诃萨修行无上正等菩提，尚超一切
yǒuqíng zhī shàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí
有情之上，况得无上正等菩提！

ruò zhū yǒuqíngwénshuō yī qiè zhì zhì míng zì xīn shēng xìn jiě
“若诸有情闻说一切智智名字心生信解，
shàngwéihuò dé rénzhōngshàn lì jí dé shì jiān zuì shèngshòumìng kuàng
尚为获得人中善利及得世间最胜寿命，况
fā wú shàngzhèngděng jué xīn huòcháng tīngwén rú shì bō rě bō luó
发无上正等觉心，或常听闻如是般若波罗
mì duōshènshēn jīng diǎn ruò zhū yǒuqíngnéng fā wú shàngzhèngděng jué
蜜多甚深经典！若诸有情能发无上正等觉
xīn tīngwén bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng diǎn zhū yú yǒuqíng jiē
心，听闻般若波罗蜜多甚深经典，诸余有情皆
yīngyuànyào suǒhuògōng dé shì jiāntiān rén ē sù luò děng bù néng
应愿乐，所获功德世间天、人、阿素洛等不能
jí gù
及故。”

ěr shí shì zūn zhī tiān dì shì xīn zhī suǒniàn jí biàngàoyán
尔时，世尊知天帝释心之所念，即便告言：
jiāo shī jiā rú shì rú shì rú rǔ suǒniàn
“憍尸迦！如是！如是！如汝所念。”

shí tiān dì shì shēn xīn huān xǐ jí qǔ tiānshàngwēimiàoxiāng
时，天帝释深心欢喜，即取天上微妙香
huā fèngsàn rú lái yīng zhèngděng jué jí zhū pú sà mó hē sà zhòng
华，奉散如来、应、正等觉及诸菩萨摩诃萨众。
jì sànhuā yǐ zuò shì yuànyán ruò pú sà shèngzhū shànnán zǐ
既散华已，作是愿言：“若菩萨乘诸善男子、

shàn nǚ rén děng qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wǒ suǒshēngshàn
善女人等求趣无上正等菩提，以我所生善

gēngōng dé lìng bǐ suǒ qiú wú shàng fó fǎ sù dé yuánmǎn lìng bǐ suǒ
根功德，令彼所求无上佛法速得圆满，令彼所

qiú yī qiè zhì zhì sù dé yuánmǎn lìng bǐ suǒ qiú zì rán rén fǎ sù dé
求一切智智速得圆满，令彼所求自然人法速得

yuánmǎn lìng bǐ suǒ qiú zhēn wú lòu fǎ sù dé yuánmǎn lìng bǐ yī qiè
圆满，令彼所求真无漏法速得圆满，令彼一切

suǒ yù wén fǎ jiē sù yuánmǎn ruò qiú shēngwén dú jué shèngzhě
所欲闻法皆速圆满。若求声闻、独觉乘者，

yì lìng suǒyuàn jí dé mǎn zú
亦令所愿疾得满足。”

zuò shì yuàn yǐ jí bó fó yán shì zūn ruò pú sà shèngzhū
作是愿已，即白佛言：“世尊！若菩萨乘诸

shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ fā wú shàngzhèngděng jué xīn wǒ
善男子、善女人等已发无上正等觉心，我

zhōng bù shēng yī niàn yì yì lìng qí tuì zhuǎn dà pú tí xīn wǒ yì
终不生一念异意，令其退转大菩提心。我亦

bù shēng yī niàn yì yì lìng zhū pú sà mó hē sà zhòngyàn lí wú shàng
不生一念异意，令诸菩萨摩诃萨众厌离无上

zhèngděng pú tí tuì zhùshēngwénhuò dú jué dì
正等菩提，退住声闻或独觉地。

shì zūn ruò zhū pú sà mó hē sà zhòng yǐ yú wú shàng
“世尊！若诸菩萨摩诃萨众，已于无上

zhèngděng pú tí xīn shēngyào yù wǒ yuàn bǐ xīn bèi fù zēng jìn sù
正等菩提心生乐欲，我愿彼心倍复增进速

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí yuàn bǐ pú sà mó hē sà zhòngjiàn
证无上正等菩提，愿彼菩萨摩诃萨众见

shēng sǐ zhōngzhǒngzhǒng kǔ yǐ wèi yù lì lè shì jiāntiān rén ē
生死中种种苦已，为欲利乐世间天、人、阿

sù luò děng fā qǐ zhǒngzhǒngjiān gù dà yuàn wǒ jì zì dù shēng
素洛等，发起种种坚固大愿：‘我既自度生

sǐ dà hǎi yì dāngjīng qín dù wèi dù zhě wǒ jì zì jiě shēng sǐ xì
死大海，亦当精勤度未度者。我既自解生死系

fù yì dāngjīng qín jiě wèi jiě zhě wǒ yú zhǒngzhǒngshēng sǐ bù wèi
缚，亦当精勤解未解者。我于种种生死怖畏

jì zì ān wěn yì dāngjīng qín ān wèi ān zhě wǒ jì zì zhèng jiū jìng
既自安隐，亦当精勤安未安者。我既自证究竟

niè pán yì dāng jīng qín lìng wèizhèngzhě jiē tóngzhèng dé
涅槃，亦当精勤令未证者皆同证得。’

shì zūn ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú chū fā xīn
“世尊！若善男子、善女人等，于初发心

pú sà gōng dé qǐ suí xǐ xīn dé jǐ suǒ fú yú jiǔ fā xīn pú sà
菩萨功德，起随喜心得几所福？于久发心菩萨

gōng dé qǐ suí xǐ xīn dé jǐ suǒ fú yú bú tuì zhuǎn dì pú sà
功德，起随喜心得几所福？于不退转地菩萨

gōng dé qǐ suí xǐ xīn dé jǐ suǒ fú yú yī shēngsuǒ xì pú sà gōng
功德，起随喜心得几所福？于一生所系菩萨功

dé qǐ suí xǐ xīn dé jǐ suǒ fú
德，起随喜心得几所福？”

ěr shí fó gàotiān dì shì yán jiāo shī jiā sì dà zhōu jiè
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦！四大洲界

kě zhī jīn liǎng shì suí xǐ fú bù kě chēngliàng fù cì jiāo shī jiā
可知斤两，是随喜福不可称量。复次，憍尸迦！

xiǎoqiān shì jiè kě zhī jīn liǎng shì suí xǐ fú bù kě chēngliàng fù cì
小千世界可知斤两，是随喜福不可称量。复次，

jiāo shī jiā zhōngqiān shì jiè kě zhī jīn liǎng shì suí xǐ fú bù kě
憍尸迦！中千世界可知斤两，是随喜福不可

chēngliàng fù cì jiāo shī jiā wǒ cǐ sānqiān dà qiān shì jiè kě zhī
称量。复次，憍尸迦！我此三千大千世界可知

jīn liǎng shì suí xǐ fú bù kě chēngliàng fù cì jiāo shī jiā jiǎ
斤两，是随喜福不可称量。复次，憍尸迦！假

shǐ sānqiān dà qiān shì jiè hé wéi yī hǎi ruò fù yǒunéng qǔ yī máo fà
使三千大千世界合为一海，若复有能取一毛发

xī wéi bǎi fēn qǔ yī fēn duānzhān bǐ hǎi shuǐ kě zhī dī shù shì suí
析为百分，取一分端沾彼海水可知滴数，是随

xǐ fú bù kě shǔ zhī hé yǐ gù jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn
喜福不可数知。何以故？憍尸迦！是善男子、善

nǚ rén děngsuǒ suí xǐ fú wú biān jì gù
女人等所随喜福无边际故。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán shì zūn ruò zhū yǒuqíng yú zhū
时，天帝释复白佛言：“世尊！若诸有情于诸

pú sà gōng dé shàngēn bù suí xǐ zhě dāng zhī jiē shì mó suǒmèizhuó
菩萨功德善根不随喜者，当知皆是魔所魅著。

shì zūn ruò zhū yǒuqíng yú zhū pú sà gōng dé shàngēn bù suí xǐ zhě
世尊！若诸有情于诸菩萨功德善根不随喜者，

dāng zhī jiē shì mó zhī juàn shǔ shì zūn ruò zhū yǒu qíng yú zhū pú sà
当知皆是魔之眷属。世尊！若诸有情于诸菩萨

gōng dé shàn gēn bù suí xǐ zhě dāng zhī jiē cóng mó tiān jiè mò lái shēng
功德善根不随喜者，当知皆从魔天界没来生

shì jiān suǒ yǐ zhě hé ruò zhū pú sà mó hē sà zhòng qiú qù wú shàng
是间。所以者何？若诸菩萨摩诃萨众求趣无上

zhèng děng pú tí ruò yǒu fā xīn yú bǐ gōng dé shēn suí xǐ zhě jiē wéi
正等菩提，若有发心于彼功德深随喜者，皆为

pò huài yī qiè mó jūn gōng diàn juàn shǔ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú
破坏一切魔军宫殿眷属，回向无上正等菩

tí shì zūn ruò zhū yǒu qíng shēn xīn ài jìng fó fǎ sēng bǎo
提。世尊！若诸有情深心爱敬佛、法、僧宝，

yú zhū pú sà gōng dé shàn gēn yīng shēng suí xǐ jì suí xǐ yǐ huí xiàng
于诸菩萨功德善根应生随喜，既随喜已，回向

wú shàng zhèng děng pú tí ér bù yīng shēng yī èr duō xiǎng ruò néng
无上正等菩提，而不应生一二多想。若能

rú shì sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dù tuō yǒu qíng pò mó juàn
如是，速证无上正等菩提，度脱有情破魔眷

shǔ
属。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所

shuō jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú zhū pú sà gōng
说。憍尸迦！若善男子、善女人等于诸菩萨功

dé shàn gēn shēn shēng suí xǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí shì
德善根深生随喜，回向无上正等菩提，是

shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí sù
善男子、善女人等速证无上正等菩提，速

néng yuán mǎn zhū pú sà xíng sù néng gòng yǎng yī qiè rú lái yīng
能圆满诸菩萨行，速能供养一切如来、应、

zhèng děng jué cháng yù shàn yǒu héng wén bō rě bō luó mì duō shēn
正等觉，常遇善友，恒闻般若波罗蜜多甚

shēn jīng diǎn shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng chéng jiù rú shì gōng dé
深经典。是善男子、善女人等成就如是功德

shàn gēn suí suǒ shēng chù cháng wéi yī qiè shì jiān tiān rén ē sù luò
善根，随所生处常为一切世间天、人、阿素洛

děng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn bú jiàn è sè bù wén è
等供养恭敬、尊重赞叹，不见恶色，不闻恶

shēng bú xiù è xiāng bù cháng è wèi bù jué è chù cháng bù
声，不嗅恶香，不尝恶味，不觉恶触，常不
sī niàn bù rú lǐ fǎ zhōng bù yuǎn lí zhū fó shì zūn cóng yī fó tǔ
思念不如理法，终不远离诸佛世尊，从一佛土
zhì yī fó tǔ qīn jìn zhū fó zhòng zhū shàngēn chéng shú yǒuqíng yán
至一佛土，亲近诸佛种诸善根，成熟有情、严
jìng fó tǔ hé yǐ gù jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
净佛土。何以故？憍尸迦！是善男子、善女人等，
néng yú wú liàng wú shù wú biān zuì chū fā xīn pú sà mó hē sà gōng
能于无量、无数、无边最初发心菩萨摩诃萨功
dé shàngēnshēnshēng suí xǐ huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí néng
德善根深生随喜，回向无上正等菩提。能
yú wú liàng wú shù wú biān yǐ zhù chū dì nǎi zhì shí dì pú sà mó hē
于无量、无数、无边已住初地乃至十地菩萨摩诃
sà gōng dé shàngēnshēnshēng suí xǐ huí xiàng wú shàngzhèngděng pú
萨功德善根深生随喜，回向无上正等菩
tí néng yú wú liàng wú shù wú biān yī shēngsuǒ xì pú sà mó hē
提。能于无量、无数、无边一生所系菩萨摩诃
sà gōng dé shàngēnshēnshēng suí xǐ huí xiàng wú shàngzhèngděng pú
萨功德善根深生随喜，回向无上正等菩
tí yóu cǐ yīn yuán shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děngshàngēnzēng
提。由此因缘，是善男子、善女人等善根增
jìn sù jìn wú shàngzhèngděng pú tí zhèng dé wú shàng dà pú tí yǐ
进，速近无上正等菩提，证得无上大菩提已，
néng dù wú liàng wú shù wú biān zhū yǒuqíng lèi yú wú yú yī bō
能度无量、无数、无边诸有情类，于无余依般
niè pán jiè ér bō niè pán
涅槃界而般涅槃。

yǐ shì gù jiāo shī jiā zhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng
“以是故，憍尸迦！诸善男子、善女人等，
yú chū fā xīn pú sà mó hē sà gōng dé shàngēnyīngshēng suí xǐ huí
于初发心菩萨摩诃萨功德善根应生随喜，回
xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yú huí xiàng shí bù yīng zhí zhuó jí xīn
向无上正等菩提，于回向时，不应执著即心
lí xīn yì bù yīng zhí zhuó jí xīn xiū xíng lí xīn xiū xíng zhūshànnán zǐ
离心，亦不应执著即心修行离心修行。诸善男子、
shàn nǚ rén děng yú jiǔ fā xīn pú sà mó hē sà gōng dé shàngēnyīng
善女人等，于久发心菩萨摩诃萨功德善根应

shēng suí xǐ huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yú huí xiàng shí
生随喜，回向无上正等菩提，于回向时，

bù yīng zhí zhuó jí xīn lí xīn yì bù yīng zhí zhuó jí xīn xiū xíng lí xīn
不应执著即心离心，亦不应执著即心修行离心

xiū xíng zhū shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú bú tuì zhuǎn pú sà mó
修行。诸善男子、善女人等，于不退转菩萨摩

hē sà gōng dé shàngēnyīngshēng suí xǐ huí xiàng wú shàngzhèngděng pú
诃萨功德善根应生随喜，回向无上正等菩

tí yú huí xiàng shí bù yīng zhí zhuó jí xīn lí xīn yì bù yīng zhí
提，于回向时，不应执著即心离心，亦不应执

zhuó jí xīn xiū xíng lí xīn xiū xíng zhū shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
著即心修行离心修行。诸善男子、善女人等，

yú yī shēng suǒ xì pú sà mó hē sà gōng dé shàngēnyīngshēng suí xǐ
于一生所系菩萨摩诃萨功德善根应生随喜，

huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yú huí xiàng shí bù yīng zhí zhuó jí
回向无上正等菩提，于回向时，不应执著即

xīn lí xīn yì bù yīng zhí zhuó jí xīn xiū xíng lí xīn xiū xíng ruò néng rú
心离心，亦不应执著即心修行离心修行。若能如

shì wú suǒ zhí zhuó suí xǐ huí xiàng jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
是无所执著随喜回向，疾证无上正等菩提，

dù zhū tiān rén ē sù luò děng lìng tuō shēng sǐ dé niè pán lè
度诸天、人、阿素洛等，令脱生死得涅槃乐。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨

mó hē sà yǐ rú huàn xīn néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨以如幻心，能证无上正等菩提？”

fó yán shànxiàn yú yì yún hé rǔ jiàn pú sà mó hē sà
佛言：“善现，于意云何？汝见菩萨摩诃萨

děng rú huàn xīn fǒu
等如幻心不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì wǒ
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！我

bú jiànhuàn yì bú jiànyǒu rú huàn zhī xīn
不见幻，亦不见有如幻之心。”

fó yán shànxiàn yú yì yún hé ruò chǔ wú huàn wú rú
佛言：“善现，于意云何？若处无幻、无如

huàn xīn rǔ jiànyǒu shì xīn néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí fǒu
幻心，汝见有是心能证无上正等菩提不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì wǒ
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！我
dōu bú jiàn yǒu chǔ wú huàn wú rú huàn xīn gèng yǒu shì xīn néngzhèng
都不见有处无幻、无如幻心，更有是心能证
wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提！”

fó yán shànxiàn yú yì yún hé ruò chǔ lí huàn lí rú
佛言：“善现，于意云何？若处离幻、离如
huàn xīn rǔ jiàn yǒu shì fǎ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí fǒu
幻心，汝见有是法能证无上正等菩提不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì wǒ
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！我
dōu bú jiàn yǒu chǔ lí huàn lí rú huàn xīn gèng yǒu shì fǎ néngzhèng
都不见有处离幻、离如幻心，更有是法能证
wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提！

shì zūn wǒ dōu bú jiàn jí lí xīn fǎ shuō hé děng fǎ
“世尊！我都不见即、离心法，说何等法
shì yǒu shì wú yǐ yī qiè fǎ bì jìng lí gù ruò yī qiè fǎ bì jìng
是有、是无，以一切法毕竟离故。若一切法毕竟
lí zhě bù kě shī shè cǐ fǎ shì yǒu cǐ fǎ shì wú ruò fǎ bù kě
离者，不可施设此法是有、此法是无。若法不可
shī shè yǒu wú zé bù kě shuō néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
施设有、无，则不可说能证无上正等菩提，
fēi wú suǒ yǒu fǎ néngzhèng pú tí gù suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ
非无所有法能证菩提故。所以者何？以一切法
jiē wú suǒ yǒu xìng bù kě dé wú rǎn wú jìng hé yǐ gù
皆无所有性不可得，无染、无净。何以故？

shì zūn bō rě bō luó mì duō bì jìng lí gù jìng lǜ jīng
“世尊！般若波罗蜜多毕竟离故，静虑、精
jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō yì bì jìng lí gù
进、安忍、净戒、布施波罗蜜多亦毕竟离故。

shì zūn nèi kōng bì jìng lí gù wài kōng nèi wài kōng
“世尊！内空毕竟离故，外空、内外空、
kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì bì jìng lí gù
空、自性空、无性自性空亦毕竟离故。

shì zūn zhēn rú bì jìng lí gù fǎ jiè fǎ xìng bù xū
“世尊！真如毕竟离故，法界、法性、不虚
wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì bì jìng lí gù
法住、实际、虚空界、不思议界亦毕竟离故。

shì zūn kǔ shèng dì bì jìng lí gù jí miè dàoshèng
“世尊！苦圣谛毕竟离故，集、灭、道圣
dì yì bì jìng lí gù
谛亦毕竟离故。

shì zūn sì jìng lǜ bì jìng lí gù sì wú liàng sì wú sè
“世尊！四静虑毕竟离故，四无量、四无色
dìng yì bì jìng lí gù
定亦毕竟离故。

shì zūn bā jiě tuō bì jìng lí gù bā shèngchù jiǔ cì dì
“世尊！八解脱毕竟离故，八胜处、九次第
dìng shí biànchù yì bì jìng lí gù
定、十遍处亦毕竟离故。

shì zūn sì niànzhù bì jìng lí gù sì zhèngduàn sì shén
“世尊！四念住毕竟离故，四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì bì jìng
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦毕竟
lí gù
离故。

shì zūn kōng jiě tuō mén bì jìng lí gù wú xiàng wú yuàn
“世尊！空解脱门毕竟离故，无相、无愿
jiě tuō mén yì bì jìng lí gù
解脱门亦毕竟离故。

shì zūn jí xǐ dì bì jìng lí gù lí gòu dì fā guāng
“世尊！极喜地毕竟离故，离垢地、发光
dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不
dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì bì jìng lí gù
动地、善慧地、法云地亦毕竟离故。

shì zūn wǔ yǎn bì jìng lí gù liù shéntōng yì bì jìng lí gù
“世尊！五眼毕竟离故，六神通亦毕竟离故。

shì zūn fó shí lì bì jìng lí gù sì wú suǒ wèi sì wú
“世尊！佛十力毕竟离故，四无所畏、四无

ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法

yì bì jìng lí gù
亦毕竟离故。

shì zūn wú wàng shī fǎ bì jìng lí gù héngzhù shěxìng yì
“世尊！无忘失法毕竟离故，恒住舍性亦

bì jìng lí gù
毕竟离故。

shì zūn yī qiè zhì bì jìng lí gù dàoxiàng zhì yī qiè xiàng
“世尊！一切智毕竟离故，道相智、一切相

zhì yì bì jìng lí gù
智亦毕竟离故。

shì zūn yī qiè tuó luó ní mén bì jìng lí gù yī qiè sān mó
“世尊！一切陀罗尼门毕竟离故，一切三摩

dì mén yì bì jìng lí gù
地门亦毕竟离故。

shì zūn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng lí gù
“世尊！一切菩萨摩诃萨行毕竟离故。

shì zūn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bì jìng lí gù
“世尊！诸佛无上正等菩提毕竟离故。

shì zūn yī qiè zhì zhì yì bì jìng lí gù
“世尊！一切智智亦毕竟离故。

shì zūn ruò fǎ bì jìng lí shì fǎ bù yīng xiū yì bù yīng
“世尊！若法毕竟离，是法不应修，亦不应

huài yì bù yīng yǐn shènshēn bō rě bō luó mì duō bì jìng lí gù bù
坏，亦不应引，甚深般若波罗蜜多毕竟离故不

yīngnéng yǐn
应能引。

shì zūn shènshēn bō rě bō luó mì duō jì bì jìng lí yún hé
“世尊！甚深般若波罗蜜多既毕竟离，云何

kě shuō pú sà mó hē sà yī shènshēn bō luó mì duōzhèng dé wú shàng
可说菩萨摩诃萨依甚深波罗蜜多证得无上

zhèngděng pú tí shì zūn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí yì bì
正等菩提？世尊！诸佛无上正等菩提亦毕

jìng lí yún hé lí fǎ néngzhèng lí fǎ shì gù bō rě bō luó mì duō
竟离，云何离法能 证 离法？是故般若波罗蜜多

yīng bù kě shuōzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
应不可说 证 得无 上 正 等 菩提。”

大般若波罗蜜多经卷第三百四十一

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí èr

大般若波罗蜜多经卷第三百四十二

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉　诏译[3]

chūfēnyuàn yù pǐn dì wǔ shí liù zhī èr

初分愿喻品第五十六之二

fó yán shànxiàn shàn zāi shàn zāi rú shì rú shì

佛言：“善现，善哉！善哉！如是！如是！

rú rǔ suǒshuō

如汝所说。

shànxiàn bō rě bō luó mì duō bì jìng lí jìng lǜ jīng jìn

“善现，般若波罗蜜多毕竟离，静虑、精进、

ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō yì bì jìng lí

安忍、净戒、布施波罗蜜多亦毕竟离。

shànxiàn nèi kōng bì jìng lí wàikōng nèi wàikōng kōng

“善现，内空毕竟离，外空、内外空、空

kōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìng

空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟

kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàng

空、无际空、散空、无变异空、本性空、自相

kōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng

空、共相空、一切法空、不可得空、无性空、

zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì bì jìng lí

自性空、无性自性空亦毕竟离。

shànxiàn zhēn rú bì jìng lí fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng

“善现，真如毕竟离，法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù

性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì bì jìng lí

实际、虚空界、不思议界亦毕竟离。

shànxiàn kǔ shèng dì bì jìng lí jí miè dàoshèng dì

“善现，苦圣谛毕竟离，集、灭、道圣谛

[3] 丽本：三藏法师玄奘奉　诏译

yì bì jìng lí
亦毕竟离。

shànxiàn sì jìng lǜ bì jìng lí sì wú liàng sì wú sè dìng
“善现，四静虑毕竟离，四无量、四无色定
yì bì jìng lí
亦毕竟离。

shànxiàn bā jiě tuō bì jìng lí bā shèngchù jiǔ cì dì
“善现，八解脱毕竟离，八胜处、九次第
dìng shí biànchù yì bì jìng lí
定、十遍处亦毕竟离。

shànxiàn sì niànzhù bì jìng lí sì zhèngduàn sì shén
“善现，四念住毕竟离，四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì bì jìng
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦毕竟
lí
离。

shànxiàn kōng jiě tuō mén bì jìng lí wú xiàng wú yuàn jiě
“善现，空解脱门毕竟离，无相、无愿解
tuō mén yì bì jìng lí
脱门亦毕竟离。

shànxiàn jí xǐ dì bì jìng lí lí gòu dì fā guāng dì
“善现，极喜地毕竟离，离垢地、发光地、
yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì
焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、
shàn huì dì fǎ yún dì yì bì jìng lí
善慧地、法云地亦毕竟离。

shànxiàn wǔ yǎn bì jìng lí liù shéntōng yì bì jìng lí
“善现，五眼毕竟离，六神通亦毕竟离。

shànxiàn fó shí lì bì jìng lí sì wú suǒ wèi sì wú ài
“善现，佛十力毕竟离，四无所畏、四无碍
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法亦
bì jìng lí
毕竟离。

shànxiàn wú wàng shī fǎ bì jìng lí héngzhù shěxìng yì bì
“善现，无忘失法毕竟离，恒住舍性亦毕
jìng lí
竟离。

shànxiàn yī qiè zhì bì jìng lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng
“善现，一切智毕竟离，道相智、一切相
zhì yì bì jìng lí
智亦毕竟离。

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén bì jìng lí yī qiè sān mó dì
“善现，一切陀罗尼门毕竟离，一切三摩地
mén yì bì jìng lí
门亦毕竟离。

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng lí
“善现，一切菩萨摩诃萨行毕竟离。

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bì jìng lí
“善现，诸佛无上正等菩提毕竟离。

shànxiàn yī qiè zhì zhì yì bì jìng lí
“善现，一切智智亦毕竟离。

shànxiàn yǐ bō rě bō luó mì duō bì jìng lí jìng lǜ jīng
“善现，以般若波罗蜜多毕竟离，静虑、精
jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō yì bì jìng lí gù pú
进、安忍、净戒、布施波罗蜜多亦毕竟离故，菩
sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ nèikōng bì jìng lí wàikōng nèi wàikōng
“善现，以内空毕竟离，外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì bì jìng lí gù pú sà mó
空、自性空、无性自性空亦毕竟离故，菩萨摩
hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ zhēn rú bì jìng lí fǎ jiè fǎ xìng bù xū
“善现，以真如毕竟离，法界、法性、不虚
wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì bì jìng lí gù pú
法住、实际、虚空界、不思议界亦毕竟离故，菩

sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ kǔ shèng dì bì jìng lí jí miè dàoshèng
“善现，以苦圣谛毕竟离，集、灭、道圣

dì yì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú
谛亦毕竟离故，菩萨摩诃萨可得无上正等菩

tí
提。

shànxiàn yǐ sì jìng lǜ bì jìng lí sì wú liàng sì wú sè
“善现，以四静虑毕竟离，四无量、四无色

dìng yì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú
定亦毕竟离故，菩萨摩诃萨可得无上正等菩

tí
提。

shànxiàn yǐ bā jiě tuō bì jìng lí bā shèngchù jiǔ cì
“善现，以八解脱毕竟离，八胜处、九次

dì dìng shí biànchù yì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú
第定、十遍处亦毕竟离故，菩萨摩诃萨可得无

shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提。

shànxiàn yǐ sì niànzhù bì jìng lí sì zhèngduàn sì shén
“善现，以四念住毕竟离，四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì bì jìng
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦毕竟

lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
离故，菩萨摩诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ kōng jiě tuōmén bì jìng lí wú xiàng wú yuàn
“善现，以空解脱门毕竟离，无相、无愿

jiě tuōmén yì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèng
解脱门亦毕竟离故，菩萨摩诃萨可得无上正

děng pú tí
等菩提。

shànxiàn yǐ jí xǐ dì bì jìng lí lí gòu dì fā guāng
“善现，以极喜地毕竟离，离垢地、发光

dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不

dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà
动地、善慧地、法云地亦毕竟离故，菩萨摩诃萨

kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ wǔ yǎn bì jìng lí liù shéntōng yì bì jìng lí
“善现，以五眼毕竟离，六神通亦毕竟离

gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
故，菩萨摩诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ fó shí lì bì jìng lí sì wú suǒwèi sì wú
“善现，以佛十力毕竟离，四无所畏、四无

ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法

yì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
亦毕竟离故，菩萨摩诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ wú wàng shī fǎ bì jìng lí héngzhù shěxìng yì
“善现，以无忘失法毕竟离，恒住舍性亦

bì jìng lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
毕竟离故，菩萨摩诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ yī qiè zhì bì jìng lí dàoxiàng zhì yī qiè
“善现，以一切智毕竟离，道相智、一切

xiàng zhì yì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng
相智亦毕竟离故，菩萨摩诃萨可得无上正等

pú tí
菩提。

shànxiàn yǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng lí yī qiè sān mó
“善现，以一切陀罗尼门毕竟离，一切三摩

dì mén yì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng
地门亦毕竟离故，菩萨摩诃萨可得无上正等

pú tí
菩提。

shànxiàn yǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng lí gù pú
“善现，以一切菩萨摩诃萨行毕竟离故，菩

sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bì jìng lí gù
“善现，以诸佛无上正等菩提毕竟离故，

pú sà mó hē sà kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨可得无上正等菩提。

shànxiàn yǐ yī qiè zhì zhì bì jìng lí gù pú sà mó hē sà
“善现，以一切智智毕竟离故，菩萨摩诃萨

kě dé wú shàngzhèngděng pú tí
可得无上正等菩提。

fù cì shànxiàn ruò bō rě bō luó mì duō fēi bì jìng lí
“复次，善现，若般若波罗蜜多非毕竟离，

yīng fēi bō rě bō luó mì duō ruò jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè
应非般若波罗蜜多；若静虑、精进、安忍、净戒、

bù shī bō luó mì duō fēi bì jìng lí yīng fēi jìng lǜ jīng jìn ān rěn
布施波罗蜜多非毕竟离，应非静虑、精进、安忍、

jìng jiè bù shī bō luó mì duō
净戒、布施波罗蜜多。

shànxiàn ruò nèikōng fēi bì jìng lí yīng fēi nèikōng ruò
“善现，若内空非毕竟离，应非内空；若

wàikōng nèiwàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wúbiàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dékōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng fēi bì
不可得空、无性空、自性空、无性自性空非毕

jìng lí yīng fēi wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
竟离，应非外空乃至无性自性空。

shànxiàn ruòzhēn rú fēi bì jìng lí yīng fēi zhēn rú ruò
“善现，若真如非毕竟离，应非真如；若

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议

jiè fēi bì jìng lí yīng fēi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
界非毕竟离，应非法界乃至不思议界。

shànxiàn ruò kǔ shèng dì fēi bì jìng lí yīng fēi kǔ shèng dì
“善现，若苦圣谛非毕竟离，应非苦圣谛；

ruò jí miè dàoshèng dì fēi bì jìng lí yīng fēi jí miè dào
若集、灭、道圣谛非毕竟离，应非集、灭、道

shèng dì
圣谛。

shànxiàn ruò sì jìng lǜ fēi bì jìng lí yīng fēi sì jìng lǜ
“善现，若四静虑非毕竟离，应非四静虑；

ruò sì wú liàng sì wú sè dìng fēi bì jìng lí yīng fēi sì wú liàng sì
若四无量、四无色定非毕竟离，应非四无量、四
wú sè dìng
无色定。

shànxiàn ruò bā jiě tuō fēi bì jìng lí yīng fēi bā jiě tuō
“善现，若八解脱非毕竟离，应非八解脱；

ruò bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēi bì jìng lí yīng fēi
若八胜处、九次第定、十遍处非毕竟离，应非
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
八胜处、九次第定、十遍处。

shànxiàn ruò sì niànzhù fēi bì jìng lí yīng fēi sì niànzhù
“善现，若四念住非毕竟离，应非四念住；

ruò sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
若四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèngdào zhī fēi bì jìng lí yīng fēi sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
八圣道支非毕竟离，应非四正断乃至八圣
dào zhī
道支。

shànxiàn ruò kōng jiě tuōmén fēi bì jìng lí yīng fēi kōng jiě
“善现，若空解脱门非毕竟离，应非空解
tuōmén ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén fēi bì jìng lí yīng fēi wú
脱门；若无相、无愿解脱门非毕竟离，应非无
xiàng wú yuàn jiě tuōmén
相、无愿解脱门。

shànxiàn ruò jí xǐ dì fēi bì jìng lí yīng fēi jí xǐ dì
“善现，若极喜地非毕竟离，应非极喜地；

ruò lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián
若离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前
dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì fēi bì jìng
地、远行地、不动地、善慧地、法云地非毕竟
lí yīng fēi lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì
离，应非离垢地乃至法云地。

shànxiàn ruò wǔ yǎn fēi bì jìng lí yīng fēi wǔ yǎn ruò liù
“善现，若五眼非毕竟离，应非五眼；若六
shéntōng fēi bì jìng lí yīng fēi liù shéntōng
神通非毕竟离，应非六神通。

shànxiàn ruò fó shí lì fēi bì jìng lí yīng fēi fó shí lì
“善现，若佛十力非毕竟离，应非佛十力；

ruò sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
若四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大
shě shí bā fó bú gòng fǎ fēi bì jìng lí yīng fēi sì wú suǒ wèi nǎi zhì
舍、十八佛不共法非毕竟离，应非四无所畏乃至
shí bā fó bú gòng fǎ
十八佛不共法。

shànxiàn ruò wú wàng shī fǎ fēi bì jìng lí yīng fēi wú wàng
“善现，若无忘失法非毕竟离，应非无忘
shī fǎ ruò héng zhù shě xìng fēi bì jìng lí yīng fēi héng zhù shě xìng
失法；若恒住舍性非毕竟离，应非恒住舍性。

shànxiàn ruò yī qiè zhì fēi bì jìng lí yīng fēi yī qiè zhì
“善现，若一切智非毕竟离，应非一切智；
ruò dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi bì jìng lí yīng fēi dàoxiàng zhì
若道相智、一切相智非毕竟离，应非道相智、
yī qiè xiàng zhì
一切相智。

shànxiàn ruò yī qiè tuó luó ní mén fēi bì jìng lí yīng fēi yī
“善现，若一切陀罗尼门非毕竟离，应非一
qiè tuó luó ní mén ruò yī qiè sān mó dì mén fēi bì jìng lí yīng fēi yī
切陀罗尼门；若一切三摩地门非毕竟离，应非一
qiè sān mó dì mén
切三摩地门。

shànxiàn ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng fēi bì jìng lí yīng
“善现，若一切菩萨摩诃萨行非毕竟离，应
fēi yī qiè pú sà mó hē sà xíng
非一切菩萨摩诃萨行。

shànxiàn ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí fēi bì jìng lí
“善现，若诸佛无上正等菩提非毕竟离，
yīng fēi zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
应非诸佛无上正等菩提。

shànxiàn ruò yī qiè zhì zhì fēi bì jìng lí yīng fēi yī qiè zhì
“善现，若一切智智非毕竟离，应非一切智
zhì
智。

shànxiàn yǐ bō rě bō luó mì duō bì jìng lí gù míngwéi
“善现，以般若波罗蜜多毕竟离故，名为
bō rě bō luó mì duō yǐ jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù
般若波罗蜜多；以静虑、精进、安忍、净戒、布

shī bō luó mì duō bì jìng lí gù míngwéi jìng lǜ jīng jìn ān rěn
施波罗蜜多毕竟离故，名为静虑、精进、安忍、
jìng jiè bù shī bō luó mì duō
净戒、布施波罗蜜多。

shànxiàn yǐ nèi kōng bì jìng lí gù míngwéi nèi kōng yǐ
“善现，以内空毕竟离故，名为内空；以
wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bì jìng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空毕竟
lí gù míngwéi wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
离故，名为外空乃至无性自性空。

shànxiàn yǐ zhēn rú bì jìng lí gù míngwéizhēn rú yǐ
“善现，以真如毕竟离故，名为真如；以
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议
jiè bì jìng lí gù míngwéi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
界毕竟离故，名为法界乃至不思议界。

shànxiàn yǐ kǔ shèng dì bì jìng lí gù míngwéi kǔ shèng
“善现，以苦圣谛毕竟离故，名为苦圣
dì yǐ jí miè dàoshèng dì bì jìng lí gù míngwéi jí miè
谛；以集、灭、道圣谛毕竟离故，名为集、灭、
dàoshèng dì
道圣谛。

shànxiàn yǐ sì jìng lǜ bì jìng lí gù míngwéi sì jìng lǜ
“善现，以四静虑毕竟离故，名为四静虑；
yǐ sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng lí gù míngwéi sì wú liàng
以四无量、四无色定毕竟离故，名为四无量、
sì wú sè dìng
四无色定。

shànxiàn yǐ bā jiě tuō bì jìng lí gù míngwéi bā jiě tuō
“善现，以八解脱毕竟离故，名为八解脱；

yǐ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bì jìng lí gù míngwéi
以八胜处、九次第定、十遍处毕竟离故，名为

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
八胜处、九次第定、十遍处。

shànxiàn yǐ sì niànzhù bì jìng lí gù míngwéi sì niànzhù
“善现，以四念住毕竟离故，名为四念住；

yǐ sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
以四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèngdào zhī bì jìng lí gù míngwéi sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
八圣道支毕竟离故，名为四正断乃至八圣

dào zhī
道支。

shànxiàn yǐ kōng jiě tuōmén bì jìng lí gù míngwéikōng jiě
“善现，以空解脱门毕竟离故，名为空解

tuōmén yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén bì jìng lí gù míngwéi wú
脱门；以无相、无愿解脱门毕竟离故，名为无

xiàng wú yuàn jiě tuōmén
相、无愿解脱门。

shànxiàn yǐ jí xǐ dì bì jìng lí gù míngwéi jí xǐ dì
“善现，以极喜地毕竟离故，名为极喜地；

yǐ lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián
以离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前

dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì bì jìng lí
地、远行地、不动地、善慧地、法云地毕竟离

gù míngwéi lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì
故，名为离垢地乃至法云地。

shànxiàn yǐ wǔ yǎn bì jìng lí gù míngwéi wǔ yǎn yǐ liù
“善现，以五眼毕竟离故，名为五眼；以六

shéntōng bì jìng lí gù míngwéi liù shéntōng
神通毕竟离故，名为六神通。

shànxiàn yǐ fó shí lì bì jìng lí gù míngwéi fó shí lì
“善现，以佛十力毕竟离故，名为佛十力；

yǐ sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
以四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大

shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng lí gù míngwéi sì wú suǒwèi nǎi zhì
舍、十八佛不共法毕竟离故，名为四无所畏乃至

shí bā fó bú gòng fǎ
十八佛不共法。

shànxiàn yǐ wú wàng shī fǎ bì jìng lí gù míngwéi wú wàng
“善现，以无忘失法毕竟离故，名为无忘
shī fǎ yǐ héngzhù shěxìng bì jìng lí gù míngwéihéngzhù shěxìng
失法；以恒住舍性毕竟离故，名为恒住舍性。
shànxiàn yǐ yī qiè zhì bì jìng lí gù míngwéi yī qiè zhì
“善现，以一切智毕竟离故，名为一切智；
yǐ dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng lí gù míngwéi dàoxiàng zhì
以道相智、一切相智毕竟离故，名为道相智、
yī qiè xiàng zhì
一切相智。
shànxiàn yǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng lí gù míngwéi
“善现，以一切陀罗尼门毕竟离故，名为
yī qiè tuó luó ní mén yǐ yī qiè sān mó dì mén bì jìng lí gù míng
一切陀罗尼门；以一切三摩地门毕竟离故，名
wéi yī qiè sān mó dì mén
为一切三摩地门。
shànxiàn yǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng lí gù míng
“善现，以一切菩萨摩诃萨行毕竟离故，名
wéi yī qiè pú sà mó hē sà xíng
为一切菩萨摩诃萨行。
shànxiàn yǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bì jìng lí gù
“善现，以诸佛无上正等菩提毕竟离故，
míngwéi zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
名为诸佛无上正等菩提。
shànxiàn yǐ yī qiè zhì zhì bì jìng lí gù míngwéi yī qiè zhì
“善现，以一切智智毕竟离故，名为一切智
zhì
智。
shì gù shànxiàn pú sà mó hē sà fēi bù yī bō rě bō luó
“是故，善现，菩萨摩诃萨非不依般若波罗
mì duō néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí suī fēi lí fǎ néngzhèng
蜜多，能证无上正等菩提，虽非离法能证
lí fǎ ér zhèng wú shàngzhèngděng pú tí fēi bù yī zhǐ shènshēn bō
离法，而证无上正等菩提，非不依止甚深般
rě bō luó mì duō shì gù pú sà mó hē sà zhòng yù dé wú shàngzhèng
若波罗蜜多。是故菩萨摩诃萨众欲得无上正
děng pú tí yīng qín xiū xué shènshēn bō rě bō luó mì duō
等菩提，应勤修学甚深般若波罗蜜多。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃
sà suǒxíng fǎ yì jí wéishènshēn
萨所行法义极为甚深。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō zhū
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。诸
pú sà mó hē sà suǒxíng fǎ yì jí wéishènshēn shànxiàndāng zhī zhū
菩萨摩诃萨所行法义极为甚深。善现当知！诸
pú sà mó hē sà néngwéinán shì suī xíng rú shì shènshēn fǎ yì ér
菩萨摩诃萨能为难事，虽行如是甚深法义，而
yú shēngwén dú jué dì fǎ néng bú zuòzhèng
于声闻、独觉地法能不作证。”

ěr shí shànxiàn bó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì
尔时，善现白言：“世尊！如我解佛所说义
zhě zhū pú sà mó hē sà suǒzuò bù nán suǒ yǐ zhě hé zhū pú sà
者，诸菩萨摩诃萨所作不难。所以者何？诸菩萨
mó hē sà suǒzhèng fǎ yì dōu bù kě dé néngzhèng bō rě bō luó mì
摩诃萨所证法义都不可得，能证般若波罗蜜
duō yì bù kě dé zhèng fǎ zhèngzhě zhèngchù zhèng shí yì bù
多亦不可得，证法、证者、证处、证时亦不
kě dé shì zūn zhū pú sà mó hē sà guān yī qiè fǎ jì bù kě dé
可得。世尊！诸菩萨摩诃萨观一切法既不可得，
yǒu hé fǎ yì kě wéi suǒ zhèng yǒu hé bō rě bō luó mì duō kě wéi
有何法义可为所证？有何般若波罗蜜多可为
néngzhèng fù yǒu hé děng ér kě shī shèzhèng fǎ zhèngzhě zhèng
能证？复有何等而可施设证法、证者、证
chù zhèng shí jì ěr yún hé kě zhí yóu cǐ zhèng dé wú shàngzhèng
处、证时？既尔，云何可执由此证得无上正
děng pú tí wú shàng pú tí shàng bù kě zhèng kuàngzhèngshēngwén
等菩提？无上菩提尚不可证，况证声闻、
dú jué dì fǎ shì zūn shì míng pú sà wú suǒ dé xíng ruò pú sà mó
独觉地法！世尊！是名菩萨无所得行，若菩萨摩
hē sà néngxíng rú shì wú suǒ dé xíng yú yī qiè fǎ dé wú àn zhàng
诃萨能行如是无所得行，于一切法得无暗障。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà wén rú shì yǔ xīn bù chénmò
“世尊！若菩萨摩诃萨闻如是语，心不沉没，
bù jīng bú bù yì bù yōu huǐ shì xíng bō rě bō luó mì duō shì
不惊、不怖，亦不忧悔，是行般若波罗蜜多。世

zūn shì pú sà mó hē sà rú shì xíng shí bú jiànzhòngxiàng bú jiàn
尊！是菩萨摩诃萨如是行时，不见众相，不见

wǒ xíng bú jiàn bù xíng bú jiàn bō rě bō luó mì duō shì wǒ suǒxíng
我行，不见不行，不见般若波罗蜜多是我所行，

bú jiàn wú shàngzhèngděng pú tí shì wǒ suǒzhèng yì fù bú jiànzhèng
不见无上正等菩提是我所证，亦复不见证

chù shí děng
处、时等。

shì zūn shì pú sà mó hē sà xíngshènshēn bō rě bō luó mì
“世尊！是菩萨摩诃萨行甚深般若波罗蜜

duō shí bú zuò shì niàn wǒ yuǎnshēngwén jí dú jué dì wǒ jìn
多时，不作是念：‘我远声闻及独觉地，我近

wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提。’

shì zūn pì rú xū kōng bú zuò shì niàn wǒ qù cǐ fǎ
“世尊！譬如虚空，不作是念：‘我去此法

ruò yuǎn ruò jìn suǒ yǐ zhě hé xū kōng wú dòng yì wú chā bié wú
若远若近。’所以者何？虚空无动亦无差别，无

fēn bié gù xíngshēn bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà yì fù
分别故。行深般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨亦复

rú shì bú zuò shì niàn wǒ yuǎnshēngwén jí dú jué dì wǒ jìn
如是，不作是念：‘我远声闻及独觉地，我近

wú shàngzhèngděng pú tí suǒ yǐ zhě hé shènshēn bō rě bō luó
无上正等菩提。’所以者何？甚深般若波罗

mì duō wú fēn bié gù
蜜多无分别故。

shì zūn pì rú huàn shì bú zuò shì niàn huànsuǒ sì fǎ
“世尊！譬如幻士，不作是念：‘幻所似法

qù wǒ wéiyuǎn huàn jù huàn shī qù wǒ wéi jìn jù jí tú zhòng
去我为远，幻具、幻师去我为近，聚集徒众

yì jìn yì yuǎn suǒ yǐ zhě hé suǒhuànzuò shì wú fēn bié gù xíng
亦近亦远。’所以者何？所幻作士无分别故。行

shēn bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì bú zuò
深般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨亦复如是，不作

shì niàn wǒ yuǎnshēngwén jí dú jué dì wǒ jìn wú shàngzhèngděng
是念：‘我远声闻及独觉地，我近无上正等

pú tí suǒ yǐ zhě hé shènshēn bō rě bō luó mì duō wú fēn bié gù
菩提。’所以者何？甚深般若波罗蜜多无分别故。

shì zūn pì rú yǐngxiàng bú zuò shì niàn wǒ yīn bǐ xiàn
“世尊！譬如影像，不作是念：‘我因彼现
qù wǒ wéi jìn suǒ bù yīn fǎ qù wǒ wéiyuǎn suǒ yǐ zhě hé suǒ
去我为近，所不因法去我为远。’所以者何？所
xiànyǐngxiàng wú fēn bié gù xíngshēn bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó
现影像无分别故。行深般若波罗蜜多诸菩萨摩
hē sà yì fù rú shì bú zuò shì niàn wǒ yuǎnshēngwén jí dú jué
诃萨亦复如是，不作是念：‘我远声闻及独觉
dì wǒ jìn wú shàngzhèngděng pú tí suǒ yǐ zhě hé shènshēn bō
地，我近无上正等菩提。’所以者何？甚深般
rě bō luó mì duō wú fēn bié gù
若波罗蜜多无分别故。

shì zūn xíngshēn bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！行深般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨
wú ài wú zēng suǒ yǐ zhě hé shènshēn bō rě bō luó mì duō jí yī
无爱无憎。所以者何？甚深般若波罗蜜多及一
qiè fǎ ài zēng zì xìng bù kě dé gù
切法，爱憎自性不可得故。

shì zūn rú zhū rú lái yīng zhèngděng jué wú ài wú zēng
“世尊！如诸如来、应、正等觉无爱无憎，
xíngshēn bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì wú ài
行深般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨亦复如是无爱
wú zēng suǒ yǐ zhě hé zhū fó pú sà ài zēngduàn gù
无憎。所以者何？诸佛菩萨爱憎断故。

shì zūn rú zhū rú lái yīng zhèngděng jué yǒngduàn yī
“世尊！如诸如来、应、正等觉永断一
qiè wàngxiǎng fēn bié xíngshēn bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē
切妄想分别，行深般若波罗蜜多诸菩萨摩诃
sà yì fù rú shì fú duàn yī qiè wàngxiǎng fēn bié suǒ yǐ zhě hé
萨亦复如是，伏断一切妄想分别。所以者何？
zhū fó pú sà yú yī qiè fǎ wú fēn bié gù
诸佛菩萨于一切法无分别故。

shì zūn rú zhū rú lái yīng zhèngděng jué bú zuò shì niàn
“世尊！如诸如来、应、正等觉不作是念：
wǒ yuǎnshēngwén jí dú jué dì wǒ jìn wú shàngzhèngděng pú tí
‘我远声闻及独觉地，我近无上正等菩提。’
xíngshēn bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì bú
行深般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨亦复如是，不

zuò shì niàn wǒ yuǎnshēngwén jí dú jué dì wǒ jìn wú shàngzhèng
作是念：‘我远 声 闻及独觉地，我近无 上 正

děng pú tí suǒ yǐ zhě hé zhū fó pú sà wú fēn bié gù
等菩提。’所以者何？诸佛菩萨无分别故。

shì zūn rú zhū rú lái yīng zhèngděng jué suǒ biànhuà zhě
“世尊！如诸如来、应、正 等觉所变化者，

bú zuò shì niàn wǒ yuǎnshēngwén jí dú jué dì wǒ jìn wú shàng
不作是念：‘我远 声 闻及独觉地，我近无 上

zhèngděng pú tí suǒ yǐ zhě hé suǒ biànhuà zhě wú fēn bié gù
正 等菩提。’所以者何？所变化者无分别故。

xíngshēn bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì bú
行深般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨亦复如是，不

zuò shì niàn wǒ yuǎnshēngwén jí dú jué dì wǒ jìn wú shàngzhèng
作是念：‘我远 声 闻及独觉地，我近无 上 正

děng pú tí suǒ yǐ zhě hé shènshēn bō rě bō luó mì duō wú fēn
等菩提。’所以者何？甚 深般若波罗蜜多无分

bié gù
别故。

shì zūn rú rú lái děng yù yǒu suǒ zuò huàzuòhuàzhě lìng zuò
“世尊！如如来 等 欲有所作，化作化者令作

bǐ shì ér suǒhuàzhě bú zuò shì niàn wǒ néngzàozuò rú shì shì yè
彼事，而所化者不作是念：‘我 能 造作如是事业。’

suǒ yǐ zhě hé zhū suǒhuàzhě wú fēn bié gù shènshēn bō rě bō luó
所以者何？诸所化者无分别故。甚 深般若波罗

mì duō yì fù rú shì yǒu suǒ wéi gù ér qín xiū xí jì xiū xí yǐ suī
蜜多亦复如是，有所为故而勤修习，既修习已虽

néngchéngbàn suǒ zuò shì yè ér yú suǒ zuò dōu wú fēn bié suǒ yǐ zhě
能 成 办所作事业，而于所作都无分别。所以者

hé shènshēn bō rě bō luó mì duō wú fēn bié gù
何？甚 深般若波罗蜜多无分别故。

shì zūn pì rú gōngjiànghuò bǐ dì zǐ yǒu suǒ wéi gù zào zhū
“世尊！譬如工 匠或彼弟子，有所为故造诸

jī guān huò nǚ huònán ruò xiàng mǎ děng cǐ zhū jī guān suī yǒu
机 关，或女、或男、若 象 马 等，此诸机 关 虽有

suǒ zuò ér yú bǐ shì dōu wú fēn bié suǒ yǐ zhě hé zhū jī guān shì
所作，而于彼事都无分别。所以者何？诸机 关 事

wú fēn bié gù shènshēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì yǒu suǒ wéi
无分别故。甚 深般若波罗蜜多亦复如是，有所为

gù ér chéng lì zhī jì chéng lì yǐ suī néngchéngbànzhǒngzhǒng shì
故而成立之，既成立已，虽能成办种种事
yè ér yú suǒzuòdōu wú fēn bié suǒ yǐ zhě hé shènshēn bō rě bō
业，而于所作都无分别。所以者何？甚深般若波
luó mì duō yú yī qiè fǎ wú fēn bié gù
罗蜜多于一切法无分别故。”

ěr shí jù shòushè lì zǐ wèn jù shòushànxiànyán shànxiàn
尔时，具寿舍利子问具寿善现言：“善现，
wéidàn bō rě bō luó mì duō wú fēn bié jìng lǜ jīng jìn ān rěn
为但般若波罗蜜多无分别，静虑、精进、安忍、
jìng jiè bù shī bō luó mì duō yì wú fēn bié yé
净戒、布施波罗蜜多亦无分别耶？”

shànxiàn dá yán shè lì zǐ fēi dàn bō rě bō luó mì duō wú
善现答言：“舍利子，非但般若波罗蜜多无
fēn bié jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō
分别，静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多
yì wú fēn bié
亦无分别。”

shí shè lì zǐ fù wènshànxiànyán shànxiàn wéi sè yì wú
时，舍利子复问善现言：“善现，为色亦无
fēn bié shòu xiǎng xíng shí yì wú fēn bié yé
分别，受、想、行、识亦无分别耶？

shànxiàn wéiyǎnchù yì wú fēn bié ěr bí shé shēn
“善现，为眼处亦无分别，耳、鼻、舌、身、
yì chù yì wú fēn bié yé
意处亦无分别耶？

shànxiàn wéi sè chù yì wú fēn bié shēng xiāng wèi
“善现，为色处亦无分别，声、香、味、
chù fǎ chù yì wú fēn bié yé
触、法处亦无分别耶？

shànxiàn wéiyǎn jiè yì wú fēn bié ěr bí shé shēn
“善现，为眼界亦无分别，耳、鼻、舌、身、
yì jiè yì wú fēn bié yé
意界亦无分别耶？

shànxiàn wéi sè jiè yì wú fēn bié shēng xiāng wèi
“善现，为色界亦无分别，声、香、味、
chù fǎ jiè yì wú fēn bié yé
触、法界亦无分别耶？

shànxiàn wéiyǎn shí jiè yì wú fēn bié ěr bí shé
“善现，为眼识界亦无分别，耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè yì wú fēn bié yé
身、意识界亦无分别耶？

shànxiàn wéiyǎnchù yì wú fēn bié ěr bí shé shēn
“善现，为眼触亦无分别，耳、鼻、舌、身、
yì chù yì wú fēn bié yé
意触亦无分别耶？

shànxiàn wéiyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì wú fēn bié
“善现，为眼触为缘所生诸受亦无分别，
ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì wú fēn bié
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受亦无分别
yé
耶？

shànxiàn wéi dì jiè yì wú fēn bié shuǐ huǒ fēng kōng
“善现，为地界亦无分别，水、火、风、空、
shí jiè yì wú fēn bié yé
识界亦无分别耶？

shànxiàn wéi wú míng yì wú fēn bié xíng shí míng sè
“善现，为无明亦无分别，行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ yì wú fēn
六处、触、受、爱、取、有、生、老死亦无分
bié yé
别耶？

shànxiàn wéi nèi kōng yì wú fēn bié wàikōng nèi wàikōng
“善现，为内空亦无分别，外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì wú fēn bié yé
空、自性空、无性自性空亦无分别耶？

shànxiàn wéizhēn rú yì wú fēn bié fǎ jiè fǎ xìng bù
“善现，为真如亦无分别，法界、法性、不
xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、

fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì wú fēn bié yé
法住、实际、虚空界、不思议界亦无分别耶？

shànxiàn wéi kǔ shèng dì yì wú fēn bié jí miè dào
“善现，为苦圣谛亦无分别，集、灭、道

shèng dì yì wú fēn bié yé
圣谛亦无分别耶？

shànxiàn wéi sì jìng lǜ yì wú fēn bié sì wú liàng sì wú
“善现，为四静虑亦无分别，四无量、四无

sè dìng yì wú fēn bié yé
色定亦无分别耶？

shànxiàn wéi bā jiě tuō yì wú fēn bié bā shèngchù jiǔ
“善现，为八解脱亦无分别，八胜处、九

cì dì dìng shí biànchù yì wú fēn bié yé
次第定、十遍处亦无分别耶？

shànxiàn wéi sì niànzhù yì wú fēn bié sì zhèngduàn sì
“善现，为四念住亦无分别，四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì wú
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦无

fēn bié yé
分别耶？

shànxiàn wéikōng jiě tuōmén yì wú fēn bié wú xiàng wú
“善现，为空解脱门亦无分别，无相、无

yuàn jiě tuōmén yì wú fēn bié yé
愿解脱门亦无分别耶？

shànxiàn wéi jí xǐ dì yì wú fēn bié lí gòu dì fā guāng
“善现，为极喜地亦无分别，离垢地、发光

dì yànhuì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不

dòng dì shànhuì dì fǎ yún dì yì wú fēn bié yé
动地、善慧地、法云地亦无分别耶？

shànxiàn wéi wǔ yǎn yì wú fēn bié liù shéntōng yì wú fēn
“善现，为五眼亦无分别，六神通亦无分

bié yé
别耶？

shànxiàn wéi fó shí lì yì wú fēn bié sì wú suǒwèi sì
“善现，为佛十力亦无分别，四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共

fǎ yì wú fēn bié yé
法亦无分别耶？

shànxiàn wéi wú wàng shī fǎ yì wú fēn bié héngzhù shěxìng
“善现，为无忘失法亦无分别，恒住舍性

yì wú fēn bié yé
亦无分别耶？

shànxiàn wéi yī qiè zhì yì wú fēn bié dàoxiàng zhì yī
“善现，为一切智亦无分别，道相智、一

qiè xiàng zhì yì wú fēn bié yé
切相智亦无分别耶？

shànxiàn wéi yī qiè tuó luó ní mén yì wú fēn bié yī qiè sān
“善现，为一切陀罗尼门亦无分别，一切三

mó dì mén yì wú fēn bié yé
摩地门亦无分别耶？

shànxiàn wéi yù liú guǒ yì wú fēn bié yī lái bù huán
“善现，为预流果亦无分别，一来、不还、

ē luó hànguǒ dú jué pú tí yì wú fēn bié yé
阿罗汉果独觉菩提亦无分别耶？

shànxiàn wéi yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì wú fēn bié zhū
“善现，为一切菩萨摩诃萨行亦无分别，诸

fó wú shàngzhèngděng pú tí yì wú fēn bié yé
佛无上正等菩提亦无分别耶？

shànxiàn wéiyǒuwéi jiè yì wú fēn bié wú wéi jiè yì wú fēn
“善现，为有为界亦无分别，无为界亦无分

bié yé
别耶？”

shànxiàn dá yán shè lì zǐ sè yì wú fēn bié shòu xiǎng
善现答言：“舍利子，色亦无分别，受、想、

xíng shí yì wú fēn bié
行、识亦无分别。

shè lì zǐ yǎnchù yì wú fēn bié ěr bí shé shēn
“舍利子，眼处亦无分别，耳、鼻、舌、身、

yì chù yì wú fēn bié
意处亦无分别。

shè lì zǐ sè chù yì wú fēn bié shēng xiāng wèi
“舍利子，色处亦无分别，声、香、味、

chù fǎ chù yì wú fēn bié
触、法处亦无分别。

shè lì zǐ yǎn jiè yì wú fēn bié ěr bí shé shēn
“舍利子，眼界亦无分别，耳、鼻、舌、身、
yì jiè yì wú fēn bié
意界亦无分别。

shè lì zǐ sè jiè yì wú fēn bié shēng xiāng wèi
“舍利子，色界亦无分别，声、香、味、
chù fǎ jiè yì wú fēn bié
触、法界亦无分别。

shè lì zǐ yǎn shí jiè yì wú fēn bié ěr bí shé
“舍利子，眼识界亦无分别，耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè yì wú fēn bié
身、意识界亦无分别。

shè lì zǐ yǎnchù yì wú fēn bié ěr bí shé shēn
“舍利子，眼触亦无分别，耳、鼻、舌、身、
yì chù yì wú fēn bié
意触亦无分别。

shè lì zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì wú fēn bié
“舍利子，眼触为缘所生诸受亦无分别，
ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì wú fēn bié
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受亦无分别。

shè lì zǐ dì jiè yì wú fēn bié shuǐ huǒ fēng kōng
“舍利子，地界亦无分别，水、火、风、空、
shí jiè yì wú fēn bié
识界亦无分别。

shè lì zǐ wú míng yì wú fēn bié xíng shí míng sè
“舍利子，无明亦无分别，行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ yì wú fēn
六处、触、受、爱、取、有、生、老死亦无分
bié
别。

shè lì zǐ nèi kōng yì wú fēn bié wàikōng nèi wàikōng
“舍利子，内空亦无分别，外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì wú fēn bié
空、自性空、无性自性空亦无分别。

shè lì zǐ zhēn rú yì wú fēn bié fǎ jiè fǎ xìng bù
“舍利子，真如亦无分别，法界、法性、不

xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、

fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì wú fēn bié
法住、实际、虚空界、不思议界亦无分别。

shè lì zǐ kǔ shèng dì yì wú fēn bié jí miè dào
“舍利子，苦圣谛亦无分别，集、灭、道

shèng dì yì wú fēn bié
圣谛亦无分别。

shè lì zǐ sì jìng lǜ yì wú fēn bié sì wú liàng sì wú
“舍利子，四静虑亦无分别，四无量、四无

sè dìng yì wú fēn bié
色定亦无分别。

shè lì zǐ bā jiě tuō yì wú fēn bié bā shèngchù jiǔ cì
“舍利子，八解脱亦无分别，八胜处、九次

dì dìng shí biànchù yì wú fēn bié
第定、十遍处亦无分别。

shè lì zǐ sì niànzhù yì wú fēn bié sì zhèngduàn sì
“舍利子，四念住亦无分别，四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì wú
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦无

fēn bié
分别。

shè lì zǐ kōng jiě tuōmén yì wú fēn bié wú xiàng wú
“舍利子，空解脱门亦无分别，无相、无

yuàn jiě tuōmén yì wú fēn bié
愿解脱门亦无分别。

shè lì zǐ jí xǐ dì yì wú fēn bié lí gòu dì fā guāng
“舍利子，极喜地亦无分别，离垢地、发光

dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不

dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì wú fēn bié
动地、善慧地、法云地亦无分别。

shè lì zǐ wǔ yǎn yì wú fēn bié liù shéntōng yì wú fēn bié
“舍利子，五眼亦无分别，六神通亦无分别。

shè lì zǐ fó shí lì yì wú fēn bié sì wú suǒ wèi sì
“舍利子，佛十力亦无分别，四无所畏、四
wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共
fǎ yì wú fēn bié
法亦无分别。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ yì wú fēn bié héng zhù shě xìng
“舍利子，无忘失法亦无分别，恒住舍性
yì wú fēn bié
亦无分别。

shè lì zǐ yī qiè zhì yì wú fēn bié dàoxiàng zhì yī qiè
“舍利子，一切智亦无分别，道相智、一切
xiàng zhì yì wú fēn bié
相智亦无分别。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén yì wú fēn bié yī qiè sān
“舍利子，一切陀罗尼门亦无分别，一切三
mó dì mén yì wú fēn bié
摩地门亦无分别。

shè lì zǐ yù liú guǒ yì wú fēn bié yī lái bù huán
“舍利子，预流果亦无分别，一来、不还、
ē luó hànguǒ dú jué pú tí yì wú fēn bié
阿罗汉果、独觉菩提亦无分别。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì wú fēn bié zhū
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行亦无分别，诸
fó wú shàngzhèngděng pú tí yì wú fēn bié
佛无上正等菩提亦无分别。

shè lì zǐ yǒuwéi jiè yì wú fēn bié wú wéi jiè yì wú fēn
“舍利子，有为界亦无分别，无为界亦无分
bié
别。”

shè lì zǐ yán shànxiàn ruò yī qiè fǎ jiē wú fēn bié yún
舍利子言：“善现，若一切法皆无分别，云
hé ér yǒu dì yù pángshēng guǐ jiè rén tiān wǔ qù chā bié
何而有地狱、傍生、鬼界、人、天五趣差别？
yún hé fù yǒu xiū yù liú yī lái bù huán ē luó hàn dú jué
云何复有修预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、
pú sà zhū fó wèi yì
菩萨、诸佛位异？”

shànxiànyán shè lì zǐ yǒu qíng diān dǎo fán nǎo yīn yuán
善现言：“舍利子，有情颠倒烦恼因缘，

zào zuò zhǒng zhǒng shēn yǔ yì yè yóu cǐ gǎn dé yù wéi gēn běn yè
造作种种身、语、意业，由此感得欲为根本业

yì shú guǒ yī cǐ shī shè dì yù páng shēng guǐ jiè rén tiān
异熟果，依此施设地狱、傍生、鬼界、人、天

wǔ qù chā bié yán yún hé yǒu xiū yù liú děng zhū wèi yì zhě shè lì zǐ
五趣差别。言云何有修预流等诸位异者，舍利子，

wú fēn bié gù yǒu xiū yù liú jí yù liú guǒ wú fēn bié gù yǒu xiū
无分别故，有修预流及预流果；无分别故，有修

yī lái jí yī lái guǒ wú fēn bié gù yǒu xiū bù huán jí bù huán guǒ
一来及一来果；无分别故，有修不还及不还果；

wú fēn bié gù yǒu xiū ē luó hàn jí ē luó hàn guǒ wú fēn bié gù
无分别故，有修阿罗汉及阿罗汉果；无分别故，

yǒu xiū dú jué jí dú jué pú tí wú fēn bié gù yǒu xiū pú sà mó hē
有修独觉及独觉菩提；无分别故，有修菩萨摩诃

sà jí pú sà mó hē sà dào wú fēn bié gù yǒu xiū rú lái yīng
萨及菩萨摩诃萨道；无分别故，有修如来、应、

zhèng děng jué jí fó wú shàng zhèng děng pú tí
正等觉及佛无上正等菩提。

shè lì zǐ guò qù rú lái yīng zhèng děng jué yóu wú fēn
“舍利子，过去如来、应、正等觉由无分

bié fēn bié duàn gù kě shī shè yǒu wèi lái rú lái yīng zhèng
别，分别断故，可施设有；未来如来、应、正

děng jué yì wú fēn bié fēn bié duàn gù kě shī shè yǒu xiàn zài shí
等觉亦无分别，分别断故，可施设有；现在十

fāng zhū fó shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué xiàn shuō fǎ zhě yì
方诸佛世界一切如来、应、正等觉现说法者亦

wú fēn bié fēn bié duàn gù kě shī shè yǒu shè lì zǐ yóu cǐ yīn
无分别，分别断故，可施设有。舍利子，由此因

yuán zhī yī qiè fǎ jiē wú fēn bié yǐ wú fēn bié zhēn rú fǎ jiè
缘，知一切法皆无分别，以无分别真如、法界、

fǎ xìng shí jì wéi dìng liàng gù
法性、实际为定量故。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà yīng xíng rú shì wú fēn bié xiàng
“舍利子，菩萨摩诃萨应行如是无分别相

shèn shēn bō rě bō luó mì duō ruò xíng rú shì wú fēn bié xiàng shèn shēn
甚深般若波罗蜜多，若行如是无分别相甚深

bō rě bō luó mì duō biànnéngzhèng dé wú fēn bié xiàngsuǒ qiú wú shàng
般若波罗蜜多，便 能 证 得无分别相所求无 上
zhèngděng pú tí
正 等 菩提。”

chūfēnjiānděngzànpǐn dì wǔ shí qī zhī yī
初分坚 等 赞品第五十七之一

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán pú sà mó hē sà xíngshēn bō
时，舍利子问 善 现言：“菩萨摩诃萨行深般
rě bō luó mì duō shí wéixíngjiān shí fǎ wéixíng wú jiān shí fǎ yé
若波罗蜜多时，为行坚实法？为行无坚实法耶？”

shànxiàn dá yán pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
善 现答言：“菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜
duō shí wéixíng wú jiān shí fǎ bù wéixíngjiān shí fǎ hé yǐ gù
多时，为行无坚实法，不为行坚实法。何以故？

shè lì zǐ bō rě bō luó mì duō wú jiān shí gù jìng lǜ
“舍利子，般若波罗蜜多无坚实故，静虑、
jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō yì wú jiān shí gù
精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多亦无坚实故。

shè lì zǐ nèi kōng wú jiān shí gù wàikōng nèi wàikōng
“舍利子，内空无坚实故，外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空 空、大空、胜 义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相 空、共 相 空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì wú jiān shí gù
空、自性空、无性自性空亦无坚实故。

shè lì zǐ zhēn rú wú jiān shí gù fǎ jiè fǎ xìng bù
“舍利子，真如无坚实故，法界、法性、不
xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
虚 妄 性、不变异性、平 等 性、离 生 性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì wú jiān shí gù
法住、实际、虚空界、不思议界亦无坚实故。

shè lì zǐ kǔ shèng dì wú jiān shí gù jí miè dào
“舍利子，苦 圣 谛无坚实故，集、灭、道

shèng dì yì wú jiān shí gù
圣谛亦无坚实故。

shè lì zǐ sì jìng lǜ wú jiān shí gù sì wú liàng sì wú
“舍利子，四静虑无坚实故，四无量、四无

sè dìng yì wú jiān shí gù
色定亦无坚实故。

shè lì zǐ bā jiě tuō wú jiān shí gù bā shèngchù jiǔ cì
“舍利子，八解脱无坚实故，八胜处、九次

dì dìng shí biànchù yì wú jiān shí gù
第定、十遍处亦无坚实故。

shè lì zǐ sì niànzhù wú jiān shí gù sì zhèngduàn sì
“舍利子，四念住无坚实故，四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì wú
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦无

jiān shí gù
坚实故。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén wú jiān shí gù wú xiàng wú
“舍利子，空解脱门无坚实故，无相、无

yuàn jiě tuō mén yì wú jiān shí gù
愿解脱门亦无坚实故。

shè lì zǐ jí xǐ dì wú jiān shí gù lí gòu dì fā guāng
“舍利子，极喜地无坚实故，离垢地、发光

dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不

dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì wú jiān shí gù
动地、善慧地、法云地亦无坚实故。

shè lì zǐ wǔ yǎn wú jiān shí gù liù shéntōng yì wú jiān shí
“舍利子，五眼无坚实故，六神通亦无坚实

gù
故。

shè lì zǐ fó shí lì wú jiān shí gù sì wú suǒ wèi sì
“舍利子，佛十力无坚实故，四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共

fǎ yì wú jiān shí gù
法亦无坚实故。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ wú jiān shí gù héngzhù shěxìng
“舍利子，无忘失法无坚实故，恒住舍性

yì wú jiān shí gù
亦无坚实故。

shè lì zǐ yī qiè zhì wú jiān shí gù dàoxiàng zhì yī qiè
“舍利子，一切智无坚实故，道相智、一切

xiàng zhì yì wú jiān shí gù
相智亦无坚实故。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén wú jiān shí gù yī qiè sān
“舍利子，一切陀罗尼门无坚实故，一切三

mó dì mén yì wú jiān shí gù
摩地门亦无坚实故。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú jiān shí gù zhū
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行无坚实故，诸

fó wú shàngzhèngděng pú tí yì wú jiān shí gù
佛无上正等菩提亦无坚实故。

shè lì zǐ yī qiè zhì zhì wú jiān shí gù suǒ yǐ zhě hé
“舍利子，一切智智无坚实故。所以者何？

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yú bō
舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，于般

rě bō luó mì duōshàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí
若波罗蜜多尚不见无坚实可得，况见有坚实

kě dé yú jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì
可得！于静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜

duō yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí kě dé
多亦尚不见无坚实可得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多

shí yú nèikōngshàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí kě
时，于内空尚不见无坚实可得，况见有坚实可

dé yú wàikōng nèiwàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
得！于外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí kě dé
亦尚不见无坚实可得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú zhēn rú shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí kě
时，于真如尚不见无坚实可得，况见有坚实可
dé yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píng
得！于法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí
不思议界亦尚不见无坚实可得，况见有坚实
kě dé
可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú kǔ shèng dì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān
时，于苦圣谛尚不见无坚实可得，况见有坚
shí kě dé yú jí miè dàoshèng dì yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě
实可得！于集、灭、道圣谛亦尚不见无坚实可
dé kuàngjiànyǒujiān shí kě dé
得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú sì jìng lǜ shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí
时，于四静虑尚不见无坚实可得，况见有坚实
kě dé yú sì wú liàng sì wú sè dìng yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě
可得！于四无量、四无色定亦尚不见无坚实可
dé kuàngjiànyǒujiān shí kě dé
得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú bā jiě tuō shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí
时，于八解脱尚不见无坚实可得，况见有坚实
kě dé yú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì shàng bú jiàn
可得！于八胜处、九次第定、十遍处亦尚不见
wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí kě dé
无坚实可得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多

shí yú sì niànzhùshàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí
时，于四念住尚不见无坚实可得，况见有坚实

kě dé yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
可得！于四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèngdào zhī yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiàn
觉支、八圣道支亦尚不见无坚实可得，况见

yǒujiān shí kě dé
有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多

shí yú kōng jiě tuō ménshàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒu
时，于空解脱门尚不见无坚实可得，况见有

jiān shí kě dé yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì shàng bú jiàn wú jiān
坚实可得！于无相、无愿解脱门亦尚不见无坚

shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí kě dé
实可得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多

shí yú jí xǐ dì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí
时，于极喜地尚不见无坚实可得，况见有坚实

kě dé yú lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì
可得！于离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、

xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì
现前地、远行地、不动地、善慧地、法云地亦

shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí kě dé
尚不见无坚实可得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多

shí yú wǔ yǎnshàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí kě
时，于五眼尚不见无坚实可得，况见有坚实可

dé yú liù shéntōng yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān
得！于六神通亦尚不见无坚实可得，况见有坚

shí kě dé
实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多

shí yú fó shí lì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān shí
时，于佛十力尚不见无坚实可得，况见有坚实

kě dé yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
可得！于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé
喜、大舍、十八佛不共法亦尚不见无坚实可得，
kuàng jiàn yǒu jiān shí kě dé
况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú wú wàng shī fǎ shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàng jiàn yǒu jiān
时，于无忘失法尚不见无坚实可得，况见有坚
shí kě dé yú héng zhù shě xìng yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàng
实可得！于恒住舍性亦尚不见无坚实可得，况
jiàn yǒu jiān shí kě dé
见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú yī qiè zhì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàng jiàn yǒu jiān shí
时，于一切智尚不见无坚实可得，况见有坚实
kě dé yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì shàng bú jiàn wú jiān shí kě
可得！于道相智、一切相智亦尚不见无坚实可
dé kuàng jiàn yǒu jiān shí kě dé
得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú yī qiè tuó luó ní mén shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàng jiàn
时，于一切陀罗尼门尚不见无坚实可得，况见
yǒu jiān shí kě dé yú yī qiè sān mó dì mén yì shàng bú jiàn wú jiān shí
有坚实可得！于一切三摩地门亦尚不见无坚实
kě dé kuàng jiàn yǒu jiān shí kě dé
可得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé
时，于一切菩萨摩诃萨行尚不见无坚实可得，
kuàng jiàn yǒu jiān shí kě dé yú fó wú shàng zhèng děng pú tí yì shàng
况见有坚实可得！于佛无上正等菩提亦尚
bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàng jiàn yǒu jiān shí kě dé
不见无坚实可得，况见有坚实可得！

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多
shí yú yī qiè zhì zhì shàng bú jiàn wú jiān shí kě dé kuàngjiànyǒujiān
时，于一切智智尚不见无坚实可得，况见有坚
shí kě dé
实可得！”

ěr shí yǒu wú liàng yù sè jiè tiān zǐ xián zuò shì niàn
尔时，有无量欲、色界天子，咸作是念：
ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děngnéng fā wú shàngzhèngděng jué xīn
“若善男子、善女人等能发无上正等觉心，
rú shēn bō rě bō luó mì duōsuǒshuō yì xíng bú zhèng shí jì píngděng
如深般若波罗蜜多所说义行，不证实际平等
fǎ xìng bú duòshēngwén jí dú jué dì shì pú sà mó hē sà yóu cǐ
法性，不堕声闻及独觉地，是菩萨摩诃萨由此
yīn yuánshènwéi xī yǒunéngwéinán shì yīngdāngjìng lǐ
因缘甚为希有能为难事，应当敬礼。”

jù shòushànxiàn zhī zhū tiān zǐ xīn zhī suǒ niàn biàngào zhī yán
具寿善现知诸天子心之所念，便告之言：
shì pú sà mó hē sà bú zhèng shí jì píngděng fǎ xìng bú duòshēng
“是菩萨摩诃萨不证实际平等法性，不堕声
wén jí dú jué dì wèishèn xī yǒu bù zú wéinán ruò pú sà mó hē
闻及独觉地，未甚希有，不足为难。若菩萨摩诃
sà zhī yī qiè fǎ jí zhū yǒuqíng jiē bù kě dé ér fā wú shàngzhèng
萨知一切法及诸有情皆不可得，而发无上正
děng jué xīn huàngōng dé kǎi wèi dù wú liàng wú shù wú biān bǎi qiānyǒu
等觉心，擐功德铠，为度无量无数无边百千有
qíng lìng dé jiū jìng wú yú niè pán shì pú sà mó hē sà nǎi shèn xī yǒu
情，令得究竟无余涅槃，是菩萨摩诃萨乃甚希有，
néngwéinán shì
能为难事。

tiān zǐ dāng zhī shì pú sà mó hē sà suī zhī yǒuqíngdōu wú
“天子当知！是菩萨摩诃萨虽知有情都无
suǒyǒu ér fā wú shàngzhèngděng jué xīn huàngōng dé kǎi wèi yù
所有，而发无上正等觉心，擐功德铠，为欲
tiáo fú zhū yǒuqíng lèi rú yǒuwèi yù tiáo fú xū kōng suǒ yǐ zhě hé
调伏诸有情类，如有为欲调伏虚空。所以者何？
zhū tiān zǐ xū kōng lí gù dāng zhī yī qiè yǒuqíng yì lí xū kōng
诸天子，虚空离故，当知一切有情亦离；虚空

kōng gù dāng zhī yī qiè yǒuqíng yì kōng xū kōng bù jiān shí gù dāng
空故，当知一切有情亦空；虚空不坚实故，当
zhī yī qiè yǒuqíng yì bù jiān shí xū kōng wú suǒyǒu gù dāng zhī yī
知一切有情亦不坚实；虚空无所有故，当知一
qiè yǒuqíng yì wú suǒyǒu yǐ shì gù zhūtiān zǐ shì pú sà mó hē
切有情亦无所有。以是故，诸天子，是菩萨摩诃
sà shènwéi xī yǒu néngwéinán shì
萨甚为希有，能为难事。

zhūtiān zǐ dāng zhī zhū pú sà mó hē sà huàn dà bēi kǎi
“诸天[4]子当知！诸菩萨摩诃萨擐大悲铠，
wèi yù tiáo fú yī qiè yǒuqíng ér zhūyǒuqíngdōu wú suǒyǒu rú yǒu
为欲调伏一切有情，而诸有情都无所有，如有
huàn kǎi yǔ xū kōngzhàn
擐铠与虚空战。

zhūtiān zǐ dāng zhī zhū pú sà mó hē sà huàn dà bēi kǎi
“诸天[5]子当知！诸菩萨摩诃萨擐大悲铠，
wèi yù lì lè yī qiè yǒuqíng ér zhūyǒuqíng jí dà bēi kǎi jù bù kě
为欲利乐一切有情，而诸有情及大悲铠俱不可
dé suǒ yǐ zhě hé zhūtiān zǐ yǒuqíng lí gù cǐ dà bēi kǎi dāng
得。所以者何？诸天子，有情离故，此大悲铠当
zhī yì lí yǒuqíngkōng gù cǐ dà bēi kǎi dāng zhī yì kōng yǒuqíng
知亦离；有情空故，此大悲铠当知亦空；有情
bù jiān shí gù cǐ dà bēi kǎi dāng zhī yì bù jiān shí yǒuqíng wú suǒyǒu
不坚实故，此大悲铠当知亦不坚实；有情无所有
gù cǐ dà bēi kǎi dāng zhī yì wú suǒyǒu
故，此大悲铠当知亦无所有。

zhūtiān zǐ dāng zhī zhū pú sà mó hē sà tiáo fú lì lè zhū
“诸天[6]子当知！诸菩萨摩诃萨调伏利乐诸
yǒuqíng shì yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé yǒuqíng lí gù cǐ tiáo fú
有情事亦不可得。所以者何？有情离故，此调伏
lì lè shì dāng zhī yì lí yǒuqíngkōng gù cǐ tiáo fú lì lè shì dāng
利乐事当知亦离；有情空故，此调伏利乐事当
zhī yì kōng yǒuqíng bù jiān shí gù cǐ tiáo fú lì lè shì dāng zhī yì
知亦空；有情不坚实故，此调伏利乐事当知亦

[4] 丽本：天；永乐北藏本及龙藏本：诸天
[5] 丽本：天；永乐北藏本及龙藏本：诸天
[6] 丽本：天；永乐北藏本及龙藏本：诸天

bù jiān shí yǒuqíng wú suǒyǒu gù cǐ tiáo fú lì lè shì dāng zhī yì wú
不坚实；有情无所有故，此调伏利乐事当知亦无
suǒyǒu
所有。

zhū tiān zǐ dāng zhī zhū pú sà mó hē sà yì wú suǒyǒu
“诸天[7]子当知！诸菩萨摩诃萨亦无所有。
suǒ yǐ zhě hé zhū tiān zǐ yǒuqíng lí gù dāng zhī pú sà mó hē sà
所以者何？诸天子，有情离故，当知菩萨摩诃萨
yì lí yǒuqíngkōng gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì kōng yǒuqíng
亦离；有情空故，当知菩萨摩诃萨亦空；有情
bù jiān shí gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì bù jiān shí yǒuqíng wú suǒ
不坚实故，当知菩萨摩诃萨亦不坚实；有情无所
yǒu gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì wú suǒyǒu
有故，当知菩萨摩诃萨亦无所有。

zhū tiān zǐ ruò pú sà mó hē sà wén rú shì shì xīn bù chén
“诸天子，若菩萨摩诃萨闻如是事，心不沉
mò bù jīng bú bù yì bù yōu huǐ dāng zhī shì pú sà mó hē sà
没，不惊、不怖，亦不忧悔，当知是菩萨摩诃萨
xíngshēn bō rě bō luó mì duō
行深般若波罗蜜多。

大般若波罗蜜多经卷第三百四十二

[7] 丽本：天；永乐北藏本及龙藏本：诸天

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí sān

大般若波罗蜜多经卷第三百四十三

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉　诏译[8]

chūfēnjiānděngzànpǐn dì wǔ shí qī zhī èr

初分坚等赞品第五十七之二

hé yǐ gù zhūtiān zǐ sè lí gù yǒuqíng lí shòu xiǎng

“何以故？诸天子，色离故有情离，受、想、

xíng shí lí gù yǒuqíng lí

行、识离故有情离。

zhūtiān zǐ yǎnchù lí gù yǒuqíng lí ěr bí shé

“诸天子，眼处离故有情离，耳、鼻、舌、

shēn yì chù lí gù yǒuqíng lí

身、意处离故有情离。

zhūtiān zǐ sè chù lí gù yǒuqíng lí shēng xiàng wèi

“诸天子，色处离故有情离，声、香、味、

chù fǎ chù lí gù yǒuqíng lí

触、法处离故有情离。

zhūtiān zǐ yǎn jiè lí gù yǒuqíng lí ěr bí shé

“诸天子，眼界离故有情离，耳、鼻、舌、

shēn yì jiè lí gù yǒuqíng lí

身、意界离故有情离。

zhūtiān zǐ sè jiè lí gù yǒuqíng lí shēng xiàng wèi

“诸天子，色界离故有情离，声、香、味、

chù fǎ jiè lí gù yǒuqíng lí

触、法界离故有情离。

zhūtiān zǐ yǎn shí jiè lí gù yǒuqíng lí ěr bí shé

“诸天子，眼识界离故有情离，耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè lí gù yǒuqíng lí

身、意识界离故有情离。

zhūtiān zǐ yǎnchù lí gù yǒuqíng lí ěr bí shé

“诸天子，眼触离故有情离，耳、鼻、舌、

[8] 丽本：三藏法师玄奘奉　诏译

shēn yì chù lí gù yǒuqíng lí
身、意触离故有情离。

zhū tiān zǐ yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lí gù yǒuqíng
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故有情

lí ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lí gù
离，耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受离故

yǒuqíng lí
有情离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù yǒuqíng lí shuǐ huǒ fēng
“诸天子，地界离故有情离，水、火、风、

kōng shí jiè lí gù yǒuqíng lí
空、识界离故有情离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù yǒuqíng lí xíng shí míng
“诸天子，无明离故有情离，行、识、名

sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死离

gù yǒuqíng lí
故有情离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù yǒuqíng lí jìng jiè
“诸天子，布施波罗蜜多离故有情离，净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí gù yǒuqíng lí
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离故有情离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù yǒuqíng lí wàikōng nèi wài
“诸天子，内空离故有情离，外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí gù yǒuqíng lí
性空、自性空、无性自性空离故有情离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù yǒuqíng lí fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，真如离故有情离，法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí gù yǒuqíng lí
定、法住、实际、虚空界、不思议界离故有情离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù yǒu qíng lí jí miè
“诸天子，苦圣谛离故有情离，集、灭、
dào shèng dì lí gù yǒu qíng lí
道圣谛离故有情离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù yǒu qíng lí sì wú liàng sì
“诸天子，四静虑离故有情离，四无量、四
wú sè dìng lí gù yǒu qíng lí
无色定离故有情离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù yǒu qíng lí bā shèng chù
“诸天子，八解脱离故有情离，八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí gù yǒu qíng lí
九次第定、十遍处离故有情离。

zhū tiān zǐ sì niàn zhù lí gù yǒu qíng lí sì zhèng duàn
“诸天子，四念住离故有情离，四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离
gù yǒu qíng lí
故有情离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù yǒu qíng lí wú xiàng
“诸天子，空解脱门离故有情离，无相、
wú yuàn jiě tuō mén lí gù yǒu qíng lí
无愿解脱门离故有情离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù yǒu qíng lí lí gòu dì fā
“诸天子，极喜地离故有情离，离垢地、发
guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí gù yǒu qíng lí
不动地、善慧地、法云地离故有情离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù yǒu qíng lí liù shén tōng lí gù yǒu
“诸天子，五眼离故有情离，六神通离故有
qíng lí
情离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù yǒu qíng lí sì wú suǒ wèi
“诸天子，佛十力离故有情离，四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí gù yǒu qíng lí
共法离故有情离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù yǒuqíng lí héng zhù shě
“诸天子，无忘失法离故有情离，恒住舍
xìng lí gù yǒuqíng lí
性离故有情离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù yǒuqíng lí dàoxiàng zhì yī
“诸天子，一切智离故有情离，道相智、一
qiè xiàng zhì lí gù yǒuqíng lí
切相智离故有情离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù yǒuqíng lí yī qiè
“诸天子，一切陀罗尼门离故有情离，一切
sān mó dì mén lí gù yǒuqíng lí
三摩地门离故有情离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù yǒuqíng lí yī lái bù huán
“诸天子，预流果离故有情离，一来、不还、
ē luó hànguǒ lí gù yǒuqíng lí
阿罗汉果离故有情离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù yǒuqíng lí
“诸天子，独觉菩提离故有情离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù yǒuqíng lí
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故有情离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù yǒuqíng
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故有情
lí
离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù yǒuqíng lí
“诸天子，一切智智离故有情离。

fù cì zhū tiān zǐ sè lí gù bù shī jìng jiè ān
“复次，诸天子，色离故，布施、净戒、安
rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí shòu xiǎng
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；受、想、
xíng shí lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
行、识离故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō lí
般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ sè lí gù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng
“诸天子，色离故，内空、外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí shòu xiǎng xíng shí
空、自性空、无性自性空离；受、想、行、识
lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ sè lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù
“诸天子，色离故，真如、法界、法性、不
xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí shòu xiǎng
法住、实际、虚空界、不思议界离；受、想、
xíng shí lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
行、识离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ sè lí gù kǔ jí miè dàoshèng dì
“诸天子，色离故，苦、集、灭、道圣谛
lí shòu xiǎng xíng shí lí gù kǔ jí miè dàoshèng
离；受、想、行、识离故，苦、集、灭、道圣
dì lí
谛离。

zhū tiān zǐ sè lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú
“诸天子，色离故，四静虑、四无量、四无
sè dìng lí shòu xiǎng xíng shí lí gù sì jìng lǜ sì wú
色定离；受、想、行、识离故，四静虑、四无
liàng sì wú sè dìng lí
量、四无色定离。

zhū tiān zǐ sè lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì
“诸天子，色离故，八解脱、八胜处、九次
dì dìng shí biànchù lí shòu xiǎng xíng shí lí gù bā jiě
第定、十遍处离；受、想、行、识离故，八解
tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ sè lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn sì
“诸天子，色离故，四念住、四正断、四
shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī lí
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

shòu xiǎng xíng shí lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī lí
受、想、行、识离故，四念住乃至八圣道支离。

zhū tiān zǐ sè lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō
“诸天子，色离故，空、无相、无愿解脱

mén lí shòu xiǎng xíng shí lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
门离；受、想、行、识离故，空、无相、无愿

jiě tuō mén lí
解脱门离。

zhū tiān zǐ sè lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng
“诸天子，色离故，极喜地、离垢地、发光

dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不

dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí shòu xiǎng xíng shí lí
动地、善慧地、法云地离；受、想、行、识离

gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ sè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí shòu
“诸天子，色离故，五眼、六神通离；受、

xiǎng xíng shí lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
想、行、识离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ sè lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi sì
“诸天子，色离故，佛十力、四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共

fǎ lí shòu xiǎng xíng shí lí gù fó shí lì nǎi zhì shí bā fó
法离；受、想、行、识离故，佛十力乃至十八佛

bú gòng fǎ lí
不共法离。

zhū tiān zǐ sè lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng
“诸天子，色离故，无忘失法、恒住舍性

lí shòu xiǎng xíng shí lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù shě
离；受、想、行、识离故，无忘失法、恒住舍

xìng lí
性离。

zhū tiān zǐ sè lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè
“诸天子，色离故，一切智、道相智、一切

xiàng zhì lí shòu xiǎng xíng shí lí gù yī qiè zhì dàoxiàng
相智离；受、想、行、识离故，一切智、道相

zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、一切相智离。

zhū tiān zǐ sè lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì
“诸天子，色离故，一切陀罗尼门、三摩地

mén lí shòu xiǎng xíng shí lí gù yī qiè tuó luó ní mén
门离；受、想、行、识离故，一切陀罗尼门、

sān mó dì mén lí
三摩地门离。

zhū tiān zǐ sè lí gù yù liú yī lái bù huán ē
“诸天子，色离故，预流、一来、不还、阿

luó hànguǒ lí shòu xiǎng xíng shí lí gù yù liú yī lái
罗汉果离；受、想、行、识离故，预流、一来、

bù huán ē luó hànguǒ lí
不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ sè lí gù dú jué pú tí lí shòu xiǎng
“诸天子，色离故，独觉菩提离；受、想、

xíng shí lí gù dú jué pú tí lí
行、识离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ sè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，色离故，一切菩萨摩诃萨行离；

shòu xiǎng xíng shí lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
受、想、行、识离故，一切菩萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ sè lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí
“诸天子，色离故，诸佛无上正等菩提离；

shòu xiǎng xíng shí lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí
受、想、行、识离故，诸佛无上正等菩提离。

zhū tiān zǐ sè lí gù yī qiè zhì zhì lí shòu xiǎng
“诸天子，色离故，一切智智离；受、想、

xíng shí lí gù yī qiè zhì zhì lí
行、识离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，眼处离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí ěr bí
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；耳、鼻、

shé shēn yì chù lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
舌、身、意处离故，布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù nèi kōng wài kōng nèi wài kōng
“诸天子，眼处离故，内空、外空、内外空、

kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng lí ěr bí shé shēn
空、自性空、无性自性空离；耳、鼻、舌、身、

yì chù lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí
意处离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，眼处离故，真如、法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí ěr bí
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；耳、鼻、

shé shēn yì chù lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
舌、身、意处离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù kǔ jí miè dào shèng
“诸天子，眼处离故，苦、集、灭、道圣

dì lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù kǔ jí miè
谛离；耳、鼻、舌、身、意处离故，苦、集、灭、

dào shèng dì lí
道圣谛离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，眼处离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù sì jìng lǜ
无色定离；耳、鼻、舌、身、意处离故，四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ
“诸天子，眼处离故，八解脱、八胜处、九

cì dì dìng shí biàn chù lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù
次第定、十遍处离；耳、鼻、舌、身、意处离故，

bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù sì niàn zhù sì zhèng duàn
“诸天子，眼处离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

ěr bí shé shēn yì chù lí gù sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng
耳、鼻、舌、身、意处离故，四念住乃至八圣

dào zhī lí
道支离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，眼处离故，空、无相、无愿解

tuō mén lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù kōng wú
脱门离；耳、鼻、舌、身、意处离故，空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，眼处离故，极喜地、离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí ěr bí shé shēn
不动地、善慧地、法云地离；耳、鼻、舌、身、

yì chù lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
意处离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù wǔ yǎn liù shén tōng lí ěr
“诸天子，眼处离故，五眼、六神通离；耳、

bí shé shēn yì chù lí gù wǔ yǎn liù shén tōng lí
鼻、舌、身、意处离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，眼处离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù fó shí lì nǎi
共法离；耳、鼻、舌、身、意处离故，佛十力乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě
“诸天子，眼处离故，无忘失法、恒住舍

xìng lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù wú wàng shī fǎ
性离；耳、鼻、舌、身、意处离故，无忘失法、

héng zhù shě xìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī
“诸天子，眼处离故，一切智、道相智、一

qiè xiàng zhì lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù yī qiè
切相智离；耳、鼻、舌、身、意处离故，一切

zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，眼处离故，一切陀罗尼门、三摩

dì mén lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù yī qiè tuó luó
地门离；耳、鼻、舌、身、意处离故，一切陀罗

ní mén sān mó dì mén lí
尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，眼处离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù yù liú
阿罗汉果离；耳、鼻、舌、身、意处离故，预流、

yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù dú jué pú tí lí ěr bí
“诸天子，眼处离故，独觉菩提离；耳、鼻、

shé shēn yì chù lí gù dú jué pú tí lí
舌、身、意处离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，眼处离故，一切菩萨摩诃萨行离；

ěr bí shé shēn yì chù lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
耳、鼻、舌、身、意处离故，一切菩萨摩诃萨行

lí
离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
“诸天子，眼处离故，诸佛无上正等菩提

lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù zhū fó wú shàngzhèng
离；耳、鼻、舌、身、意处离故，诸佛无上正

děng pú tí lí
等菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù yī qiè zhì zhì lí ěr bí
“诸天子，眼处离故，一切智智离；耳、鼻、

shé shēn yì chù lí gù yī qiè zhì zhì lí
舌、身、意处离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ sè chù lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，色处离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí shēng xiàng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；声、香、

wèi chù fǎ chù lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
味、触、法处离故，布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng
“诸天子，色处离故，内空、外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí shēng xiàng wèi
空、自性空、无性自性空离；声、香、味、

chù fǎ chù lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
触、法处离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，色处离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí shēng
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；声、

xiàng wèi chù fǎ chù lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
香、味、触、法处离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，色处离故，苦、集、灭、道圣

dì lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù kǔ jí
谛离；声、香、味、触、法处离故，苦、集、

miè dàoshèng dì lí
灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，色处离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù sì jìng
无色定离；声、香、味、触、法处离故，四静

lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí
虑、四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ
“诸天子，色处离故，八解脱、八胜处、九

cì dì dìng shí biàn chù lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí
次第定、十遍处离；声、香、味、触、法处离

gù bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí
故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù sì niàn zhù sì zhèng duàn
“诸天子，色处离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng
声、香、味、触、法处离故，四念住乃至八圣

dào zhī lí
道支离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，色处离故，空、无相、无愿解

tuō mén lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù kōng wú
脱门离；声、香、味、触、法处离故，空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，色处离故，极喜地、离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí shēng xiàng wèi chù
不动地、善慧地、法云地离；声、香、味、触、

fǎ chù lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
法处离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù wǔ yǎn liù shén tōng lí shēng
“诸天子，色处离故，五眼、六神通离；声、

xiàng wèi chù fǎ chù lí gù wǔ yǎn liù shén tōng lí
香、味、触、法处离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，色处离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù fó shí lì
共法离；声、香、味、触、法处离故，佛十力
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
乃至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě
“诸天子，色处离故，无忘失法、恒住舍
xìng lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù wú wàng shī fǎ
性离；声、香、味、触、法处离故，无忘失法、
héng zhù shě xìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù yī qiè zhì dào xiàng zhì yī
“诸天子，色处离故，一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù yī qiè
切相智离；声、香、味、触、法处离故，一切
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，色处离故，一切陀罗尼门、三摩
dì mén lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù yī qiè tuó
地门离；声、香、味、触、法处离故，一切陀
luó ní mén sān mó dì mén lí
罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，色处离故，预流、一来、不还、
ē luó hàn guǒ lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù yù
阿罗汉果离；声、香、味、触、法处离故，预
liú yī lái bù huán ē luó hàn guǒ lí
流、一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù dú jué pú tí lí shēng xiàng
“诸天子，色处离故，独觉菩提离；声、香、
wèi chù fǎ chù lí gù dú jué pú tí lí
味、触、法处离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，色处离故，一切菩萨摩诃萨行离；
shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù yī qiè pú sà mó hē sà
声、香、味、触、法处离故，一切菩萨摩诃萨

xíng lí
行离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
“诸天子，色处离故，诸佛无上正等菩提

lí shēng xiàng wèi chù fǎ chù lí gù zhū fó wú shàngzhèng
离；声、香、味、触、法处离故，诸佛无上正

děng pú tí lí
等菩提离。

zhū tiān zǐ sè chù lí gù yī qiè zhì zhì lí shēng xiàng
“诸天子，色处离故，一切智智离；声、香、

wèi chù fǎ chù lí gù yī qiè zhì zhì lí
味、触、法处离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，眼界离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí ěr bí
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；耳、鼻、

shé shēn yì jiè lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
舌、身、意界离故，布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng
“诸天子，眼界离故，内空、外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí ěr bí shé shēn
空、自性空、无性自性空离；耳、鼻、舌、身、

yì jiè lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
意界离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，眼界离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí ěr bí
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；耳、鼻、

shé shēn yì jiè lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
舌、身、意界离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，眼界离故，苦、集、灭、道 圣

dì lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù kǔ jí miè
谛离；耳、鼻、舌、身、意界离故，苦、集、灭、

dàoshèng dì lí
道 圣 谛离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，眼界离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù sì jìng lǜ
无色定离；耳、鼻、舌、身、意界离故，四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ
“诸天子，眼界离故，八解脱、八 胜 处、九

cì dì dìng shí biànchù lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù
次第定、十遍处离；耳、鼻、舌、身、意界离故，

bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
八解脱、八 胜 处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，眼界离故，四念住、四 正 断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八 圣 道支离；

ěr bí shé shēn yì jiè lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèng
耳、鼻、舌、身、意界离故，四念住乃至八 圣

dào zhī lí
道支离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，眼界离故，空、无 相、无 愿 解

tuō mén lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù kōng wú
脱门离；耳、鼻、舌、身、意界离故，空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
相、无 愿 解脱门离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，眼界离故，极喜地、离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì
光 地、焰慧地、极难 胜 地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí ěr bí shé shēn
不动地、善慧地、法云地离；耳、鼻、舌、身、
yì jiè lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
意界离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí ěr
“诸天子，眼界离故，五眼、六神通离；耳、
bí shé shēn yì jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
鼻、舌、身、意界离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，眼界离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù fó shí lì nǎi
共法离；耳、鼻、舌、身、意界离故，佛十力乃
zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù shě
“诸天子，眼界离故，无忘失法、恒住舍
xìng lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù wú wàng shī fǎ
性离；耳、鼻、舌、身、意界离故，无忘失法、
héngzhù shěxìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī
“诸天子，眼界离故，一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù yī qiè zhì
切相智离；耳、鼻、舌、身、意界离故，一切智、
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，眼界离故，一切陀罗尼门、三摩
dì mén lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù yī qiè tuó luó
地门离；耳、鼻、舌、身、意界离故，一切陀罗
ní mén sān mó dì mén lí
尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，眼界离故，预流、一来、不还、
ē luóhànguǒ lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù yù liú
阿罗汉果离；耳、鼻、舌、身、意界离故，预流、

yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù dú jué pú tí lí ěr bí
“诸天子，眼界离故，独觉菩提离；耳、鼻、

shé shēn yì jiè lí gù dú jué pú tí lí
舌、身、意界离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，眼界离故，一切菩萨摩诃萨行离；

ěr bí shé shēn yì jiè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
耳、鼻、舌、身、意界离故，一切菩萨摩诃萨行

lí
离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
“诸天子，眼界离故，诸佛无上正等菩提

lí ěr bí shé shēn yì jiè lí gù zhū fó wú shàngzhèng
离；耳、鼻、舌、身、意界离故，诸佛无上正

děng pú tí lí
等菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí ěr bí
“诸天子，眼界离故，一切智智离；耳、鼻、

shé shēn yì jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí
舌、身、意界离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ sè jiè lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，色界离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí shēng xiàng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；声、香、

wèi chù fǎ jiè lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
味、触、法界离故，布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng
“诸天子，色界离故，内空、外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí shēng xiàng wèi
空、自性空、无性自性空离；声、香、味、

chù fǎ jiè lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
触、法界离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，色界离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí shēng
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；声、

xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
香、味、触、法界离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，色界离故，苦、集、灭、道圣

dì lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù kǔ jí
谛离；声、香、味、触、法界离故，苦、集、

miè dàoshèng dì lí
灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，色界离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù sì jìng
无色定离；声、香、味、触、法界离故，四静

lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí
虑、四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ
“诸天子，色界离故，八解脱、八胜处、九

cì dì dìng shí biànchù lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí
次第定、十遍处离；声、香、味、触、法界离

gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，色界离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèng
声、香、味、触、法界离故，四念住乃至八圣

dào zhī lí
道支离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，色界离故，空、无相、无愿解
tuō mén lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù kōng wú
脱门离；声、香、味、触、法界离故，空、无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，色界离故，极喜地、离垢地、发
guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí shēng xiàng wèi chù
不动地、善慧地、法云地离；声、香、味、触、
fǎ jiè lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
法界离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí shēng
“诸天子，色界离故，五眼、六神通离；声、
xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
香、味、触、法界离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，色界离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù fó shí lì
共法离；声、香、味、触、法界离故，佛十力
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
乃至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě
“诸天子，色界离故，无忘失法、恒住舍
xìng lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù wú wàng shī fǎ
性离；声、香、味、触、法界离故，无忘失法、
héng zhù shě xìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī
“诸天子，色界离故，一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù yī qiè
切相智离；声、香、味、触、法界离故，一切
zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，色界离故，一切陀罗尼门、三摩
dì mén lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù yī qiè tuó
地门离；声、香、味、触、法界离故，一切陀
luó ní mén sān mó dì mén lí
罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，色界离故，预流、一来、不还、
ē luó hànguǒ lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù yù
阿罗汉果离；声、香、味、触、法界离故，预
liú yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
流、一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù dú jué pú tí lí shēng xiàng
“诸天子，色界离故，独觉菩提离；声、香、
wèi chù fǎ jiè lí gù dú jué pú tí lí
味、触、法界离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，色界离故，一切菩萨摩诃萨行离；
shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà
声、香、味、触、法界离故，一切菩萨摩诃萨
xíng lí
行离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
“诸天子，色界离故，诸佛无上正等菩提
lí shēng xiàng wèi chù fǎ jiè lí gù zhū fó wú shàngzhèng
离；声、香、味、触、法界离故，诸佛无上正
děng pú tí lí
等菩提离。

zhū tiān zǐ sè jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí shēng xiàng
“诸天子，色界离故，一切智智离；声、香、
wèi chù fǎ jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí
味、触、法界离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，眼识界离故，布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí ěr bí
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
舌、身、意识界离故，布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài
“诸天子，眼识界离故，内空、外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí ěr bí shé
性空、自性空、无性自性空离；耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
身、意识界离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，眼识界离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí ěr bí
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；耳、鼻、

shé shēn yì shí jiè lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
舌、身、意识界离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，眼识界离故，苦、集、灭、道圣

dì lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù kǔ jí
谛离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，苦、集、

miè dàoshèng dì lí
灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，眼识界离故，四静虑、四无量、

sì wú sè dìng lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù sì
四无色定离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，四

jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí
静虑、四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，眼识界离故，八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí ěr bí shé shēn yì shí jiè
九次第定、十遍处离；耳、鼻、舌、身、意识界

lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
离故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，眼识界离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèng
耳、鼻、舌、身、意识界离故，四念住乃至八圣

dào zhī lí
道支离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，眼识界离故，空、无相、无愿

jiě tuō mén lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù kōng
解脱门离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，空、

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
无相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，眼识界离故，极喜地、离垢地、

fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí ěr bí shé
地、不动地、善慧地、法云地离；耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
身、意识界离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，眼识界离故，五眼、六神通离；

ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng
耳、鼻、舌、身、意识界离故，五眼、六神通

lí
离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，眼识界离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù fó shí lì
共法离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，佛十力

nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
乃至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù
“诸天子，眼识界离故，无忘失法、恒住
shě xìng lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù wú wàng
舍性离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，无忘
shī fǎ héng zhù shě xìng lí
失法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù yī qiè zhì dào xiàng zhì
“诸天子，眼识界离故，一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù yī
一切相智离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，一
qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
切智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān
“诸天子，眼识界离故，一切陀罗尼门、三
mó dì mén lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù yī qiè
摩地门离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，一切
tuó luó ní mén sān mó dì mén lí
陀罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，眼识界离故，预流、一来、不还、
ē luó hàn guǒ lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù yù
阿罗汉果离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，预
liú yī lái bù huán ē luó hàn guǒ lí
流、一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù dú jué pú tí lí ěr
“诸天子，眼识界离故，独觉菩提离；耳、
bí shé shēn yì shí jiè lí gù dú jué pú tí lí
鼻、舌、身、意识界离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，眼识界离故，一切菩萨摩诃萨行
lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù yī qiè pú sà mó
离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，一切菩萨摩
hē sà xíng lí
诃萨行离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù zhū fó wú shàng zhèng děng pú
“诸天子，眼识界离故，诸佛无上正等菩
tí lí ěr bí shé shēn yì shí jiè lí gù zhū fó wú shàng
提离；耳、鼻、舌、身、意识界离故，诸佛无上

zhèngděng pú tí lí
正 等 菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn shí jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí ěr
“诸天子，眼识界离故，一切智智离；耳、

bí shé shēn yì shí jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí
鼻、舌、身、意识界离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，眼触离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí ěr bí
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；耳、鼻、

shé shēn yì chù lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
舌、身、意触离故，布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù nèi kōng wài kōng nèi wài kōng
“诸天子，眼触离故，内空、外空、内外空、

kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng lí ěr bí shé shēn
空、自性空、无性自性空离；耳、鼻、舌、身、

yì chù lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí
意触离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，眼触离故，真如、法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí ěr bí
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；耳、鼻、

shé shēn yì chù lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
舌、身、意触离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù kǔ jí miè dào shèng
“诸天子，眼触离故，苦、集、灭、道 圣

dì lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù kǔ jí miè
谛离；耳、鼻、舌、身、意触离故，苦、集、灭、

dàoshèng dì lí
道 圣 谛离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，眼触离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù sì jìng lǜ
无色定离；耳、鼻、舌、身、意触离故，四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ
“诸天子，眼触离故，八解脱、八 胜 处、九

cì dì dìng shí biànchù lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù
次第定、十遍处离；耳、鼻、舌、身、意触离故，

bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
八解脱、八 胜 处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，眼触离故，四念住、四 正 断 、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八 圣 道支离；

ěr bí shé shēn yì chù lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèng
耳、鼻、舌、身、意触离故，四念住乃至八 圣

dào zhī lí
道支离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，眼触离故，空、无 相 、无 愿 解

tuō mén lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù kōng wú
脱门离；耳、鼻、舌、身、意触离故，空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
相 、无 愿 解脱门离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，眼触离故，极喜地、离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì
光 地、焰慧地、极难 胜 地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí ěr bí shé shēn
不动 地、善 慧地、法云地离；耳、鼻、舌、身、

yì chù lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
意触离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí ěr
“诸天子，眼触离故，五眼、六神 通离；耳、

bí shé shēn yì chù lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
鼻、舌、身、意触离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，眼触离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù fó shí lì nǎi
共法离；耳、鼻、舌、身、意触离故，佛十力乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù shě
“诸天子，眼触离故，无忘失法、恒住舍

xìng lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù wú wàng shī fǎ
性离；耳、鼻、舌、身、意触离故，无忘失法、

héngzhù shěxìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī
“诸天子，眼触离故，一切智、道相智、一

qiè xiàng zhì lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù yī qiè
切相智离；耳、鼻、舌、身、意触离故，一切

zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，眼触离故，一切陀罗尼门、三摩

dì mén lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù yī qiè tuó luó
地门离；耳、鼻、舌、身、意触离故，一切陀罗

ní mén sān mó dì mén lí
尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，眼触离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù yù liú
阿罗汉果离；耳、鼻、舌、身、意触离故，预流、

yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yǎnchù lí gù dú jué pú tí lí ěr bí
“诸天子，眼触离故，独觉菩提离；耳、鼻、

shé shēn yì chù lí gù dú jué pú tí lí
舌、身、意触离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，眼触离故，一切菩萨摩诃萨行离；

ěr bí shé shēn yì chù lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
耳、鼻、舌、身、意触离故，一切菩萨摩诃萨行

lí
离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
“诸天子，眼触离故，诸佛无上正等菩提

lí ěr bí shé shēn yì chù lí gù zhū fó wú shàng zhèng
离；耳、鼻、舌、身、意触离故，诸佛无上正

děng pú tí lí
等菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn chù lí gù yī qiè zhì zhì lí ěr bí
“诸天子，眼触离故，一切智智离；耳、鼻、

shé shēn yì chù lí gù yī qiè zhì zhì lí
舌、身、意触离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lí gù
“复次，诸天子，眼触为缘所生诸受离故，

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

lí ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lí gù
离；耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受离故，

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

lí
离。

zhū tiān zǐ yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lí gù nèi kōng
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，内空、

wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng lí
不可得空、无性空、自性空、无性自性空离；

ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lí gù nèi
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受离故，内

kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù zhēn rú
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，真如、

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议

jiè lí ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí
界离；耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受离

gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù kǔ
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，苦、

jí miè dàoshèng dì lí ěr bí shé shēn yì chùwéi
集、灭、道圣谛离；耳、鼻、舌、身、意触为

yuánsuǒshēngzhūshòu lí gù kǔ jí miè dàoshèng dì lí
缘所生诸受离故，苦、集、灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù sì jìng
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，四静

lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí ěr bí shé shēn yì
虑、四无量、四无色定离；耳、鼻、舌、身、意

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú
触为缘所生诸受离故，四静虑、四无量、四无

sè dìng lí
色定离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù bā jiě
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，八解

tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí ěr bí
脱、八胜处、九次第定、十遍处离；耳、鼻、

shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù bā jiě tuō bā
舌、身、意触为缘所生诸受离故，八解脱、八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù sì niàn
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，四念

zhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
住、四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèngdào zhī lí ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
八圣道支离；耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī lí
诸受离故，四念住乃至八圣道支离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù kōng
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，空、

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí ěr bí shé shēn yì chù
无相、无愿解脱门离；耳、鼻、舌、身、意触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
为缘所生诸受离故，空、无相、无愿解脱门

lí
离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù jí xǐ
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，极喜

dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàn
地、离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现

qián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地离；

ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù jí
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受离故，极

xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù wǔ yǎn
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，五眼、

liù shéntōng lí ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū
六神通离；耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸

shòu lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
受离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù fó shí
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，佛十

lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ lí ěr bí shé shēn yì chù
大舍、十八佛不共法离；耳、鼻、舌、身、意触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng
为缘所生诸受离故，佛十力乃至十八佛不共

fǎ lí
法离。

zhū tiān zǐ yǎn chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù wú wàng
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，无忘
shī fǎ héng zhù shě xìng lí ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán
失法、恒住舍性离；耳、鼻、舌、身、意触为缘
suǒshēng zhū shòu lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng lí
所生诸受离故，无忘失法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ yǎn chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù yī qiè
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，一切
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí ěr bí shé shēn
智、道相智、一切相智离；耳、鼻、舌、身、
yì chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù yī qiè zhì dào xiàng zhì yī
意触为缘所生诸受离故，一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì lí
切相智离。

zhū tiān zǐ yǎn chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù yī qiè
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，一切
tuó luó ní mén sān mó dì mén lí ěr bí shé shēn yì
陀罗尼门、三摩地门离；耳、鼻、舌、身、意
chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì
触为缘所生诸受离故，一切陀罗尼门、三摩地
mén lí
门离。

zhū tiān zǐ yǎn chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù yù liú
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，预流、
yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí ěr bí shé shēn
一来、不还、阿罗汉果离；耳、鼻、舌、身、
yì chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù yù liú yī lái bù huán
意触为缘所生诸受离故，预流、一来、不还、
ē luó hànguǒ lí
阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yǎn chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù dú jué
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，独觉
pú tí lí ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu
菩提离；耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受
lí gù dú jué pú tí lí
离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yǎn chù wéiyuán suǒshēng zhū shòu lí gù yī qiè
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，一切

pú sà mó hē sà xíng lí ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒ
菩萨摩诃萨行离；耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēngzhūshòu lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
生诸受离故，一切菩萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù zhū fó
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，诸佛

wú shàngzhèngděng pú tí lí ěr bí shé shēn yì chùwéi
无上正等菩提离；耳、鼻、舌、身、意触为

yuánsuǒshēngzhūshòu lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí
缘所生诸受离故，诸佛无上正等菩提离。

zhū tiān zǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lí gù yī qiè
“诸天子，眼触为缘所生诸受离故，一切

zhì zhì lí ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
智智离；耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受

lí gù yī qiè zhì zhì lí
离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ dì jiè lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，地界离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí shuǐ huǒ
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；水、火、

fēng kōng shí jiè lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
风、空、识界离故，布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng
“诸天子，地界离故，内空、外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí shuǐ huǒ fēng kōng
空、自性空、无性自性空离；水、火、风、空、

shí jiè lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
识界离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，地界离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí shuǐ huǒ
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；水、火、

fēng kōng shí jiè lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
风、空、识界离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，地界离故，苦、集、灭、道圣

dì lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù kǔ jí miè
谛离；水、火、风、空、识界离故，苦、集、灭、

dàoshèng dì lí
道圣谛离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，地界离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù sì jìng lǜ
无色定离；水、火、风、空、识界离故，四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ
“诸天子，地界离故，八解脱、八胜处、九

cì dì dìng shí biànchù lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí
次第定、十遍处离；水、火、风、空、识界离

gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，地界离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèng
水、火、风、空、识界离故，四念住乃至八圣

dào zhī lí
道支离。

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí sì

大般若波罗蜜多经卷第三百四十四

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[9]

chūfēnjiānděngzànpǐn dì wǔ shí qī zhī sān

初分坚等赞品第五十七之三

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě

“诸天子，地界离故，空、无相、无愿解

tuō mén lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù kōng wú

脱门离；水、火、风、空、识界离故，空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí

相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā

“诸天子，地界离故，极喜地、离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì

光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí shuǐ huǒ fēng kōng

不动地、善慧地、法云地离；水、火、风、空、

shí jiè lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí

识界离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí shuǐ

“诸天子，地界离故，五眼、六神通离；水、

huǒ fēng kōng shí jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí

火、风、空、识界离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù fó shí lì sì wú suǒwèi

“诸天子，地界离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú

四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù fó shí lì

共法离；水、火、风、空、识界离故，佛十力

nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí

乃至十八佛不共法离。

[9] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě
“诸天子，地界离故，无忘失法、恒住舍
xìng lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù wú wàng shī fǎ
性离；水、火、风、空、识界离故，无忘失法、
héng zhù shě xìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī
“诸天子，地界离故，一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù yī qiè
切相智离；水、火、风、空、识界离故，一切
zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，地界离故，一切陀罗尼门、三摩
dì mén lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù yī qiè tuó
地门离；水、火、风、空、识界离故，一切陀
luó ní mén sān mó dì mén lí
罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，地界离故，预流、一来、不还、
ē luó hànguǒ lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù yù liú
阿罗汉果离；水、火、风、空、识界离故，预流、
yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù dú jué pú tí lí shuǐ huǒ
“诸天子，地界离故，独觉菩提离；水、火、
fēng kōng shí jiè lí gù dú jué pú tí lí
风、空、识界离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，地界离故，一切菩萨摩诃萨行离；
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
水、火、风、空、识界离故，一切菩萨摩诃萨行
lí
离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
“诸天子，地界离故，诸佛无上正等菩提
lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lí gù zhū fó wú shàngzhèng
离；水、火、风、空、识界离故，诸佛无上正

děng pú tí lí
等菩提离。

zhū tiān zǐ dì jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí shuǐ huǒ
“诸天子，地界离故，一切智智离；水、火、

fēng kōng shí jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí
风、空、识界离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ wú míng lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，无明离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí xíng shí
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
离故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō lí
罗蜜多离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài
“诸天子，无明离故，内空、外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí xíng shí míng sè
性空、自性空、无性自性空离；行、识、名色、

liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù
六处、触、受、爱、取、有、生、老死离故，

nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，无明离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí xíng shí
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，无明离故，苦、集、灭、道圣

dì lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
谛离；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ lí gù kǔ jí miè dàoshèng dì lí
有、生、老死离故，苦、集、灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，无明离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
无色定离；行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
取、有、生、老死离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí
无色定离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，无明离故，八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí xíng shí míng sè liù chù chù
九次第定、十遍处离；行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù bā jiě tuō bā
受、爱、取、有、生、老死离故，八解脱、八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，无明离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī lí
老死离故，四念住乃至八圣道支离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，无明离故，空、无相、无愿解

tuō mén lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
脱门离；行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō
取、有、生、老死离故，空、无相、无愿解脱

mén lí
门离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，无明离故，极喜地、离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí xíng shí míng sè
不动地、善慧地、法云地离；行、识、名色、

liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù
六处、触、受、爱、取、有、生、老死离故，

jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，无明离故，五眼、六神通离；

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
老死离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，无明离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
共法离；行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng
取、有、生、老死离故，佛十力乃至十八佛不共

fǎ lí
法离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě
“诸天子，无明离故，无忘失法、恒住舍

xìng lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
性离；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng lí
有、生、老死离故，无忘失法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù yī qiè zhì dào xiàng zhì
“诸天子，无明离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu
一切相智离；行、识、名色、六处、触、受、

ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
爱、取、有、生、老死离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí
一切相智离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，无明离故，一切陀罗尼门、三摩

dì mén lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
地门离；行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
取、有、生、老死离故，一切陀罗尼门、三摩

dì mén lí
地门离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，无明离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
阿罗汉果离；行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ lí gù yù liú yī lái bù huán
取、有、生、老死离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí
阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù dú jué pú tí lí xíng shí
“诸天子，无明离故，独觉菩提离；行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

lí gù dú jué pú tí lí
离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，无明离故，一切菩萨摩诃萨行离；

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
老死离故，一切菩萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，无明离故，诸佛无上正等菩

tí lí xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
提离；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí
有、生、老死离故，诸佛无上正等菩提离。

zhū tiān zǐ wú míng lí gù yī qiè zhì zhì lí xíng shí
“诸天子，无明离故，一切智智离；行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

lí gù yī qiè zhì zhì lí
离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù nèi kōng
“复次，诸天子，布施波罗蜜多离故，内空、

wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng lí
不可得空、无性空、自性空、无性自性空离；

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí gù
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离故，

nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí
内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù zhēn rú fǎ jiè
“诸天子，布施波罗蜜多离故，真如、法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí
性、法定、法住、实际、虚空界、不思议界离；

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí gù
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离故，

zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù kǔ jí miè
“诸天子，布施波罗蜜多离故，苦、集、灭、

dào shèng dì lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
道圣谛离；净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō lí gù kǔ jí miè dào shèng dì lí
罗蜜多离故，苦、集、灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù sì jìng lǜ sì
“诸天子，布施波罗蜜多离故，四静虑、四

wú liàng sì wú sè dìng lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
无量、四无色定离；净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng
般若波罗蜜多离故，四静虑、四无量、四无色定

lí
离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù bā jiě tuō bā
“诸天子，布施波罗蜜多离故，八解脱、八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí jìng jiè ān rěn jīng
胜处、九次第定、十遍处离；净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
进、静虑、般若波罗蜜多离故，八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù sì niànzhù sì
“诸天子，布施波罗蜜多离故，四念住、四

zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
道支离；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī lí
多离故，四念住乃至八圣道支离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù kōng wú xiàng
“诸天子，布施波罗蜜多离故，空、无相、

wú yuàn jiě tuō mén lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
无愿解脱门离；净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
波罗蜜多离故，空、无相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù jí xǐ dì lí
“诸天子，布施波罗蜜多离故，极喜地、离

gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì
垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、

yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí jìng jiè
远行地、不动地、善慧地、法云地离；净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí gù jí xǐ dì
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离故，极喜地

nǎi zhì fǎ yún dì lí
乃至法云地离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù wǔ yǎn liù shén
“诸天子，布施波罗蜜多离故，五眼、六神
tōng lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
通离；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多
lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù fó shí lì sì
“诸天子，布施波罗蜜多离故，佛十力、四
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
十八佛不共法离；净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duō lí gù fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
若波罗蜜多离故，佛十力乃至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù wú wàng shī fǎ
“诸天子，布施波罗蜜多离故，无忘失法、
héng zhù shě xìng lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
恒住舍性离；净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng lí
罗蜜多离故，无忘失法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù yī qiè zhì dào
“诸天子，布施波罗蜜多离故，一切智、道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
相智、一切相智离；净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng
般若波罗蜜多离故，一切智、道相智、一切相
zhì lí
智离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù yī qiè tuó luó ní
“诸天子，布施波罗蜜多离故，一切陀罗尼
mén sān mó dì mén lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
门、三摩地门离；净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duō lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén lí
若波罗蜜多离故，一切陀罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù yù liú yī lái
“诸天子，布施波罗蜜多离故，预流、一来、
bù huán ē luó hànguǒ lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
不还、阿罗汉果离；净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō lí gù yù liú yī lái bù huán ē luó hàn
般若波罗蜜多离故，预流、一来、不还、阿罗汉
guǒ lí
果离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù dú jué pú tí lí
“诸天子，布施波罗蜜多离故，独觉菩提离；
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí gù
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离故，
dú jué pú tí lí
独觉菩提离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù yī qiè pú sà mó
“诸天子，布施波罗蜜多离故，一切菩萨摩
hē sà xíng lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
诃萨行离；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
蜜多离故，一切菩萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù zhū fó wú shàng
“诸天子，布施波罗蜜多离故，诸佛无上
zhèngděng pú tí lí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
正等菩提离；净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō lí gù zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí lí
波罗蜜多离故，诸佛无上正等菩提离。

zhū tiān zǐ bù shī bō luó mì duō lí gù yī qiè zhì zhì lí
“诸天子，布施波罗蜜多离故，一切智智离；
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí gù
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离故，
yī qiè zhì zhì lí
一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，内空离故，布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí wài kōng nèi
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；外空、内
wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí gù bù shī jìng
无性空、自性空、无性自性空离故，布施、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，内空离故，真如、法界、法性、
bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí wàikōng
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；外空
nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
乃至无性自性空离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，内空离故，苦、集、灭、道圣
dì lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù kǔ jí miè
谛离；外空乃至无性自性空离故，苦、集、灭、
dàoshèng dì lí
道圣谛离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，内空离故，四静虑、四无量、四
wú sè dìng lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù sì jìng lǜ
无色定离；外空乃至无性自性空离故，四静虑、
sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，内空离故，八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
九次第定、十遍处离；外空乃至无性自性空离
gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，内空离故，四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèng
外空乃至无性自性空离故，四念住乃至八圣
dào zhī lí
道支离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，内空离故，空、无相、无愿解
tuō mén lí wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí gù kōng wú xiàng
脱门离；外空乃至无性自性空离故，空、无相、
wú yuàn jiě tuō mén lí
无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，内空离故，极喜地、离垢地、发
guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí wài kōng nǎi zhì wú xìng zì
不动地、善慧地、法云地离；外空乃至无性自
xìng kōng lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
性空离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù wǔ yǎn liù shén tōng lí
“诸天子，内空离故，五眼、六神通离；
wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí gù wǔ yǎn liù shén tōng lí
外空乃至无性自性空离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，内空离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí gù fó shí lì nǎi
共法离；外空乃至无性自性空离故，佛十力乃
zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě
“诸天子，内空离故，无忘失法、恒住舍
xìng lí wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí gù wú wàng shī fǎ
性离；外空乃至无性自性空离故，无忘失法、
héng zhù shě xìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù yī qiè zhì dào xiàng zhì
“诸天子，内空离故，一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì lí wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí gù yī qiè
一切相智离；外空乃至无性自性空离故，一切
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，内空离故，一切陀罗尼门、三摩
dì mén lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù yī qiè tuó luó
地门离；外空乃至无性自性空离故，一切陀罗
ní mén sān mó dì mén lí
尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，内空离故，预流、一来、不还、
ē luó hànguǒ lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù yù liú
阿罗汉果离；外空乃至无性自性空离故，预流、
yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù dú jué pú tí lí wàikōng nǎi
“诸天子，内空离故，独觉菩提离；外空乃
zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù dú jué pú tí lí
至无性自性空离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，内空离故，一切菩萨摩诃萨行离；
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
外空乃至无性自性空离故，一切菩萨摩诃萨行
lí
离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，内空离故，诸佛无上正等菩
tí lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù zhū fó wú shàng
提离；外空乃至无性自性空离故，诸佛无上
zhèngděng pú tí lí
正等菩提离。

zhū tiān zǐ nèi kōng lí gù yī qiè zhì zhì lí wàikōng nǎi
“诸天子，内空离故，一切智智离；外空乃
zhì wú xìng zì xìngkōng lí gù yī qiè zhì zhì lí
至无性自性空离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，真如离故，布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí fǎ jiè fǎ
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；法界、法
xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、

fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí gù bù
法定、法住、实际、虚空界、不思议界离故，布
shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài
“诸天子，真如离故，内空、外空、内外
kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī
性空、自性空、无性自性空离；法界乃至不思
yì jiè lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
议界离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，真如离故，苦、集、灭、道圣
dì lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù kǔ jí miè dào
谛离；法界乃至不思议界离故，苦、集、灭、道
shèng dì lí
圣谛离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，真如离故，四静虑、四无量、四
wú sè dìng lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù sì jìng lǜ sì
无色定离；法界乃至不思议界离故，四静虑、四
wú liàng sì wú sè dìng lí
无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，真如离故，八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù
九次第定、十遍处离；法界乃至不思议界离故，
bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，真如离故，四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī
法界乃至不思议界离故，四念住乃至八圣道支
lí
离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，真如离故，空、无相、无愿解
tuō mén lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù kōng wú xiàng
脱门离；法界乃至不思议界离故，空、无相、
wú yuàn jiě tuō mén lí
无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，真如离故，极喜地、离垢地、发
guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
不动地、善慧地、法云地离；法界乃至不思议界
lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，真如离故，五眼、六神通离；
fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
法界乃至不思议界离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，真如离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù fó shí lì nǎi zhì shí
共法离；法界乃至不思议界离故，佛十力乃至十
bā fó bú gòng fǎ lí
八佛不共法离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù shě
“诸天子，真如离故，无忘失法、恒住舍
xìng lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù wú wàng shī fǎ héng
性离；法界乃至不思议界离故，无忘失法、恒
zhù shě xìng lí
住舍性离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，真如离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù yī qiè zhì
一切相智离；法界乃至不思议界离故，一切智、

dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，真如离故，一切陀罗尼门、三摩

dì mén lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù yī qiè tuó luó ní mén
地门离；法界乃至不思议界离故，一切陀罗尼门、

sān mó dì mén lí
三摩地门离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，真如离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù yù liú yī
阿罗汉果离；法界乃至不思议界离故，预流、一

lái bù huán ē luó hànguǒ lí
来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù dú jué pú tí lí fǎ jiè nǎi
“诸天子，真如离故，独觉菩提离；法界乃

zhì bù sī yì jiè lí gù dú jué pú tí lí
至不思议界离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，真如离故，一切菩萨摩诃萨行离；

fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
法界乃至不思议界离故，一切菩萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，真如离故，诸佛无上正等菩

tí lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng
提离；法界乃至不思议界离故，诸佛无上正等

pú tí lí
菩提离。

zhū tiān zǐ zhēn rú lí gù yī qiè zhì zhì lí fǎ jiè nǎi
“诸天子，真如离故，一切智智离；法界乃

zhì bù sī yì jiè lí gù yī qiè zhì zhì lí
至不思议界离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，苦圣谛离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí jí miè
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；集、灭、

dàoshèng dì lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
道 圣 谛离故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō lí
般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù nèi kōng wài kōng nèi
“诸天子，苦 圣 谛离故，内空、外空、内

wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空 空、大空、 胜 义空、有为空、无为

kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自 相 空、共 相 空、一切法空、不可得空、

wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng lí jí miè dào
无性空、自性空、无性自性空离；集、灭、道

shèng dì lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lí
圣 谛离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ
“诸天子，苦 圣 谛离故，真如、法界、法

xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng
性、不虚 妄 性、不变异性、平 等性、离 生 性、

fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí jí
法定、法住、实际、虚空界、不思议界离；集、

miè dàoshèng dì lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
灭、道 圣 谛离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，苦 圣 谛离故，四静虑、四无量、

sì wú sè dìng lí jí miè dàoshèng dì lí gù sì jìng lǜ
四无色定离；集、灭、道 圣 谛离故，四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù bā jiě tuō bā shèng chù
“诸天子，苦 圣 谛离故，八解脱、八 胜 处、

jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí jí miè dàoshèng dì lí gù
九次第定、十遍处离；集、灭、道 圣 谛离故，

bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí
八解脱、八 胜 处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù sì niàn zhù sì zhèng duàn
“诸天子，苦 圣 谛离故，四念住、四 正 断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

jí miè dàoshèng dì lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī lí
集、灭、道圣谛离故，四念住乃至八圣道支离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，苦圣谛离故，空、无相、无愿

jiě tuō mén lí jí miè dàoshèng dì lí gù kōng wú xiàng
解脱门离；集、灭、道圣谛离故，空、无相、

wú yuàn jiě tuō mén lí
无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，苦圣谛离故，极喜地、离垢地、

fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí jí miè dào
地、不动地、善慧地、法云地离；集、灭、道

shèng dì lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
圣谛离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，苦圣谛离故，五眼、六神通离；

jí miè dàoshèng dì lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
集、灭、道圣谛离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，苦圣谛离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí jí miè dàoshèng dì lí gù fó shí lì nǎi zhì shí
共法离；集、灭、道圣谛离故，佛十力乃至十

bā fó bú gòng fǎ lí
八佛不共法离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù
“诸天子，苦圣谛离故，无忘失法、恒住

shě xìng lí jí miè dàoshèng dì lí gù wú wàng shī fǎ héng
舍性离；集、灭、道圣谛离故，无忘失法、恒

zhù shě xìng lí
住舍性离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，苦圣谛离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí jí miè dàoshèng dì lí gù yī qiè zhì
一切相智离；集、灭、道圣谛离故，一切智、
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù yī qiè tuó luó ní mén
“诸天子，苦圣谛离故，一切陀罗尼门、
sān mó dì mén lí jí miè dàoshèng dì lí gù yī qiè tuó luó
三摩地门离；集、灭、道圣谛离故，一切陀罗
ní mén sān mó dì mén lí
尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，苦圣谛离故，预流、一来、不还、
ē luó hànguǒ lí jí miè dàoshèng dì lí gù yù liú yī
阿罗汉果离；集、灭、道圣谛离故，预流、一
lái bù huán ē luó hànguǒ lí
来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù dú jué pú tí lí jí
“诸天子，苦圣谛离故，独觉菩提离；集、
miè dàoshèng dì lí gù dú jué pú tí lí
灭、道圣谛离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，苦圣谛离故，一切菩萨摩诃萨行
lí jí miè dàoshèng dì lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
离；集、灭、道圣谛离故，一切菩萨摩诃萨行
lí
离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng
“诸天子，苦圣谛离故，诸佛无上正等
pú tí lí jí miè dàoshèng dì lí gù zhū fó wú shàngzhèng
菩提离；集、灭、道圣谛离故，诸佛无上正
děng pú tí lí
等菩提离。

zhū tiān zǐ kǔ shèng dì lí gù yī qiè zhì zhì lí jí
“诸天子，苦圣谛离故，一切智智离；集、
miè dàoshèng dì lí gù yī qiè zhì zhì lí
灭、道圣谛离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，四静虑离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí sì wú liàng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；四无量、

sì wú sè dìng lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
四无色定离故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō lí
般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài
“诸天子，四静虑离故，内空、外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí sì wú liàng sì wú
性空、自性空、无性自性空离；四无量、四无

sè dìng lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
色定离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，四静虑离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí sì wú liàng
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；四无量、

sì wú sè dìng lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
四无色定离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，四静虑离故，苦、集、灭、道圣

dì lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù kǔ jí miè dào
谛离；四无量、四无色定离故，苦、集、灭、道

shèng dì lí
圣谛离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，四静虑离故，八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù
九次第定、十遍处离；四无量、四无色定离故，

bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù sì niàn zhù sì zhèng duàn
“诸天子，四静虑离故，四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；
sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī
四无量、四无色定离故，四念住乃至八圣道支
lí
离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，四静虑离故，空、无相、无愿
jiě tuō mén lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù kōng wú xiàng
解脱门离；四无量、四无色定离故，空、无相、
wú yuàn jiě tuō mén lí
无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，四静虑离故，极喜地、离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí sì wú liàng sì
地、不动地、善慧地、法云地离；四无量、四
wú sè dìng lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
无色定离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù wǔ yǎn liù shén tōng lí
“诸天子，四静虑离故，五眼、六神通离；
sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù wǔ yǎn liù shén tōng lí
四无量、四无色定离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，四静虑离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù fó shí lì nǎi zhì
共法离；四无量、四无色定离故，佛十力乃至
shí bā fó bú gòng fǎ lí
十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù
“诸天子，四静虑离故，无忘失法、恒住
shě xìng lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù wú wàng shī fǎ
舍性离；四无量、四无色定离故，无忘失法、

héng zhù shě xìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù yī qiè zhì dào xiàng zhì
“诸天子，四静虑离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù yī qiè zhì
一切相智离；四无量、四无色定离故，一切智、

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān
“诸天子，四静虑离故，一切陀罗尼门、三

mó dì mén lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù yī qiè tuó luó ní
摩地门离；四无量、四无色定离故，一切陀罗尼

mén sān mó dì mén lí
门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，四静虑离故，预流、一来、不还、

ē luó hàn guǒ lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù yù liú yī
阿罗汉果离；四无量、四无色定离故，预流、一

lái bù huán ē luó hàn guǒ lí
来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù dú jué pú tí lí sì wú
“诸天子，四静虑离故，独觉菩提离；四无

liàng sì wú sè dìng lí gù dú jué pú tí lí
量、四无色定离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，四静虑离故，一切菩萨摩诃萨行

lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
离；四无量、四无色定离故，一切菩萨摩诃萨行

lí
离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù zhū fó wú shàng zhèng děng pú
“诸天子，四静虑离故，诸佛无上正等菩

tí lí sì wú liàng sì wú sè dìng lí gù zhū fó wú shàng zhèng děng
提离；四无量、四无色定离故，诸佛无上正等

pú tí lí
菩提离。

zhū tiān zǐ sì jìng lǜ lí gù yī qiè zhì zhì lí sì wú
“诸天子，四静虑离故，一切智智离；四无

liàng sì wú sè dìng lí gù yī qiè zhì zhì lí
量、四无色定离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，八解脱离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí bā shèng chù
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；八 胜 处、

jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng
九次第定、十遍处离故，布施、净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
进、静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài
“诸天子，八解脱离故，内空、外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空 空、大空、胜 义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自 相 空、共 相 空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí bā shèng chù jiǔ cì
性空、自性空、无性自性空离；八 胜 处、九次

dì dìng shí biàn chù lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
第定、十遍处离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，八解脱离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚 妄 性、不变异性、平 等 性、离 生 性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí bā shèng
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；八 胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè
处、九次第定、十遍处离故，真如乃至不思议界

lí
离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，八解脱离故，苦、集、灭、道 圣

dì lí bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí gù kǔ
谛离；八 胜 处、九次第定、十遍处离故，苦、

jí miè dàoshèng dì lí
集、灭、道 圣 谛离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，八解脱离故，四静虑、四无量、
sì wú sè dìng lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù
四无色定离；八胜处、九次第定、十遍处离故，
sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四静虑、四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，八解脱离故，四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù sì niànzhù nǎi zhì
八胜处、九次第定、十遍处离故，四念住乃至
bā shèngdào zhī lí
八圣道支离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，八解脱离故，空、无相、无愿
jiě tuō mén lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù
解脱门离；八胜处、九次第定、十遍处离故，
kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
空、无相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，八解脱离故，极喜地、离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí bā shèngchù jiǔ
地、不动地、善慧地、法云地离；八胜处、九
cì dì dìng shí biànchù lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
次第定、十遍处离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，八解脱离故，五眼、六神通离；
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù wǔ yǎn liù shén
八胜处、九次第定、十遍处离故，五眼、六神
tōng lí
通离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，八解脱离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù fó
共法离；八胜处、九次第定、十遍处离故，佛

shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
十力乃至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù
“诸天子，八解脱离故，无忘失法、恒住

shěxìng lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù wú
舍性离；八胜处、九次第定、十遍处离故，无

wàng shī fǎ héngzhù shěxìng lí
忘失法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，八解脱离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù
一切相智离；八胜处、九次第定、十遍处离故，

yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
一切智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān
“诸天子，八解脱离故，一切陀罗尼门、三

mó dì mén lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù
摩地门离；八胜处、九次第定、十遍处离故，

yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén lí
一切陀罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，八解脱离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù
阿罗汉果离；八胜处、九次第定、十遍处离故，

yù liú yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
预流、一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù dú jué pú tí lí bā shèng
“诸天子，八解脱离故，独觉菩提离；八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù dú jué pú tí lí
处、九次第定、十遍处离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，八解脱离故，一切菩萨摩诃萨行

lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù yī qiè pú
离；八胜处、九次第定、十遍处离故，一切菩

sà mó hē sà xíng lí
萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，八解脱离故，诸佛无上正等菩

tí lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù zhū fó
提离；八胜处、九次第定、十遍处离故，诸佛

wú shàngzhèngděng pú tí lí
无上正等菩提离。

zhū tiān zǐ bā jiě tuō lí gù yī qiè zhì zhì lí bā shèng
“诸天子，八解脱离故，一切智智离；八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí gù yī qiè zhì zhì lí
处、九次第定、十遍处离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，四念住离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí sì zhèngduàn
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离

gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duō lí
蜜多离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù nèi kōng wàikōng nèi
“诸天子，四念住离故，内空、外空、内

wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí sì zhèngduàn nǎi
无性空、自性空、无性自性空离；四正断乃

zhì bā shèngdào zhī lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
至八圣道支离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，四念住离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí sì zhèng
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；四正

duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
断乃至八圣道支离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，四念住离故，苦、集、灭、道圣

dì lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù kǔ jí miè
谛离；四正断乃至八圣道支离故，苦、集、灭、

dàoshèng dì lí
道圣谛离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，四念住离故，四静虑、四无量、

sì wú sè dìng lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù sì
四无色定离；四正断乃至八圣道支离故，四

jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí
静虑、四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，四念住离故，八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
九次第定、十遍处离；四正断乃至八圣道支

lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
离故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，四念住离故，空、无相、无愿

jiě tuō mén lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù kōng
解脱门离；四正断乃至八圣道支离故，空、

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
无相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，四念住离故，极喜地、离垢地、

fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí sì zhèngduàn nǎi zhì
地、不动地、善慧地、法云地离；四正断乃至

bā shèngdào zhī lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
八圣道支离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，四念住离故，五眼、六神通离；

sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
四正断乃至八圣道支离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，四念住离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù fó shí lì
共法离；四正断乃至八圣道支离故，佛十力
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
乃至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù
“诸天子，四念住离故，无忘失法、恒住
shě xìng lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù wú wàng shī
舍性离；四正断乃至八圣道支离故，无忘失
fǎ héngzhù shě xìng lí
法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，四念住离故，一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù yī
一切相智离；四正断乃至八圣道支离故，一
qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
切智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān
“诸天子，四念住离故，一切陀罗尼门、三
mó dì mén lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù yī qiè
摩地门离；四正断乃至八圣道支离故，一切
tuó luó ní mén sān mó dì mén lí
陀罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，四念住离故，预流、一来、不还、
ē luó hànguǒ lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù yù
阿罗汉果离；四正断乃至八圣道支离故，预
liú yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
流、一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù dú jué pú tí lí sì zhèng
“诸天子，四念住离故，独觉菩提离；四正
duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù dú jué pú tí lí
断乃至八圣道支离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，四念住离故，一切菩萨摩诃萨行

lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù yī qiè pú sà mó hē
离；四 正 断 乃至八 圣 道支离故，一切菩萨摩诃
sà xíng lí
萨行离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，四念住离故，诸佛无 上 正 等 菩
tí lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù zhū fó wú shàng
提离；四 正 断 乃至八 圣 道支离故，诸佛无 上
zhèngděng pú tí lí
正 等 菩提离。

zhū tiān zǐ sì niànzhù lí gù yī qiè zhì zhì lí sì zhèng
“诸天子，四念住离故，一切智智离；四 正
duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lí gù yī qiè zhì zhì lí
断 乃至八 圣 道支离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù bù shī jìng
“复次，诸天子，空解脱门离故，布施、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí wú xiàng
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；无 相、
wú yuàn jiě tuō mén lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
无 愿 解脱门离故，布施、净戒、安忍、精进、静
lǜ bō rě bō luó mì duō lí
虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù nèi kōng wàikōng
“诸天子，空解脱门离故，内空、外空、
nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú
内外空、空 空、大空、胜 义空、有为空、无
wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自 相 空、共 相 空、一切法空、不可得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí wú xiàng
空、无性空、自性空、无性自性空离；无 相、
wú yuàn jiě tuō mén lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
无 愿 解脱门离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù zhēn rú fǎ jiè
“诸天子，空解脱门离故，真如、法界、
fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēng
法性、不虚 妄 性、不变异性、平 等 性、离 生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí
性、法定、法住、实际、虚空界、不思议界离；

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
无相、无愿解脱门离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù kǔ jí miè dào
“诸天子，空解脱门离故，苦、集、灭、道

shèng dì lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù kǔ jí miè
圣谛离；无相、无愿解脱门离故，苦、集、灭、

dàoshèng dì lí
道圣谛离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，空解脱门离故，四静虑、四无量、

sì wú sè dìng lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù sì jìng lǜ
四无色定离；无相、无愿解脱门离故，四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù bā jiě tuō bā shèng
“诸天子，空解脱门离故，八解脱、八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
处、九次第定、十遍处离；无相、无愿解脱门

lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
离故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù sì niànzhù sì zhèng
“诸天子，空解脱门离故，四念住、四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā
支离；无相、无愿解脱门离故，四念住乃至八

shèngdào zhī lí
圣道支离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，空解脱门离故，极喜地、离垢地、

fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí wú xiàng wú yuàn
地、不动地、善慧地、法云地离；无相、无愿

jiě tuō mén lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
解脱门离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù wǔ yǎn liù shéntōng
“诸天子，空解脱门离故，五眼、六神通

lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
离；无相、无愿解脱门离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù fó shí lì sì wú suǒ
“诸天子，空解脱门离故，佛十力、四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù fó shí lì
佛不共法离；无相、无愿解脱门离故，佛十力

nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
乃至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù wú wàng shī fǎ héng
“诸天子，空解脱门离故，无忘失法、恒

zhù shě xìng lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù wú wàng shī fǎ
住舍性离；无相、无愿解脱门离故，无忘失法、

héng zhù shě xìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù yī qiè zhì dàoxiàng
“诸天子，空解脱门离故，一切智、道相

zhì yī qiè xiàng zhì lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù yī
智、一切相智离；无相、无愿解脱门离故，一

qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
切智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù yī qiè tuó luó ní mén
“诸天子，空解脱门离故，一切陀罗尼门、

sān mó dì mén lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù yī qiè tuó
三摩地门离；无相、无愿解脱门离故，一切陀

luó ní mén sān mó dì mén lí
罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù yù liú yī lái bù
“诸天子，空解脱门离故，预流、一来、不

huán ē luó hànguǒ lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù yù
还、阿罗汉果离；无相、无愿解脱门离故，预

liú yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
流、一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù dú jué pú tí lí wú
“诸天子，空解脱门离故，独觉菩提离；无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù dú jué pú tí lí
相、无愿解脱门离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù yī qiè pú sà mó hē sà
“诸天子，空解脱门离故，一切菩萨摩诃萨

xíng lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù yī qiè pú sà mó hē
行离；无相、无愿解脱门离故，一切菩萨摩诃

sà xíng lí
萨行离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù zhū fó wú shàngzhèng
“诸天子，空解脱门离故，诸佛无上正

děng pú tí lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù zhū fó wú shàng
等菩提离；无相、无愿解脱门离故，诸佛无上

zhèngděng pú tí lí
正等菩提离。

zhū tiān zǐ kōng jiě tuō mén lí gù yī qiè zhì zhì lí wú
“诸天子，空解脱门离故，一切智智离；无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí gù yī qiè zhì zhì lí
相、无愿解脱门离故，一切智智离。

大般若波罗蜜多经卷第三百四十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí wǔ

大般若波罗蜜多经卷第三百四十五

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[10]

chūfēnjiānděngzànpǐn dì wǔ shí qī zhī sì

初分坚等赞品第五十七之四

fù cì zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù bù shī jìng jiè

“复次，诸天子，极喜地离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí lí gòu dì

安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；离垢地、

fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng

发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí gù bù shī jìng jiè

地、不动地、善慧地、法云地离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí

安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài

“诸天子，极喜地离故，内空、外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng

空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng

毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú

自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ

性空、自性空、无性自性空离；离垢地乃至法

yún dì lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí

云地离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng

“诸天子，极喜地离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ

不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

[10] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí lí gòu dì
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；离垢地

nǎi zhì fǎ yún dì lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
乃至法云地离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，极喜地离故，苦、集、灭、道圣

dì lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù kǔ jí miè dào
谛离；离垢地乃至法云地离故，苦、集、灭、道

shèng dì lí
圣谛离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，极喜地离故，四静虑、四无量、

sì wú sè dìng lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù sì jìng lǜ
四无色定离；离垢地乃至法云地离故，四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，极喜地离故，八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù
九次第定、十遍处离；离垢地乃至法云地离故，

bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，极喜地离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī
离垢地乃至法云地离故，四念住乃至八圣道支

lí
离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，极喜地离故，空、无相、无愿

jiě tuō mén lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù kōng wú xiàng
解脱门离；离垢地乃至法云地离故，空、无相、

wú yuàn jiě tuō mén lí
无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，极喜地离故，五眼、六神通离；

lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
离垢地乃至法云地离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，极喜地离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù fó shí lì nǎi zhì shí
共法离；离垢地乃至法云地离故，佛十力乃至十

bā fó bú gòng fǎ lí
八佛不共法离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù
“诸天子，极喜地离故，无忘失法、恒住

shě xìng lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù wú wàng shī fǎ héng
舍性离；离垢地乃至法云地离故，无忘失法、恒

zhù shě xìng lí
住舍性离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，极喜地离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù yī qiè zhì
一切相智离；离垢地乃至法云地离故，一切智、

dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān
“诸天子，极喜地离故，一切陀罗尼门、三

mó dì mén lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù yī qiè tuó luó ní
摩地门离；离垢地乃至法云地离故，一切陀罗尼

mén sān mó dì mén lí
门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，极喜地离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù yù liú yī
阿罗汉果离；离垢地乃至法云地离故，预流、一

lái bù huán ē luó hànguǒ lí
来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù dú jué pú tí lí lí gòu
“诸天子，极喜地离故，独觉菩提离；离垢

dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù dú jué pú tí lí
地乃至法云地离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，极喜地离故，一切菩萨摩诃萨行
lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
离；离垢地乃至法云地离故，一切菩萨摩诃萨行
lí
离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，极喜地离故，诸佛无上正等菩
tí lí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng
提离；离垢地乃至法云地离故，诸佛无上正等
pú tí lí
菩提离。

zhū tiān zǐ jí xǐ dì lí gù yī qiè zhì zhì lí lí gòu
“诸天子，极喜地离故，一切智智离；离垢
dì nǎi zhì fǎ yún dì lí gù yī qiè zhì zhì lí
地乃至法云地离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，五眼离故，布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí liù shéntōng lí
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；六神通离
gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō lí
蜜多离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng
“诸天子，五眼离故，内空、外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí liù shéntōng lí gù nèi
空、自性空、无性自性空离；六神通离故，内
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，五眼离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí liù shéntōng
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；六神通

lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，五眼离故，苦、集、灭、道圣

dì lí liù shéntōng lí gù kǔ jí miè dàoshèng dì lí
谛离；六神通离故，苦、集、灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
“诸天子，五眼离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí liù shéntōng lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng sì
无色定离；六神通离故，四静虑、四无量、四

wú sè dìng lí
无色定离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ
“诸天子，五眼离故，八解脱、八胜处、九

cì dì dìng shí biànchù lí liù shéntōng lí gù bā jiě tuō bā
次第定、十遍处离；六神通离故，八解脱、八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，五眼离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

liù shéntōng lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī lí
六神通离故，四念住乃至八圣道支离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě
“诸天子，五眼离故，空、无相、无愿解

tuō mén lí liù shéntōng lí gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
脱门离；六神通离故，空、无相、无愿解脱门

lí
离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù jí xǐ dì lí gòu dì fā
“诸天子，五眼离故，极喜地、离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí liù shéntōng lí gù jí
不动地、善慧地、法云地离；六神通离故，极
xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，五眼离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí liù shéntōng lí gù fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng
共法离；六神通离故，佛十力乃至十八佛不共
fǎ lí
法离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě
“诸天子，五眼离故，无忘失法、恒住舍
xìng lí liù shéntōng lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng lí
性离；六神通离故，无忘失法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī
“诸天子，五眼离故，一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì lí liù shéntōng lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī
切相智离；六神通离故，一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì lí
切相智离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó
“诸天子，五眼离故，一切陀罗尼门、三摩
dì mén lí liù shéntōng lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì
地门离；六神通离故，一切陀罗尼门、三摩地
mén lí
门离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，五眼离故，预流、一来、不还、
ē luó hànguǒ lí liù shéntōng lí gù yù liú yī lái bù huán
阿罗汉果离；六神通离故，预流、一来、不还、
ē luó hànguǒ lí
阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù dú jué pú tí lí liù shéntōng
“诸天子，五眼离故，独觉菩提离；六神通
lí gù dú jué pú tí lí
离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
“诸天子，五眼离故，一切菩萨摩诃萨行离；

liù shéntōng lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
六神通离故，一切菩萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
“诸天子，五眼离故，诸佛无上正等菩提

lí liù shéntōng lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí
离；六神通离故，诸佛无上正等菩提离。

zhū tiān zǐ wǔ yǎn lí gù yī qiè zhì zhì lí liù shéntōng
“诸天子，五眼离故，一切智智离；六神通

lí gù yī qiè zhì zhì lí
离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，佛十力离故，布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí sì wú suǒ wèi
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
共法离故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、般

rě bō luó mì duō lí
若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài
“诸天子，佛十力离故，内空、外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí sì[11] wú suǒ wèi nǎi zhì
性空、自性空、无性自性空离；四[11]无所畏乃至

shí bā fó bú gòng fǎ lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
十八佛不共法离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，佛十力离故，真如、法界、法性、

[11] 丽本：四；永乐北藏本：四；龙藏本：以；校勘：四

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí sì wú suǒ
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；四无所
wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè
畏乃至十八佛不共法离故，真如乃至不思议界
lí
离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，佛十力离故，苦、集、灭、道圣
dì lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù kǔ jí
谛离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，苦、集、
miè dàoshèng dì lí
灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，佛十力离故，四静虑、四无量、
sì wú sè dìng lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù
四无色定离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，
sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四静虑、四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，佛十力离故，八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
九次第定、十遍处离；四无所畏乃至十八佛不共
fǎ lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
法离故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处
lí
离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，佛十力离故，四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；
sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù sì niànzhù nǎi zhì
四无所畏乃至十八佛不共法离故，四念住乃至
bā shèngdào zhī lí
八圣道支离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，佛十力离故，空、无相、无愿

jiě tuō mén lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù
解脱门离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，

kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
空、无相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，佛十力离故，极喜地、离垢地、

fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì
地、不动地、善慧地、法云地离；四无所畏乃至

shí bā fó bú gòng fǎ lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
十八佛不共法离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，佛十力离故，五眼、六神通离；

sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù wǔ yǎn liù shén
四无所畏乃至十八佛不共法离故，五眼、六神

tōng lí
通离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù
“诸天子，佛十力离故，无忘失法、恒住

shě xìng lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù wú
舍性离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，无

wàng shī fǎ héngzhù shě xìng lí
忘失法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，佛十力离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù
一切相智离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，

yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
一切智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān
“诸天子，佛十力离故，一切陀罗尼门、三

mó dì mén lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù yī
摩地门离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，一

qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén lí
切陀罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，佛十力离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù
阿罗汉果离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，

yù liú yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
预流、一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù dú jué pú tí lí sì wú
“诸天子，佛十力离故，独觉菩提离；四无

suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù dú jué pú tí lí
所畏乃至十八佛不共法离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，佛十力离故，一切菩萨摩诃萨行

lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù yī qiè pú sà
离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，一切菩萨

mó hē sà xíng lí
摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，佛十力离故，诸佛无上正等菩

tí lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù zhū fó wú
提离；四无所畏乃至十八佛不共法离故，诸佛无

shàngzhèngděng pú tí lí
上正等菩提离。

zhū tiān zǐ fó shí lì lí gù yī qiè zhì zhì lí sì wú
“诸天子，佛十力离故，一切智智离；四无

suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí gù yī qiè zhì zhì lí
所畏乃至十八佛不共法离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù bù shī jìng
“复次，诸天子，无忘失法离故，布施、净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí héng zhù
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；恒住

shě xìng lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
舍性离故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、般

rě bō luó mì duō lí
若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù nèi kōng wài kōng
“诸天子，无忘失法离故，内空、外空、

nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí héngzhù shě
空、无性空、自性空、无性自性空离；恒住舍
xìng lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
性离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù zhēn rú fǎ jiè
“诸天子，无忘失法离故，真如、法界、
fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí
性、法定、法住、实际、虚空界、不思议界离；
héngzhù shěxìng lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
恒住舍性离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù kǔ jí miè dào
“诸天子，无忘失法离故，苦、集、灭、道
shèng dì lí héngzhù shěxìng lí gù kǔ jí miè dàoshèng dì
圣谛离；恒住舍性离故，苦、集、灭、道圣谛
lí
离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，无忘失法离故，四静虑、四无量、
sì wú sè dìng lí héngzhù shěxìng lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
四无色定离；恒住舍性离故，四静虑、四无量、
sì wú sè dìng lí
四无色定离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù bā jiě tuō bā shèng
“诸天子，无忘失法离故，八解脱、八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí héngzhù shěxìng lí gù bā
处、九次第定、十遍处离；恒住舍性离故，八
jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù sì niànzhù sì zhèng
“诸天子，无忘失法离故，四念住、四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī lí héngzhù shěxìng lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī lí
支离；恒住舍性离故，四念住乃至八圣道支离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù kōng wú xiàng wú
“诸天子，无忘失法离故，空、无相、无
yuàn jiě tuō mén lí héng zhù shě xìng lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
愿解脱门离；恒住舍性离故，空、无相、无愿
jiě tuō mén lí
解脱门离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，无忘失法离故，极喜地、离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí héng zhù shě xìng lí
地、不动地、善慧地、法云地离；恒住舍性离
gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù wǔ yǎn liù shéntōng
“诸天子，无忘失法离故，五眼、六神通
lí héng zhù shě xìng lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
离；恒住舍性离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù fó shí lì sì wú suǒ
“诸天子，无忘失法离故，佛十力、四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ lí héng zhù shě xìng lí gù fó shí lì nǎi zhì shí bā fó
佛不共法离；恒住舍性离故，佛十力乃至十八佛
bú gòng fǎ lí
不共法离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù yī qiè zhì dàoxiàng
“诸天子，无忘失法离故，一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì lí héng zhù shě xìng lí gù yī qiè zhì dào
智、一切相智离；恒住舍性离故，一切智、道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù yī qiè tuó luó ní mén
“诸天子，无忘失法离故，一切陀罗尼门、
sān mó dì mén lí héng zhù shě xìng lí gù yī qiè tuó luó ní mén
三摩地门离；恒住舍性离故，一切陀罗尼门、
sān mó dì mén lí
三摩地门离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù yù liú yī lái bù
“诸天子，无忘失法离故，预流、一来、不
huán ē luó hànguǒ lí héng zhù shě xìng lí gù yù liú yī lái
还、阿罗汉果离；恒住舍性离故，预流、一来、
bù huán ē luó hànguǒ lí
不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù dú jué pú tí lí héng
“诸天子，无忘失法离故，独觉菩提离；恒
zhù shě xìng lí gù dú jué pú tí lí
住舍性离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù yī qiè pú sà mó hē sà
“诸天子，无忘失法离故，一切菩萨摩诃萨
xíng lí héng zhù shě xìng lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí
行离；恒住舍性离故，一切菩萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù zhū fó wú shàngzhèng
“诸天子，无忘失法离故，诸佛无上正
děng pú tí lí héng zhù shě xìng lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
等菩提离；恒住舍性离故，诸佛无上正等菩
tí lí
提离。

zhū tiān zǐ wú wàng shī fǎ lí gù yī qiè zhì zhì lí héng
“诸天子，无忘失法离故，一切智智离；恒
zhù shě xìng lí gù yī qiè zhì zhì lí
住舍性离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，一切智离故，布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí dàoxiàng zhì
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；道相智、
yī qiè xiàng zhì lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
一切相智离故，布施、净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō lí
般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài
“诸天子，一切智离故，内空、外空、内外
kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí dàoxiàng zhì yī qiè
性空、自性空、无性自性空离；道相智、一切
xiàng zhì lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
相智离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，一切智离故，真如、法界、法性、
bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí dàoxiàng
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；道相
zhì yī qiè xiàng zhì lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
智、一切相智离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，一切智离故，苦、集、灭、道圣
dì lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù kǔ jí miè
谛离；道相智、一切相智离故，苦、集、灭、
dàoshèng dì lí
道圣谛离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，一切智离故，四静虑、四无量、
sì wú sè dìng lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù sì jìng lǜ
四无色定离；道相智、一切相智离故，四静虑、
sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，一切智离故，八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù
九次第定、十遍处离；道相智、一切相智离故，
bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，一切智离故，四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào
道相智、一切相智离故，四念住乃至八圣道

zhī lí
支离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，一切智离故，空、无相、无愿
jiě tuō mén lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù kōng wú xiàng
解脱门离；道相智、一切相智离故，空、无相、
wú yuàn jiě tuō mén lí
无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，一切智离故，极喜地、离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí dàoxiàng zhì yī
地、不动地、善慧地、法云地离；道相智、一
qiè xiàng zhì lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
切相智离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，一切智离故，五眼、六神通离；
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
道相智、一切相智离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，一切智离故，佛十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù fó shí lì nǎi zhì
共法离；道相智、一切相智离故，佛十力乃至
shí bā fó bú gòng fǎ lí
十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù wú wàng shī fǎ héng zhù
“诸天子，一切智离故，无忘失法、恒住
shě xìng lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù wú wàng shī fǎ
舍性离；道相智、一切相智离故，无忘失法、
héng zhù shě xìng lí
恒住舍性离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān
“诸天子，一切智离故，一切陀罗尼门、三
mó dì mén lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù yī qiè tuó luó
摩地门离；道相智、一切相智离故，一切陀罗

ní mén sān mó dì mén lí
尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù yù liú yī lái bù huán
“诸天子，一切智离故，预流、一来、不还、

ē luó hànguǒ lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù yù liú
阿罗汉果离；道相智、一切相智离故，预流、

yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù dú jué pú tí lí dàoxiàng
“诸天子，一切智离故，独觉菩提离；道相

zhì yī qiè xiàng zhì lí gù dú jué pú tí lí
智、一切相智离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，一切智离故，一切菩萨摩诃萨行

lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù yī qiè pú sà mó hē sà
离；道相智、一切相智离故，一切菩萨摩诃萨

xíng lí
行离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，一切智离故，诸佛无上正等菩

tí lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí gù zhū fó wú shàngzhèng
提离；道相智、一切相智离故，诸佛无上正

děng pú tí lí
等菩提离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì lí gù yī qiè zhì zhì lí dàoxiàng
“诸天子，一切智离故，一切智智离；道相

zhì yī qiè xiàng zhì lí gù yī qiè zhì zhì lí
智、一切相智离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù bù shī
“复次，诸天子，一切陀罗尼门离故，布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí yī
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；一

qiè sān mó dì mén lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
切三摩地门离故，布施、净戒、安忍、精进、静

lǜ bō rě bō luó mì duō lí
虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù nèi kōng wài kōng
“诸天子，一切陀罗尼门离故，内空、外空、

nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí yī qiè sān
空、无性空、自性空、无性自性空离；一切三
mó dì mén lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
摩地门离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù zhēn rú fǎ jiè
“诸天子，一切陀罗尼门离故，真如、法界、
fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí
性、法定、法住、实际、虚空界、不思议界离；
yī qiè sān mó dì mén lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
一切三摩地门离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù kǔ jí miè
“诸天子，一切陀罗尼门离故，苦、集、灭、
dàoshèng dì lí yī qiè sān mó dì mén lí gù kǔ jí miè
道圣谛离；一切三摩地门离故，苦、集、灭、
dàoshèng dì lí
道圣谛离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù sì jìng lǜ sì
“诸天子，一切陀罗尼门离故，四静虑、四
wú liàng sì wú sè dìng lí yī qiè sān mó dì mén lí gù sì jìng lǜ
无量、四无色定离；一切三摩地门离故，四静虑、
sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù bā jiě tuō bā
“诸天子，一切陀罗尼门离故，八解脱、八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí yī qiè sān mó dì mén lí
胜处、九次第定、十遍处离；一切三摩地门离
gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù sì niànzhù sì
“诸天子，一切陀罗尼门离故，四念住、四

zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正 断 、四 神 足、五根、五力、七 等 觉 支、八 圣
dào zhī lí yī qiè sān mó dì mén lí gù sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng
道 支 离；一切三摩地门离故，四念住乃至八 圣
dào zhī lí
道 支 离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù kōng wú xiàng
“诸天子，一切陀罗尼门离故，空、无 相、
wú yuàn jiě tuō mén lí yī qiè sān mó dì mén lí gù kōng wú xiàng
无 愿 解脱门 离；一切三摩地门离故，空、无 相、
wú yuàn jiě tuō mén lí
无 愿 解脱门 离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù jí xǐ dì lí
“诸天子，一切陀罗尼门离故，极喜地、离
gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì
垢地、发 光 地、焰慧地、极难 胜 地、现 前 地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí yī qiè sān
远 行地、不 动 地、善 慧地、法云地离；一切三
mó dì mén lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
摩地门离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù wǔ yǎn liù shén
“诸天子，一切陀罗尼门离故，五眼、六神
tōng lí yī qiè sān mó dì mén lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
通离；一切三摩地门离故，五眼、六神 通离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù fó shí lì sì
“诸天子，一切陀罗尼门离故，佛十力、四
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ lí yī qiè sān mó dì mén lí gù fó shí lì nǎi
十八佛不共法离；一切三摩地门离故，佛十力乃
zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù wú wàng shī fǎ
“诸天子，一切陀罗尼门离故，无 忘 失法、
héng zhù shě xìng lí yī qiè sān mó dì mén lí gù wú wàng shī fǎ
恒 住舍性离；一切三摩地门离故，无 忘 失法、
héng zhù shě xìng lí
恒 住舍性离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù yī qiè zhì dào
“诸天子，一切陀罗尼门离故，一切智、道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí yī qiè sān mó dì mén lí gù yī qiè
相智、一切相智离；一切三摩地门离故，一切
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù yù liú yī lái
“诸天子，一切陀罗尼门离故，预流、一来、
bù huán ē luó hànguǒ lí yī qiè sān mó dì mén lí gù yù liú
不还、阿罗汉果离；一切三摩地门离故，预流、
yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù dú jué pú tí lí
“诸天子，一切陀罗尼门离故，独觉菩提离；
yī qiè sān mó dì mén lí gù dú jué pú tí lí
一切三摩地门离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù yī qiè pú sà mó
“诸天子，一切陀罗尼门离故，一切菩萨摩
hē sà xíng lí yī qiè sān mó dì mén lí gù yī qiè pú sà mó hē sà
诃萨行离；一切三摩地门离故，一切菩萨摩诃萨
xíng lí
行离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù zhū fó wú shàng
“诸天子，一切陀罗尼门离故，诸佛无上
zhèngděng pú tí lí yī qiè sān mó dì mén lí gù zhū fó wú shàng
正等菩提离；一切三摩地门离故，诸佛无上
zhèngděng pú tí lí
正等菩提离。

zhū tiān zǐ yī qiè tuó luó ní mén lí gù yī qiè zhì zhì lí
“诸天子，一切陀罗尼门离故，一切智智离；
yī qiè sān mó dì mén lí gù yī qiè zhì zhì lí
一切三摩地门离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù bù shī jìng jiè
“复次，诸天子，预流果离故，布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí yī lái bù
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离；一来、不
huán ē luó hànguǒ lí gù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
还、阿罗汉果离故，布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù nèi kōng wàikōng nèi wài
“诸天子，预流果离故，内空、外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí yī lái bù huán
性空、自性空、无性自性空离；一来、不还、

ē luó hànguǒ lí gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lí
阿罗汉果离故，内空乃至无性自性空离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
“诸天子，预流果离故，真如、法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí yī lái
定、法住、实际、虚空界、不思议界离；一来、

bù huán ē luó hànguǒ lí gù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lí
不还、阿罗汉果离故，真如乃至不思议界离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù kǔ jí miè dàoshèng
“诸天子，预流果离故，苦、集、灭、道圣

dì lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù kǔ jí miè
谛离；一来、不还、阿罗汉果离故，苦、集、灭、

dàoshèng dì lí
道圣谛离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，预流果离故，四静虑、四无量、

sì wú sè dìng lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù sì jìng
四无色定离；一来、不还、阿罗汉果离故，四静

lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí
虑、四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，预流果离故，八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ
九次第定、十遍处离；一来、不还、阿罗汉果

lí gù bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
离故，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù sì niànzhù sì zhèngduàn
“诸天子，预流果离故，四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī lí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支离；

yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù sì niànzhù nǎi zhì bā shèng
一来、不还、阿罗汉果离故，四念住乃至八圣

dào zhī lí
道支离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù kōng wú xiàng wú yuàn
“诸天子，预流果离故，空、无相、无愿

jiě tuō mén lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù kōng
解脱门离；一来、不还、阿罗汉果离故，空、

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
无相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，预流果离故，极喜地、离垢地、

fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí yī lái bù huán
地、不动地、善慧地、法云地离；一来、不还、

ē luó hànguǒ lí gù jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lí
阿罗汉果离故，极喜地乃至法云地离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，预流果离故，五眼、六神通离；

yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
一来、不还、阿罗汉果离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù fó shí lì sì wú suǒ wèi
“诸天子，预流果离故，佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù fó shí lì
共法离；一来、不还、阿罗汉果离故，佛十力

nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lí
乃至十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù wú wàng shī fǎ héngzhù
“诸天子，预流果离故，无忘失法、恒住

shě xìng lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù wú wàng shī
舍性离；一来、不还、阿罗汉果离故，无忘失
fǎ héng zhù shě xìng lí
法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，预流果离故，一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù yī
一切相智离；一来、不还、阿罗汉果离故，一
qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
切智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù yī qiè tuó luó ní mén sān
“诸天子，预流果离故，一切陀罗尼门、三
mó dì mén lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù yī qiè tuó
摩地门离；一来、不还、阿罗汉果离故，一切陀
luó ní mén sān mó dì mén lí
罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù dú jué pú tí lí yī lái
“诸天子，预流果离故，独觉菩提离；一来、
bù huán ē luó hànguǒ lí gù dú jué pú tí lí
不还、阿罗汉果离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“诸天子，预流果离故，一切菩萨摩诃萨行
lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù yī qiè pú sà mó hē
离；一来、不还、阿罗汉果离故，一切菩萨摩诃
sà xíng lí
萨行离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“诸天子，预流果离故，诸佛无上正等菩
tí lí yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí gù zhū fó wú shàng
提离；一来、不还、阿罗汉果离故，诸佛无上
zhèngděng pú tí lí
正等菩提离。

zhū tiān zǐ yù liú guǒ lí gù yī qiè zhì zhì lí yī lái
“诸天子，预流果离故，一切智智离；一来、
bù huán ē luó hànguǒ lí gù yī qiè zhì zhì lí
不还、阿罗汉果离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù bù shī jìng
“复次，诸天子，独觉菩提离故，布施、净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù nèi kōng wàikōng nèi
“诸天子，独觉菩提离故，内空、外空、内

wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí
无性空、自性空、无性自性空离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ
“诸天子，独觉菩提离故，真如、法界、法

xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、

fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí
法定、法住、实际、虚空界、不思议界离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù kǔ jí miè dào
“诸天子，独觉菩提离故，苦、集、灭、道

shèng dì lí
圣谛离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，独觉菩提离故，四静虑、四无量、

sì wú sè dìng lí
四无色定离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù bā jiě tuō bā shèngchù
“诸天子，独觉菩提离故，八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù sì niànzhù sì zhèng
“诸天子，独觉菩提离故，四念住、四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī lí
支离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù kōng wú xiàng wú
“诸天子，独觉菩提离故，空、无相、无

yuàn jiě tuō mén lí
愿解脱门离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，独觉菩提离故，极喜地、离垢地、

fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí
地、不动地、善慧地、法云地离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，独觉菩提离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù fó shí lì sì wú suǒ
“诸天子，独觉菩提离故，佛十力、四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ lí
佛不共法离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù wú wàng shī fǎ héng
“诸天子，独觉菩提离故，无忘失法、恒

zhù shě xìng lí
住舍性离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，独觉菩提离故，一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì lí
一切相智离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù yī qiè tuó luó ní mén
“诸天子，独觉菩提离故，一切陀罗尼门、

sān mó dì mén lí
三摩地门离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù yù liú yī lái bù
“诸天子，独觉菩提离故，预流、一来、不

huán ē luó hànguǒ lí
还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù yī qiè pú sà mó hē sà
“诸天子，独觉菩提离故，一切菩萨摩诃萨

xíng lí
行离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng
“诸天子，独觉菩提离故，诸佛无上正等

pú tí lí
菩提离。

zhū tiān zǐ dú jué pú tí lí gù yī qiè zhì zhì lí
“诸天子，独觉菩提离故，一切智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù
“复次，诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

lí
离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù nèi kōng
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，内空、

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng lí
不可得空、无性空、自性空、无性自性空离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù zhēn rú
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，真如、

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议

jiè lí
界离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù kǔ jí
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，苦、集、

miè dàoshèng dì lí
灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù sì jìng lǜ
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng lí
四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù bā jiě tuō
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，八解脱、

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù sì niànzhù
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，四念住、

sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八

shèngdào zhī lí
圣道支离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù kōng wú
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù jí xǐ dì
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，极喜地、

lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、

yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí
远行地、不动地、善慧地、法云地离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù wǔ yǎn
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，五眼、

liù shéntōng lí
六神通离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù fó shí lì
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，佛十力、

sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ lí
十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù wú wàng shī
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，无忘失

fǎ héngzhù shě xìng lí
法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù yī qiè zhì
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，一切智、

dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù yī qiè tuó
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，一切陀

luó ní mén sān mó dì mén lí
罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù yù liú
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，预流、

yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù dú jué pú
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，独觉菩

tí lí
提离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù zhū fó wú
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，诸佛无

shàngzhèngděng pú tí lí
上正等菩提离。

zhū tiān zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng lí gù yī qiè zhì
“诸天子，一切菩萨摩诃萨行离故，一切智

zhì lí
智离。

fù cì zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù
“复次，诸天子，诸佛无上正等菩提离故，

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

lí
离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù nèi
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，内

kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
空、外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

lí
离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù zhēn
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，真

rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděng
如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè lí
思议界离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù kǔ
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，苦、
jí miè dàoshèng dì lí
集、灭、道圣谛离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù sì jìng
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，四静
lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng lí
虑、四无量、四无色定离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù bā jiě
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，八解
tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lí
脱、八胜处、九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù sì niàn
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，四念
zhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
住、四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèngdào zhī lí
八圣道支离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù kōng
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，空、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lí
无相、无愿解脱门离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù jí xǐ
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，极喜
dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàn
地、离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现
qián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù wǔ yǎn
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，五眼、
liù shéntōng lí
六神通离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù fó shí
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，佛十
lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ lí
大舍、十八佛不共法离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù wú
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，无
wàng shī fǎ héng zhù shě xìng lí
忘失法、恒住舍性离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù yī qiè
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，一切
zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lí
智、道相智、一切相智离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù yī qiè
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，一切
tuó luó ní mén sān mó dì mén lí
陀罗尼门、三摩地门离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù yù liú
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，预流、
yī lái bù huán ē luó hànguǒ lí
一来、不还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù dú jué
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，独觉
pú tí lí
菩提离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù yī qiè
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，一切
pú sà mó hē sà xíng lí
菩萨摩诃萨行离。

zhū tiān zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí lí gù yī qiè
“诸天子，诸佛无上正等菩提离故，一切
zhì zhì lí
智智离。

fù cì zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù bù shī jìng
“复次，诸天子，一切智智离故，布施、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lí
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù nèi kōng wài kōng nèi
“诸天子，一切智智离故，内空、外空、内
wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、
wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng lí
无性空、自性空、无性自性空离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù zhēn rú fǎ jiè fǎ
“诸天子，一切智智离故，真如、法界、法
xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、
fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè lí
法定、法住、实际、虚空界、不思议界离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù kǔ jí miè dào
“诸天子，一切智智离故，苦、集、灭、道
shèng dì lí
圣谛离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù sì jìng lǜ sì wú liàng
“诸天子，一切智智离故，四静虑、四无量、
sì wú sè dìng lí
四无色定离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù bā jiě tuō bā shèng chù
“诸天子，一切智智离故，八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù lí
九次第定、十遍处离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù sì niàn zhù sì zhèng
“诸天子，一切智智离故，四念住、四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī lí
支离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù kōng wú xiàng wú
“诸天子，一切智智离故，空、无相、无
yuàn jiě tuō mén lí
愿解脱门离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù jí xǐ dì lí gòu dì
“诸天子，一切智智离故，极喜地、离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì lí
地、不动地、善慧地、法云地离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù wǔ yǎn liù shéntōng lí
“诸天子，一切智智离故，五眼、六神通离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù fó shí lì sì wú suǒ
“诸天子，一切智智离故，佛十力、四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ lí
佛不共法离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù wú wàng shī fǎ héng
“诸天子，一切智智离故，无忘失法、恒
zhù shě xìng lí
住舍性离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù yī qiè zhì dàoxiàng zhì
“诸天子，一切智智离故，一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì lí
一切相智离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù yī qiè tuó luó ní mén
“诸天子，一切智智离故，一切陀罗尼门、
sān mó dì mén lí
三摩地门离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù yù liú yī lái bù
“诸天子，一切智智离故，预流、一来、不
huán ē luó hànguǒ lí
还、阿罗汉果离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù dú jué pú tí lí
“诸天子，一切智智离故，独觉菩提离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù yī qiè pú sà mó hē sà
“诸天子，一切智智离故，一切菩萨摩诃萨
xíng lí
行离。

zhū tiān zǐ yī qiè zhì zhì lí gù zhū fó wú shàngzhèngděng
“诸天子，一切智智离故，诸佛无上正等

pú tí lí
菩提离。

zhū tiān zǐ ruò pú sà mó hē sà wénshuō zhū fǎ wú bù yuǎn
“诸天子，若菩萨摩诃萨闻说诸法无不远

lí xīn bù chén mò bù jīng bú bù yì bù yōu huǐ dāng zhī
离，心不沉没，不惊、不怖，亦不忧悔，当知

shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多。”

大般若波罗蜜多经卷第三百四十五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí liù

大般若波罗蜜多经卷第三百四十六

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[12]

chūfēnjiānděngzànpǐn dì wǔ shí qī zhī wǔ

初分坚等赞品第五十七之五

ěr shí fó gào jù shòushànxiànyán shànxiàn hé yīn yuán

尔时，佛告具寿善现言：“善现，何因缘

gù zhū pú sà mó hē sà yú shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chén

故，诸菩萨摩诃萨于深般若波罗蜜多心不沉

mò

没？”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yǐ yī qiè fǎ jiē fēi yǒu

具寿善现白佛言：“世尊！以一切法皆非有

gù zhū pú sà mó hē sà yú shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò

故，诸菩萨摩诃萨于深般若波罗蜜多心不沉没。

shì zūn yǐ yī qiè fǎ jiē yuǎn lí gù zhū pú sà mó hē sà

“世尊！以一切法皆远离故，诸菩萨摩诃萨

yú shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò

于深般若波罗蜜多心不沉没。

shì zūn yǐ yī qiè fǎ jiē jì jìng gù zhū pú sà mó hē sà

“世尊！以一切法皆寂静故，诸菩萨摩诃萨

yú shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò

于深般若波罗蜜多心不沉没。

shì zūn yǐ yī qiè fǎ wú suǒyǒu gù zhū pú sà mó hē sà

“世尊！以一切法无所有故，诸菩萨摩诃萨

yú shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò

于深般若波罗蜜多心不沉没。

shì zūn yǐ yī qiè fǎ wú shēngmiè gù zhū pú sà mó hē sà

“世尊！以一切法无生灭故，诸菩萨摩诃萨

yú shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò

于深般若波罗蜜多心不沉没。

[12] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

shì zūn yóu rú shì děngzhǒngzhǒng yīn yuán zhū pú sà mó
“世尊！由如是等种种因缘，诸菩萨摩
hē sà yú shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò hé yǐ gù shì
诃萨于深般若波罗蜜多心不沉没。何以故？世
zūn zhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ ruò néngchénmò ruò suǒ
尊！诸菩萨摩诃萨于一切法，若能沉没、若所
chénmò ruò chénmò shí ruò chénmò chù ruò chénmò zhěyóu cǐ chén
沉没、若沉没时、若沉没处、若沉没者由此沉
mò jiē bù kě dé yǐ yī qiè fǎ bù kě dé gù
没皆不可得，以一切法不可得故。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà wénshuō shì shì xīn bù chén
“世尊！若菩萨摩诃萨闻说是事，心不沉
mò bù jīng bú bù yì bù yōu huǐ dāng zhī shì pú sà mó hē sà
没，不惊、不怖，亦不忧悔，当知是菩萨摩诃萨
xíngshēn bō rě bō luó mì duō suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà
行深般若波罗蜜多。所以者何？是菩萨摩诃萨
guān yī qiè fǎ jiē bù kě dé bù kě shī shè shì néngchénmò shì
观一切法皆不可得、不可施设，是能沉没、是
suǒchénmò shì chénmò shí shì chénmò chù shì chénmòzhěyóu cǐ
所沉没、是沉没时、是沉没处、是沉没者由此
chénmò yóu shì yīn yuán zhū pú sà mó hē sà wén rú shì shì xīn
沉没。由是因缘，诸菩萨摩诃萨闻如是事，心
bù chénmò bù jīng bú bù yì bù yōu huǐ
不沉没，不惊、不怖，亦不忧悔。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“世尊！若菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zhūtiān dì shì dà fàntiānwáng zhū shì jiè zhǔcháng
波罗蜜多，诸天帝释、大梵天王、诸世界主常
suǒ lǐ jìng
所礼敬。”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn
佛告善现：“若菩萨摩诃萨能如是行甚深
bō rě bō luó mì duō fēi dàncháng wéi zhūtiān dì shì dà fàntiānwáng
般若波罗蜜多，非但常为诸天帝释、大梵天王、
zhū shì jiè zhǔ zhī suǒ lǐ jìng shì pú sà mó hē sà yì wéiguò cǐ jí
诸世界主之所礼敬，是菩萨摩诃萨亦为过此极
guāngjìngtiān ruò biànjìngtiān ruò guǎngguǒtiān ruò jìng jū tiān jí yú
光净天、若遍净天、若广果天、若净居天及余

tiānzhòngchángsuǒ lǐ jìng
天 众 常 所礼敬。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善 现，是菩萨摩诃萨 能 如是行 甚 深 般若

bō luó mì duō yì wéi shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè yī qiè rú
波罗蜜多，亦为十方无 量 无数无边世界一切如

lái yīng zhèngděng jué chángsuǒ hù niàn
来、应、正 等觉 常 所护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善 现，是菩萨摩诃萨 能 如是行 甚 深 般若

bō luó mì duō zé lìng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn yì lìng
波罗蜜多，则令般若波罗蜜多速得圆 满，亦令

jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō sù dé yuán
静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多速得圆

mǎn
满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善 现，是菩萨摩诃萨 能 如是行 甚 深 般若

bō luó mì duō zé lìng nèi kōng sù dé yuánmǎn yì lìng wàikōng nèi
波罗蜜多，则令内空速得圆 满，亦令外空、内

wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空 空、大空、胜 义空、有为空、无为

kōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自 相 空、共 相 空、一切法空、不可得空、

wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng sù dé yuánmǎn
无性空、自性空、无性自性空速得圆 满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善 现，是菩萨摩诃萨 能 如是行 甚 深 般若

bō luó mì duō zé lìngzhēn rú sù dé yuánmǎn yì lìng fǎ jiè fǎ
波罗蜜多，则令真如速得圆 满，亦令法界、法

xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng
性、不虚 妄 性、不变异性、平 等性、离 生 性、

fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè sù dé yuán
法定、法住、实际、虚空界、不思议界速得圆

mǎn
满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zé lìng kǔ shèng dì sù dé yuánmǎn yì lìng jí miè
波罗蜜多，则令苦圣谛速得圆满，亦令集、灭、
dàoshèng dì sù dé yuánmǎn
道圣谛速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zé lìng sì jìng lǜ sù dé yuánmǎn yì lìng sì wú liàng
波罗蜜多，则令四静虑速得圆满，亦令四无量、
sì wú sè dìng sù dé yuánmǎn
四无色定速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zé lìng bā jiě tuō sù dé yuánmǎn yì lìng bā shèngchù
波罗蜜多，则令八解脱速得圆满，亦令八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù sù dé yuánmǎn
九次第定、十遍处速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zé lìng sì niànzhù sù dé yuánmǎn yì lìng sì zhèng
波罗蜜多，则令四念住速得圆满，亦令四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī sù dé yuánmǎn
支速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zé lìngkōng jiě tuōmén sù dé yuánmǎn yì lìng wú xiàng
波罗蜜多，则令空解脱门速得圆满，亦令无相、
wú yuàn jiě tuōmén sù dé yuánmǎn
无愿解脱门速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zé lìng jí xǐ dì sù dé yuánmǎn yì lìng lí gòu dì
波罗蜜多，则令极喜地速得圆满，亦令离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行

dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì sù dé yuánmǎn
地、不动地、善慧地、法云地速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若

bō luó mì duō zé lìng wǔ yǎn sù dé yuánmǎn yì lìng liù shéntōng sù
波罗蜜多，则令五眼速得圆满，亦令六神通速

dé yuánmǎn
得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若

bō luó mì duō zé lìng fó shí lì sù dé yuánmǎn yì lìng sì wú suǒ wèi
波罗蜜多，则令佛十力速得圆满，亦令四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ sù dé yuánmǎn
共法速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若

bō luó mì duō zé lìng wú wàng shī fǎ sù dé yuánmǎn yì lìng héngzhù
波罗蜜多，则令无忘失法速得圆满，亦令恒住

shěxìng sù dé yuánmǎn
舍性速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若

bō luó mì duō zé lìng yī qiè zhì sù dé yuánmǎn yì lìngdàoxiàng zhì
波罗蜜多，则令一切智速得圆满，亦令道相智、

yī qiè xiàng zhì sù dé yuánmǎn
一切相智速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若

bō luó mì duō zé lìng yī qiè tuó luó ní mén sù dé yuánmǎn yì lìng
波罗蜜多，则令一切陀罗尼门速得圆满，亦令

yī qiè sān mó dì mén sù dé yuánmǎn
一切三摩地门速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若

bō luó mì duō zé lìng yī qiè pú sà mó hē sà xíng sù dé yuánmǎn
波罗蜜多，则令一切菩萨摩诃萨行速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zé lìng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí sù dé yuánmǎn
波罗蜜多，则令诸佛无上正等菩提速得圆满。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshènshēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨能如是行甚深般若
bō luó mì duō zé lìng yī qiè zhì zhì sù dé yuánmǎn
波罗蜜多，则令一切智智速得圆满。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshèn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨能如是行甚
shēn bō rě bō luó mì duō cháng wéi zhū fó zhī suǒ hù niàn sù néng
深般若波罗蜜多，常为诸佛之所护念，速能
yuánmǎn yī qiè gōng dé shì pú sà mó hē sà dāng zhī xíng fó suǒ yìng
圆满一切功德，是菩萨摩诃萨当知行佛所应
xíngchù sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
行处，速证无上正等菩提。

shànxiàndāng zhī shì pú sà mó hē sà qí xīn jiān gù jiǎ
“善现当知！是菩萨摩诃萨其心坚固，假
shǐ shí fāngqíng qié shā děng shì jiè yǒuqíng jiē biànwéi mó shì yī yī mó
使十方殑伽沙等世界有情皆变为魔，是一一魔
gè fù huàzuò rú shì shù mó shì zhū è mó jiē yǒu wú liàng wú biānshén
各复化作如是数魔，是诸恶魔皆有无量无边神
lì rú shì zhū mó bù néng liú nàn shì pú sà mó hē sà lìng bù néng
力，如是诸魔不能留难是菩萨摩诃萨，令不能
xíng shèn shēn bō rě bō luó mì duō yì lìng bú zhèng suǒ qiú wú shàng
行甚深般若波罗蜜多，亦令不证所求无上
zhèngděng pú tí
正等菩提。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù èr fǎ
“复次，善现，若菩萨摩诃萨成就二法，
yī qiè è mó bù néng jǔ huài lìng bù néngxíngshènshēn bō rě bō luó
一切恶魔不能沮坏，令不能行甚深般若波罗
mì duō yì lìng bú zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí hé děngwéi
蜜多，亦令不证所求无上正等菩提。何等为
èr yī guānzhū fǎ jiē bì jìngkōng èr bú qì shě yī qiè yǒuqíng
二？一、观诸法皆毕竟空。二、不弃舍一切有情。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù èr fǎ
“复次，善现，若菩萨摩诃萨成就二法，

yī qiè è mó bù néng jǔ huài lìng bù néngxíngshènshēn bō rě bō luó
一切恶魔不能沮坏，令不能行甚深般若波罗
mì duō yì lìng bú zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí hé děngwéi
蜜多，亦令不证所求无上正等菩提。何等为
èr yī rú suǒyán jiē xī néngzuò èr wéizhū fó chángsuǒ hù
二？一、如所言皆悉能作。二、为诸佛常所护
niàn
念。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng rú shì xíngshèn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨能如是行甚
shēn bō rě bō luó mì duō zhū tiān zǐ děngcháng lái lǐ jìng qīn jìn
深般若波罗蜜多，诸天子等常来礼敬，亲近
gòngyǎng qǐngwènquàn fā yán shànnán zǐ rǔ yù jí zhèngsuǒ
供养，请问劝发，言：‘善男子！汝欲疾证所
qiú wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín zhùkōng wú xiàng wú yuàn
求无上正等菩提，当勤住空、无相、无愿。
hé yǐ gù shànnán zǐ ruò qín zhùkōng wú xiàng wú yuàn wú
何以故？善男子！若勤住空、无相、无愿，无
yī hù zhědāngzuò yī hù wú guī yī zhědāngzuò guī yī wú jiù hù
依怙者当作依怙，无归依者当作归依，无救护
zhědāngzuò jiù hù wú tóu qù zhědāngzuò tóu qù wú zhōuzhǔ zhědāng
者当作救护，无投趣者当作投趣，无洲渚者当
zuòzhōuzhǔ wú shì zháizhědāngzuò shì zhái wèi àn míngzhědāngzuò
作洲渚，无室宅者当作室宅，为暗暝者当作
guāngmíng wèimáng gǔ zhědāngzuòyǎn mù hé yǐ gù shànnán zǐ
光明，为盲瞽者当作眼目。何以故？善男子！
rú shì zhùkōng wú xiàng wú yuàn jí wéi ān zhùshènshēn bō rě bō luó
如是住空、无相、无愿即为安住甚深般若波罗
mì duō ruò néng ān zhùshènshēn bō rě bō luó mì duō zé néng jí
蜜多，若能安住甚深般若波罗蜜多，则能疾
zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
证所求无上正等菩提。’

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng rú shì zhùshèn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨能如是住甚
shēn bō rě bō luó mì duō zé wéi shí fāng wú liàng wú shù wú biān
深般若波罗蜜多，则为十方无量、无数、无边
shì jiè xiàn zài zhū fó chǔ dà zhòngzhōng zì rán huān xǐ chēngyángzàn
世界现在诸佛处大众中，自然欢喜称扬赞

tàn shì pú sà mó hē sà míng zì zhǒngxìng jí zhū gōng dé suǒ wèi ān
叹是菩萨摩诃萨名字、种性[13]及诸功德，所谓安

zhù shènshēn bō rě bō luó mì duō shū shènggōng dé
住甚深般若波罗蜜多殊胜功德。

shànxiàndāng zhī rú wǒ jīn zhě wèizhòngxuānshuōshènshēn
“善现当知！如我今者为众宣说甚深

bō rě bō luó mì duō yú dà zhòngqián zì rán huān xǐ chēngyángzàn
般若波罗蜜多，于大众前自然欢喜称扬赞

tàn bǎochuáng pú sà shī qì pú sà mó hē sà děng jí xiàn zài zhù bú
叹宝幢菩萨、尸弃菩萨摩诃萨等，及现在住不

dòng fó suǒ jìng xiū fànhèng zhùshēn bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó
动佛所净修梵行，住深般若波罗蜜多诸菩萨摩

hē sà míng zì zhǒngxìng jí zhū gōng dé suǒ wèi ān zhùshènshēn bō
诃萨名字、种性[14]及诸功德，所谓安住甚深般

rě bō luó mì duō shū shènggōng dé xiàn zài dōngfāng wú liàng wú shù
若波罗蜜多殊胜功德。现在东方无量、无数、

wú biān shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué wèizhòngxuānshuō
无边世界一切如来、应、正等觉，为众宣说

shènshēn bō rě bō luó mì duō yú bǐ yì yǒu zhū pú sà mó hē sà jìng
甚深般若波罗蜜多，于彼亦有诸菩萨摩诃萨净

xiū fànhèng bù lí bō rě bō luó mì duō bǐ zhū rú lái yīng zhèng
修梵行，不离般若波罗蜜多。彼诸如来、应、正

děng jué gè yú zhòngqián zì rán huān xǐ chēngyángzàn tàn bǐ pú sà
等觉各于众前，自然欢喜称扬赞叹彼菩萨

mó hē sà míng zì zhǒngxìng jí zhū gōng dé suǒ wèi bù lí shènshēn
摩诃萨名字、种性[15]及诸功德，所谓不离甚深

bō rě bō luó mì duō shū shènggōng dé nán xī běi fāng sì wéishàng xià
般若波罗蜜多殊胜功德。南西北方四维上下，

yì fù rú shì
亦复如是。

shànxiàndāng zhī yǒu pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn xiū xíng
“善现当知！有菩萨摩诃萨从初发心修行

bō rě bō luó mì duō jiàn cì yuánmǎn dà pú tí dào nǎi zhì zhèng dé
般若波罗蜜多，渐次圆满大菩提道，乃至证得

[13] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性
[14] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性
[15] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性

yī qiè zhì zhì yì wéi shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè xiàn
一切智智，亦为十方无量、无数、无边世界现

zài zhū fó shuōzhèng fǎ shí yú dà zhòngqián zì rán huān xǐ chēngyáng
在诸佛说正法时，于大众前自然欢喜称扬

zàn tàn shì pú sà mó hē sà míng zì zhǒngxìng jí zhū gōng dé suǒ wèi
赞叹是菩萨摩诃萨名字、种性[16]及诸功德，所谓

xiū xíngshènshēn bō rě bō luó mì duō shū shènggōng dé suǒ yǐ zhě hé
修行甚深般若波罗蜜多殊胜功德。所以者何？

shànxiàn shì pú sà mó hē sà néngwéinán shì bú duàn fó zhǒng
善现，是菩萨摩诃萨能为难事，不断佛种，

lì yì ān lè yī qiè yǒuqíng
利益安乐一切有情。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé děng pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何等菩萨

mó hē sà méngzhū rú lái yīng zhèngděng jué yīn shuōzhèng fǎ yú
摩诃萨蒙诸如来、应、正等觉因说正法，于

dà zhòngqián zì rán huān xǐ chēngyángzàn tàn míng zì zhǒngxìng jí
大众前自然欢喜称扬赞叹名字、种性[17]及

zhū gōng dé wéi tuì zhuǎnwèi wéi bú tuì zhuǎn
诸功德，为退转位？为不退转？”

fó gàoshànxiàn yǒu pú sà mó hē sà zhù bú tuì zhuǎnwèixíng
佛告善现：“有菩萨摩诃萨住不退转位行

shēn bō rě bō luó mì duō méngzhū rú lái yīng zhèngděng jué yīn
深般若波罗蜜多，蒙诸如来、应、正等觉因

shuōzhèng fǎ yú dà zhòngqián zì rán huān xǐ chēngyángzàn tàn míng zì
说正法，于大众前自然欢喜称扬赞叹名字、

zhǒngxìng jí zhū gōng dé fù yǒu pú sà mó hē sà suī wèishòu jì ér
种性[18]及诸功德。复有菩萨摩诃萨虽未受记而

xíng bō rě bō luó mì duō yì méng rú lái yīng zhèngděng jué yīn shuō
行般若波罗蜜多，亦蒙如来、应、正等觉因说

zhèng fǎ yú dà zhòngqián zì rán huān xǐ chēngyángzàn tàn míng zì
正法，于大众前自然欢喜称扬赞叹名字、

zhǒngxìng jí zhū gōng dé
种性[19]及诸功德。”

---

[16] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性
[17] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性
[18] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性
[19] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán cǐ suǒ shuō zhě shì hé pú
具寿善现复白佛言：“此所说者是何菩
sà
萨？”

fó yán shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà suí bú dòng fó wéi pú
佛言：“善现，有菩萨摩诃萨随不动佛为菩
sà shí suǒxíng ér xué yǐ dé ān zhù bú tuì zhuǎnwèi shì pú sà mó hē
萨时所行而学，已得安住不退转位，是菩萨摩诃
sà méngzhū rú lái yīng zhèngděng jué yīn shuōzhèng fǎ yú dà zhòng
萨蒙诸如来、应、正等觉因说正法，于大众
qián zì rán huān xǐ chēngyáng zàn tàn míng zì zhǒngxìng jí zhū gōng
前自然欢喜称扬赞叹名字、种性[20]及诸功
dé fù yǒu pú sà mó hē sà suí bǎochuáng pú sà shī qì pú sà mó
德。复有菩萨摩诃萨随宝幢菩萨、尸弃菩萨摩
hē sà děngsuǒxíng ér xué shì pú sà mó hē sà suī wèishòu jì ér xíng
诃萨等所行而学，是菩萨摩诃萨虽未受记而行
bō rě bō luó mì duō yì méng rú lái yīng zhèngděng jué yīn shuō
般若波罗蜜多，亦蒙如来、应、正等觉因说
zhèng fǎ yú dà zhòngqián zì rán huān xǐ chēngyángzàn tàn míng zì
正法，于大众前自然欢喜称扬赞叹名字、
zhǒngxìng jí zhū gōng dé
种性[21]及诸功德。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō yú yī qiè fǎ wú shēngxìngzhōngshēnshēng xìn jiě ér wèizhèng
蜜多，于一切法无生性中深生信解，而未证
dé wú shēng fǎ rěn yú shēn bō rě bō luó mì duōshēnshēng xìn jiě yì
得无生法忍；于深般若波罗蜜多深生信解，亦
wèizhèng dé wú shēng fǎ rěn yú yī qiè fǎ bì jìng kōngxìngshēnshēng xìn
未证得无生法忍；于一切法毕竟空性深生信
jiě yì wèizhèng dé wú shēng fǎ rěn yú yī qiè fǎ jiē jì jìng xìngshēn
解，亦未证得无生法忍；于一切法皆寂静性深
shēng xìn jiě yì wèizhèng dé wú shēng fǎ rěn yú yī qiè fǎ jiē yuǎn
生信解，亦未证得无生法忍；于一切法皆远
lí xìngshēnshēng xìn jiě yì wèizhèng dé wú shēng fǎ rěn yú yī qiè
离性深生信解，亦未证得无生法忍；于一切

[20] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性
[21] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性

fǎ wú suǒyǒuxìngshēnshēng xìn jiě yì wèizhèng dé wú shēng fǎ rěn
法无所有性深 生 信解，亦未 证 得无 生 法忍；

yú yī qiè fǎ bú zì zàixìngshēnshēng xìn jiě yì wèizhèng dé wú shēng
于一切法不自在性深 生 信解，亦未 证 得无 生

fǎ rěn yú yī qiè fǎ bù jiān shí xìngshēnshēng xìn jiě yì wèizhèng dé
法忍；于一切法不坚实性深 生 信解，亦未 证 得

wú shēng fǎ rěn
无 生 法忍。

shànxiàn rú shì děng pú sà mó hē sà méngzhū rú lái yīng
“善 现，如是 等 菩萨摩诃萨 蒙 诸如来、应、

zhèngděng jué yīn shuōzhèng fǎ yú dà zhòngqián zì rán huān xǐ chēng
正 等 觉因说 正 法，于大 众 前自然 欢 喜 称

yángzàn tàn míng zì zhǒngxìng[22] jí zhū gōng dé
扬赞叹名 字、 种 性[22]及诸 功 德。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà méngzhū rú lái yīng zhèng
“善 现，若菩萨摩诃萨 蒙 诸如来、应、正

děng jué yīn shuōzhèng fǎ yú dà zhòngqián zì rán huān xǐ chēngyáng
等 觉因说 正 法，于大 众 前自然 欢 喜 称 扬

zàn tàn míng zì zhǒngxìng[23] jí zhū gōng dé shì pú sà mó hē sà chāo
赞叹名 字、种 性[23]及诸 功 德，是菩萨摩诃萨 超

guòshēngwén jí dú jué dì dìngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
过 声 闻及独觉地，定 证 无 上 正 等 菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善 现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

méngzhū rú lái yīng zhèngděng jué yīn shuōzhèng fǎ yú dà zhòng
蒙 诸如来、应、正 等 觉因说 正 法，于大 众

qián zì rán huān xǐ chēngyáng zàn tàn míng zì zhǒngxìng[24] jí zhū gōng
前自然 欢 喜 称 扬赞叹名 字、 种 性[24]及诸 功

dé shì pú sà mó hē sà dìngdāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì zhù shì dì
德，是菩萨摩诃萨定 当 安住不退 转 地，住是地

yǐ bì dāngzhèng dé yī qiè zhì zhì
已，必 当 证 得一切智智。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà wénshuō rú shì shèn
“复次，善 现，若菩萨摩诃萨闻 说如是 甚

[22] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性
[23] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性
[24] 丽本：姓；永乐北藏本及龙藏本：性

shēn bō rě bō luó mì duō xīn wú yí huò yì bù mí mèn dànzuò shì
深般若波罗蜜多，心无疑惑亦不迷闷，但作是
niàn rú fó suǒshuōshènshēn bō rě bō luó mì duō qí lǐ bì rán wú
念：‘如佛所说甚深般若波罗蜜多，其理必然无
yǒu diāndǎo shì pú sà mó hē sà yóu yú bō rě bō luó mì duōshēn
有颠倒。’是菩萨摩诃萨由于般若波罗蜜多深
shēng jìng xìn jiàn cì dāng yú bú dòng fó suǒ jí zhū pú sà mó hē sà
生净信，渐次当于不动佛所及诸菩萨摩诃萨
suǒ guǎngwén bō rě bō luó mì duō yú qí yì qù shēnshēng xìn jiě
所，广闻般若波罗蜜多，于其义趣深生信解。
jì xìn jiě yǐ dāng dé zhù yú bú tuì zhuǎn dì zhù shì dì yǐ dìng
既信解已，当得住于不退转地，住是地已，定
dāngzhèng dé yī qiè zhì zhì
当证得一切智智。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà dànwén rú shì shènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨但闻如是甚深般若
bō luó mì duō bù shēng fěi bàng shàngduōhuò dé shū shèngshàngēn
波罗蜜多不生诽谤，尚多获得殊胜善根，
kuàngnéng xìn jiě shòu chí dú sòng yī zhēn rú lǐ xì niàn sī wéi
况能信解、受持、读诵，依真如理系念思惟，
ān zhù zhēn rú jīng qín xiū xué shì zhū pú sà sù dāng ān zhù bú tuì
安住真如精勤修学！是诸菩萨速当安住不退
zhuǎn dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
转地，疾证无上正等菩提。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn zhū fǎ shí xìng jiē
时，具寿善现白佛言：“世尊！诸法实性皆
bù kě dé yún hé pú sà mó hē sà ān zhùzhēn rú jīng qín xiū xué sù
不可得，云何菩萨摩诃萨安住真如精勤修学，速
dāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
当安住不退转地，疾证无上正等菩提？”

fó yán shànxiàn rú fó suǒhuà ān zhùzhēn rú xiū zhū pú
佛言：“善现，如佛所化安住真如，修诸菩
sà mó hē sà xíng sù dāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí zhèng wú shàng
萨摩诃萨行，速当安住不退转地，疾证无上
zhèngděng pú tí wèi zhū yǒuqíngxuānshuōzhèng fǎ zhū pú sà mó hē
正等菩提，为诸有情宣说正法。诸菩萨摩诃
sà yì fù rú shì ān zhùzhēn rú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng sù
萨亦复如是，安住真如修诸菩萨摩诃萨行，速

dāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
当安住不退转地，疾证无上正等菩提。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán rú lái suǒhuàdōu wú suǒyǒu
具寿善现复白佛言：“如来所化都无所有，

fǎ lí zhēn rú yòu bù kě dé shéizhùzhēn rú xiū pú sà xíng sù dāng
法离真如又不可得，谁住真如修菩萨行，速当

ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wèizhū yǒu
安住不退转地，疾证无上正等菩提，为诸有

qíngxuānshuōzhèng fǎ shì zūn zhēn rú shàng bù kě dé hé kuàng dé
情宣说正法？世尊！真如尚不可得，何况得

yǒu ān zhùzhēn rú xiū pú sà xíng sù dāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí
有安住真如修菩萨行，速当安住不退转地，疾

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wèizhū yǒuqíngxuānshuōzhèng fǎ cǐ
证无上正等菩提，为诸有情宣说正法！此

ruò shí yǒu wú yǒu shì chù
若实有，无有是处。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō rú
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。如

lái suǒhuàdōu wú suǒyǒu fǎ lí zhēn rú yòu bù kě dé shéizhùzhēn rú
来所化都无所有，法离真如又不可得，谁住真如

xiū pú sà xíng sù dāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí zhèng wú shàng
修菩萨行，速当安住不退转地，疾证无上

zhèngděng pú tí wèizhū yǒuqíngxuānshuōzhèng fǎ shànxiàn zhēn
正等菩提，为诸有情宣说正法？善现，真

rú shàng bù kě dé hé kuàng dé yǒu ān zhùzhēn rú xiū pú sà xíng sù
如尚不可得，何况得有安住真如修菩萨行，速

dāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wèi
当安住不退转地，疾证无上正等菩提，为

zhū yǒuqíngxuānshuōzhèng fǎ cǐ ruò shí yǒu wú yǒu shì chù suǒ yǐ
诸有情宣说正法！此若实有，无有是处。所以

zhě hé shànxiàn rú lái chū shì ruò bù chū shì zhū fǎ fǎ ěr bù lí
者何？善现，如来出世若不出世，诸法法尔不离

zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píng
真如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、平

děngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè shànxiàn jué dìng wú yǒu ān zhùzhēn rú xiū pú sà xíng
不思议界。善现，决定无有安住真如修菩萨行，

sù dāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
速当安住不退转地，疾证无上正等菩提，

wèi zhū yǒu qíngshuōzhèng fǎ zhě hé yǐ gù shànxiàn zhū fǎ zhēn rú
为诸有情说正法者。何以故？善现，诸法真如

wú shēng wú miè yì wú zhù yì shǎo fēn kě dé shànxiàn ruò fǎ wú
无生无灭，亦无住异少分可得。善现，若法无

shēng wú miè yì wú zhù yì shǎo fēn kě dé shéi yú qí zhōng kě dé ān
生无灭，亦无住异少分可得，谁于其中可得安

zhù xiū zhū pú sà mó hē sà xíng sù dāng ān zhù bú tuì zhuǎn dì jí
住修诸菩萨摩诃萨行，速当安住不退转地，疾

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wèi zhū yǒu qíngxuānshuōzhèng fǎ
证无上正等菩提，为诸有情宣说正法？

cǐ ruò shí yǒu wú yǒu shì chù
此若实有，无有是处。”

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
尔时，天帝释白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duō wēimiàoshènshēn jí nán xìn jiě zhū pú sà mó hē sà xíngshēn
蜜多，微妙甚深极难信解，诸菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ jiē bù kě dé ér qiú wú shàng
般若波罗蜜多，虽知诸法皆不可得，而求无上

zhèngděng pú tí shènwéinán shì hé yǐ gù shì zūn jué dìng wú yǒu
正等菩提甚为难事。何以故？世尊！决定无有

ān zhù zhēn rú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng sù dāng ān zhù bú tuì
安住真如修诸菩萨摩诃萨行，速当安住不退

zhuǎn dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wèi zhū yǒu qíngshuōzhèng
转地，疾证无上正等菩提，为诸有情说正

fǎ shì zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō guān yī
法事。诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，观一

qiè fǎ dōu wú suǒ yǒu yú shēn fǎ xìng xīn bù chénmò bú bù bù
切法都无所有，于深法性心不沉没，不怖、不

jīng wú yí wú zhì rú shì děng shì shènwéi xī yǒu
惊、无疑、无滞，如是等事甚为希有。”

ěr shí jù shòushànxiàn yù tiān dì shì yán jiāo shī jiā rú
尔时，具寿善现语天帝释言：“憍尸迦！如

rǔ suǒshuō zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō guān
汝所说。诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，观

yī qiè fǎ dōu wú suǒ yǒu yú shēn fǎ xìng xīn bù chénmò bú bù
一切法都无所有，于深法性心不沉没，不怖、

bù jīng wú yí wú zhì rú shì děng shì shèn xī yǒu zhě jiāo shī jiā
不惊、无疑、无滞，如是等事甚希有者。憍尸迦！

zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō guān yī qiè fǎ wú
诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，观一切法无

bù jiē kōng wèiguān yī qiè yǒu sè fǎ kōng wú sè fǎ yì kōng guān
不皆空。谓观一切有色法空，无色法亦空；观

yī qiè yǒujiàn fǎ kōng wú jiàn fǎ yì kōng guān yī qiè yǒu duì fǎ kōng
一切有见法空，无见法亦空；观一切有对法空，

wú duì fǎ yì kōng guān yī qiè yǒu lòu fǎ kōng wú lòu fǎ yì kōng
无对法亦空；观一切有漏法空，无漏法亦空；

guān yī qiè yǒu wéi fǎ kōng wú wéi fǎ yì kōng guān yī qiè shì jiān fǎ
观一切有为法空，无为法亦空；观一切世间法

kōng chū shì jiān fǎ yì kōng guān yī qiè jì jìng fǎ kōng bú jì jìng
空，出世间法亦空；观一切寂静法空，不寂静

fǎ yì kōng guān yī qiè yuǎn lí fǎ kōng bù yuǎn lí fǎ yì kōng
法亦空；观一切远离法空，不远离法亦空；

guān yī qiè guò qù fǎ kōng wèi lái xiàn zài fǎ yì kōng guān yī qiè
观一切过去法空，未来、现在法亦空；观一切

shàn fǎ kōng bú shàn wú jì fǎ yì kōng guān yī qiè yù jiè fǎ kōng
善法空，不善、无记法亦空；观一切欲界法空，

sè wú sè jiè fǎ yì kōng guān yī qiè xué fǎ kōng wú xué fēi
色、无色界法亦空；观一切学法空，无学、非

xué fēi wú xué fǎ yì kōng guān yī qiè jiàn suǒ duàn fǎ kōng xiū suǒ
学非无学法亦空；观一切见所断法空，修所

duàn fēi suǒ duàn fǎ yì kōng guān yī qiè yǒu fǎ kōng wú fǎ
断、非所断法亦空；观一切有法空，无法、

fēi yǒu fēi wú fǎ yì kōng jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō
非有非无法亦空。憍尸迦！诸菩萨摩诃萨行深般

rě bō luó mì duō guān rú shì děng yī qiè fǎ kōng zhū fǎ kōngzhōng
若波罗蜜多，观如是等一切法空，诸法空中

dōu wú suǒ yǒu shéichén shéimò shéi bù shéi jīng shéi yí shéi
都无所有，谁沉、谁没、谁怖、谁惊、谁疑、谁

zhì shì gù jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
滞？是故，憍尸迦！诸菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duō yú shēn fǎ xìng xīn bù chénmò bú bù bù jīng wú yí
蜜多，于深法性心不沉没，不怖、不惊、无疑、

wú zhì wèi wéi xī yǒu
无滞，未为希有。”

shí tiān dì shì bó shànxiànyán zūn zhě suǒshuō yī qiè yī kōng
时，天帝释白善现言：“尊者所说一切依空，
shì gù suǒyán cháng wú guà ài pì rú yǐ jiànyǎngshè xū kōng ruò jìn
是故所言 常 无罣碍。譬如以箭仰射虚空，若近
ruòyuǎn jù wú guà ài zūn zhě suǒshuō yì fù rú shì
若远俱无罣碍，尊者所说亦复如是。”

chūfēnzhǔ lèi pǐn dì wǔ shí bā zhī yī
初分嘱累品第五十八之一

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn wǒ rú shì shuō
尔时，天帝释白佛言：“世尊！我如是说、
rú shì zàn rú shì jì wéishùn rú lái yīng zhèngděng jué fǎ yǔ
如是赞、如是记，为顺如来、应、正 等觉法语、
lǜ yǔ yú fǎ suí fǎ wú diāndǎo jì fǒu
律语，于法随法无颠倒记不？”

fó yán jiāo shī jiā rǔ rú shì shuō rú shì zàn rú shì
佛言：“憍尸迦！汝如是说、如是赞、如是
jì chéngshùn rú lái yīng zhèngděng jué fǎ yǔ lǜ yǔ yú
记，诚 顺如来、应、正 等觉法语、律语，于
fǎ suí fǎ wú diāndǎo jì
法随法无颠倒记。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán xī yǒu shì zūn dà dé shàn
时，天帝释复白佛言：“希有！世尊！大德善
xiànzhū yǒu suǒshuō wú bù jiē yī kōng wú xiàng wú yuàn dà dé
现诸有所说，无不皆依空、无相、无愿。大德
shànxiànzhū yǒu suǒshuō wú bù jiē yī sì niànzhù sì zhèngduàn
善现诸有所说，无不皆依四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支。
dà dé shànxiànzhū yǒu suǒshuō wú bù jiē yī sì jìng lǜ sì wú liàng
大德善现诸有所说，无不皆依四静虑、四无量、
sì wú sè dìng dà dé shànxiànzhū yǒu suǒshuō wú bù jiē yī bā jiě
四无色定。大德善现诸有所说，无不皆依八解
tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù dà dé shànxiànzhū
脱、八胜处、九次第定、十遍处。大德善现诸
yǒu suǒshuō wú bù jiē yī bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
有所说，无不皆依布施、净戒、安忍、精进、静

lǜ bō rě bō luó mì duō dà dé shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō wú bù
虑、般若波罗蜜多。大德善现诸有所说，无不
jiē yī nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng
皆依内空、外空、内外空、空空、大空、胜
yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散
kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng dà dé shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō wú bù jiē yī zhēn rú
自性空。大德善现诸有所说，无不皆依真如、
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议
jiè dà dé shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō wú bù jiē yī kǔ jí miè
界。大德善现诸有所说，无不皆依苦、集、灭、
dàoshèng dì dà dé shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō wú bù jiē yī wǔ yǎn
道圣谛。大德善现诸有所说，无不皆依五眼、
liù shéntōng dà dé shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō wú bù jiē yī yī qiè tuó
六神通。大德善现诸有所说，无不皆依一切陀
luó ní mén yī qiè sān mó dì mén dà dé shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō
罗尼门、一切三摩地门。大德善现诸有所说，
wú bù jiē yī fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
无不皆依佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ dà dé shànxiàn zhū
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法。大德善现诸
yǒu suǒ shuō wú bù jiē yī wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng dà dé
有所说，无不皆依无忘失法、恒住舍性。大德
shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō wú bù jiē yī yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī
善现诸有所说，无不皆依一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì dà dé shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō wú bù jiē yī yī qiè pú
切相智。大德善现诸有所说，无不皆依一切菩
sà mó hē sà xíng dà dé shànxiàn zhū yǒu suǒ shuō wú bù jiē yī zhū fó
萨摩诃萨行。大德善现诸有所说，无不皆依诸佛
wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提。”

ěr shí fó gàotiān dì shì yán jiāo shī jiā jù shòushànxiàn
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦！具寿善现

ān zhù kōng gù guān bù shī bō luó mì duōshàng bù kě dé kuàngyǒu
安住空故，观布施波罗蜜多尚不可得，况有

xíng bù shī bō luó mì duōzhě guānjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
行布施波罗蜜多者！观净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duōshàng bù kě dé kuàngyǒuxíngjìng jiè ān rěn
般若波罗蜜多尚不可得，况有行净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōzhě
精进、静虑、般若波罗蜜多者！

jù shòushànxiàn ān zhù kōng gù guān sì niànzhùshàng bù kě
“具寿善现安住空故，观四念住尚不可

dé kuàngyǒu xiū sì niànzhù zhě guān sì zhèngduàn sì shén zú
得，况有修四念住者！观四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī shàng bù kě dé
五根、五力、七等觉支、八圣道支尚不可得，

kuàngyǒu xiū sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zhě
况有修四正断乃至八圣道支者！

jù shòushànxiàn ān zhù kōng gù guān sì jìng lǜ shàng bù kě
“具寿善现安住空故，观四静虑尚不可

dé kuàngyǒu xiū sì jìng lǜ zhě guān sì wú liàng sì wú sè dìngshàng
得，况有修四静虑者！观四无量、四无色定尚

bù kě dé kuàngyǒu xiū sì wú liàng sì wú sè dìngzhě
不可得，况有修四无量、四无色定者！

jù shòushànxiàn ān zhù kōng gù guān bā jiě tuō shàng bù kě
“具寿善现安住空故，观八解脱尚不可

dé kuàngyǒu xiū bā jiě tuō zhě guān bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
得，况有修八解脱者！观八胜处、九次第定、

shí biànchùshàng bù kě dé kuàngyǒu xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
十遍处尚不可得，况有修八胜处、九次第定、

shí biànchùzhě
十遍处者！

jù shòushànxiàn ān zhù kōng gù guān nèi kōngshàng bù kě dé
“具寿善现安住空故，观内空尚不可得，

kuàngyǒuzhèng nèi kōngzhě guānwàikōng nèi wàikōng kōngkōng
况有证内空者！观外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìngkōng wú xìng zì xìngkōngshàng bù kě dé kuàngyǒuzhèngwàikōng nǎi
性空、无性自性空尚不可得，况有证外空乃

zhì wú xìng zì xìngkōngzhě
至无性自性空者！

jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guānzhēn rú shàng bù kě dé
“具寿善现安住空故，观真如尚不可得，

kuàngyǒuzhèngzhēn rú zhě guān fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng
况有证真如者！观法界、法性、不虚妄性、

bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实

jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shàng bù kě dé kuàngyǒuzhèng fǎ
际、虚空界、不思议界尚不可得，况有证法

jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhě
界乃至不思议界者！

jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guān kǔ shèng dì shàng bù
“具寿善现安住空故，观苦圣谛尚不

kě dé kuàngyǒuzhèng kǔ shèng dì zhě guān jí miè dàoshèng
可得，况有证苦圣谛者！观集、灭、道圣

dì shàng bù kě dé kuàngyǒuzhèng jí miè dàoshèng dì zhě
谛尚不可得，况有证集、灭、道圣谛者！

jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guānkōng jiě tuō ménshàng
“具寿善现安住空故，观空解脱门尚

bù kě dé kuàngyǒu xiū kōng jiě tuō ménzhě guān wú xiàng wú yuàn
不可得，况有修空解脱门者！观无相、无愿

jiě tuō ménshàng bù kě dé kuàngyǒu xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
解脱门尚不可得，况有修无相、无愿解脱门

zhě
者！

jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guān wǔ yǎnshàng bù kě dé
“具寿善现安住空故，观五眼尚不可得，

kuàngyǒu xiū wǔ yǎnzhě guān liù shéntōngshàng bù kě dé kuàngyǒu xiū
况有修五眼者！观六神通尚不可得，况有修

liù shéntōngzhě
六神通者！

jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guān yī qiè tuó luó ní mén
“具寿善现安住空故，观一切陀罗尼门
shàng bù kě dé kuàngyǒu xiū yī qiè tuó luó ní ménzhě guān yī qiè
尚不可得，况有修一切陀罗尼门者！观一切
sān mó dì ménshàng bù kě dé kuàngyǒu xiū yī qiè sān mó dì ménzhě
三摩地门尚不可得，况有修一切三摩地门者！
jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guān fó shí lì shàng bù kě
“具寿善现安住空故，观佛十力尚不可
dé kuàngyǒu xiū fó shí lì zhě guān sì wú suǒwèi sì wú ài jiě
得，况有修佛十力者！观四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shàng bù
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法尚不
kě dé kuàngyǒu xiū sì wú suǒwèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhě
可得，况有修四无所畏乃至十八佛不共法者！
jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guān wú wàng shī fǎ shàng
“具寿善现安住空故，观无忘失法尚
bù kě dé kuàngyǒu xiū wú wàng shī fǎ zhě guānhéngzhù shěxìngshàng
不可得，况有修无忘失法者！观恒住舍性尚
bù kě dé kuàngyǒu xiū héngzhù shěxìngzhě
不可得，况有修恒住舍性者！
jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guān yī qiè zhì shàng bù kě
“具寿善现安住空故，观一切智尚不可
dé kuàngyǒu xiū yī qiè zhì zhě guāndàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì
得，况有修一切智者！观道相智、一切相智
shàng bù kě dé kuàngyǒu xiū dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhě
尚不可得，况有修道相智、一切相智者！
jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guān yī qiè pú sà mó hē
“具寿善现安住空故，观一切菩萨摩诃
sà xíngshàng bù kě dé kuàngyǒu xiū yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhě
萨行尚不可得，况有修一切菩萨摩诃萨行者！
jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guān zhū fó wú shàngzhèng
“具寿善现安住空故，观诸佛无上正
děng pú tí shàng bù kě dé kuàngyǒuzhèngzhū fó wú shàngzhèngděng
等菩提尚不可得，况有证诸佛无上正等
pú tí zhě
菩提者！
jù shòushànxiàn ān zhùkōng gù guānzhū rú lái shàng bù kě
“具寿善现安住空故，观诸如来尚不可

dé kuàngyǒuzhuàn fǎ lún zhě
得，况有转法轮者！

jù shòushànxiàn ān zhù kōng gù guān wú shēngmiè fǎ shàng
“具寿善现安住空故，观无生灭法尚

bù kě dé kuàngyǒuzhèng wú shēngmièzhě
不可得，况有证无生灭者！

jù shòushànxiàn ān zhù kōng gù guānsān shí èr xiàng bā shí
“具寿善现安住空故，观三十二相、八十

suí hǎoshàng bù kě dé kuàngyǒu jù cǐ xiànghǎoshēnzhě
随好尚不可得，况有具此相好身者！

hé yǐ gù jiāo shī jiā jù shòushànxiàn yú yī qiè fǎ zhù
“何以故？憍尸迦！具寿善现于一切法，住

yuǎn lí zhù jì jìng zhù wú suǒ dé zhù kōngzhù wú xiàngzhù
远离住、寂静住、无所得住、空住、无相住、

wú yuànzhù jiāo shī jiā jù shòushànxiàn yú yī qiè fǎ zhù rú shì
无愿住。憍尸迦！具寿善现于一切法，住如是

děng wú liàngshèngzhù
等无量胜住。

jiāo shī jiā shànxiànsuǒ zhù bǐ zhū pú sà mó hē sà zhòngsuǒ
“憍尸迦！善现所住比诸菩萨摩诃萨众所

zhù bō rě bō luó mì duō zuì shèngxíngzhù bǎi fēn bù jí yī qiān fēn
住般若波罗蜜多最胜行住，百分不及一，千分

bù jí yī bǎi qiān fēn bù jí yī jù zhī fēn bù jí yī bǎi jù zhī
不及一，百千分不及一，俱胝分不及一，百俱胝

fēn bù jí yī qiān jù zhī fēn bù jí yī bǎi qiān jù zhī fēn bù jí yī
分不及一，千俱胝分不及一，百千俱胝分不及一，

nà yǔ duō fēn bù jí yī bǎi nà yǔ duō fēn bù jí yī qiān nà yǔ duō
那庾多分不及一，百那庾多分不及一，千那庾多

fēn bù jí yī bǎi qiān nà yǔ duō fēn bù jí yī bǎi qiān jù zhī nà yǔ
分不及一，百千那庾多分不及一，百千俱胝那庾

duō fēn bù jí yī shù fēn jì fēn suàn fēn yù fēn nǎi zhì wū bō
多分不及一，数分、计分、算分、喻分乃至邬波

ní shā tán fēn yì bù jí yī hé yǐ gù jiāo shī jiā chú rú lái zhù
尼杀昙分亦不及一。何以故？憍尸迦！除如来住，

shì zhū pú sà mó hē sà zhòngsuǒ zhù bō rě bō luó mì duō zuì shèngxíng
是诸菩萨摩诃萨众所住般若波罗蜜多最胜行

zhù yú zhūshēngwén dú jué děngzhù wéi zuì wéishèng wéizhǎng
住，于诸声闻、独觉等住，为最为胜、为长

wéi zūn wéi miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú shàng yǐ shì gù
为尊、为妙为微妙、为上为无上。以是故，

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yù zhù yī qiè yǒu qíng shàng zhě dāng
憍尸迦！若菩萨摩诃萨欲住一切有情上者，当

zhù bō rě bō luó mì duō zuì shèng xíng zhù hé yǐ gù jiāo shī jiā zhū
住般若波罗蜜多最胜行住。何以故？憍尸迦！诸

pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō zuì shèng xíng zhù chāo zhū
菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多最胜行住，超诸

shēng wén dú jué děng dì zhèng rù pú sà zhèng xìng lí shēng sù
声闻、独觉等地，证入菩萨正性离生，速

néng yuán mǎn yī qiè fó fǎ duàn zhū fán nǎo xiāng xù xí qì jí zhèng
能圆满一切佛法，断诸烦恼相续习气，疾证

wú shàng zhèng děng pú tí dé míng rú lái yīng zhèng děng jué
无上正等菩提，得名如来、应、正等觉，

chéng jiù yuán mǎn yī qiè zhì zhì
成就圆满一切智智。”

ěr shí huì zhōng yǒu wú liàng wú shù sān shí sān tiān huān xǐ yǒng
尔时，会中有无量无数三十三天，欢喜踊

yuè gè qǔ tiān shàng wēi miào xiāng[25] huā fèng sàn rú lái jí bì chú zhòng
跃各取天上微妙香[25]华，奉散如来及苾刍众。

yú shí zhòng zhōng[26] liù qiān bì chú cóng zuò[27] ér qǐ piān fù zuǒ jiān yòu
于时众中[26]六千苾刍从座[27]而起，偏覆左肩右

xī zhuó dì xiàng fó hé zhǎng fó shén lì gù gè yú zhǎng zhōng wēi
膝著地向佛合掌。佛神力故，各于掌中微

miào xiāng[28] huā zì rán yíng mǎn shì zhū bì chú huān xǐ yǒng yuè dé wèi
妙香[28]华自然盈满，是诸苾刍欢喜踊跃得未

céng yǒu gè yǐ cǐ huā fèng sàn rú lái yīng zhèng děng jué jì sàn
曾有，各以此华奉散如来、应、正等觉。既散

fó yǐ jù fā yuàn yán wǒ děng yòng sī shèng shàn gēn lì yuàn cháng
佛已俱发愿言：“我等用斯胜善根力，愿常

ān zhù shèn shēn bō rě bō luó mì duō zuì shèng xíng zhù shēng wén dú
安住甚深般若波罗蜜多最胜行住，声闻、独

jué suǒ bù néng zhù sù qù wú shàng zhèng děng pú tí chāo zhū shēng
觉所不能住，速趣无上正等菩提，超诸声

[25] 丽本：音；永乐北藏本及龙藏本：香
[26] 丽本：内；永乐北藏本及龙藏本：中
[27] 丽本：坐；永乐北藏本及龙藏本：座
[28] 丽本：音；永乐北藏本及龙藏本：香

wén jí dú jué dì
闻及独觉地。”

ěr shí shì zūn zhī zhū bì chú xīn xíngqīng bái jí biànwēixiào rú
尔时，世尊知诸苾刍心行清白，即便微笑如

fó cháng fǎ yú wēixiào shí zhǒngzhǒng sè guāngcóngkǒuzhōngchū suǒ
佛常法，于微笑时种种色光从口中出，所

wèi qīnghuáng chì bái hóngpiǎoděngguāng biànzhào cǐ sān qiān dà qiān
谓青黄赤白红缥等光，遍照此三千大千

fó zhī shì jiè huánrào fó shēnjīng sān zā yǐ cóngdǐngshàng rù jù
佛之世界，还绕佛身经三匝已从顶上入。具

shòuqìng xǐ jí cóngzuò qǐ lǐ fó hé zhǎng bó yán shì zūn hé
寿庆喜即从坐起，礼佛合掌白言：“世尊！何

yīn hé yuánxiàn cǐ wēixiào zhū fó xiànxiào fēi wú yīn yuán wéi[29] yuàn
因何缘现此微笑？诸佛现笑非无因缘，惟[29]愿

rú lái āi mǐnwèishuō
如来哀愍为说。”

fó gàoqìng xǐ cǐ fā shèngyuàn liù qiān bì chú yú wèi lái
佛告庆喜：“此发胜愿六千苾刍，于未来

shì xīng yù jié zhōng dāng dé wú shàngzhèngděng pú tí jiē tóng yī
世星喻劫中，当得无上正等菩提，皆同一

hào míngsànhuā rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn
号，名散华如来、应、正等觉、明行圆满、

shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī
善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人师、

fó bó qié fàn bǐ zhū rú lái yīng zhèngděng jué bì chú dì
佛、薄伽梵。彼诸如来、应、正等觉，苾刍弟

zǐ fú tǔ shòuliàng jiē xī qí děngtóngshòuqiān suì shì zhū rú lái
子佛土寿量，皆悉齐等同受千岁。是诸如来、

yīng zhèngděng jué chūshēngchū jiā jí chéng fó yǐ suí suǒ zài chù
应、正等觉，初生出家及成佛已，随所在处

ruòzhòuruò yè cháng yù wǔ sè wēimiàoxiāng[30] huā yǐ shì yīn yuán gù
若昼若夜，常雨五色微妙香[30]华。以是因缘故

wǒ wēixiào
我微笑。

qìng xǐ dāng zhī ruò pú sà mó hē sà yù dé ān zhù zuì shèng
“庆喜当知！若菩萨摩诃萨欲得安住最胜

[29] 丽本：唯；永乐北藏本及龙藏本：惟
[30] 丽本：音；永乐北藏本及龙藏本：香

zhù zhě dāngxué bō rě bō luó mì duō qǐng xǐ dāng zhī ruò pú sà
住者，当学般若波罗蜜多。庆喜当知！若菩萨

mó hē sà yù dé ān zhù rú lái zhù zhě dāngxué bō rě bō luó mì duō
摩诃萨欲得安住如来住者，当学般若波罗蜜多。

qìng xǐ dāng zhī ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng jīng qín xiū
“庆喜当知！若善男子、善女人等精勤修

xué shènshēn bō rě bō luó mì duō shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děngxiān
学甚深般若波罗蜜多，是善男子、善女人等先

shì huò cóng rén jiān mò yǐ huán shēng cǐ chù huò cóng dǔ shǐ duō tiān
世或从人间没已还生此处，或从睹史多天

shàng mò lái shēng rén jiān bǐ yú xiān shì huò zài rén zhōng huò fù tiān
上没来生人间，彼于先世或在人中或复天

shàng yóu dé guǎngwén shènshēn bō rě bō luó mì duō néng yú jīn
上，由得广闻甚深般若波罗蜜多，能于今

shēng jīng qín xiū xué shènshēn bō rě bō luó mì duō qǐng xǐ dāng zhī rú
生精勤修学甚深般若波罗蜜多。庆喜当知！如

lái xiànjiàn jīng qín xiū xué shènshēn bō rě bō luó mì duō wú suǒ gù zhě
来现见精勤修学甚深般若波罗蜜多无所顾[31]者，

bǐ rén jué dìng shì dà pú sà
彼人决定是大菩萨。

fù cì qǐng xǐ ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děngnéng yú
“复次，庆喜，若善男子、善女人等能于

rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō ài yàotīngwén shòu chí dú
如是甚深般若波罗蜜多，爱乐听闻、受持、读

sòng jiū jìngtōng lì rú lǐ sī wéi wèi pú sà shèngzhūshànnán zǐ
诵、究竟通利、如理思惟，为菩萨乘诸善男子、

shàn nǚ rén děngxuānshuō kāi shì jiào jiè jiàoshòu dāng zhī bǐ rén shì dà
善女人等宣说开示教诫教授，当知彼人是大

pú sà céng yú guò qù qīn cóng rú lái yīng zhèngděng jué wénshuō
菩萨，曾于过去亲从如来、应、正等觉闻说

rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō wén yǐ ài yào shòu chí dú
如是甚深般若波罗蜜多，闻已爱乐、受持、读

sòng jiū jìngtōng lì rú lǐ sī wéi guǎngwèi tā shuō gù yú jīn
诵、究竟通利、如理思惟、广为他说，故于今

shēngnéngbàn shì shì
生能办是事。

[31] 丽本：顾；永乐北藏本及龙藏本：愿；校勘：顾

qìng xǐ dāng zhī bǐ shànnán zǐ shàn nǚ rén děngcéng yú
“庆喜当知！彼善男子、善女人等曾于
guò qù wú liàng fó suǒ duōzhòngshàngēn gù yú jīn shēngnéngbàn shì shì
过去无量佛所多种善根，故于今生能办是事。
bǐ shànnán zǐ shàn nǚ rén děngyīngzuò shì niàn wǒ xiān bù cóngshēng
彼善男子、善女人等应作是念：‘我先不从声
wén dú jué wénshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō dìngcóng rú
闻、独觉闻说如是甚深般若波罗蜜多，定从如
lái yīng zhèngděng jué wénshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
来、应、正等觉闻说如是甚深般若波罗蜜多。
wǒ xiān bù yú shēngwén dú jué zhòng zhū shàngēn dìng yú rú lái
我先不于声闻、独觉种诸善根，定于如来、
yīng zhèngděng jué zhòng zhū shàngēn yóu shì yīn yuán jīn dé wén cǐ shèn
应、正等觉种诸善根。由是因缘今得闻此甚
shēn bō rě bō luó mì duō ài yàoshòu chí dú sòng tōng lì rú
深般若波罗蜜多，爱乐受持、读诵、通利、如
lǐ sī wéi guǎngwèi tā shuō néng wú yànjuàn
理思惟、广为他说，能无厌倦。’
qìng xǐ dāng zhī ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děngnéng yú
“庆喜当知！若善男子、善女人等能于
rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō ài yàotīngwén shòu chí dú
如是甚深般若波罗蜜多，爱乐听闻、受持、读
sòng jiū jìngtōng lì rú lǐ sī wéi yú yì yú fǎ yú shēn yì qù suí
诵、究竟通利、如理思惟，于义于法于深意趣随
shùn xiū xíng shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng zé wèixiànjiàn wǒ děng rú
顺修行，是善男子、善女人等则为现见我等如
lái yīng zhèngděng jué
来、应、正等觉。
qìng xǐ dāng zhī ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děngwénshuō
“庆喜当知！若善男子、善女人等闻说
rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō shēn xīn xìn shòu bù huǐ bú bàng
如是甚深般若波罗蜜多，深心信受不毁不谤
bù kě jǔ huài shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ cénggòngyǎng wú
不可沮坏，是善男子、善女人等已曾供养无
liàngzhū fó yú zhū fó suǒ duōzhòngshàngēn yì wéi wú liàngshànyǒu shè
量诸佛，于诸佛所多种善根，亦为无量善友摄
shòu
受。

qìng xǐ dāng zhī ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děngnéng yú
“庆喜当知！若善男子、善女人等能于
rú lái yīng zhèngděng jué shèng fú tián suǒ zhòng zhū shàngēn suī dìng
如来、应、正等觉胜福田所种诸善根，虽定
dāng dé huòshēngwénguǒ huò dú jué guǒ huò rú lái guǒ ér zhèng
当得或声闻果、或独觉果、或如来果，而证
wú shàngzhèngděng pú tí yào yú rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
无上正等菩提，要于如是甚深般若波罗蜜多
shàn jiě wú ài xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíng jìng jiè ān rěn
善解无碍，修行布施波罗蜜多，修行净戒、安忍、
jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ān zhù nèi kōng ān zhù wài
精进、静虑、般若波罗蜜多。安住内空，安住外
kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng ān zhù zhēn
得空、无性空、自性空、无性自性空。安住真
rú ān zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng
如，安住法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè ān zhù kǔ shèng dì ān zhù jí miè dàoshèng dì
不思议界。安住苦圣谛，安住集、灭、道圣谛。
xiū xíng sì niànzhù xiū xíng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
修行四念住，修行四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī xiū xíng sì jìng lǜ xiū xíng
力、七等觉支、八圣道支。修行四静虑，修行
sì wú liàng sì wú sè dìng xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng bā shèngchù
四无量、四无色定。修行八解脱，修行八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù xiū xíngkōng jiě tuō mén xiū xíng wú xiàng
九次第定、十遍处。修行空解脱门，修行无相、
wú yuàn jiě tuō mén xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shéntōng xiū xíng fó
无愿解脱门。修行五眼，修行六神通。修行佛
shí lì xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
十力，修行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiū xíng wú wàng shī fǎ
大喜、大舍、十八佛不共法。修行无忘失法，

xiū xínghéngzhù shěxìng xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén xiū xíng yī qiè sān
修行恒住舍性。修行一切陀罗尼门，修行一切三

mó dì mén xiū xíng yī qiè zhì xiū xíngdàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì
摩地门。修行一切智，修行道相智、一切相智，

lìng dé yuánmǎn
令得圆满。

qìng xǐ dāng zhī ruò pú sà mó hē sà néng yú rú shì shèn
“庆喜当知！若菩萨摩诃萨能于如是甚

shēn bō rě bō luó mì duōshàn jiě wú ài xiū xíng bù shī bō luó mì duō
深般若波罗蜜多善解无碍，修行布施波罗蜜多，

xiū xíngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
修行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。

ān zhù nèikōng ān zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
安住内空，安住外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng ān zhùzhēn rú ān zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
自性空。安住真如，安住法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ān zhù kǔ shèng dì ān zhù
实际、虚空界、不思议界。安住苦圣谛，安住

jí miè dàoshèng dì xiū xíng sì niànzhù xiū xíng sì zhèngduàn
集、灭、道圣谛。修行四念住，修行四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支。

xiū xíng sì jìng lǜ xiū xíng sì wú liàng sì wú sè dìng xiū xíng bā jiě
修行四静虑，修行四无量、四无色定。修行八解

tuō xiū xíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù xiū xíngkōng
脱，修行八胜处、九次第定、十遍处。修行空

jiě tuōmén xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén xiū xíng wǔ yǎn
解脱门，修行无相、无愿解脱门。修行五眼，

xiū xíng liù shéntōng xiū xíng fó shí lì xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú
修行六神通。修行佛十力，修行四无所畏、四无

ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法。

xiū xíng wú wàng shī fǎ xiū xínghéng zhù shě xìng xiū xíng yī qiè tuó luó
修行无忘失法，修行恒住舍性。修行一切陀罗

ní mén xiū xíng yī qiè sān mó dì mén xiū xíng yī qiè zhì xiū xíngdào
尼门，修行一切三摩地门。修行一切智，修行道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lìng dé yuánmǎn shì pú sà mó hē sà bù
相智、一切相智，令得圆满。是菩萨摩诃萨不

dé wú shàngzhèngděng pú tí ér zhù shēngwén dú jué dì zhě wú yǒu
得无上正等菩提，而住声闻、独觉地者无有

shì chù shì gù pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
是处。是故菩萨摩诃萨欲证无上正等菩提，

yīng yú rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duōshàn jiě wú ài xiū xíng bù
应于如是甚深般若波罗蜜多善解无碍，修行布

shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，

nǎi zhì xiū xíng yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lìng dé yuán
乃至修行一切智、道相智、一切相智，令得圆

mǎn
满。

shì gù qìng xǐ wǒ yǐ bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng
“是故，庆喜，我以般若波罗蜜多甚深经

diǎn fù zhǔ yú rǔ yīngzhèngshòu chí dú sòng tōng lì wù lìng wàng
典付嘱于汝，应正受持、读诵、通利，勿令忘

shī
失！

qìng xǐ dāng zhī chú cǐ bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng
“庆喜当知！除此般若波罗蜜多甚深经

diǎn shòu chí zhū yú wǒ suǒshuō fǎ shè yǒuwàng shī qí zuì yóuxiǎo
典，受持诸余我所说法，设有忘失其罪犹小，

ruò yú bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng diǎn bú shànshòu chí xià zhì
若于般若波罗蜜多甚深经典不善受持，下至

yī jù yǒuwàng shī zhě qí zuì shèn dà
一句有忘失者，其罪甚大。

qìng xǐ dāng zhī ruò yú bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng
“庆喜当知！若于般若波罗蜜多甚深经

diǎn xià zhì yī jù néngshànshòu chí bú wàng shī zhě huò fú wú liàng
典，下至一句能善受持不忘失者，获福无量。

ruò yǒu yú cǐ bú shànshòu chí xià zhì yī jù yǒuwàng shī zhě suǒhuò
若有于此不善受持，下至一句有忘失者，所获

zhòng zuì tóngqián fú liàng
重罪同前福量。

shì gù qìng xǐ wǒ yǐ bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng
“是故，庆喜，我以般若波罗蜜多甚深经

diǎn yīn qín fù rǔ dāngzhèngshòu chí dú sòng tōng lì rú lǐ
典殷懃付汝，当正受持、读诵、通利、如理

sī wéi guǎngwèi tā shuō fēn bié kāi shì lìng shòu chí zhě jiū jìng jiě
思惟、广为他说、分别开示，令受持者究竟解

liǎowén yì yì qù
了文义意趣。

大般若波罗蜜多经卷第三百四十六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí qī

大般若波罗蜜多经卷第三百四十七

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉　诏译[32]

chūfēnzhǔ lèi pǐn dì wǔ shí bā zhī èr

初分嘱累品第五十八之二

qìng xǐ dāng zhī ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ

“庆喜当知！若善男子、善女人等，于此

bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn shòu chí dú sòng jiū jìngtōng

般若波罗蜜多甚深经典，受持、读诵、究竟通

lì rú lǐ sī wéi guǎngwèi tā shuō fēn bié kāi shì lìng qí yì

利、如理思惟、广为他说、分别开示、令其易

liǎo zé wéishòu chí guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó suǒzhèng wú shàng

了，则为受持过去、未来、现在诸佛所证无上

zhèngděng pú tí

正等菩提。

qìng xǐ dāng zhī ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ

“庆喜当知！若善男子、善女人等，于此

bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn shòu chí dú sòng jiū jìngtōng

般若波罗蜜多甚深经典，受持、读诵、究竟通

lì rú lǐ sī wéi guǎngwèi tā shuō fēn bié kāi shì lìng qí yì

利、如理思惟、广为他说、分别开示、令其易

liǎo zé wéishè shòuguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó suǒzhèng wú shàng

了，则为摄受过去、未来、现在诸佛所证无上

zhèngděng pú tí

正等菩提。

qìng xǐ dāng zhī ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děng xiàn yú

“庆喜当知！若善男子、善女人等，现于

wǒ suǒ yù yǐ zhǒngzhǒngshàngmiàohuāmán tú sǎn děngxiāng yī fú

我所欲以种种上妙华鬘、涂散等香、衣服、

yīng luò bǎochuáng fān gài jì yuè dēngmíng gòngyǎnggōng

璎珞、宝幢、幡盖、伎[33]乐、灯明，供养恭

[32] 丽本：三藏法师玄奘奉　诏译

[33] 丽本：伎；永乐北藏本及龙藏本：妓

jìng zūnzhòngzàn tàn wú xiè dài zhě dāng yú bō rě bō luó mì duō
敬、尊重赞叹无懈怠[34]者，当于般若波罗蜜多
shènshēn jīng diǎn shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì rú lǐ sī wéi
甚深经典，受持、读诵、究竟通利、如理思惟、
guǎngwèi tā shuō fēn bié kāi shì lìng qí yì jiě huò fù shū xiě zhòng
广为他说、分别开示、令其易解，或复书写众
bǎozhuāngyán héng yǐ zhǒngzhǒngshàngmiàohuāmán tú sǎn děngxiāng
宝庄严，恒以种种上妙华鬘、涂散等香、
yī fú yīng luò bǎochuáng fān gài jì yuè dēngmíng gòng
衣服、璎珞、宝幢、幡盖、伎[35]乐、灯明，供
yǎnggōng jìng zūnzhòngzàn tàn wú dé xiè dài
养恭敬、尊重赞叹无得懈怠[36]。

qìng xǐ dāng zhī ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng gòng
“庆喜当知！若善男子、善女人等，供
yǎnggōng jìng zūnzhòngzàn tànshènshēn bō rě bō luó mì duō zé wéi
养恭敬、尊重赞叹甚深般若波罗蜜多，则为
gòngyǎnggōng jìng zūnzhòngzàn tàn yú wǒ yì wéigòngyǎnggōng jìng
供养恭敬、尊重赞叹于我，亦为供养恭敬、
zūnzhòngzàn tànxiàn zài shí fāng shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèngděng
尊重赞叹现在十方世界一切如来、应、正等
jué xiànshuō fǎ zhě jí yǔ guò qù wèi lái zhū fó
觉现说法者，及与过去、未来诸佛。

qìng xǐ dāng zhī ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng wénshuō
“庆喜当知！若善男子、善女人等，闻说
bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng diǎn shēn xīn xìn shòugōng jìng ài yào
般若波罗蜜多甚深经典，深心信受恭敬爱乐，
zé wéi xìn shòugōng jìng ài yàoguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó
则为信受恭敬爱乐过去、未来、现在诸佛。

qìng xǐ rǔ ruò ài yào yú wǒ bù shě yú wǒ yì dāng ài
“庆喜，汝若爱乐于我、不舍于我，亦当爱
yào bù shě bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng diǎn xià zhì yī jù wù
乐、不舍般若波罗蜜多甚深经典，下至一句勿
lìng wàng shī
令忘失。

[34] 丽本：息；永乐北藏本及龙藏本：怠
[35] 丽本：伎；永乐北藏本及龙藏本：妓
[36] 丽本：息；永乐北藏本及龙藏本：怠

qìng xǐ wǒ shuō rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn
“庆喜，我说如是般若波罗蜜多甚深经典

fù zhǔ yīn yuán suī yǒu wú liàng yǐ yàoyán zhī rú wǒ jì shì rǔ děng
付嘱因缘，虽有无量，以要言之，如我既是汝等

dà shī shēnshēn bō rě bō luó mì duōdāng zhī yì shì rǔ děng dà shī
大师，甚深般若波罗蜜多当知亦是汝等大师，

rǔ jìng zhòng wǒ yì dāng jìng zhòngshēnshēn bō rě bō luó mì duō shì
汝敬重我，亦当敬重甚深般若波罗蜜多。是

gù qìng xǐ wǒ yǐ wú liàngshànqiǎofāngbiàn fù rǔ bō rě bō luó
故，庆喜，我以无量善巧方便，付汝般若波罗

mì duōshēnshēn jīng diǎn rǔ dāngshòu chí wù lìng wàng shī qìng xǐ
蜜多甚深经典，汝当受持勿令忘失。庆喜，

wǒ jīn yǐ cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn duì zhū tiān rén
我今以此般若波罗蜜多甚深经典，对诸天、人、

ē sù luò děng wú liàng dà zhòng fù zhǔ yú rǔ
阿素洛等无量大众付嘱于汝。

qìng xǐ wǒ jīn shí yángào rǔ zhū yǒu jìng xìn yù bù shě fó
“庆喜，我今实言告汝，诸有净信欲不舍佛、

yù bù shě fǎ yù bù shě sēng yì yù bù shě guò qù wèi lái xiàn
欲不舍法、欲不舍僧，亦欲不舍过去、未来、现

zài zhū fó suǒ zhèng wú shàngzhèng děng pú tí dìng bù yīng shě rú shì
在诸佛所证无上正等菩提，定不应舍如是

bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn qìng xǐ cǐ shì wǒ děng zhū fó
般若波罗蜜多甚深经典。庆喜，此是我等诸佛

jiào jiè jiàoshòu zhū dì zǐ fǎ ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú
教诫教授诸弟子法。若善男子、善女人等，于

cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn ài yào tīngwén shòu chí
此般若波罗蜜多甚深经典，爱乐听闻、受持、

dú sòng rú lǐ sī wéi yǐ wú liàngménguǎng wèi tā shuō fēn bié kāi
读诵、如理思惟，以无量门广为他说，分别开

shì shī shè ān lì lìng qí yì jiě shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
示、施设安立、令其易解，是善男子、善女人等

sù zhèng wú shàngzhèng děng pú tí néng jìn yuánmǎn yī qiè zhì zhì
速证无上正等菩提，能近圆满一切智智。

hé yǐ gù yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué suǒ dé wú shàngzhèng
何以故？一切如来、应、正等觉所得无上正

děng pú tí jiē yī rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō ér dé shēng
等菩提，皆依如是甚深般若波罗蜜多而得生

gù
故。

qìng xǐ dāng zhī guò qù rú lái yīng zhèngděng jué yì
“庆喜当知！过去如来、应、正等觉，亦

yī rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō chūshēng wú shàngzhèngděng
依如是甚深般若波罗蜜多，出生无上正等

pú tí wèi lái rú lái yīng zhèngděng jué yì yī rú shì shènshēn
菩提。未来如来、应、正等觉，亦依如是甚深

bō rě bō luó mì duō chūshēng wú shàngzhèngděng pú tí xiàn zài suǒ
般若波罗蜜多，出生无上正等菩提。现在所

yǒudōng xī nán běi sì wéishàng xià zhū shì jiè zhōng yī qiè rú lái yīng
有东西南北四维上下诸世界中一切如来、应、

zhèngděng jué xiànshuō fǎ zhě yì cóng rú shì shènshēn bō rě bō luó mì
正等觉现说法者，亦从如是甚深般若波罗蜜

duō chūshēng wú shàngzhèngděng pú tí shì gù qìng xǐ ruò pú
多，出生无上正等菩提。是故，庆喜，若菩

sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín jīng jìn xiū xué
萨摩诃萨欲得无上正等菩提，当勤精进修学

bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù rú shì bō rě bō luó mì duō shì
般若波罗蜜多。何以故？如是般若波罗蜜多是

zhū pú sà mó hē sà mǔ shēng zhū pú sà mó hē sà gù
诸菩萨摩诃萨母，生诸菩萨摩诃萨故。

qìng xǐ dāng zhī ruò pú sà mó hē sà qín xué liù zhǒng bō luó
“庆喜当知！若菩萨摩诃萨勤学六种波罗

mì duō jiē dāng sù zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí shì gù
蜜多，皆当速证所求无上正等菩提。是故，

qìng xǐ wǒ yǐ cǐ liù bō luó mì duōshènshēn jīng diǎn duì zhū dà zhòng
庆喜，我以此六波罗蜜多甚深经典，对诸大众

gèng fù zhǔ rǔ dāngzhèngshòu chí wù lìng wàng shī hé yǐ gù rú
更付嘱汝，当正受持勿令忘失。何以故？如

shì liù zhǒng bō luó mì duōshènshēn jīng diǎn shì zhū rú lái yīng zhèng
是六种波罗蜜多甚深经典，是诸如来、应、正

děng jué wú jìn fǎ zàng yī qiè fó fǎ cóng cǐ shēng gù
等觉无尽法藏，一切佛法从此生故。

qìng xǐ dāng zhī xiàn zài suǒ yǒudōng xī nán běi sì wéishàng
“庆喜当知！现在所有东西南北四维上

xià zhū shì jiè zhōng yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué xiànsuǒshuō fǎ
下诸世界中一切如来、应、正等觉现所说法，

jiē shì cǐ liù bō luó mì duō wú jìn fǎ zàng zhī suǒ liú chū guò qù rú
皆是此六波罗蜜多无尽法藏之所流出。过去如
lái yīng zhèngděng jué céng suǒ shuō fǎ jiē shì cǐ liù bō luó mì duō
来、应、正 等觉曾所说法，皆是此六波罗蜜多
wú jìn fǎ zàng zhī suǒ liú chū wèi lái rú lái yīng zhèngděng jué dāng
无尽法藏之所流出。未来如来、应、正 等觉当
suǒ shuō fǎ jiē shì cǐ liù bō luó mì duō wú jìn fǎ zàng zhī suǒ liú chū
所说法，皆是此六波罗蜜多无尽法藏之所流出。
qìng xǐ dāng zhī guò qù rú lái yīng zhèngděng jué yì
“庆喜当知！过去如来、应、正 等觉，亦
yī cǐ liù bō luó mì duō wú jìn fǎ zàng jīng qín xiū xué yǐ zhèng wú
依此六波罗蜜多无尽法藏精勤修学，已 证 无
shàng zhèngděng pú tí wèi lái rú lái yīng zhèngděng jué yì yī
上 正 等菩提。未来如来、应、正 等觉，亦依
cǐ liù bō luó mì duō wú jìn fǎ zàng jīng qín xiū xué dāng zhèng wú shàng
此六波罗蜜多无尽法藏精勤修学，当 证 无 上
zhèngděng pú tí xiàn zài suǒ yǒu dōng xī nán běi sì wéi shàng xià zhū shì
正 等菩提。现在所有东 西南北四维 上 下诸世
jiè zhōng yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué xiàn shuō fǎ zhě yì yī
界 中 一切如来、应、 正 等觉现说法者，亦依
cǐ liù bō luó mì duō wú jìn fǎ zàng jīng qín xiū xué xiàn zhèng wú shàng
此六波罗蜜多无尽法藏精勤修学，现 证 无 上
zhèngděng pú tí
正 等菩提。
qìng xǐ dāng zhī guò qù rú lái yīng zhèngděng jué zhū dì
“庆喜当知！过去如来、应、正 等觉诸弟
zǐ zhòng jiē yī cǐ liù bō luó mì duō wú jìn fǎ zàng jīng qín xiū xué
子 众，皆依此六波罗蜜多无尽法藏精勤修学，
yú wú yú yī miào niè pán jiè yǐ bō niè pán wèi lái rú lái yīng zhèng
于无余依 妙 涅槃界已般涅槃。未来如来、应、正
děng jué zhū dì zǐ zhòng jiē yī cǐ liù bō luó mì duō wú jìn fǎ zàng
等 觉诸弟子 众，皆依此六波罗蜜多无尽法藏
jīng qín xiū xué yú wú yú yī miào niè pán jiè dāng bō niè pán xiàn zài
精勤修学，于无余依 妙 涅槃界 当 般涅槃。现在
suǒ yǒu dōng xī nán běi sì wéi shàng xià zhū shì jiè zhōng yī qiè rú lái
所有 东 西南北四维 上 下诸世界 中 一切如来、
yīng zhèngděng jué zhū dì zǐ zhòng jiē yī cǐ liù bō luó mì duō wú jìn
应、正 等觉诸弟子 众，皆依此六波罗蜜多无尽

fǎ zàng jīng qín xiū xué yú wú yú yī miào niè pán jiè jīn bō niè pán
法藏精勤修学，于无余依妙涅槃界今般涅槃。

fù cì qìng xǐ jiǎ shǐ rǔ wèi zhū shēngwén shèng bǔ tè qié
“复次，庆喜，假使汝为诸声闻乘补特伽

luó shuō shēngwén fǎ yóu cǐ fǎ gù sān qiān dà qiān shì jiè yǒu qíng yī
罗说声闻法，由此法故三千大千世界有情一

qiè jiē dé ē luó hànguǒ yóu wèi wèi wǒ zuò dì zǐ shì rǔ ruò néng
切，皆得阿罗汉果，犹未为我作弟子事。汝若能

wèi zhù pú sà shèng bǔ tè qié luó xuānshuō yī jù shènshēn bō rě bō luó
为住菩萨乘补特伽罗宣说一句甚深般若波罗

mì duōxiāngyìng zhī fǎ zé míng wèi wǒ zuò dì zǐ shì wǒ yú cǐ shì
蜜多相应之法，则名为我作弟子事，我于此事

shēnshēng suí xǐ shèng rǔ jiàohuà sān qiān dà qiān shì jiè yǒu qíng yī qiè
深生随喜，胜汝教化三千大千世界有情一切

jiē dé ē luó hànguǒ
皆得阿罗汉果。

fù cì qìng xǐ jiǎ shǐ sān qiān dà qiān shì jiè zhū yǒu qíng lèi
“复次，庆喜，假使三千大千世界诸有情类，

yóu tā jiào lì fēi qián fēi hòu jiē dé shòu jì jù shí zhèng dé ē luó
由他教力非前非后皆得授记[37]，俱时证得阿罗

hànguǒ shì zhū ē luó hàn suǒ yǒu shū shèng shī xìng fú yè shì jiè xìng fú
汉果，是诸阿罗汉所有殊胜施性福业事、戒性福

yè shì xiū xìng fú yè shì yú rǔ yì yún hé bǐ fú yè shì nìng wéi
业事、修性福业事，于汝意云何？彼福业事宁为

duō fǒu
多不？”

qìng xǐ bó yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
庆喜白言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gào qìng xǐ ruò yǒu shēngwén dì zǐ néng wèi pú sà mó hē
佛告庆喜：“若有声闻弟子能为菩萨摩诃

sà xuānshuō bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ jīng yī rì yè suǒ
萨，宣说般若波罗蜜多相应之法经一日夜，所

huò fú jù shènduō yú bǐ qìng xǐ dāng zhī zhì yī rì yè dàn jīng yī
获福聚甚多于彼。庆喜当知！置一日夜但经一

rì fù zhì yī rì dàn jīng bàn rì fù zhì bàn rì dàn jīng yī shí fù
日，复置一日但经半日，复置半日但经一时，复

[37] 丽本：人身；永乐北藏本及龙藏本：授记

zhì yī shí dàn jīng shí qǐng fù zhì shí qǐngdàn jīng xū yú fù zhì xū yú
置一时但经食顷，复置食顷但经须臾，复置须臾

dàn jīng é ěr fù zhì é ěr dànshùn xī qǐng shì shēngwén rén néngwèi
但经俄尔，复置俄尔但瞬息顷，是 声 闻 人 能 为

pú sà xuānshuō bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ suǒ huò fú jù
菩萨 宣 说 般若波罗蜜多 相 应之法， 所获福聚

shènduō yú qián hé yǐ gù cǐ shēngwén rén suǒ huò fú jù chāoguò
甚 多于前。何以故？ 此 声 闻人所获福聚，超 过

yī qiè shēngwén dú jué zhū shàngēn gù
一切 声 闻、独觉诸 善 根故。

fù cì qìng xǐ ruò pú sà mó hē sà wèishēngwénshèng bǔ
“复次，庆喜，若菩萨摩诃萨为 声 闻 乘 补

tè qié luó xuānshuōzhǒngzhǒngshēngwénshèng fǎ jiǎ shǐ sān qiān dà
特伽罗， 宣 说 种 种 声 闻 乘 法， 假使三千大

qiān shì jiè zhū yǒuqíng lèi yóu cǐ fǎ gù yī qiè zhèng dé ē luó hànguǒ
千世界诸有情类，由此法故一切 证 得阿罗汉果，

jiē jù zhǒngzhǒng shū shènggōng dé yú rǔ yì yún hè shì pú sà mó
皆具 种 种 殊 胜 功 德，于汝意云何？是菩萨摩

hē sà yóu cǐ yīn yuàn suǒ huò fú jù nìng wéi duō fǒu
诃萨由此因 缘， 所获福聚宁为多不？”

qìng xǐ bó yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì shì
庆喜白言：“甚 多！世尊！ 甚 多！ 善 逝！是

pú sà mó hē sà suǒ huò fú jù wú liàng wú biān
菩萨摩诃萨所获福聚无 量 无 边。”

fó gàoqìng xǐ ruò pú sà mó hē sà wèishēngwénshèng bǔ tè
佛告庆喜：“若菩萨摩诃萨为 声 闻 乘 补特

qié luó huò dú jué shèng bǔ tè qié luó huò wú shàngshèng bǔ tè qié
伽罗、或独觉 乘 补特伽罗、或无 上 乘 补特伽

luó xuānshuō bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ jīng yī rì yè suǒ
罗， 宣 说 般若波罗蜜多 相 应之法， 经一日夜所

huò fú jù shènduō yú qián
获福聚 甚 多于前。

qìng xǐ dāng zhī zhì yī rì yè dàn jīng yī rì fù zhì yī rì
“庆喜 当 知！置一日夜但经一日，复置一日

dàn jīng bàn rì fù zhì bàn rì dàn jīng yī shí fù zhì yī shí dàn jīng shí
但经半日，复置半日但经一时，复置一时但经食

qǐng fù zhì shí qǐngdàn jīng xū yú fù zhì xū yú dàn jīng é ěr fù
顷，复置食顷但经须臾，复置须臾但经俄尔，复

zhì é ěr dànshùn xī qǐng shì pú sà mó hē sà néngwèi sānshèng bǔ
置俄尔但瞬息顷，是菩萨摩诃萨能为三乘补

tè qié luó xuānshuō bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ suǒhuò fú
特伽罗，宣说般若波罗蜜多相应之法，所获福

jù shèn duō yú qián wú liàng wú shù hé yǐ gù shènshēn bō rě bō
聚甚多于前无量无数。何以故？甚深般若波

luó mì duōxiāngyìng fǎ shī chāoguò yī qiè shēngwén dú jué xiāngyìng
罗蜜多相应法施，超过一切声闻、独觉相应

fǎ shī jí bǐ èr shèng zhū shàngēn gù suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó
法施及彼二乘诸善根故。所以者何？是菩萨摩

hē sà zì qiú wú shàngzhèngděng pú tí yì yǐ dà shèngxiāngyìng zhī
诃萨自求无上正等菩提，亦以大乘相应之

fǎ shì xiàn jiào dǎo zàn lì qìng xǐ huà zhū yǒu qíng lìng yú wú shàngzhèng
法示现教导赞励庆喜化诸有情令于无上正

děng pú tí dé bú tuì zhuǎn
等菩提得不退转。

qìng xǐ dāng zhī shì pú sà mó hē sà zì xiū bù shī bō luó
“庆喜当知！是菩萨摩诃萨自修布施波罗

mì duō yì jiào tā xiū bù shī bō luó mì duō zì xiū jìng jiè ān rěn
蜜多，亦教他修布施波罗蜜多；自修净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yì jiào tā xiū jìng jiè ān
精进、静虑、般若波罗蜜多，亦教他修净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yóu shì yīn yuánshàn
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。由是因缘善

gēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú
根增长，若于无上正等菩提有退转者，无

yǒu shì chù
有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū sì niànzhù yì jiào tā xiū sì
“是菩萨摩诃萨自修四念住，亦教他修四

niànzhù zì xiū sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
念住；自修四正断、四神足、五根、五力、七

děng jué zhī bā shèngdào zhī yì jiào tā xiū sì zhèngduàn nǎi zhì bā
等觉支、八圣道支，亦教他修四正断乃至八

shèngdào zhī yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèng
圣道支。由是因缘善根增长，若于无上正

děng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì zhù nèi kōng yì jiào tā zhù nèi kōng
“是菩萨摩诃萨自住内空，亦教他住内空；

zì zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
自住外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，

yì jiào tā zhù wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yóu shì yīn yuánshàngēn
亦教他住外空乃至无性自性空。由是因缘善根

zēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu
增长，若于无上正等菩提有退转者，无有

shì chù
是处。

shì pú sà mó hē sà zì zhù zhēn rú yì jiào tā zhù zhēn rú
“是菩萨摩诃萨自住真如，亦教他住真如；

zì zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděng
自住法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等

xìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不

sī yì jiè yì jiào tā zhù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè yóu shì yīn yuán
思议界，亦教他住法界乃至不思议界。由是因缘

shàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě
善根增长，若于无上正等菩提有退转者，

wú yǒu shì chù
无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì zhù kǔ shèng dì yì jiào tā zhù kǔ
“是菩萨摩诃萨自住苦圣谛，亦教他住苦

shèng dì zì zhù jí miè dàoshèng dì yì jiào tā zhù jí miè
圣谛；自住集、灭、道圣谛，亦教他住集、灭、

dàoshèng dì yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèng
道圣谛。由是因缘善根增长，若于无上正

děng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū sì jìng lǜ yì jiào tā xiū sì jìng
“是菩萨摩诃萨自修四静虑，亦教他修四静

lǜ zì xiū sì wú liàng sì wú sè dìng yì jiào tā xiū sì wú liàng
虑；自修四无量、四无色定，亦教他修四无量、
sì wú sè dìng yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèng
四无色定。由是因缘善根增长，若于无上正
děng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū bā jiě tuō yì jiào tā xiū bā jiě
“是菩萨摩诃萨自修八解脱，亦教他修八解
tuō zì xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì jiào tā
脱；自修八胜处、九次第定、十遍处，亦教他
xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yóu shì yīn yuánshàngēn
修八胜处、九次第定、十遍处。由是因缘善根
zēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu
增长，若于无上正等菩提有退转者，无有
shì chù
是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū kōng jiě tuō mén yì jiào tā xiū
“是菩萨摩诃萨自修空解脱门，亦教他修
kōng jiě tuō mén zì xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì jiào tā xiū
空解脱门；自修无相、无愿解脱门，亦教他修
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò
无相、无愿解脱门。由是因缘善根增长，若
yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
于无上正等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū wǔ yǎn yì jiào tā xiū wǔ yǎn
“是菩萨摩诃萨自修五眼，亦教他修五眼；
zì xiū liù shéntōng yì jiào tā xiū liù shéntōng yóu shì yīn yuánshàngēn
自修六神通，亦教他修六神通。由是因缘善根
zēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu
增长，若于无上正等菩提有退转者，无有
shì chù
是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū fó shí lì yì jiào tā xiū fó shí
“是菩萨摩诃萨自修佛十力，亦教他修佛十
lì zì xiū sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
力；自修四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì jiào tā xiū sì wú suǒwèi nǎi
喜、大舍、十八佛不共法，亦教他修四无所畏乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú
至十八佛不共法。由是因缘善根增长，若于
wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
无上正等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū wú wàng shī fǎ yì jiào tā xiū
“是菩萨摩诃萨自修无忘失法，亦教他修
wú wàng shī fǎ zì xiū héngzhù shěxìng yì jiào tā xiū héngzhù shěxìng
无忘失法；自修恒住舍性，亦教他修恒住舍性。
yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu
由是因缘善根增长，若于无上正等菩提有
tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū yī qiè tuó luó ní mén yì jiào
“是菩萨摩诃萨自修一切陀罗尼门，亦教
tā xiū yī qiè tuó luó ní mén zì xiū yī qiè sān mó dì mén yì jiào tā
他修一切陀罗尼门；自修一切三摩地门，亦教他
xiū yī qiè sān mó dì mén yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú
修一切三摩地门。由是因缘善根增长，若于无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
上正等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū yī qiè zhì yì jiào tā xiū yī qiè
“是菩萨摩诃萨自修一切智，亦教他修一切
zhì zì xiū dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì jiào tā xiū dàoxiàng zhì
智；自修道相智、一切相智，亦教他修道相智、
yī qiè xiàng zhì yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàng
一切相智。由是因缘善根增长，若于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
正等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì
“是菩萨摩诃萨自修一切菩萨摩诃萨行，亦
jiào tā xiū yī qiè pú sà mó hē sà xíng yóu shì yīn yuánshàngēnzēng
教他修一切菩萨摩诃萨行。由是因缘善根增
zhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì
长，若于无上正等菩提有退转者，无有是
chù
处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū wú shàngzhèngděng pú tí yì
“是菩萨摩诃萨自修无上正等菩提，亦

jiào tā xiū wú shàngzhèngděng pú tí yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng
教他修无上正等菩提。由是因缘善根增长，

ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
若于无上正等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xiū wú shēng fǎ rěn yì jiào tā xiū
“是菩萨摩诃萨自修无生法忍，亦教他修

wú shēng fǎ rěn yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàng
无生法忍。由是因缘善根增长，若于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
正等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì yán jìng fó tǔ yì jiào tā yán jìng fó
“是菩萨摩诃萨自严净佛土，亦教他严净佛

tǔ zì chéng shú yǒuqíng yì jiào tā chéng shú yǒuqíng yóu shì yīn yuán
土；自成熟有情，亦教他成熟有情。由是因缘

shàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě
善根增长，若于无上正等菩提有退转者，

wú yǒu shì chù
无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì xué zhuàn wú shàng fǎ lún yì jiào
“是菩萨摩诃萨自学转无上法轮，亦教

tā xué zhuàn wú shàng fǎ lún yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú
他学转无上法轮。由是因缘善根增长，若于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
无上正等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì yǐ wú liàng wēi miào xiàng hǎo zhuāng
“是菩萨摩诃萨自以无量微妙相好庄

yán qí shēn yì jiào tā yǐ wú liàng wēi miào xiàng hǎo zhuāng yán qí shēn
严其身，亦教他以无量微妙相好庄严其身，

yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu
由是因缘善根增长，若于无上正等菩提有

tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì shùn nì guān shí èr yuán qǐ yì jiào
“是菩萨摩诃萨自顺逆观十二缘起，亦教

tā shùn nì guān shí èr yuán qǐ yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò
他顺逆观十二缘起。由是因缘善根增长，若

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
于无上正等菩提有退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì guān yī qiè fǎ wú wǒ wú yǒuqíng
“是菩萨摩诃萨自观一切法无我、无有情、
wú mìngzhě wú shēngzhě wú yǎngzhě wú shì fū wú bǔ tè qié
无命者、无生者、无养者、无士夫、无补特伽
luó wú yì shēng wú rú tóng wú zuòzhě wú shòuzhě wú zhī
罗、无意生、无儒童、无作者、无受者、无知
zhě wú jiànzhě yì jiào tā guān yī qiè fǎ wú wǒ nǎi zhì wú jiànzhě
者、无见者，亦教他观一切法无我乃至无见者。
yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu
由是因缘善根增长，若于无上正等菩提有
tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
退转者，无有是处。

shì pú sà mó hē sà zì guān yī qiè fǎ rú huàn rú mèng
“是菩萨摩诃萨自观一切法如幻、如梦、
rú xiàng rú xiǎng rú guāngyǐng rú yángyàn rú biànhuà shì
如像、如响、如光影、如阳焰、如变化事、
rú xúnxiāngchéng suī jiē sì yǒu ér wú shí xìng yì jiào tā guān yī qiè
如寻香城，虽皆似有而无实性，亦教他观一切
fǎ rú huàn nǎi zhì rú xúnxiāngchéng suī jiē sì yǒu ér wú shí xìng[38]。
法如幻乃至如寻香城，虽皆似有而无实性[38]。
yóu shì yīn yuánshàngēnzēngzhǎng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu
由是因缘善根增长，若于无上正等菩提有
tuì zhuǎnzhě wú yǒu shì chù
退转者，无有是处。”

ěr shí shì zūn sì zhòngwéirào zànshuō bō rě bō luó mì duō
尔时，世尊四众围绕，赞说般若波罗蜜多
fù zhǔqìng xǐ lìngshòu chí yǐ fù yú yī qiè tiān lóng yàochā
付嘱庆喜，令受持已，复于一切天、龙、药叉、
jiàn dá fù ē sù luò jiē lù tú jǐn nà luò mò hū luò qié
健达缚、阿素洛、揭路荼、紧捺洛、莫呼洛伽、
rén fēi rén děng dà zhòng huì qiánxiànshéntōng lì lìngzhòng jiē jiàn bú
人非人等大众会前现神通力，令众皆见不
dòng rú lái yīng zhèngděngjué shēngwén pú sà qiánhòuwéirào
动如来、应、正等觉，声闻、菩萨前后围绕，
wèi hǎi huì zhòngxuānshuōmiào fǎ jí jiàn bǐ tǔ zhòngxiàngzhuāngyán
为海会众宣说妙法，及见彼土众相庄严。

[38] 丽本：性；永乐北藏本及龙藏本：相；校勘：性

qí shēngwénsēng jiē ē luó hàn zhū lòu yǐ jìn wú fù fán nǎo dé zhēn
其声闻僧皆阿罗汉，诸漏已尽无复烦恼，得真
zì zài xīn shàn jiě tuō huì shàn jiě tuō rú tiáo huì mǎ yì rú dà lóng
自在，心善解脱，慧善解脱，如调慧马亦如大龙，
yǐ zuò suǒ zuò yǐ bàn suǒ bàn qì zhū zhòngdàn dài dé jǐ lì jìn
已作所作，已办所办，弃诸重担逮得己利，尽
zhū yǒu jié zhèng zhī jiě tuō zhì xīn zì zài dì yī jiū jìng bǐ zhū pú sà
诸有结正知解脱，至心自在第一究竟。彼诸菩萨
mó hē sà zhòng yī qiè jiē shì zhòngwàngsuǒ shí dé tuó luó ní jí wú
摩诃萨众，一切皆是众望所识，得陀罗尼及无
ài biàn chéng jiù wú liàng shū shènggōng dé fó shè shén lì yú shì
碍辩，成就无量殊胜功德。佛摄神力，于是
dà zhòng hū bú fù jiàn bú dòng rú lái yīng zhèngděng jué shēngwén
大众忽不复见不动如来、应、正等觉，声闻、
pú sà jí hǎi huì zhòng bìng bǐ fó tǔ zhòngxiàngzhuāngyán bǐ bú
菩萨及海会众，并彼佛土众相庄严。彼不
dòng fó pú sà shēngwén guó tǔ zhuāngyánzhòng huì děng shì
动佛、菩萨、声闻、国土庄严众会等事，
jiē fēi cǐ chùyǎngēnsuǒxíng suǒ yǐ zhě hé fó shè shén lì yú bǐ
皆非此处眼根所行。所以者何？佛摄神力，于彼
yuǎn jìng wú jiànyuán gù
远境无见缘故。

ěr shí fó gào jù shòuqìng xǐ bú dòng rú lái yīng zhèng
尔时，佛告具寿庆喜：“不动如来、应、正
děng jué guó tǔ zhòng huì rǔ fù jiàn fǒu
等觉国土众会，汝复见不？”

qìng xǐ bó yán wǒ bú fù jiàn bǐ shì fēi cǐ yǎnsuǒxíng gù
庆喜白言：“我不复见，彼事非此眼所行故。”

fó gàoqìng xǐ rú bǐ fó tǔ zhòng huì děng shì fēi cǐ tǔ yǎn
佛告庆喜：“如彼佛土众会等事，非此土眼
suǒxíng jìng jiè yī qiè fǎ yì rú shì jiē fēi yǎngēn zhī suǒxíng jìng
所行境界，一切法亦如是，皆非眼根之所行境，
fǎ bù xíng fǎ fǎ bú jiàn fǎ fǎ bù zhī fǎ
法不行法，法不见法，法不知法。

qìng xǐ dāng zhī yī qiè fǎ wú xíngzhě wú jiànzhě wú zhī
“庆喜当知！一切法无行者、无见者、无知
zhě wú dòng wú zuò suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ jiē wú zuòyòng
者、无动、无作。所以者何？以一切法皆无作用，

néng qǔ suǒ qǔ xìngyuǎn lí gù yǐ yī qiè fǎ bù kě sī yì néng
能取、所取性远离故。以一切法不可思议，能、
suǒ sī yì xìngyuǎn lí gù yǐ yī qiè fǎ rú huàn shì děng zhòngyuán
所思议性远离故。以一切法如幻事等，众缘
hé hé xiāng sì yǒu gù yǐ yī qiè fǎ wú zuò shòuzhě wàngxiàn sì
和合相似有故。以一切法无作、受者，妄现似
yǒu wú jiān shí gù qìng xǐ dāng zhī ruò pú sà mó hē sà rú shì zhī
有无坚实故。庆喜当知！若菩萨摩诃萨如是知、
rú shì jiàn rú shì xíngzhě shì xíng bō rě bō luó mì duō yì bù zhí
如是见、如是行者，是行般若波罗蜜多，亦不执
zhuó cǐ zhū fǎ xiàng qìng xǐ dāng zhī ruò pú sà mó hē sà rú shì xué
著此诸法相。庆喜当知！若菩萨摩诃萨如是学
shí shì xué bō rě bō luó mì duō
时，是学般若波罗蜜多。

qìng xǐ dāng zhī ruò pú sà mó hē sà yù dé yī qiè bō luó
“庆喜当知！若菩萨摩诃萨欲得一切波罗
mì duō sù yuánmǎnzhě dāngxué bō rě bō luó mì duō suǒ yǐ zhě hé
蜜多速圆满者，当学般若波罗蜜多。所以者何？
rú shì xué zhě yú zhū xué zhōng wéi zuì wéi shèng wéi zhǎng wéi zūn
如是学者，于诸学中为最为胜、为长为尊、
wéi miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú shàng lì yì ān lè yī qiè shì
为妙为微妙、为上为无上，利益安乐一切世
jiān wú yī hù zhě wèi zuò yī hù zhū fó shì zūn kāi xǔ chēngzàn
间，无依护者为作依护，诸佛世尊开许称赞。

qìng xǐ dāng zhī zhū fó pú sà zhù cǐ xué zhōng néng yǐ yòu
“庆喜当知！诸佛菩萨住此学中，能以右
shǒu jǔ qǔ sān qiān dà qiān shì jiè huò zhì tā fāng huò zhì běn chù
手举取三千大千世界，或掷他方、或置本处，
qí zhōng yǒu qíng bù zhī bù jué hé yǐ gù shènshēn bō rě bō luó
其中有情不知不觉。何以故？甚深般若波罗
mì duō gōng dé wēi lì nán sī yì gù
蜜多功德威力难思议故。

qìng xǐ dāng zhī guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó jí zhū pú sà
“庆喜当知！过去未来现在诸佛及诸菩萨
mó hē sà zhòng xué cǐ bō rě bō luó mì duō yú qù lái jīn jí wú wéi
摩诃萨众，学此般若波罗蜜多，于去来今及无为
fǎ xī jiē huò dé wú ài zhì jiàn shì gù qìng xǐ wǒ shuō xué cǐ
法，悉皆获得无碍智见。是故，庆喜，我说学此

shènshēn bō rě bō luó mì duō yú zhū xué zhōng wéi zuì wéi shèng wéi
甚深般若波罗蜜多，于诸学中为最为胜、为

zhǎng wéi zūn wéi miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú shàng
长为尊、为妙为微妙、为上为无上。

qìng xǐ dāng zhī zhū yǒu yù qǔ shènshēn bō rě bō luó mì duō
“庆喜当知！诸有欲取甚深般若波罗蜜多

liàng biān jì zhě rú yú chī zhě yù qǔ xū kōng liàng jí biān jì hé
量、边际者，如愚痴者欲取虚空量及边际。何

yǐ gù shènshēn bō rě bō luó mì duō gōng dé wú liàng wú biān jì
以故？甚深般若波罗蜜多功德无量、无边际

gù
故。

qìng xǐ dāng zhī wǒ zhōng bù shuō shènshēn bō rě bō luó mì
“庆喜当知！我终不说甚深般若波罗蜜

duō rú míngshēn děng yǒu liàng biān jì hé yǐ gù yī qiè míngshēn
多如名身等有量、边际。何以故？一切名身、

jù shēn wénshēn shì yǒu liàng fǎ shènshēn bō rě bō luó mì duō fēi yǒu
句身、文身是有量法，甚深般若波罗蜜多非有

liàng fǎ fēi zhū míngshēn jù shēn wénshēn néng liàng bō rě bō luó
量法，非诸名身、句身、文身能量般若波罗

mì duō yì fēi bō rě bō luó mì duō shì bǐ suǒ liàng
蜜多，亦非般若波罗蜜多是彼所量。”

ěr shí jù shòuqìng xǐ bó fó yán shì zūn hé yīn yuán gù
尔时，具寿庆喜白佛言：“世尊！何因缘故，

shènshēn bō rě bō luó mì duō shuō wéi wú liàng
甚深般若波罗蜜多说为无量？”

fó gào qìng xǐ shènshēn bō rě bō luó mì duō xìng wú jìn gù
佛告庆喜：“甚深般若波罗蜜多性无尽故

shuō wéi wú liàng shènshēn bō rě bō luó mì duō xìng yuǎn lí gù shuō wéi
说为无量，甚深般若波罗蜜多性远离故说为

wú liàng shènshēn bō rě bō luó mì duō xìng jì jìng gù shuō wéi wú liàng
无量，甚深般若波罗蜜多性寂静故说为无量，

shènshēn bō rě bō luó mì duō rú shí jì gù shuō wéi wú liàng shènshēn
甚深般若波罗蜜多如实际故说为无量，甚深

bō rě bō luó mì duō rú xū kōng gù shuō wéi wú liàng qìng xǐ dāng zhī
般若波罗蜜多如虚空故说为无量。庆喜当知！

guò qù rú lái yīng zhèng děng jué jiē xué bō rě bō luó mì duō zhèng
过去如来、应、正等觉皆学般若波罗蜜多，证

dé wú shàngzhèngděng pú tí wèi zhū yǒuqíngxuānshuō kāi shì ér cǐ
得无上正等菩提，为诸有情宣说开示，而此

bō rě bō luó mì duō yì wú yǒu jìn wèi lái rú lái yīng zhèngděng
般若波罗蜜多亦无有尽。未来如来、应、正等

jué jiē xué bō rě bō luó mì duō zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
觉皆学般若波罗蜜多，证得无上正等菩提，

wèi zhū yǒuqíngxuānshuō kāi shì ér cǐ bō rě bō luó mì duō yì wú yǒu
为诸有情宣说开示，而此般若波罗蜜多亦无有

jìn xiàn zài shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè yī qiè rú lái yīng
尽。现在十方无量无数无边世界一切如来、应、

zhèngděng jué jiē xué bō rě bō luó mì duō zhèng dé wú shàngzhèngděng
正等觉皆学般若波罗蜜多，证得无上正等

pú tí wèi zhū yǒuqíngxuānshuō kāi shì ér cǐ bō rě bō luó mì duō
菩提，为诸有情宣说开示，而此般若波罗蜜多

yì wú yǒu jìn hé yǐ gù shènshēn bō rě bō luó mì duō pì rú xū
亦无有尽。何以故？甚深般若波罗蜜多譬如虚

kōng bù kě jìn gù zhū yǒu yù jìn shènshēn bō rě bō luó mì duō zé wéi
空不可尽故，诸有欲尽甚深般若波罗蜜多则为

yù jìn xū kōngbiān jì
欲尽虚空边际。

qìng xǐ dāng zhī bō rě bō luó mì duō bù kě jìn gù yǐ bú
“庆喜当知！般若波罗蜜多不可尽故，已不

jìn jīn bú jìn dāng bú jìn jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè
尽、今不尽、当不尽；静虑、精进、安忍、净戒、

bù shī bō luó mì duō yì bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng
布施波罗蜜多亦不可尽故，已不尽、今不尽、当

bú jìn
不尽。

qìng xǐ dāng zhī nèi kōng bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn
“庆喜当知！内空不可尽故，已不尽、今

bú jìn dāng bú jìn wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
不尽、当不尽；外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng yì bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
自性空亦不可尽故，已不尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī zhēn rú bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn
“庆喜当知！真如不可尽故，已不尽、今

bú jìn dāng bú jìn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn
不尽、当不尽；法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè yì bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn bú jìn
虚空界、不思议界亦不可尽故，已不尽、今不尽、

dāng bú jìn
当不尽。

qìng xǐ dāng zhī kǔ shèng dì bù kě jìn gù yǐ bú jìn
“庆喜当知！苦圣谛不可尽故，已不尽、

jīn bú jìn dāng bú jìn jí miè dàoshèng dì yì bù kě jìn gù
今不尽、当不尽；集、灭、道圣谛亦不可尽故，

yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
已不尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī sì jìng lǜ bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn
“庆喜当知！四静虑不可尽故，已不尽、今

bú jìn dāng bú jìn sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù kě jìn gù
不尽、当不尽；四无量、四无色定亦不可尽故，

yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
已不尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī bā jiě tuō bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn
“庆喜当知！八解脱不可尽故，已不尽、今

bú jìn dāng bú jìn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì
不尽、当不尽；八胜处、九次第定、十遍处亦

bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
不可尽故，已不尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī sì niànzhù bù kě jìn gù yǐ bú jìn
“庆喜当知！四念住不可尽故，已不尽、

jīn bú jìn dāng bú jìn sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
今不尽、当不尽；四正断、四神足、五根、五

lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì bù kě jìn gù yǐ bú jìn
力、七等觉支、八圣道支亦不可尽故，已不尽、

jīn bú jìn dāng bú jìn
今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī kōng jiě tuō mén bù kě jìn gù yǐ bú jìn
“庆喜当知！空解脱门不可尽故，已不尽、
jīn bú jìn dāng bú jìn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù kě jìn
今不尽、当不尽；无相、无愿解脱门亦不可尽
gù yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
故，已不尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī wǔ yǎn bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn bú
“庆喜当知！五眼不可尽故，已不尽、今不
jìn dāng bú jìn liù shéntōng yì bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn
尽、当不尽；六神通亦不可尽故，已不尽、今
bú jìn dāng bú jìn
不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī fó shí lì bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn
“庆喜当知！佛十力不可尽故，已不尽、今
bú jìn dāng bú jìn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
不尽、当不尽；四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bù kě jìn gù yǐ
悲、大喜、大舍、十八佛不共法亦不可尽故，已
bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
不尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī wú wàng shī fǎ bù kě jìn gù yǐ bú jìn
“庆喜当知！无忘失法不可尽故，已不尽、
jīn bú jìn dāng bú jìn héng zhù shě xìng yì bù kě jìn gù yǐ bú
今不尽、当不尽；恒住舍性亦不可尽故，已不
jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī yī qiè tuó luó ní mén bù kě jìn gù yǐ
“庆喜当知！一切陀罗尼门不可尽故，已
bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn yī qiè sān mó dì mén yì bù kě jìn
不尽、今不尽、当不尽；一切三摩地门亦不可尽
gù yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
故，已不尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī yī qiè zhì bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn
“庆喜当知！一切智不可尽故，已不尽、今
bú jìn dāng bú jìn dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù kě jìn gù
不尽、当不尽；道相智、一切相智亦不可尽故，
yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
已不尽、今不尽、当不尽。

qìng xǐ dāng zhī yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kě jìn gù
“庆喜当知！一切菩萨摩诃萨行不可尽故，

yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn zhū fó wú shàngzhèngděng pú
已不尽、今不尽、当不尽；诸佛无上正等菩

tí yì bù kě jìn gù yǐ bú jìn jīn bú jìn dāng bú jìn
提亦不可尽故，已不尽、今不尽、当不尽。

suǒ yǐ zhě hé cǐ děngzhū fǎ wú shēng wú miè yì wú zhù
“所以者何？此等诸法无生、无灭亦无住

yì yún hé kě dé shī shèyǒu jìn
异，云何可得施设有尽？”

ěr shí shì zūn chūguǎngchángshébiàn fù miàn lún huánshè shé
尔时，世尊出广长舌遍覆面轮，还摄舌

xiànggàoqìng xǐ yán yú yì yún hé rú shì shéxiàngsuǒ chū yǔ yán
相告庆喜言：“于意云何？如是舌相所出语言

yǒu xū wàngfǒu
有虚妄不？”

qìng xǐ bó fó yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
庆喜白佛言[39]：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gàoqìng xǐ rǔ cóng jīn hòu yīngwèi sì zhòngguǎngshuō rú
佛告庆喜：“汝从今后，应为四众广说如

shì shènshēn bō rě bō luó mì duō fēn bié kāi shì shī shè ān lì lìng
是甚深般若波罗蜜多，分别开示、施设安立、令

qí yì jiě
其易解。

qìng xǐ dāng zhī rú shì bō rě bō luó mì duōshènshēn jīng
“庆喜当知！如是般若波罗蜜多甚深经

zhōng guǎngshuō yī qiè pú tí fēn fǎ jí zhū fǎ xiàng shì gù yī qiè
中，广说一切菩提分法及诸法相，是故一切

qiú shēngwénshèng bǔ tè qié luó qiú dú jué shèng bǔ tè qié luó qiú
求声闻乘补特伽罗、求独觉乘补特伽罗、求

wú shàngshèng bǔ tè qié luó jiē yīng yú cǐ shènshēn bō rě bō luó mì
无上乘补特伽罗，皆应于此甚深般若波罗蜜

duōsuǒshuō fǎ mén cháng qín xiū xué wù huáiyànshě ruò néng rú shì
多所说法门，常勤修学勿怀厌舍，若能如是

sù dāng ān zhù zì suǒ qiú dì
速当安住自所求地。

[39] 丽本：佛言；永乐北藏本及龙藏本：佛；校勘：佛言

fù cì qìng xǐ shènshēn bō rě bō luó mì duō shì néng
“复次，庆喜，甚深般若波罗蜜多，是能
wù rù yī qiè xiàng yī qiè zì yī qiè tuó luó ní mén zhū pú sà mó
悟入一切相、一切字、一切陀罗尼门，诸菩萨摩
hē sà yú cǐ yī qiè tuó luó ní mén jiē yīng xiū xué ruò pú sà mó hē
诃萨于此一切陀罗尼门皆应修学。若菩萨摩诃
sà shòu chí rú shì tuó luó ní mén sù néngzhèng dé yī qiè biàn cái zhū
萨受持如是陀罗尼门，速能证得一切辩才、诸
wú ài jiě shì gù qìng xǐ wǒ shuō rú shì shènshēn bō rě bō luó
无碍解。是故，庆喜，我说如是甚深般若波罗
mì duō nǎi shì guò qù wèi lái xiàn zài yī qiè rú lái yīng zhèngděng
蜜多，乃是过去未来现在一切如来、应、正等
jué wú jìn fǎ zàng
觉无尽法藏。

qìng xǐ wǒ jīn fēn mínggào rǔ ruò yǒu yú cǐ shènshēn bō
“庆喜，我今分明告汝，若有于此甚深般
rě bō luó mì duōshòu chí dú sòng jiū jìngtōng lì rú lǐ sī wéi
若波罗蜜多受持、读诵、究竟通利、如理思惟，
zé wéishòu chí yī qiè guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó wú shàngzhèng
则为受持一切过去、未来、现在诸佛无上正
děng pú tí
等菩提。

qìng xǐ wǒ shuōshènshēn bō rě bō luó mì duō shì néngyóu
“庆喜，我说甚深般若波罗蜜多，是能游
qù pú tí dàozhě zhī jiān gù zú yì shì yī qiè wú shàng fó fǎ dà tuó
趣菩提道者之坚固足，亦是一切无上佛法大陀
luó ní rǔ děng ruò néngshòu chí rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
罗尼，汝等若能受持如是甚深般若波罗蜜多
tuó luó ní zhě zé wéizǒng chí yī qiè fó fǎ
陀罗尼者，则为总持一切佛法。”

chūfēn wú jìn pǐn dì wǔ shí jiǔ zhī yī
初分无尽品第五十九之一

ěr shí jù shòushànxiàn qiè zuò shì niàn zhū fó wú shàngzhèng
尔时，具寿善现窃作是念：“诸佛无上正
děng pú tí zuì wéi shènshēn rú shì bō rě bō luó mì duō yì zuì shèn
等菩提最为甚深，如是般若波罗蜜多亦最甚

shēn wǒ dāngwèn fó
深！我当问佛。”

zuò shì niàn yǐ bó fó yán shì zūn shènshēn bō rě bō luó
作是念已，白佛言：“世尊！甚深般若波罗

mì duōwéi wú jìn fǒu
蜜多为无尽不？”

fó yán rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō shí wéi wú jìn
佛言：“如是甚深般若波罗蜜多实为无尽，

yóu rú xū kōng bù kě jìn gù
犹如虚空不可尽故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
萨应引般若波罗蜜多？”

fó gàoshànxiàn dāng zhī sè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
佛告善现：“当知色无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō shòu xiǎng xíng shí wú jìn gù pú
引般若波罗蜜多；受、想、行、识无尽故，菩

sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yǎnchù wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！眼处无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō ěr bí shé shēn yì chù wú jìn gù
引般若波罗蜜多；耳、鼻、舌、身、意处无尽故，

pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī sè chù wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！色处无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú jìn
引般若波罗蜜多；声、香、味、触、法处无尽

gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yǎn jiè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！眼界无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéi
引般若波罗蜜多；色界、眼识界及眼触、眼触为

yuán suǒ shēng zhū shòu wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō
缘所生诸受无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波

luó mì duō
罗蜜多。

shànxiàndāng zhī ěr jiè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！耳界无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù
引般若波罗蜜多；声界、耳识界及耳触、耳触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě
为缘所生诸受无尽故，菩萨摩诃萨应引般若

bō luó mì duō
波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī bí jiè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！鼻界无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi
引般若波罗蜜多；香界、鼻识界及鼻触、鼻触为

yuán suǒ shēng zhū shòu wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō
缘所生诸受无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波

luó mì duō
罗蜜多。

shànxiàndāng zhī shé jiè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！舌界无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi
引般若波罗蜜多；味界、舌识界及舌触、舌触为

yuán suǒ shēng zhū shòu wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō
缘所生诸受无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波

luó mì duō
罗蜜多。

shànxiàndāng zhī shēn jiè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！身界无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù
引般若波罗蜜多；触界、身识界及身触、身触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě
为缘所生诸受无尽故，菩萨摩诃萨应引般若

bō luó mì duō
波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yì jiè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！意界无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi
引般若波罗蜜多；法界、意识界及意触、意触为

yuán suǒ shēng zhū shòu wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō
缘所生诸受无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波
luó mì duō
罗蜜多。

shànxiàndāng zhī dì jiè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！地界无尽故，菩萨摩诃萨应
yǐn bō rě bō luó mì duō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú jìn gù
引般若波罗蜜多；水、火、风、空、识界无尽故，
pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī wú míng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！无明无尽故，菩萨摩诃萨应
yǐn bō rě bō luó mì duō xíng shí míng sè liù chù chù shòu
引般若波罗蜜多；行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú jìn gù pú
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼无尽故，菩
sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī bù shī bō luó mì duō wú jìn gù pú sà
“善现当知！布施波罗蜜多无尽故，菩萨
mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō jìng jiè ān rěn jīng jìn
摩诃萨应引般若波罗蜜多，净戒、安忍、精进、
jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō
静虑、般若波罗蜜多无尽故，菩萨摩诃萨应引般
rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī nèi kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！内空无尽故，菩萨摩诃萨应
yǐn bō rě bō luó mì duō wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
引般若波罗蜜多；外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sànkōng wú biān yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
自性空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī zhēn rú wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！真如无尽故，菩萨摩诃萨应
yǐn bō rě bō luó mì duō fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn
引般若波罗蜜多；法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě
虚空界、不思议界无尽故，菩萨摩诃萨应引般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī kǔ shèng dì wú jìn gù pú sà mó hē sà
“善现当知！苦圣谛无尽故，菩萨摩诃萨
yīng yǐn bō rě bō luó mì duō jí miè dàoshèng dì wú jìn gù
应引般若波罗蜜多；集、灭、道圣谛无尽故，
pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī sì jìng lǜ wú jìn gù pú sà mó hē sà
“善现当知！四静虑无尽故，菩萨摩诃萨
yīng yǐn bō rě bō luó mì duō sì wú liàng sì wú sè dìng wú jìn gù
应引般若波罗蜜多，四无量、四无色定无尽故，
pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī bā jiě tuō wú jìn gù pú sà mó hē sà
“善现当知！八解脱无尽故，菩萨摩诃萨
yīng yǐn bō rě bō luó mì duō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
应引般若波罗蜜多；八胜处、九次第定、十遍
chù wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
处无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī sì niànzhù wú jìn gù pú sà mó hē sà
“善现当知！四念住无尽故，菩萨摩诃萨
yīng yǐn bō rě bō luó mì duō sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
应引般若波罗蜜多；四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī wú jìn gù pú sà mó hē
五力、七等觉支、八圣道支无尽故，菩萨摩诃
sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī kōng jiě tuō mén wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！空解脱门无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú jìn
萨应引般若波罗蜜多；无相、无愿解脱门无尽
gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī wǔ yǎn wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
“善现当知！五眼无尽故，菩萨摩诃萨应
yǐn bō rě bō luó mì duō liù shéntōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
引般若波罗蜜多；六神通无尽故，菩萨摩诃萨应
yǐn bō rě bō luó mì duō
引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī fó shí lì wú jìn gù pú sà mó hē sà
“善现当知！佛十力无尽故，菩萨摩诃萨
yīng yǐn bō rě bō luó mì duō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
应引般若波罗蜜多；四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú jìn gù pú sà
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法无尽故，菩萨
mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī wú wàng shī fǎ wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！无忘失法无尽故，菩萨摩诃
sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō héng zhù shě xìng wú jìn gù pú sà mó
萨应引般若波罗蜜多；恒住舍性无尽故，菩萨摩
hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yī qiè zhì wú jìn gù pú sà mó hē sà
“善现当知！一切智无尽故，菩萨摩诃萨
yīng yǐn bō rě bō luó mì duō dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú jìn gù
应引般若波罗蜜多；道相智、一切相智无尽故，
pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yī qiè tuó luó ní mén wú jìn gù pú sà
“善现当知！一切陀罗尼门无尽故，菩萨
mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō yī qiè sān mó dì mén wú jìn
摩诃萨应引般若波罗蜜多；一切三摩地门无尽
gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yù liú guǒ wú jìn gù pú sà mó hē sà
“善现当知！预流果无尽故，菩萨摩诃萨

yīng yǐn bō rě bō luó mì duō yī lái bù huán ē luó hànguǒ wú jìn
应引般若波罗蜜多；一来、不还、阿罗汉果无尽

gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī dú jué pú tí wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！独觉菩提无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú jìn gù
“善现当知！一切菩萨摩诃萨行无尽故，

pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú jìn
“善现当知！诸佛无上正等菩提无尽

gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàndāng zhī sè xū kōng wú jìn gù pú sà
“复次，善现当知！色虚空无尽故，菩萨

mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō shòu xiǎng xíng shí xū
摩诃萨应引般若波罗蜜多；受、想、行、识虚

kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yǎnchù xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！眼处虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō ěr bí shé shēn yì chù xū
萨应引般若波罗蜜多；耳、鼻、舌、身、意处虚

kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī sè chù xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！色处虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō shēng xiāng wèi chù fǎ chù
萨应引般若波罗蜜多；声、香、味、触、法处

xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
虚空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yǎn jiè xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！眼界虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎn
萨应引般若波罗蜜多；色界、眼识界及眼触、眼

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
触为缘所生诸受虚空无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō
引般若波罗蜜多。

shàn xiàn dāng zhī ěr jiè xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！耳界虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
萨应引般若波罗蜜多；声界、耳识界及耳触、

ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà
耳触为缘所生诸受虚空无尽故，菩萨摩诃萨

yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
应引般若波罗蜜多。

shàn xiàn dāng zhī bí jiè xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！鼻界虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí
萨应引般若波罗蜜多；香界、鼻识界及鼻触、鼻

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
触为缘所生诸受虚空无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō
引般若波罗蜜多。

shàn xiàn dāng zhī shé jiè xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！舌界虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé
萨应引般若波罗蜜多；味界、舌识界及舌触、舌

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
触为缘所生诸受虚空无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō
引般若波罗蜜多。

shàn xiàn dāng zhī shēn jiè xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！身界虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn
萨应引般若波罗蜜多；触界、身识界及身触、身

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
触为缘所生诸受虚空无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō
引般若波罗蜜多。

shàn xiàn dāng zhī yì jiè xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！意界虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì
萨应引般若波罗蜜多；法界、意识界及意触、意

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng
触为缘所生诸受虚空无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō
引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī dì jiè xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！地界虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xū
萨应引般若波罗蜜多；水、火、风、空、识界虚

kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī wú míng xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！无明虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō xíng shí míng sè liù chù chù
萨应引般若波罗蜜多；行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xū kōng wú
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼虚空无

jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

大般若波罗蜜多经卷第三百四十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí bā

大般若波罗蜜多经卷第三百四十八

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉　诏译[40]

chūfēn wú jìn pǐn dì wǔ shí jiǔ zhī èr

初分无尽品第五十九之二

shànxiàndāng zhī bù shī bō luó mì duō xū kōng wú jìn gù

“善现当知！布施波罗蜜多虚空无尽故，

pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō jìng jiè ān rěn jīng

菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多；净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē

进、静虑、般若波罗蜜多虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō

萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī nèi kōng xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē

“善现当知！内空虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō wàikōng nèi wàikōng kōngkōng

萨应引般若波罗蜜多；外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng

大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng

无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì

共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìngkōng wú xìng zì xìngkōng xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng

性空、无性自性空虚空无尽故，菩萨摩诃萨应

yǐn bō rě bō luó mì duō

引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī zhēn rú xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē

“善现当知！真如虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng

萨应引般若波罗蜜多；法界、法性、不虚妄性、

[40] 丽本：三藏法师玄奘奉　诏译

bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà
际、虚空界、不思议界虚空无尽故，菩萨摩诃萨
yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī kǔ shèng dì xū kōng wú jìn gù pú sà mó
“善现当知！苦圣谛虚空无尽故，菩萨摩
hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō jí miè dàoshèng dì xū kōng
诃萨应引般若波罗蜜多；集、灭、道圣谛虚空
wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī sì jìng lǜ xū kōng wú jìn gù pú sà mó
“善现当知！四静虑虚空无尽故，菩萨摩
hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō sì wú liàng sì wú sè dìng xū
诃萨应引般若波罗蜜多；四无量、四无色定虚
kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī bā jiě tuō xū kōng wú jìn gù pú sà mó
“善现当知！八解脱虚空无尽故，菩萨摩
hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
诃萨应引般若波罗蜜多；八胜处、九次第定、
shí biànchù xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó
十遍处虚空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàndāng zhī sì niànzhù xū kōng wú jìn gù pú sà mó
“善现当知！四念住虚空无尽故，菩萨摩
hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō sì zhèngduàn sì shén zú wǔ
诃萨应引般若波罗蜜多；四正断、四神足、五
gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī xū kōng wú jìn gù
根、五力、七等觉支、八圣道支虚空无尽故，
pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī kōng jiě tuōmén xū kōng wú jìn gù pú sà
“善现当知！空解脱门虚空无尽故，菩萨
mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
摩诃萨应引般若波罗蜜多；无相、无愿解脱门

xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
虚空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī wǔ yǎn xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē
“善现当知！五眼虚空无尽故，菩萨摩诃

sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō liù shéntōng xū kōng wú jìn gù pú
萨应引般若波罗蜜多；六神通虚空无尽故，菩

sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī fó shí lì xū kōng wú jìn gù pú sà mó
“善现当知！佛十力虚空无尽故，菩萨摩

hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
诃萨应引般若波罗蜜多；四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xū kōng wú
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法虚空无

jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī wú wàng shī fǎ xū kōng wú jìn gù pú sà
“善现当知！无忘失法虚空无尽故，菩萨

mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō héng zhù shě xìng xū kōng wú jìn
摩诃萨应引般若波罗蜜多；恒住舍性虚空无尽

gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yī qiè zhì xū kōng wú jìn gù pú sà mó
“善现当知！一切智虚空无尽故，菩萨摩

hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì xū
诃萨应引般若波罗蜜多；道相智、一切相智虚

kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yī qiè tuó luó ní mén xū kōng wú jìn gù
“善现当知！一切陀罗尼门虚空无尽故，

pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō yī qiè sān mó dì mén
菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多；一切三摩地门

xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
虚空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yù liú guǒ xū kōng wú jìn gù pú sà mó
“善现当知！预流果虚空无尽故，菩萨摩

hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō yī lái bù huán ē luó hànguǒ
诃萨应引般若波罗蜜多；一来、不还、阿罗汉果

xū kōng wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
虚空无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī dú jué pú tí xū kōng wú jìn gù pú sà
“善现当知！独觉菩提虚空无尽故，菩萨

mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī yī qiè pú sà mó hē sà xíng xū kōng wú jìn
“善现当知！一切菩萨摩诃萨行虚空无尽

gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí xū kōng
“善现当知！诸佛无上正等菩提虚空

wú jìn gù pú sà mó hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
无尽故，菩萨摩诃萨应引般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà guān wú míng rú xū kōng
“复次，善现，菩萨摩诃萨观无明如虚空

wú jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà guānxíng rú
无尽故，应引般若波罗蜜多；菩萨摩诃萨观行如

xū kōng wú jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
虚空无尽故，应引般若波罗蜜多；菩萨摩诃萨

guān shí rú xū kōng wú jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì duō pú sà
观识如虚空无尽故，应引般若波罗蜜多；菩萨

mó hē sà guānmíng sè rú xū kōng wú jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì
摩诃萨观名色如虚空无尽故，应引般若波罗蜜

duō pú sà mó hē sà guān liù chù rú xū kōng wú jìn gù yīng yǐn bō
多；菩萨摩诃萨观六处如虚空无尽故，应引般

rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà guānchù rú xū kōng wú jìn gù
若波罗蜜多；菩萨摩诃萨观触如虚空无尽故，

yīng yǐn bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà guānshòu rú xū kōng wú
应引般若波罗蜜多；菩萨摩诃萨观受如虚空无

jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà guān ài rú xū
尽故，应引般若波罗蜜多；菩萨摩诃萨观爱如虚

kōng wú jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà guān
空无尽故，应引般若波罗蜜多；菩萨摩诃萨观

qǔ rú xū kōng wú jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē
取如虚空无尽故，应引般若波罗蜜多；菩萨摩诃

sà guānyǒu rú xū kōng wú jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì duō pú
萨观有如虚空无尽故，应引般若波罗蜜多；菩

sà mó hē sà guānshēng rú xū kōng wú jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó
萨摩诃萨观生如虚空无尽故，应引般若波罗

mì duō pú sà mó hē sà guān lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo rú xū kōng wú
蜜多；菩萨摩诃萨观老死愁叹苦忧恼如虚空无

jìn gù yīng yǐn bō rě bō luó mì duō rú shì shànxiàn pú sà mó
尽故，应引般若波罗蜜多。如是，善现，菩萨摩

hē sà yīng yǐn bō rě bō luó mì duō
诃萨应引般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī zhū pú sà mó hē sà rú shì guānchá shí èr
“善现当知！诸菩萨摩诃萨如是观察十二

yuán qǐ yuǎn lí èr biān shì zhū pú sà bú gòngmiàoguān
缘起远离二边，是诸菩萨不共妙观。

shànxiàndāng zhī zhū pú sà mó hē sà chǔ pú tí zuò rú
“善现当知！诸菩萨摩诃萨处菩提座，如

shí guānchá shí èr yuán qǐ yóu rú xū kōng bù kě jìn gù sù néngzhèng
实观察十二缘起犹如虚空不可尽故，速能证

dé yī qiè zhì zhì
得一切智智。

shànxiàndāng zhī ruò pú sà mó hē sà yǐ rú xū kōng wú jìn
“善现当知！若菩萨摩诃萨以如虚空无尽

xíngxiàng xíngshēn bō rě bō luó mì duō rú shí guānchá shí èr yuán qǐ
行相，行深般若波罗蜜多，如实观察十二缘起，

bú duòshēngwén jí dú jué dì dāng zhù wú shàngzhèngděng pú tí
不堕声闻及独觉地，当住无上正等菩提。

shànxiàn zhū yǒu zhù pú sà shèng bǔ tè qié luó ruò yú wú
“善现，诸有住菩萨乘补特伽罗，若于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì zhuǎnzhě jiē xī bù yī yǐn fā bō rě bō
上正等菩提有退转者，皆悉不依引发般若波

luó mì duōshànqiǎozuò yì yóu bǐ bù liǎo yún hé pú sà mó hē sà xiū
罗蜜多善巧作意，由彼不了云何菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō néng yǐ rú xū kōng wú jìn xíngxiàng rú shí
行般若波罗蜜多，能以如虚空无尽行相，如实

guānchá shí èr yuán qǐ yǐn fā bō rě bō luó mì duō shànxiàndāng zhī
观察十二缘起，引发般若波罗蜜多。善现当知！

zhū yǒu ān zhù pú sà shèngzhě ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí ér yǒu
诸有安住菩萨乘者，若于无上正等菩提而有

tuì zhuǎn jiē yóuyuǎn lí yǐn fā bō rě bō luó mì duōshànqiǎofāngbiàn
退转，皆由远离引发般若波罗蜜多善巧方便。

shànxiàn dāng zhī ruò pú sà mó hē sà néng yú wú shàng
“善现当知！若菩萨摩诃萨能于无上
zhèngděng pú tí bú tuì zhuǎnzhě jiē yī yǐn fā shènshēn bō rě bō luó
正等菩提不退转者，皆依引发甚深般若波罗
mì duōshànqiǎofāngbiàn shì pú sà mó hē sà yóu yī rú shì shànqiǎo
蜜多善巧方便。是菩萨摩诃萨由依如是善巧
fāngbiàn xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǐ rú xū kōng wú jìn xíngxiàng
方便，修行般若波罗蜜多，以如虚空无尽行相，
rú shí guānchá shí èr yuán qǐ yǐn fā bō rě bō luó mì duō shì pú
如实观察十二缘起，引发般若波罗蜜多，是菩
sà mó hē sà yóu yī rú shì shànqiǎofāngbiàn xiū xíng bō rě bō luó mì
萨摩诃萨由依如是善巧方便，修行般若波罗蜜
duō yǐ rú xū kōng wú jìn xíngxiàng rú shí guānchá shènshēn bō rě bō
多，以如虚空无尽行相，如实观察甚深般若波
luó mì duō yóu cǐ yǐn fā shènshēn bō rě bō luó mì duō
罗蜜多，由此引发甚深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì guāncháyuán
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如是观察缘
qǐ fǎ shí bú jiànyǒu fǎ wú yīn ér shēng bú jiànyǒu fǎ wú yīn ér miè
起法时，不见有法无因而生，不见有法无因而灭，
bú jiànyǒu fǎ chángzhù bú miè bú jiànyǒu fǎ yǒu wǒ yǒuqíng mìng
不见有法常住不灭，不见有法有我、有情、命
zhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó yì shēng rú
者、生者、养者、士夫、补特伽罗、意生、儒
tóng zuòzhě shǐ zuòzhě qǐ zhě shǐ qǐ zhě shòuzhě shǐ shòu
童、作者、使作者、起者、使起者、受者、使受
zhě zhī zhě shǐ zhī zhě jiànzhě shǐ jiànzhě bú jiànyǒu fǎ ruò
者、知者、使知者、见者、使见者，不见有法若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàndāng zhī zhū pú sà mó hē sà yù xíng bō rě bō luó
“善现当知！诸菩萨摩诃萨欲行般若波罗
mì duō yīngdāng rú shì guāncháyuán qǐ ér xíng bō rě bō luó mì duō
蜜多，应当如是观察缘起而行般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
“善现当知！若时菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà bú jiàn sè ruò cháng ruò wú cháng
罗蜜多，是时菩萨摩诃萨不见色若 常 若无 常 、
ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò
若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若
bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn shòu xiǎng xíng
不寂静、若 远 离若不 远 离，亦不见受、想、行、
shí ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
识若 常 若无 常 、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、 若寂静若不寂静、 若 远 离若不 远 离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行 深 般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn yǎn chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见眼处若 常 若无 常 、若乐若
kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、
ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn ěr bí shé shēn yì
若 远 离若不 远 离，亦不见耳、鼻、舌、身、意
chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
处若 常 若无 常 、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、 若寂静若不寂静、 若 远 离若不 远 离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行 深 般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn sè chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见色处若 常 若无 常 、若乐若
kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、
ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn shēng xiāng wèi chù fǎ
若 远 离若不 远 离，亦不见 声 、香、味、触、法
chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
处若 常 若无 常 、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、 若寂静若不寂静、 若 远 离若不 远 离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行 深 般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn yǎn jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见眼界若 常 若无 常 、若乐若

kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、
ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn ěr bí shé shēn yì
若远离若不远离，亦不见耳、鼻、舌、身、意
jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
界若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。
ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn sè jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见色界若常若无常、若乐若
kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、
ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn shēng xiāng wèi chù fǎ
若远离若不远离，亦不见声、香、味、触、法
jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
界若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。
ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn yǎn shí jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
时菩萨摩诃萨不见眼识界若常若无常、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn ěr bí shé shēn
静、若远离若不远离，亦不见耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ
意识界若常若无常、若乐若苦、若我若无我、
ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn
若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远
lí
离。
ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn yǎn chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见眼触若常若无常、若乐若

kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、

ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn ěr bí shé shēn yì
若远离若不远离，亦不见耳、鼻、舌、身、意

chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
触若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净

ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiàn yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò cháng
时菩萨摩诃萨不见眼触为缘所生诸受若常

ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、

ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn ěr
若寂静若不寂静、若远离若不远离，亦不见耳、

bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò cháng ruò wú cháng
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受若常若无常、

ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò
若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若

bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiàn dì jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见地界若常若无常、若乐若

kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、

ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn shuǐ huǒ fēng kōng shí
若远离若不远离，亦不见水、火、风、空、识

jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
界若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净

ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiàn wú míng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见无明若常若无常、若乐若

kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、

ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn xíng shí míng sè liù chù
若远离若不远离，亦不见行、识、名色、六处、

chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo ruò
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼若

cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不

jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

“ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiàn bù shī bō luó mì duō ruò cháng ruò wú cháng
时菩萨摩诃萨不见布施波罗蜜多若常若无常、

ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò
若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若

bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn jìng jiè ān rěn
不寂静、若远离若不远离，亦不见净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
精进、静虑、般若波罗蜜多若常若无常、若乐

ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂

jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
静、若远离若不远离。

“ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiàn nèi kōng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见内空若常若无常、若乐若

kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、

ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
若远离若不远离，亦不见外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìngkōng wú xìng zì xìngkōng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ
性空、无性自性空若 常 若无 常 、若乐若苦、
ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò
若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若
yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiànzhēn rú ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见真如若 常 若无 常 、若乐若
kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、
ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
若远离若不远离，亦不见法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
实际、虚空界、不思议界若 常 若无 常 、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn kǔ shèng dì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
时菩萨摩诃萨不见苦 圣 谛若 常 若无 常 、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn jí miè dàoshèng dì
静、若远离若不远离，亦不见集、灭、道 圣 谛
ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò
若 常 若无 常 、若乐若苦、若我若无我、若净若
bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn sì jìng lǜ ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
时菩萨摩诃萨不见四静虑若 常 若无 常 、若乐

ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn sì wú liàng sì wú sè
静、若远离若不远离，亦不见四无量、四无色
dìng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
定若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn bā jiě tuō ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
时菩萨摩诃萨不见八解脱若常若无常、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn bā shèngchù jiǔ cì dì
静、若远离若不远离，亦不见八胜处、九次第
dìng shí biànchù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
定、十遍处若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若
bù yuǎn lí
不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn sì niànzhù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
时菩萨摩诃萨不见四念住若常若无常、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn sì zhèngduàn sì shén
静、若远离若不远离，亦不见四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī ruò cháng
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支若常
ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiànkōng jiě tuō mén ruò cháng ruò wú cháng ruò
时菩萨摩诃萨不见空解脱门若 常 若无 常 、若

lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú
乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不

jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě
寂静、若远离若不远离，亦不见无相、无愿解

tuō mén ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò
脱门若 常 若无 常 、若乐若苦、若我若无我、若

jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiàn wǔ yǎn ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
时菩萨摩诃萨不见五眼若 常 若无 常 、若乐若

kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、

ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn liù shén tōng ruò cháng ruò wú
若远离若不远离，亦不见六神通若 常 若无

cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常 、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若

jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiàn fó shí lì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
时菩萨摩诃萨不见佛十力若 常 若无 常 、若乐

ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂

jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn sì wú suǒ wèi sì wú
静、若远离若不远离，亦不见四无所畏、四无

ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法

ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò
若 常 若无 常 、若乐若苦、若我若无我、若净若

bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà bú jiàn wú wàng shī fǎ ruò cháng ruò wú cháng ruò
时菩萨摩诃萨不见无忘失法若常若无常、若
lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú
乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不
jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn héng zhù shě xìng ruò
寂静、若远离若不远离，亦不见恒住舍性若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè zhì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
时菩萨摩诃萨不见一切智若常若无常、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn dàoxiàng zhì yī qiè xiàng
静、若远离若不远离，亦不见道相智、一切相
zhì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
智若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén ruò cháng ruò wú cháng
时菩萨摩诃萨不见一切陀罗尼门若常若无常、
ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò
若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若
bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn yī qiè sān mó dì
不寂静、若远离若不远离，亦不见一切三摩地
mén ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
门若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn yù liú guǒ ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
时菩萨摩诃萨不见预流果若常若无常、若乐

ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bú jiàn yī lái bù huán ē
静、若远离若不远离，亦不见一来、不还、阿
luó hànguǒ ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ
罗汉果若常若无常、若乐若苦、若我若无我、
ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn
若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不远
lí
离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn dú jué pú tí ruò cháng ruò wú cháng ruò
时菩萨摩诃萨不见独觉菩提若常若无常、若
lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú
乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不
jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò cháng ruò
时菩萨摩诃萨不见一切菩萨摩诃萨行若常若
wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà bú jiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí ruò cháng
时菩萨摩诃萨不见诸佛无上正等菩提若常
ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

fù cì shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
“复次，善现，若时菩萨摩诃萨行深般若波
luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xíng bō rě bō luó mì duō ér
罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽行般若波罗蜜多，而

bú jiàn yǒu suǒ xíng bō rě bō luó mì duō yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn
不见有所行般若波罗蜜多，亦复不见有法能见

suǒ xíng bō rě bō luó mì duō ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě
所行般若波罗蜜多。若时菩萨摩诃萨行深般若

bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xíng jìng lǜ jīng jìn ān
波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽行静虑、精进、安

rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō ér bú jiàn yǒu suǒ xíng jìng lǜ nǎi
忍、净戒、布施波罗蜜多，而不见有所行静虑乃

zhì bù shī bō luó mì duō yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xíng jìng lǜ
至布施波罗蜜多，亦复不见有法能见所行静虑

nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
乃至布施波罗蜜多。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà suī zhù nèi kōng ér bú jiàn yǒu suǒ zhù nèi kōng yì
时菩萨摩诃萨虽住内空，而不见有所住内空，亦

fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ zhù nèi kōng ruò shí pú sà mó hē sà xíng
复不见有法能见所住内空。若时菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī zhù wài kōng nèi
深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽住外空、内

wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng ér bú jiàn yǒu suǒ zhù
无性空、自性空、无性自性空，而不见有所住

wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ zhù
外空乃至无性自性空，亦复不见有法能见所住

wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
外空乃至无性自性空。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà suī zhù zhēn rú ér bú jiàn yǒu suǒ zhù zhēn rú yì
时菩萨摩诃萨虽住真如，而不见有所住真如，亦

fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ zhù zhēn rú ruò shí pú sà mó hē sà xíng
复不见有法能见所住真如。若时菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī zhù fǎ jiè fǎ
深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽住法界、法
xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、
fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ér bú jiàn
法定、法住、实际、虚空界、不思议界，而不见
yǒu suǒ zhù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn
有所住法界乃至不思议界，亦复不见有法能见
suǒ zhù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
所住法界乃至不思议界。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà suī zhù kǔ shèng dì ér bú jiànyǒu suǒ zhù kǔ shèng
时菩萨摩诃萨虽住苦圣谛，而不见有所住苦圣
dì yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ zhù kǔ shèng dì ruò shí pú sà
谛，亦复不见有法能见所住苦圣谛。若时菩萨
mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī
摩诃萨行深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽
zhù jí miè dàoshèng dì ér bú jiànyǒu suǒ zhù jí miè dào
住集、灭、道圣谛，而不见有所住集、灭、道
shèng dì yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ zhù jí miè dàoshèng dì
圣谛，亦复不见有法能见所住集、灭、道圣谛。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà suī xiū sì jìng lǜ ér bú jiànyǒu suǒ xiū sì jìng lǜ
时菩萨摩诃萨虽修四静虑，而不见有所修四静虑，
yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ xiū sì jìng lǜ ruò shí pú sà mó hē
亦复不见有法能见所修四静虑。若时菩萨摩诃
sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xiū sì
萨行深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽修四
wú liàng sì wú sè dìng ér bú jiànyǒu suǒ xiū sì wú liàng sì wú sè
无量、四无色定，而不见有所修四无量、四无色
dìng yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ xiū sì wú liàng sì wú sè dìng
定，亦复不见有法能见所修四无量、四无色定。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà suī xiū bā jiě tuō ér bú jiànyǒu suǒ xiū bā jiě tuō
时菩萨摩诃萨虽修八解脱，而不见有所修八解脱，

yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ xiū bā jiě tuō ruò shí pú sà mó hē
亦复不见有法能见所修八解脱。若时菩萨摩诃
sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xiū bā
萨行深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽修八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ér bú jiànyǒu suǒ xiū bā shèng
胜处、九次第定、十遍处，而不见有所修八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ
处、九次第定、十遍处，亦复不见有法能见所
xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
修八胜处、九次第定、十遍处。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà suī xiū sì niànzhù ér bú jiànyǒu suǒ xiū sì niàn
时菩萨摩诃萨虽修四念住，而不见有所修四念
zhù yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ xiū sì niànzhù ruò shí pú sà mó
住，亦复不见有法能见所修四念住。若时菩萨摩
hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xiū
诃萨行深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽修
sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī ér bú jiànyǒu suǒ xiū sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào
圣道支，而不见有所修四正断乃至八圣道
zhī yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ xiū sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
支，亦复不见有法能见所修四正断乃至八圣
dào zhī
道支。

ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是
shí pú sà mó hē sà suī xiū kōng jiě tuōmén ér bú jiànyǒu suǒ xiū kōng
时菩萨摩诃萨虽修空解脱门，而不见有所修空
jiě tuōmén yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ xiū kōng jiě tuōmén ruò
解脱门，亦复不见有法能见所修空解脱门。若
shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó
时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是时菩萨摩
hē sà suī xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén ér bú jiànyǒu suǒ xiū wú
诃萨虽修无相、无愿解脱门，而不见有所修无
xiàng wú yuàn jiě tuōmén yì fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ xiū wú xiàng
相、无愿解脱门，亦复不见有法能见所修无相、

wú yuàn jiě tuō mén
无愿解脱门。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà suī xiū wǔ yǎn ér bú jiàn yǒu suǒ xiū wǔ yǎn yì
时菩萨摩诃萨虽修五眼，而不见有所修五眼，亦

fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū wǔ yǎn ruò shí pú sà mó hē sà xíng
复不见有法能见所修五眼。若时菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xiū liù shén tōng
深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽修六神通，

ér bú jiàn yǒu suǒ xiū liù shén tōng yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū
而不见有所修六神通，亦复不见有法能见所修

liù shén tōng
六神通。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà suī xiū fó shí lì ér bú jiàn yǒu suǒ xiū fó shí lì
时菩萨摩诃萨虽修佛十力，而不见有所修佛十力，

yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū fó shí lì ruò shí pú sà mó hē
亦复不见有法能见所修佛十力。若时菩萨摩诃

sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xiū sì
萨行深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽修四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ ér bú jiàn yǒu suǒ xiū sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí
十八佛不共法，而不见有所修四无所畏乃至十

bā fó bú gòng fǎ yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū sì wú suǒ wèi
八佛不共法，亦复不见有法能见所修四无所畏

nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
乃至十八佛不共法。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà suī xiū wú wàng shī fǎ ér bú jiàn yǒu suǒ xiū wú
时菩萨摩诃萨虽修无忘失法，而不见有所修无

wàng shī fǎ yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū wú wàng shī fǎ ruò
忘失法，亦复不见有法能见所修无忘失法。若

shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó
时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是时菩萨摩

hē sà suī xiū héng zhù shě xìng ér bú jiàn yǒu suǒ xiū héng zhù shě xìng
诃萨虽修恒住舍性，而不见有所修恒住舍性，

yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū héng zhù shě xìng
亦复不见有法能见所修恒住舍性。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà suī xiū yī qiè zhì ér bú jiàn yǒu suǒ xiū yī qiè zhì
时菩萨摩诃萨虽修一切智，而不见有所修一切智，

yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū yī qiè zhì ruò shí pú sà mó hē
亦复不见有法能见所修一切智。若时菩萨摩诃

sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xiū dào
萨行深般若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽修道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér bú jiàn yǒu suǒ xiū dào xiàng zhì yī qiè
相智、一切相智，而不见有所修道相智、一切

xiàng zhì yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng
相智，亦复不见有法能见所修道相智、一切相

zhì
智。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà suī xiū yī qiè tuó luó ní mén ér bú jiàn yǒu suǒ
时菩萨摩诃萨虽修一切陀罗尼门，而不见有所

xiū yī qiè tuó luó ní mén yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū yī qiè
修一切陀罗尼门，亦复不见有法能见所修一切

tuó luó ní mén ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō
陀罗尼门。若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

shì shí pú sà mó hē sà suī xiū yī qiè sān mó dì mén ér bú jiàn yǒu
是时菩萨摩诃萨虽修一切三摩地门，而不见有

suǒ xiū yī qiè sān mó dì mén yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ xiū yī
所修一切三摩地门，亦复不见有法能见所修一

qiè sān mó dì mén
切三摩地门。

ruò shí pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shì
“若时菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，是

shí pú sà mó hē sà suī xiū yī qiè pú sà mó hē sà xíng ér bú jiàn yǒu
时菩萨摩诃萨虽修一切菩萨摩诃萨行，而不见有

suǒ xiū yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì fù bú jiàn yǒu fǎ néng jiàn suǒ
所修一切菩萨摩诃萨行，亦复不见有法能见所

xiū yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò shí pú sà mó hē sà xíngshēn bō
修一切菩萨摩诃萨行。若时菩萨摩诃萨行深般
rě bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà suī xiū zhū fó wú shàng
若波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨虽修诸佛无上
zhèngděng pú tí ér bú jiànyǒusuǒ xiū wú shàngzhèngděng pú tí yì
正等菩提，而不见有所修无上正等菩提，亦
fù bú jiànyǒu fǎ néngjiàn suǒ xiū wú shàngzhèngděng pú tí
复不见有法能见所修无上正等菩提。

shànxiàndāng zhī zhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ dōu wú
“善现当知！诸菩萨摩诃萨于一切法都无
suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngxíng rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
所得而为方便，应行如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ yǐ wú suǒ
“善现，若时菩萨摩诃萨于一切法以无所
dé ér wéifāngbiàn xiū xíng rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō shì
得而为方便，修行如是甚深般若波罗蜜多，是
shí è móshēng dà yōunǎo rú zhòng dú jiàn pì rú yǒu rén xīn sàng fù
时恶魔生大忧恼如中毒箭。譬如有人新丧父
mǔ shēnshēngtòng qiè è mó ěr shí jiànzhū pú sà mó hē sà yú yī
母，深生痛切，恶魔尔时见诸菩萨摩诃萨于一
qiè fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū xíng rú shì shènshēn bō rě bō
切法以无所得而为方便，修行如是甚深般若波
luó mì duō shēng dà yōunǎo rú zhòng dú jiàn yì fù rú shì
罗蜜多，生大忧恼如中毒箭，亦复如是。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn wéi yī è mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！为一恶魔
jiànzhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiànxíng
见诸菩萨摩诃萨于一切法以无所得而为方便行
shēn bō rě bō luó mì duō shēng dà chóunǎo rú zhòng dú jiàn wéibiàn
深般若波罗蜜多，生大愁恼如中毒箭？为遍
sān qiān dà qiān shì jiè yī qiè è mó jiànzhū pú sà mó hē sà yú yī
三千大千世界一切恶魔，见诸菩萨摩诃萨于一
qiè fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéi fāngbiànxíngshēn bō rě bō luó mì duō
切法以无所得而为方便行深般若波罗蜜多，
shēng dà chóunǎo rú zhòng dú jiàn
生大愁恼如中毒箭？”

fó yán shànxiàn biànmǎnsān qiān dà qiān shì jiè yī qiè è mó
佛言：“善现，遍满三千大千世界一切恶魔，

jiàn zhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xíng
见诸菩萨摩诃萨于一切法以无所得而为方便行

shēn bō rě bō luó mì duō shēng dà chóu nǎo rú zhòng dú jiàn gè yú
深般若波罗蜜多，生大愁恼如中毒箭，各于

qí zuò bù néng zì ān
其座不能自安。

shàn xiàn dāng zhī zhū pú sà mó hē sà yīng cháng ān zhù shèn
“善现当知！诸菩萨摩诃萨应常安住甚

shēn bō rě bō luó mì duō zuì shèng xíng zhù ruò pú sà mó hē sà cháng
深般若波罗蜜多最胜行住，若菩萨摩诃萨常

néng ān zhù shèn shēn bō rě bō luó mì duō zuì shèng xíng zhù shì jiān tiān
能安住甚深般若波罗蜜多最胜行住，世间天、

rén ē sù luò děng sì qiú qí duǎn wú néng dé biàn yì fù bù néng lìng
人、阿素洛等伺求其短无能得便，亦复不能令

shēng yōu nǎo shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng
生忧恼。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲证无上

zhèng děng pú tí dāng qín ān zhù shèn shēn bō rě bō luó mì duō zuì
正等菩提，当勤安住甚深般若波罗蜜多最

shèng xíng zhù
胜行住。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà néng zhèng ān zhù shèn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨能正安住甚

shēn bō rě bō luó mì duō zuì shèng xíng zhù zé néng xiū mǎn bù shī jìng
深般若波罗蜜多最胜行住，则能修满布施、净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ruò pú sà
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，若菩萨

mó hē sà néng zhèng xiū xíng shèn shēn bō rě bō luó mì duō biàn néng jù
摩诃萨能正修行甚深般若波罗蜜多，便能具

zú xiū mǎn yī qiè bō luó mì duō
足修满一切波罗蜜多。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨

mó hē sà néng zhèng xiū xíng shèn shēn bō rě bō luó mì duō biàn néng jù
摩诃萨能正修行甚深般若波罗蜜多，便能具

zú xiū mǎn bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
足修满布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō
罗蜜多？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà wú dào xiū xíngshènshēn
佛告善现：“若菩萨摩诃萨无倒修行甚深
bō rě bō luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bù shī fù chí
般若波罗蜜多时，以一切智智心而修布施，复持
rú shì bù shī gōng dé yǔ yī qiè yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú
如是布施功德，与一切有情平等共有回向无
shàngzhèngděng pú tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà néngzhèng
上正等菩提。善现，是为菩萨摩诃萨能正
xiū xíngshènshēn bō rě bō luó mì duō biànnéng jù zú xiū mǎn bù shī
修行甚深般若波罗蜜多，便能具足修满布施
bō luó mì duō
波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà wú dào xiū xíngshènshēn bō rě bō luó mì
“若菩萨摩诃萨无倒修行甚深般若波罗蜜
duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng jiè fù chí rú shì jìng jiè gōng
多时，以一切智智心而修净戒，复持如是净戒功
dé yǔ yī qiè yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàngzhèng děng pú
德与一切有情平等共有回向无上正等菩
tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà néngzhèng xiū xíngshènshēn bō
提。善现，是为菩萨摩诃萨能正修行甚深般
rě bō luó mì duō biànnéng jù zú xiū mǎn jìng jiè bō luó mì duō
若波罗蜜多，便能具足修满净戒波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà wú dào xiū xíngshènshēn bō rě bō luó mì
“若菩萨摩诃萨无倒修行甚深般若波罗蜜
duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xīn ér xiū ān rěn fù chí rú shì ān rěn gōng
多时，以一切智智心而修安忍，复持如是安忍功
dé yǔ yī qiè yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàngzhèng děng pú
德与一切有情平等共有回向无上正等菩
tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà néngzhèng xiū xíngshènshēn bō
提。善现，是为菩萨摩诃萨能正修行甚深般
rě bō luó mì duō biànnéng jù zú xiū mǎn ān rěn bō luó mì duō
若波罗蜜多，便能具足修满安忍波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà wú dào xiū xíngshènshēn bō rě bō luó mì
“若菩萨摩诃萨无倒修行甚深般若波罗蜜
duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jīng jìn fù chí rú shì jīng jìn gōng
多时，以一切智智心而修精进，复持如是精进功
dé yǔ yī qiè yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàngzhèng děng pú
德与一切有情平等共有回向无上正等菩

tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà néngzhèng xiū xíngshènshēn bō
提。善现，是为菩萨摩诃萨能正修行甚深般
rě bō luó mì duō biànnéng jù zú xiū mǎn jīng jìn bō luó mì duō
若波罗蜜多，便能具足修满精进波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà wú dào xiū xíngshènshēn bō rě bō luó mì
“若菩萨摩诃萨无倒修行甚深般若波罗蜜
duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng lǜ fù chí rú shì jìng lǜ gōng
多时，以一切智智心而修静虑，复持如是静虑功
dé yǔ yī qiè yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú
德与一切有情平等共有回向无上正等菩
tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà néngzhèng xiū xíngshènshēn bō
提。善现，是为菩萨摩诃萨能正修行甚深般
rě bō luó mì duō biànnéng jù zú xiū mǎn jìng lǜ bō luó mì duō
若波罗蜜多，便能具足修满静虑波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà wú dào xiū xíngshènshēn bō rě bō luó mì
“若菩萨摩诃萨无倒修行甚深般若波罗蜜
duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bō rě fù chí rú shì bō rě gōng
多时，以一切智智心而修般若，复持如是般若功
dé yǔ yī qiè yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú
德与一切有情平等共有回向无上正等菩
tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà néngzhèng xiū xíngshènshēn bō
提。善现，是为菩萨摩诃萨能正修行甚深般
rě bō luó mì duō biànnéng jù zú xiū mǎn bō rě bō luó mì duō
若波罗蜜多，便能具足修满般若波罗蜜多。

rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà néngzhèng xiū xíngshèn
“如是，善现，诸菩萨摩诃萨能正修行甚
shēn bō rě bō luó mì duō biànnéng jù zú xiū mǎn bù shī jìng jiè
深般若波罗蜜多，便能具足修满布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。”

大般若波罗蜜多经卷第三百四十八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sì shí jiǔ

大般若波罗蜜多经卷第三百四十九

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[41]

chūfēnxiàng yǐn shè pǐn dì liù shí zhī yī

初分相引摄品第六十之一

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà

尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨

mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì

摩诃萨安住布施波罗蜜多，引摄净戒波罗蜜

duō

多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú shèshòu wú

佛言：“善现，若菩萨摩诃萨以无摄受、无

qiān lìn xīn xiū bù shī shí chí shì bù shī yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu

悭吝心修布施时，持是布施与诸有情平等共有

huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yú zhū yǒuqíngzhù cí shēn yè zhù

回向无上正等菩提，于诸有情住慈身业、住

cí yǔ yè zhù cí yì yè shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù

慈语业、住慈意业。善现，是为菩萨摩诃萨安住

bù shī bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì duō

布施波罗蜜多，引摄净戒波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē

具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù bù shī bō luó mì duō yǐn shè ān rěn bō luó mì duō

萨安住布施波罗蜜多，引摄安忍波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú shèshòu wú

佛言：“善现，若菩萨摩诃萨以无摄受、无

qiān lìn xīn xiū bù shī shí chí shì bù shī yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu

悭吝心修布施时，持是布施与诸有情平等共有

huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí shè yǒushòuzhě fēi lǐ huǐ mà jiā

回向无上正等菩提，设有受者非理毁骂、加

[41] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

hài líng rǔ pú sà yú bǐ bù qǐ biàn yì chēn dú hài xīn wéishēng
害、凌辱，菩萨于彼不起变异瞋毒害心，唯生
lián mǐn cí bēi zhī xīn shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù bù shī
怜愍慈悲之心。善现，是为菩萨摩诃萨安住布施
bō luó mì duō yǐn shè ān rěn bō luó mì duō
波罗蜜多，引摄安忍波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù bù shī bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
萨安住布施波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú shèshòu wú
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨以无摄受、无
qiān lìn xīn xiū bù shī shí chí shì bù shī yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu
悭吝心修布施时，持是布施与诸有情平等共有
huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí shè yǒushòuzhě fēi lǐ huǐ mà jiā
回向无上正等菩提，设有受者非理毁骂、加
hài líng rǔ ěr shí pú sà biànzuò shì niàn zhū yǒuzàozuò rú shì
害、凌辱，尔时菩萨便作是念：‘诸有造作如是
lèi yè huán zì gǎn dé rú shì lèi guǒ wǒ jīn bù yīng jì bǐ suǒzuò
类业，还自感得如是类果，我今不应计彼所作，
fèi xiū zì yè fù zuò shì niàn wǒ yīng yú bǐ jí yú yǒuqíng bèi
废修自业。’复作是念：‘我应于彼及余有情，倍
gèngzēngzhǎngshě xīn shī xīn wú suǒ gù xī zuò shì niàn yǐ fā
更增长舍心施心，无所顾惜。’作是念已，发
qǐ zēngshàngshēn xīn jīng jìn huì shě bù xī shànxiàn shì wéi pú sà mó
起增上身心精进惠舍不息。善现，是为菩萨摩
hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
诃萨安住布施波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù bù shī bō luó mì duō yǐn shè jìng lǜ bō luó mì duō
萨安住布施波罗蜜多，引摄静虑波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú shèshòu wú
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨以无摄受、无
qiān lìn xīn xiū bù shī shí chí shì bù shī yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu
悭吝心修布施时，持是布施与诸有情平等共有
huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí pú sà ěr shí xīn wú sǎnluàn zhōng
回向无上正等菩提，菩萨尔时心无散乱，终

bù huí qiú zhū miào yù jìng yì bù huí qiú yù yǒu sè yǒu jí wú sè yǒu
不回求诸妙欲境，亦不回求欲有、色有及无色有，

yì bù huí qiú shēngwén dú jué suǒ zhù zhī dì dàn yǔ yǒuqíngpíngděng
亦不回求声闻、独觉所住之地，但与有情平等

gòngyǒu huí qiú wú shàngzhèngděng pú tí rú shì zhī xīn liú zhù bù sàn
共有回求无上正等菩提，如是之心流注不散。

shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō yǐn shè
善现，是为菩萨摩诃萨安住布施波罗蜜多，引摄

jìng lǜ bō luó mì duō
静虑波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù bù shī bō luó mì duō yǐn shè bō rě bō luó mì duō
萨安住布施波罗蜜多，引摄般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú shèshòu wú
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨以无摄受、无

qiān lìn xīn xiū bù shī shí chí shì bù shī yǔ zhūyǒuqíngpíngděnggòngyǒu
悭吝心修布施时，持是布施与诸有情平等共有

huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí pú sà ěr shí guānzhūshòuzhě shī
回向无上正等菩提，菩萨尔时观诸受者、施

zhě shī wù jiē rú huàn shì bú jiàn cǐ shī yú zhūyǒuqíngyǒu yì yǒusǔn
者、施物皆如幻事，不见此施于诸有情有益有损，

shèng yì kōng gù shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō
胜义空故。善现，是为菩萨摩诃萨安住布施波

luó mì duō yǐn shè bō rě bō luó mì duō ěr shí jù shòushànxiàn
罗蜜多，引摄般若波罗蜜多。”尔时，具寿善现

bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó mì
白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃萨安住净戒波罗蜜

duō yǐn shè bù shī bō luó mì duō
多，引摄布施波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住净戒波罗

mì duō jù shēn lǜ yí jù yǔ lǜ yí jù yì lǜ yí zàozhū fú
蜜多，具身律仪，具语律仪，具意律仪，造诸福

yè yóu jù lǜ yí zào fú yè gù lí duànshēngmìng lí bù yǔ qǔ
业，由具律仪造福业故，离断生命，离不与取，

lí yù xié xíng lí xū kuáng yǔ lí cū è yǔ lí lí jiàn yǔ lí
离欲邪行，离虚诳语，离粗恶语，离离间语，离

zá huì yǔ lí tān yù lí chēn huì lí xié jiàn pú sà rú shì ān
杂秽语，离贪欲，离瞋恚，离邪见。菩萨如是安
zhù jìng jiè bō luó mì duō bù qiú shēngwén dú jué děng dì wéi qiú
住净戒波罗蜜多，不求声闻、独觉等地，唯求
wú shàngzhèngděng pú tí rú shì pú sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō
无上正等菩提。如是菩萨安住净戒波罗蜜多，
guǎngxíng huì shī suí zhū yǒuqíng xū shí yǔ shí xū yǐn yǔ yǐn xū
广行惠施随诸有情，须食与食，须饮与饮，须
shèng yǔ shèng xū yī yǔ yī xū xiāng yǔ xiāng xū mán yǔ mán
乘与乘，须衣与衣，须香与香，须鬘与鬘，
xū yīng luò yǔ yīng luò xū tú xiāng yǔ tú xiāng xū wò jù yǔ wò jù
须璎珞与璎珞，须涂香与涂香，须卧具与卧具，
xū fángshè yǔ fángshè xū dēngzhú yǔ dēngzhú xū zhēn cái yǔ zhēn cái
须房舍与房舍，须灯烛与灯烛，须珍财与珍财，
xū zī jù yǔ zī jù suí zhū suǒ xū xī jiē shī yǔ fù chí rú shì bù
须资具与资具，随诸所须悉皆施与。复持如是布
shī shàngēn yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng
施善根，与诸有情平等共有回向无上正等
pú tí bù qiú shēngwén dú jué děng dì shànxiàn shì wéi pú sà
菩提，不求声闻、独觉等地。善现，是为菩萨
mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè bù shī bō luó mì duō
摩诃萨安住净戒波罗蜜多，引摄布施波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè ān rěn bō luó mì duō
萨安住净戒波罗蜜多，引摄安忍波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住净戒波罗
mì duō shè zhū yǒuqíng jìng lái fēn jiě pú sà zhī jié gè qǔ chí qù pú
蜜多，设诸有情竟来分解菩萨支节各取持去，菩
sà yú bǐ bù shēng yī niànchēnhèn zhī xīn dànzuò shì niàn wǒ jīn
萨于彼不生一念瞋恨之心，但作是念：‘我今
huò dé guǎng dà shàn lì wèi zhū yǒuqíngduàn wǒ zhī jié suí yì chí qù
获得广大善利，谓诸有情断我支节随意持去，
wǒ yīn bǐ gù jù zú ān rěn bō luó mì duō jīn wǒ cǐ shēn bú jìng wēi
我因彼故具足安忍波罗蜜多。今我此身不净危
cuì yóushě cǐ gù huò dé rú lái qīng jìng jiān gù jīn gāng zhī shēn
脆，由舍此故，获得如来清净坚固金刚之身。’

shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè
善现，是为菩萨摩诃萨安住净戒波罗蜜多，引摄
ān rěn bō luó mì duō
安忍波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
萨安住净戒波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住净戒波罗
mì duō shēn xīn jīng jìn cháng wú xiè dài huàn dà bēi kǎi zuò shì niàn
蜜多，身心精进常无懈怠[42]，擐大悲铠作是念
yán yī qiè yǒu qíng chén lún kě wèi bào è nán chūshēng sǐ dà hǎi
言：‘一切有情沉沦可畏暴恶难出生死大海，
wǒ dāng bá zhì ān wěngān lù niè pán jiè zhōng shànxiàn shì wéi pú
我当拔置安隐甘露涅槃界中。’善现，是为菩
sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì
萨摩诃萨安住净戒波罗蜜多，引摄精进波罗蜜
duō
多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè jìng lǜ bō luó mì duō
萨安住净戒波罗蜜多，引摄静虑波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住净戒波罗
mì duō suī rù chū jìng lǜ huò rù dì èr dì sān dì sì jìng lǜ
蜜多，虽入初静虑，或入第二、第三、第四静虑，
huò rù kōng wú biān chù huò rù shí wú biān chù wú suǒ yǒu chù fēi
或入空无边处，或入识无边处、无所有处、非
xiǎng fēi fēi xiǎng chù huò rù miè dìng ér bú duò shēng wén dú jué
想非非想处，或入灭定，而不堕声闻、独觉
děng dì yì bú zhèng shí jì yóu běn yuàn lì suǒ rèn chí gù zuò shì
等地，亦不证实际。由本愿力所任持故，作是
niànyán zhū yǒu qíng lèi mò zài kě wèi bào è nán chūshēng sǐ dà hǎi
念言：‘诸有情类没在可畏暴恶难出生死大海，

[42] 丽本：息；永乐北藏本及龙藏本：怠

wǒ jīn yóu lǚ qīng jìng jìng lǜ bō luó mì duō fāng biàn bá jì ān zhì
我今游履清净静虑波罗蜜多，方便拔济安置

cháng lè niè pán jiè zhōng shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù
常乐涅槃界中。’善现，是为菩萨摩诃萨安住

jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè jìng lǜ bō luó mì duō
净戒波罗蜜多，引摄静虑波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè bō rě bō luó mì duō
萨安住净戒波罗蜜多，引摄般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住净戒波罗

mì duō bú jiànyǒu fǎ ruòshànruò bú shàn bú jiànyǒu fǎ ruòyǒu jì ruò
蜜多，不见有法若善若不善，不见有法若有记若

wú jì bú jiànyǒu fǎ ruòyǒu lòu ruò wú lòu bú jiànyǒu fǎ ruòduò shì
无记，不见有法若有漏若无漏，不见有法若堕世

jiān ruò chū shì jiān bú jiànyǒu fǎ ruòyǒuwéi ruò wú wéi bú jiànyǒu fǎ
间若出世间，不见有法若有为若无为，不见有法

ruò duòyǒu shù ruò duò wú shù bú jiànyǒu fǎ ruò duòyǒuxiàngruò duò wú
若堕有数若堕无数，不见有法若堕有相若堕无

xiàng yì bú jiàn fǎ ruòyǒuruò wú wéiguānzhū fǎ bù lí zhēn rú fǎ
相，亦不见法若有若无，唯观诸法不离真如法

jiè ér zhuǎn yóu cǐ bō rě bō luó mì duōfāngbiànshànqiǎo bú duò
界而转。由此般若波罗蜜多方便善巧，不堕

shēngwén dú jué děng dì zhuān qiú wú shàngzhèngděng pú tí shàn
声闻、独觉等地，专求无上正等菩提。善

xiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yǐn shè bō
现，是为菩萨摩诃萨安住净戒波罗蜜多，引摄般

rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨

mó hē sà ān zhù ān rěn bō luó mì duō yǐn shè bù shī bō luó mì
摩诃萨安住安忍波罗蜜多，引摄布施波罗蜜

duō
多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù ān rěn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住安忍波罗

mì duō cóngchū fā xīn nǎi zhì ān zuòmiào pú tí zuò yú qí zhōngjiān
蜜多，从初发心乃至安坐妙菩提座，于其中间

shè yǒuzhǒngzhǒngyǒuqíng zhī lèi fēi lǐ huǐ mà qīngmiè líng rǔ
设有种种有情之类，非理毁骂、轻蔑、凌辱，

nǎi zhì fēn fēn duàn gē zhī jié pú sà ěr shí dōu wú chēn fèn dànzuò
乃至分分断割支节，菩萨尔时都无瞋忿，但作

shì niàn cǐ zhū yǒuqíngshēn kě lián mǐn wéi fán nǎo dú rǎoluànshēn xīn
是念：‘此诸有情深可怜愍，为烦恼毒扰乱身心

bù dé zì zài wú yī wú hù pín kǔ suǒ bī wǒ dāng shī bǐ suí yì suǒ
不得自在，无依无护贫苦所逼，我当施彼随意所

xū bù yīng yú zhōngyǒu suǒ lìn xī héngzuò shì niàn yī qiè yǒu
须，不应于中有所吝惜。’恒作是念：‘一切有

qíng xū shí shī shí xū yǐn shī yǐn xū shèng shī shèng xū yī shī
情，须食施食，须饮施饮，须乘施乘，须衣施

yī xū xiānghuā shī xiānghuā xū wò jù shī wò jù xū shè zhái shī
衣，须香华施香华，须卧具施卧具，须舍宅施

shè zhái xū dēng zhú shī dēng zhú xū jīn shī jīn xū yín shī yín
舍宅，须灯烛施灯烛，须金施金，须银施银，

xū mò ní shī mò ní xū zhēn zhū shī zhēn zhū xū fèi liú lí shī fèi liú
须末尼施末尼，须真珠施真珠，须吠瑠璃施吠瑠

lí xū mò luó jié duō shī mò luó jié duō xū luó bèi shī luó bèi xū
璃，须末罗羯多施末罗羯多，须螺贝施螺贝，须

bì yù shī bì yù xū shān hú shī shān hú xū shí zàng shī shí zàng
璧玉施璧玉，须珊瑚施珊瑚，须石藏施石藏，

xū jīn gāng shī jīn gāng xū dì qīng shī dì qīng xū yú bǎo shī yú bǎo
须金刚施金刚，须帝青施帝青，须余宝施余宝，

xū yī yào shī yī yào xū cái gǔ shī cái gǔ xū zī jù shī zī jù
须医药施医药，须财谷施财谷，须资具施资具，

suí zhū suǒ xū xī jiē shī yǔ fù chí rú shì bù shī shàngēn yǔ zhū
随诸[43]所须悉皆施与。’复持如是布施善根，与诸

yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ
有情平等共有回向无上正等菩提。以无所

dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèi
得而为方便，如是回向大菩提时远离三心，谓

shéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē
谁回向？用何回向？回向何处？如是三心皆

[43] 丽本：其；永乐北藏本及龙藏本：诸

yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù ān rěn bō luó mì
永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住安忍波罗蜜
duō yǐn shè bù shī bō luó mì duō
多，引摄布施波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù ān rěn bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì duō
萨安住安忍波罗蜜多，引摄净戒波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù ān rěn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住安忍波罗
mì duō cóngchū fā xīn nǎi zhì ān zuòmiào pú tí zuò yú qí zhōngjiān
蜜多，从初发心乃至安坐妙菩提座，于其中间
nǎi zhì wèi jiù zì mìng yīn yuán yú zhūyǒuqíngzhōng bú duànmìngsǔn hài
乃至为救自命因缘，于诸有情终不断命损害
zhī jié yì cháng yú bǐ lí bù yǔ qǔ lí yù xié xíng lí xū kuáng
支节，亦常于彼离不与取，离欲邪行，离虚诳
yǔ lí cū è yǔ lí lí jiàn yǔ lí zá huì yǔ lí tān yù
语，离粗恶语，离离间语，离杂秽语，离贪欲，
lí chēn huì lí xié jiàn pú sà rú shì xiū jìng jiè shí bù qiú shēng
离瞋恚，离邪见。菩萨如是修净戒时，不求声
wén dú jué děng dì chí cǐ shàngēn yǔ zhūyǒuqíngpíngděnggòngyǒu
闻、独觉等地，持此善根与诸有情平等共有
huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú
回向无上正等菩提。以无所得而为方便，如
shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé
是回向大菩提时远离三心，谓谁回向？用何
huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn
回向？回向何处？如是三心皆永不起。善现，
shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù ān rěn bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō
是为菩萨摩诃萨安住安忍波罗蜜多，引摄净戒波
luó mì duō
罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù ān rěn bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
萨安住安忍波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù ān rěn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住安忍波罗

mì duō fā qǐ yǒngměngzēngshàngjīng jìn héngzuò shì niàn ruò yī
蜜多，发起勇猛增上精进，恒作是念：‘若一

yǒuqíng zài yī yú shàn nà wài huò shí yú shàn nà wài huòbǎi yú shàn
有情在一踰缮那外，或十踰缮那外、或百踰缮

nà wài huòqiān yú shàn nà wài huòbǎiqiān yú shàn nà wài huò yī
那外、或千踰缮那外、或百千踰缮那外、或一

jù zhī yú shàn nà wài huò shí jù zhī yú shàn nà wài huòbǎi jù zhī yú
俱胝踰缮那外、或十俱胝踰缮那外、或百俱胝踰

shàn nà wài huòqiān jù zhī yú shàn nà wài huòbǎiqiān jù zhī yú shàn
缮那外、或千俱胝踰缮那外、或百千俱胝踰缮

nà wài huò yī nà yǔ duō yú shàn nà wài huò shí nà yǔ duō yú shàn
那外、或一那庾多踰缮那外、或十那庾多踰缮

nà wài huòbǎi nà yǔ duō yú shàn nà wài huòqiān nà yǔ duō yú shàn
那外、或百那庾多踰缮那外、或千那庾多踰缮

nà wài huòbǎiqiān nà yǔ duō yú shàn nà wài huòbǎiqiān jù zhī nà
那外、或百千那庾多踰缮那外、或百千俱胝那

yǔ duō yú shàn nà wài huò yī shì jiè wài huò shí shì jiè wài huòbǎi
庾多踰缮那外、或一世界外、或十世界外、或百

shì jiè wài huòqiān shì jiè wài huòbǎiqiān shì jiè wài huò yī jù zhī
世界外、或千世界外、或百千世界外、或一俱胝

shì jiè wài huò shí jù zhī shì jiè wài huòbǎi jù zhī shì jiè wài huò
世界外、或十俱胝世界外、或百俱胝世界外、或

qiān jù zhī shì jiè wài huòbǎiqiān jù zhī shì jiè wài huò yī nà yǔ duō
千俱胝世界外、或百千俱胝世界外、或一那庾多

shì jiè wài huò shí nà yǔ duō shì jiè wài huòbǎi nà yǔ duō shì jiè wài
世界外、或十那庾多世界外、或百那庾多世界外、

huòqiān nà yǔ duō shì jiè wài huòbǎiqiān nà yǔ duō shì jiè wài huòbǎi
或千那庾多世界外、或百千那庾多世界外、或百

qiān jù zhī nà yǔ duō shì jiè wàiyīng kě dù zhě wǒ bì dāngwǎngfāng
千俱胝那庾多世界外应可度者，我必当往方

biànjiàohuà lìng qí shòu chí huò yī xuéchù huò èr huòsān nǎi zhì jù
便教化，令其受持或一学处、或二、或三乃至具

jiè kuàngjiào lìng dé huò yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huánguǒ
戒，况教令得或预流果、或一来果、或不还果、

huò ē luóhànguǒ huò dú jué pú tí huòlìng ān zhù zhū fó wú shàng
或阿罗汉果、或独觉菩提！或令安住诸佛无上

zhèngděng pú tí shàng wú xiè juàn kuàngjiào wú liàng wú biānyǒuqíng
正等菩提尚无懈倦，况教无量无边有情，

jiē lìng huò dé shì chū shì jiān lì yì ān lè fù chí rú shì jīng jìn
皆令获得世、出世间利益安乐！’复持如是精进
shàngēn yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú
善根，与诸有情平等共有回向无上正等菩
tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn
提。以无所得而为方便，如是回向大菩提时远
lí sān xīn wèi shéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù
离三心，谓谁回向？用何回向？回向何处？
rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù
如是三心皆永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住
ān rěn bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
安忍波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù ān rěn bō luó mì duō yǐn shè jìng lǜ bō luó mì duō
萨安住安忍波罗蜜多，引摄静虑波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù ān rěn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住安忍波罗
mì duō shè xīn wú luàn lí yù è bú shàn fǎ yǒu xún yǒu sì lí
蜜多，摄心无乱，离欲恶不善法，有寻有伺，离
shēng xǐ lè rù chū jìng lǜ jù zú zhù rú shì huò rù dì èr dì sān
生喜乐，入初静虑具足住，如是或入第二、第三、
dì sì jìng lǜ jù zú zhù huò rù kōng wú biānchùdìng jù zú zhù huò
第四静虑具足住，或入空无边处定具足住，或
rù shí wú biānchù wú suǒyǒuchù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng jù zú
入识无边处、无所有处、非想非非想处定具足
zhù huò rù mièdìng jù zú zhù shì zhūdìngzhōng suí suǒshēng qǐ xīn
住，或入灭定具足住，是诸定中随所生起心、
xīn suǒ fǎ jí suǒ yǐn shàn yī qiè hé jí yǔ zhū yǒu qíngpíngděnggòng
心所法及所引善一切合集，与诸有情平等共
yǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
有回向无上正等菩提。以无所得而为方便，
rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèi shéi huí xiàng yòng
如是回向大菩提时远离三心，谓谁回向？用
hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ yú zhū
何回向？回向何处？如是三心皆永不起，于诸
jìng lǜ jí jìng lǜ zhī jù wú suǒ dé shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà
静虑及静虑支俱无所得。善现，是为菩萨摩诃萨

ān zhù ān rěn bō luó mì duō yǐn shè jìng lǜ bō luó mì duō
安住安忍波罗蜜多，引摄静虑波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù ān rěn bō luó mì duō yǐn shè bō rě bō luó mì duō
萨安住安忍波罗蜜多，引摄般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù ān rěn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住安忍波罗

mì duō xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà ěr shí suī yǐ yuǎn lí xíng
蜜多，修行般若波罗蜜多，菩萨尔时虽以远离行

xiàng huò yǐ jì jìngxíngxiàng huò yǐ wú jìn xíngxiàng huò yǐ yǒngmiè
相、或以寂静行相、或以无尽行相、或以永灭

xíngxiàngguān yī qiè fǎ ér yú fǎ xìngnéng bú zuòzhèng nǎi zhì néng
行相观一切法，而于法性能不作证，乃至能

zuòmiào pú tí zuò zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí cóng cǐ zuò
坐妙菩提座，证得无上正等菩提，从此座

qǐ zhuànzhèng fǎ lún lì yì ān lè zhūyǒuqíng lèi fù chí rú shì miào
起转正法轮，利益安乐诸有情类。复持如是妙

huì shàngēn yǔ zhūyǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng
慧善根，与诸有情平等共有回向无上正等

pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí
菩提。以无所得而为方便，如是回向大菩提时

yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù
远离三心，谓谁回向？用何回向？回向何处？

rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù
如是三心皆永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住

ān rěn bō luó mì duō yǐn shè bō rě bō luó mì duō rú shì yǐn shè fēi
安忍波罗蜜多，引摄般若波罗蜜多，如是引摄非

qǔ fēi shě
取非舍。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨

mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō yǐn shè bù shī bō luó mì
摩诃萨安住精进波罗蜜多，引摄布施波罗蜜

duō
多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住精进波罗

mì duō shēn xīn jīng jìn cháng wú xiè dài qiú zhū shàn fǎ céng wú yàn
蜜多，身心精进 常 无懈怠[44]，求诸善法曾无厌

juàn héngzuò shì niàn wǒ bì yīng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
倦，恒作是念：‘我必应得所求无 上 正 等 菩提，

bù yīng bù dé shì pú sà mó hē sà cháng qiú lì lè yī qiè yǒuqíng
不应不得。’是菩萨摩诃萨 常 求利乐一切有情，

héngzuò shì niàn ruò yī yǒuqíng zài yī yú shàn nà wài huò shí yú shàn
恒作是念：‘若一有情在一踰缮那外、或十踰缮

nà wài huò bǎi yú shàn nà wài huòqiān yú shàn nà wài huò bǎi qiān
那外、或百踰缮那外、或千踰缮那外、或百千

yú shàn nà wài huò yī jù zhī yú shàn nà wài huò shí jù zhī yú shàn
踰缮那外、或一俱胝踰缮那外、或十俱胝踰缮

nà wài huò bǎi jù zhī yú shàn nà wài huòqiān jù zhī yú shàn nà wài
那外、或百俱胝踰缮那外、或千俱胝踰缮那外、

huò bǎi qiān jù zhī yú shàn nà wài huò yī nà yǔ duō yú shàn nà wài
或百千俱胝踰缮那外、或一那庾多踰缮那外、

huò shí nà yǔ duō yú shàn nà wài huò bǎi nà yǔ duō yú shàn nà wài
或十那庾多踰缮那外、或百那庾多踰缮那外、

huòqiān nà yǔ duō yú shàn nà wài huò bǎi qiān nà yǔ duō yú shàn nà wài
或千那庾多踰缮那外、或百千那庾多踰缮那外、

huò bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yú shàn nà wài huò yī shì jiè wài huò shí
或百千俱胝那庾多踰缮那外、或一世界外、或十

shì jiè wài huò bǎi shì jiè wài huòqiān shì jiè wài huò bǎi qiān shì jiè
世界外、或百世界外、或千世界外、或百千世界

wài huò yī jù zhī shì jiè wài huò shí jù zhī shì jiè wài huò bǎi jù
外、或一俱胝世界外、或十俱胝世界外、或百俱

zhī shì jiè wài huòqiān jù zhī shì jiè wài huò bǎi qiān jù zhī shì jiè wài
胝世界外、或千俱胝世界外、或百千俱胝世界外、

huò yī nà yǔ duō shì jiè wài huò shí nà yǔ duō shì jiè wài huò bǎi nà
或一那庾多世界外、或十那庾多世界外、或百那

yǔ duō shì jiè wài huòqiān nà yǔ duō shì jiè wài huò bǎi qiān nà yǔ duō
庾多世界外、或千那庾多世界外、或百千那庾多

shì jiè wài huò bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō shì jiè wàiyīng kě dù zhě wǒ
世界外、或百千俱胝那庾多世界外应可度者，我

bì dāngwǎngfāngbiànjiàohuà ruò pú sà shèng bǔ tè qié luó lìng zhù
必当 往 方 便教化。若菩萨 乘 补特伽罗，令住

[44] 丽本：息；永乐北藏本及龙藏本：怠

wú shàngzhèngděng pú tí ruò shēngwénshèng bǔ tè qié luó lìng zhù
无上正等菩提；若声闻乘补特伽罗，令住
yù liú yī lái bù huán ē luó hànguǒ ruò dú jué shèng bǔ tè
预流、一来、不还、阿罗汉果；若独觉乘补特
qié luó lìng qí ān zhù dú jué pú tí ruò yú yǒuqíng lìng qí ān zhù
伽罗，令其安住独觉菩提；若余有情，令其安住
shí shàn yè dào rú shì jiē yǐ fǎ shī cái shī ér chōng zú zhī fāngbiàn
十善业道。如是皆以法施、财施而充足之方便
yǐn shè fù chí rú shì bù shī shàngēn bù qiú shēngwén dú jué děng
引摄。’复持如是布施善根，不求声闻、独觉等
dì wéi yǔ yī qiè yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàngzhèng
地，唯与一切有情平等共有[45]回向无上正
děng pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí
等菩提。以无所得而为方便，如是回向大菩提
shí yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé
时远离三心，谓谁回向？用何回向？回向何
chù rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē
处？如是三心皆永不起。善现，是为菩萨摩诃
sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō yǐn shè bù shī bō luó mì duō
萨安住精进波罗蜜多，引摄布施波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì duō
萨安住精进波罗蜜多，引摄净戒波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住精进波罗
mì duō cóngchū fā xīn nǎi zhì ān zuòmiào pú tí zuò zì lí hài shēng
蜜多，从初发心乃至安坐妙菩提座，自离害生
mìng yì quàn tā lí hài shēngmìng wú dàochēngyáng lí hài shēngmìng
命，亦劝他离害生命，无倒称扬离害生命
fǎ huān xǐ zàntàn lí hài shēngmìngzhě zì lí bù yǔ qǔ yì quàn
法，欢喜赞叹离害生命者；自离不与取，亦劝
tā lí bù yǔ qǔ wú dàochēngyáng lí bù yǔ qǔ fǎ huān xǐ zàntàn
他离不与取，无倒称扬离不与取法，欢喜赞叹
lí bù yǔ qǔ zhě zì lí yù xié xíng yì quàn tā lí yù xié xíng wú
离不与取者；自离欲邪行，亦劝他离欲邪行，无

[45] 丽本：平等共有；永乐北藏本：平等共有；龙藏本：共有；校勘：平等共有

dàochēngyáng lí yù xié xíng fǎ huān xǐ zàntàn lí yù xié xíngzhě zì
倒 称 扬 离欲邪行法，欢 喜赞叹离欲邪行者；自

lí xū kuáng yǔ yì quàn tā lí xū kuáng yǔ wú dàochēngyáng lí
离虚 诳 语，亦 劝 他离虚 诳 语，无倒 称 扬 离

xū kuáng yǔ fǎ huān xǐ zàntàn lí xū kuáng yǔ zhě zì lí cū è yǔ
虚 诳 语法，欢 喜赞叹离虚 诳 语者；自离粗恶语，

yì quàn tā lí cū è yǔ wú dàochēngyáng lí cū è yǔ fǎ huān
亦 劝 他离粗恶语，无倒 称 扬 离粗恶语法，欢

xǐ zàntàn lí cū è yǔ zhě zì lí lí jiàn yǔ yì quàn tā lí lí jiàn
喜赞叹离粗恶语者；自离离间语，亦 劝 他离离间

yǔ wú dàochēngyáng lí lí jiàn yǔ fǎ huān xǐ zàntàn lí lí jiàn yǔ
语，无倒 称 扬 离离间语法，欢 喜赞叹离离间语

zhě zì lí zá huì yǔ yì quàn tā lí zá huì yǔ wú dàochēngyáng
者；自离杂秽语，亦 劝 他离杂秽语，无倒 称 扬

lí zá huì yǔ fǎ huān xǐ zàntàn lí zá huì yǔ zhě zì lí tān yù
离杂秽语法，欢 喜赞叹离杂秽语者；自离贪欲，

yì quàn tā lí tān yù wú dàochēngyáng lí tān yù fǎ huān xǐ zàn
亦 劝 他离贪欲，无倒 称 扬 离贪欲法，欢 喜赞

tàn lí tān yù zhě zì lí chēn huì yì quàn tā lí chēn huì wú dào
叹离贪欲者；自离瞋 恚，亦 劝 他离瞋 恚，无倒

chēngyáng lí chēn huì fǎ huān xǐ zàntàn lí chēn huì zhě zì lí xié
称 扬 离瞋 恚法，欢 喜赞叹离瞋 恚者；自离邪

jiàn yì quàn tā lí xié jiàn wú dàochēngyáng lí xié jiàn fǎ huān
见，亦 劝 他离邪见，无倒 称 扬 离邪见法，欢

xǐ zàntàn lí xié jiànzhě shì pú sà mó hē sà chí cǐ jìng jiè bō luó mì
喜赞叹离邪见者。是菩萨摩诃萨持此净戒波罗蜜

duō bù qiú yù jiè bù qiú sè jiè bù qiú wú sè jiè bù qiú shēng
多，不求欲界，不求色界，不求无色界，不求 声

wén dì bù qiú dú jué dì dàn chí rú shì jìng jiè shàngēn yǔ zhū yǒu
闻地，不求独觉地，但持如是净戒 善 根，与诸有

qíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé
情平 等 共有回 向无 上 正 等菩提。以无所得

ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi
而为方 便，如是回 向大菩提时远 离三心，谓谁

huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē
回 向？ 用何回 向？ 回 向何处？ 如是三心皆

yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì
永不起。善 现，是为菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜

duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì duō
多，引摄净戒波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō yǐn shè ān rěn bō luó mì duō
萨安住精进波罗蜜多，引摄安忍波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住精进波罗

mì duō cóngchū fā xīn nǎi zhì ān zuòmiào pú tí zuò yú qí zhōngjiān
蜜多，从初发心乃至安坐妙菩提座，于其中间

rén fēi rén děngjìng lái nǎochù huò fù zhuó cì duàn gē zhī jié
人、非人等竞来恼触，或复斫刺、断割支节，

suí yì chí qù pú sà ěr shí bú zuò shì niàn shéizhuó cì wǒ shéi
随意持去，菩萨尔时不作是念：‘谁斫刺我？谁

duàn gē wǒ shéi fù chí qù dànzuò shì niàn wǒ jīn huò dé
断割我？谁复持去？’但作是念：‘我今获得

guǎng dà shàn lì bǐ zhū yǒuqíngwèi yì wǒ gù lái duàn gē wǒshēn
广大善利，彼诸有情为益我故，来断割我身

fēn zhī jié rán wǒ běnwèi zhū yǒuqíng gù ér shòu cǐ shēn bǐ lái zì
分支节，然我本为诸有情故而受此身，彼来自

qǔ jǐ zhī suǒ yǒu ér chéng wǒ shì pú sà rú shì shěn dì sī wéi zhū
取己之所有而成我事。’菩萨如是审谛思惟诸

fǎ shí xiàng ér xiū ān rěn chí cǐ ān rěn shū shèngshàngēn bù qiú
法实相而修安忍，持此安忍殊胜善根，不求

shēngwén dú jué děng dì dàn chí rú shì ān rěn shàngēn yǔ zhū yǒu
声闻、独觉等地，但持如是安忍善根，与诸有

qíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé
情平等共有回向无上正等菩提。以无所得

ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi
而为方便，如是回向大菩提时远离三心，谓谁

huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē
回向？用何回向？回向何处？如是三心皆

yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì
永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜

duō yǐn shè ān rěn bō luó mì duō
多，引摄安忍波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō yǐn shè jìng lǜ bō luó mì duō
萨安住精进波罗蜜多，引摄静虑波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住精进波罗

mì duō xiū xí zhū dìng shì pú sà mó hē sà lí yù è bú shàn fǎ yǒu
蜜多修习诸定，是菩萨摩诃萨离欲恶不善法，有

xún yǒu sì lí shēng xǐ lè rù chū jìng lǜ jù zú zhù xún sì jì jìng
寻有伺，离生喜乐，入初静虑具足住；寻伺寂静，

zhù nèi děng jìng xīn yī qù xìng wú xún wú sì dìngshēng xǐ lè
住内等净，心一趣性，无寻无伺，定生喜乐，

rù dì èr jìng lǜ jù zú zhù lí xǐ zhù shě jù niànzhèng zhī lǐng
入第二静虑具足住；离喜住舍，具念正知，领

shēnshòu lè shèngzhě yú zhōngnéngshuōnéngshě jù niàn lè zhù rù dì
身受乐，圣者于中能说能舍具念乐住，入第

sān jìng lǜ jù zú zhù duàn lè duàn kǔ xiān xǐ yōu mò bù kǔ bú
三静虑具足住；断乐断苦，先喜忧没，不苦不

lè shěniànqīngjìng rù dì sì jìng lǜ jù zú zhù shì pú sà mó hē
乐，舍念清净，入第四静虑具足住。是菩萨摩诃

sà yú zhū yǒuqíng qǐ yǔ lè xiǎngzuò yì rù cí wú liàng jù zú zhù
萨于诸有情起与乐想作意，入慈无量具足住；

yú zhū yǒuqíng qǐ bá kǔ xiǎngzuò yì rù bēi wú liàng jù zú zhù yú
于诸有情起拔苦想作意，入悲无量具足住；于

zhū yǒuqíng qǐ qìng xǐ xiǎngzuò yì rù xǐ wú liàng jù zú zhù yú zhū
诸有情起庆喜想作意，入喜无量具足住；于诸

yǒuqíng qǐ lí kǔ lè píngděngxiǎngzuò yì rù shě wú liàng jù zú zhù
有情起离苦乐平等想作意，入舍无量具足住。

shì pú sà mó hē sà yú zhū sè zhōng qǐ yàn cū xiǎngzuò yì rù kōng
是菩萨摩诃萨于诸色中起厌粗想作意，入空

wú biān chùdìng jù zú zhù yú zhū shí zhōng qǐ jì jìngxiǎngzuò yì rù
无边处定具足住；于诸识中起寂静想作意，入

shí wú biān chùdìng jù zú zhù yú wú suǒ yǒu zhōng qǐ jì jìngxiǎngzuò
识无边处定具足住；于无所有中起寂静想作

yì rù wú suǒ yǒu chùdìng jù zú zhù yú fēi yǒuxiǎng fēi wú xiǎngzhōng
意，入无所有处定具足住；于非有想非无想中

qǐ jì jìngxiǎngzuò yì rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng jù zú zhù yú
起寂静想作意，入非想非非想处定具足住；于

mièxiǎngshòudìng qǐ zhǐ xī xiǎngzuò yì rù mièxiǎngshòudìng jù zú zhù
灭想受定起止息想作意，入灭想受定具足住。

shì pú sà mó hē sà suī xiū rú shì jìng lǜ wú liàng wú sè miè dìng
是菩萨摩诃萨虽修如是静虑、无量、无色、灭定，

ér bú shè qǔ bǐ yì shú guǒ dàn suí yǒu qíngyīng kě shòuhuà zuò lì lè
而不摄取彼异熟果，但随有情应可受化，作利乐

chù ér yú zhōngshēng jì shēng bǐ yǐ yòng sì shè shì ér shè qǔ zhī
处而于中生。既生彼已，用四摄事而摄取之，

fāngbiàn ān lì lìng yú bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
方便安立令于布施、净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué shì pú sà mó hē sà yī zhū jìng lǜ
般若波罗蜜多精勤修学。是菩萨摩诃萨依诸静虑

qǐ shèngshéntōng cóng yī fó guó zhì yī fó guó qīn jìn gòngyǎngzhū
起胜神通，从一佛国至一佛国，亲近供养诸

fó shì zūn qǐngwènshènshēnzhū fǎ xìngxiàng jīng qín yǐn fā shū shèng
佛世尊，请问甚深诸法性相，精勤引发殊胜

shàngēn shì pú sà mó hē sà hé jí rú shì zhǒngzhǒngshàngēn yǔ zhū
善根。是菩萨摩诃萨合集如是种种善根，与诸

yǒu qíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ
有情平等共有回向无上正等菩提。以无所

dé ér wéi fāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèi
得而为方便，如是回向大菩提时远离三心，谓

shéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē
谁回向？用何回向？回向何处？如是三心皆

yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì
永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜

duō yǐn shè jìng lǜ bō luó mì duō
多，引摄静虑波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō yǐn shè bō rě bō luó mì duō
萨安住精进波罗蜜多，引摄般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住精进波罗

mì duō shì pú sà mó hē sà néng yú bù shī bō luó mì duō bú jiàn
蜜多，是菩萨摩诃萨能于布施波罗蜜多，不见

míng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng néng yú jìng jiè ān
名、不见事、不见性、不见相；能于净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yì bú jiànmíng bú
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦不见名、不

jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú sì niànzhù bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于四念住，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
不见相；能于四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì bú jiànmíng bú jiàn shì bú
七等觉支、八圣道支，亦不见名、不见事、不

jiànxìng bú jiànxiàng
见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú nèi kōng bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于内空，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
不见相；能于外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng yì bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
自性空，亦不见名、不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú zhēn rú bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于真如，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì
不见相；能于法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè yì bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
空界、不思议界，亦不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng
不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú kǔ shèng dì bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于苦圣谛，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú jí miè dàoshèng dì yì bú jiànmíng bú
不见相；能于集、灭、道圣谛，亦不见名、不

jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú sì jìng lǜ bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于四静虑，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú sì wú liàng sì wú sè dìng yì bú jiànmíng
不见相；能于四无量、四无色定，亦不见名、

bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú bā jiě tuō bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于八解脱，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì
不见相；能于八胜处、九次第定、十遍处，亦

bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
不见名、不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú kōng jiě tuōmén bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiàn
摩诃萨能于空解脱门，不见名、不见事、不见

xìng bú jiànxiàng néng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén yì bú jiàn
性、不见相；能于无相、无愿解脱门，亦不见

míng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
名、不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú wǔ yǎn bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú
摩诃萨能于五眼，不见名、不见事、不见性、不

jiànxiàng néng yú liù shéntōng yì bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiàn
见相；能于六神通，亦不见名、不见事、不见

xìng bú jiànxiàng
性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú fó shí lì bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于佛十力，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà
不见相；能于四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bú jiànmíng bú
悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦不见名、不

jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú wú wàng shī fǎ bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiàn
摩诃萨能于无忘失法，不见名、不见事、不见

xìng bú jiànxiàng néng yú héngzhù shěxìng yì bú jiànmíng bú jiàn
性、不见相；能于恒住舍性，亦不见名、不见

shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú yī qiè zhì bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于一切智，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bú jiànmíng
不见相；能于道相智、一切相智，亦不见名、

bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú yī qiè tuó luó ní mén bú jiànmíng bú jiàn shì
摩诃萨能于一切陀罗尼门，不见名、不见事、

bú jiànxìng bú jiànxiàng néng yú yī qiè sān mó dì mén yì bú jiàn
不见性、不见相；能于一切三摩地门，亦不见

míng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
名、不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng bú jiànmíng bú jiàn shì
摩诃萨能于一切菩萨摩诃萨行，不见名、不见事、

bú jiànxìng bú jiànxiàng néng yú zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
不见性、不见相；能于诸佛无上正等菩提，

yì bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
亦不见名、不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú yù liú guǒ bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于预流果，不见名、不见事、不见性、

bú jiànxiàng néng yú yī lái bù huán ē luóhànguǒ jí dú jué pú
不见相；能于一来、不还、阿罗汉果及独觉菩

tí yì bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
提，亦不见名、不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú sè bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiàn
摩诃萨能于色，不见名、不见事、不见性、不见

xiàng néng yú shòu xiǎng xíng shí yì bú jiànmíng bú jiàn shì
相；能于受、想、行、识，亦不见名、不见事、

bú jiànxìng bú jiànxiàng
不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú yǎnchù bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú
摩诃萨能于眼处，不见名、不见事、不见性、不

jiànxiàng néng yú ěr bí shé shēn yì chù yì bú jiànmíng
见相；能于耳、鼻、舌、身、意处，亦不见名、

bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨

mó hē sà néng yú sè chù bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú
摩诃萨能于色处，不见名、不见事、不见性、不

jiànxiàng néng yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bú jiàn
见相；能于声、香、味、触、法处，亦不见

míng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
名、不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨
mó hē sà néng yú yǎn jiè bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú
摩诃萨能于眼界，不见名、不见事、不见性、不
jiànxiàng néng yú ěr bí shé shēn yì jiè yì bú jiànmíng
见相；能于耳、鼻、舌、身、意界，亦不见名、
bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨
mó hē sà néng yú sè jiè bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú
摩诃萨能于色界，不见名、不见事、不见性、不
jiànxiàng néng yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè yì bú jiànmíng
见相；能于声、香、味、触、法界，亦不见名、
bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨
mó hē sà néng yú yǎn shí jiè bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng
摩诃萨能于眼识界，不见名、不见事、不见性、
bú jiànxiàng néng yú ěr bí shé shēn yì shí jiè yì bú
不见相；能于耳、鼻、舌、身、意识界，亦不
jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
见名、不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨
mó hē sà néng yú yǎnchù bú jiànmíng bú jiàn shì bú jiànxìng bú
摩诃萨能于眼触，不见名、不见事、不见性、不
jiànxiàng néng yú ěr bí shé shēn yì chù yì bú jiànmíng
见相；能于耳、鼻、舌、身、意触，亦不见名、
bú jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng
不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨
mó hē sà néng yú yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bú jiànmíng bú
摩诃萨能于眼触为缘所生诸受，不见名、不
jiàn shì bú jiànxìng bú jiànxiàng néng yú ěr bí shé shēn
见事、不见性、不见相；能于耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bú jiàn míng bú jiàn shì bú jiàn
意触为缘所生诸受，亦不见名、不见事、不见
xìng bú jiàn xiàng
性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨
mó hē sà néng yú dì jiè bú jiàn míng bú jiàn shì bú jiàn xìng bú
摩诃萨能于地界，不见名、不见事、不见性、不
jiàn xiàng néng yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bú jiàn míng
见相；能于水、火、风、空、识界，亦不见名、
bú jiàn shì bú jiàn xìng bú jiàn xiàng
不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨
mó hē sà néng yú wú míng bú jiàn míng bú jiàn shì bú jiàn xìng
摩诃萨能于无明，不见名、不见事、不见性、
bú jiàn xiàng néng yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu
不见相；能于行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bú jiàn míng
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼，亦不见名、
bú jiàn shì bú jiàn xìng bú jiàn xiàng
不见事、不见性、不见相。

ruò pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō shì pú sà
“若菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，是菩萨
mó hē sà néng yú yǒu sè wú sè fǎ bú jiàn míng bú jiàn shì bú jiàn
摩诃萨能于有色无色法，不见名、不见事、不见
xìng bú jiàn xiàng néng yú yǒu jiàn wú jiàn fǎ yǒu duì wú duì fǎ
性、不见相；能于有见无见法、有对无对法、
yǒu lòu wú lòu fǎ yǒu wéi wú wéi fǎ yì bú jiàn míng bú jiàn shì
有漏无漏法、有为无为法，亦不见名、不见事、
bú jiàn xìng bú jiàn xiàng
不见性、不见相。

rú shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ ruò míng ruò shì ruò
“如是菩萨摩诃萨于一切法若名、若事、若
xìng ruò xiàng dōu wú suǒ jiàn yú zhū fǎ zhōng bù qǐ xiǎng niàn wú suǒ zhí
性、若相都无所见，于诸法中不起想念无所执
zhuó rú shuō néng zuò fù yǐ rú shì miào huì shàn gēn yǔ zhū yǒu qíng
著，如说能作；复以如是妙慧善根，与诸有情

píngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé ér
平等共有回向无上正等菩提。以无所得而
wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi huí
为方便，如是回向大菩提时远离三心，谓谁回
xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng
向？用何回向？回向何处？如是三心皆永
bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù jīng jìn bō luó mì duō
不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住精进波罗蜜多，
yǐn shè bō rě bō luó mì duō
引摄般若波罗蜜多。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨
mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō yǐn shè bù shī bō luó mì
摩诃萨安住静虑波罗蜜多，引摄布施波罗蜜
duō
多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住静虑波罗
mì duō yú zhū yǒuqíngxíng cái fǎ shī shì pú sà mó hē sà lí yù
蜜多，于诸有情行财、法施，是菩萨摩诃萨离欲
è bú shàn fǎ yǒuxúnyǒu sì lí shēng xǐ lè rù chū jìng lǜ jù
恶不善法，有寻有伺，离生喜乐，入初静虑具
zú zhù xún sì jì jìng zhù nèi děngjìng xīn yī qù xìng wú xún wú
足住；寻伺寂静，住内等净，心一趣性，无寻无
sì dìngshēng xǐ lè rù dì èr jìng lǜ jù zú zhù lí xǐ zhù shě
伺，定生喜乐，入第二静虑具足住；离喜住舍，
jù niànzhèng zhī lǐngshēnshòu lè shèngzhě yú zhōngnéngshuōnéngshě
具念正知，领身受乐，圣者于中能说能舍
jù niàn lè zhù rù dì sān jìng lǜ jù zú zhù duàn lè duàn kǔ xiān
具念乐住，入第三静虑具足住；断乐断苦，先
xǐ yōumò bù kǔ bú lè shě niànqīngjìng rù dì sì jìng lǜ jù zú
喜忧没，不苦不乐，舍念清净，入第四静虑具足
zhù yú zhūyǒuqíng qǐ yǔ lè xiǎngzuò yì rù cí wú liàng jù zú zhù
住。于诸有情起与乐想作意，入慈无量具足住；
yú zhūyǒuqíng qǐ bá kǔ xiǎngzuò yì rù bēi wú liàng jù zú zhù yú
于诸有情起拔苦想作意，入悲无量具足住；于
zhūyǒuqíng qǐ qìng xǐ xiǎngzuò yì rù xǐ wú liàng jù zú zhù yú zhū
诸有情起庆喜想作意，入喜无量具足住；于诸

yǒuqíng qǐ lí kǔ lè píngděngxiǎngzuò yì rù shě wú liàng jù zú zhù
有情起离苦乐平等想作意，入舍无量具足住；

yú zhū sè zhōng qǐ yàn cū xiǎngzuò yì rù kōng wú biānchùdìng jù zú
于诸色中起厌粗想作意，入空无边处定具足

zhù yú zhū shí zhōng qǐ jì jìng xiǎngzuò yì rù shí wú biānchùdìng jù
住；于诸识中起寂静想作意，入识无边处定具

zú zhù yú wú suǒyǒuzhōng qǐ jì jìng xiǎngzuò yì rù wú suǒyǒuchù
足住；于无所有中起寂静想作意，入无所有处

dìng jù zú zhù yú fēi yǒuxiǎng fēi wú xiǎngzhōng qǐ jì jìng xiǎngzuò yì
定具足住；于非有想非无想中起寂静想作意，

rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng jù zú zhù yú mièxiǎngshòudìng qǐ zhǐ
入非想非非想处定具足住；于灭想受定起止

xī xiǎngzuò yì rù mièxiǎngshòudìng jù zú zhù shì pú sà mó hē sà
息想作意，入灭想受定具足住。是菩萨摩诃萨

ān zhù rú shì suǒshuō jìng lǜ bō luó mì duō yǐ wú luàn xīn yú zhūyǒu
安住如是所说静虑波罗蜜多，以无乱心于诸有

qíngxíng cái fǎ shī cháng zì xíng cái fǎ shī yì chángquàn tā
情行财、法施，常自行财、法施，亦常劝他

xíng cái fǎ shī cháng wú dàochēngyángxíng cái fǎ shī fǎ cháng
行财、法施，常无倒称扬行财、法施法，常

huān xǐ zàn tànxíng cái fǎ shī zhě shì pú sà mó hē sà chí cǐ shàngēn
欢喜赞叹行财法施者。是菩萨摩诃萨持此善根，

bù qiú shēngwén dú jué děng dì dàn chí rú shì bù shī shàngēn yǔ
不求声闻、独觉等地，但持如是布施善根，与

zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú
诸有情平等共有回向无上正等菩提。以无

suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn
所得而为方便，如是回向大菩提时远离三心，

wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn
谓谁回向？用何回向？回向何处？如是三心

jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó
皆永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住静虑波罗

mì duō yǐn shè bù shī bō luó mì duō
蜜多，引摄布施波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì duō
萨安住静虑波罗蜜多，引摄净戒波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住静虑波罗
mì duō shòu chí jìng jiè cháng bù fā qǐ tān jù xíng xīn chēn jù xíng xīn
蜜多，受持净戒常不发起贪俱行心、瞋俱行心、
chī jù xíng xīn cháng bù fā qǐ hài jù xíng xīn qiān jù xíng xīn jí
痴俱行心，常不发起害俱行心、悭俱行心、嫉
jù xíng xīn cháng bù fā qǐ lè huǐ jìng jiè jù xíng zhī xīn dàncháng fā
俱行心，常不发起乐毁净戒俱行之心，但常发
qǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì fù chí rú shì gōng dé shàngēn bù
起一切智智相应作意。复持如是功德善根，不
qiú shēngwén dú jué děng dì yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng
求声闻、独觉等地，与诸有情平等共有回向
wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí
无上正等菩提。以无所得而为方便，如是回
xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng
向大菩提时远离三心，谓谁回向？用何回向？
huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú
回向何处？如是三心皆永不起。善现，是为菩
sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì
萨摩诃萨安住静虑波罗蜜多，引摄净戒波罗蜜
duō
多。”

大般若波罗蜜多经卷第三百四十九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí

大般若波罗蜜多经卷第三百五十

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉　诏译[46]

chūfēnxiàng yǐn shè pǐn dì liù shí zhī èr

初分相引摄品第六十之二

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē

具寿善现复白佛言："世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō yǐn shè ān rěn bō luó mì duō

萨安住静虑波罗蜜多，引摄安忍波罗蜜多？"

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó

佛言："善现，若菩萨摩诃萨安住静虑波罗

mì duō xiū xué ān rěn guān sè rú jù mò guānshòu rú fú pào guān

蜜多修学安忍，观色如聚沫，观受如浮泡，观

xiǎng rú yángyàn guānxíng rú bā jiāo guān shí rú huàn shì zuò shì

想如阳焰，观行如芭蕉，观识如幻事，作是

guān shí yú wǔ qǔ yùn bù jiān gù xiǎngchángxiàn zài qián fù zuò shì

观时，于五取蕴不坚固想常现在前。复作是

niàn zhū fǎ jiē kōng wú wǒ wǒ suǒ sè shì shéi sè shòu shì shéi

念：'诸法皆空无我、我所，色是谁色？受是谁

shòu xiǎng shì shéixiǎng xíng shì shéixíng shí shì shéi shí rú shì

受？想是谁想？行是谁行？识是谁识？'如是

guān shí fù zuò shì niàn zhū fǎ jiē kōng lí wǒ wǒ suǒ shéinéng

观时，复作是念：'诸法皆空离我、我所，谁能

gē jié shéishòu gē jié shéinéng huǐ mà shéishòu huǐ mà shéi

割截？谁受割截？谁能毁骂？谁受毁骂？谁

fù yú zhōng fā qǐ chēnhèn pú sà rú shì yī zhǐ jìng lǜ shěn dì

复于中发起瞋恨？'菩萨如是依止静虑，审谛

guānchánéng jù ān rěn fù chí rú shì ān rěn shàngēn yǔ zhū yǒuqíng

观察能具安忍，复持如是安忍善根，与诸有情

píngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé ér

平等共有回向无上正等菩提。以无所得而

[46] 丽本：三藏法师玄奘奉　诏译

wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi huí
为方便。如是回向大菩提时远离三心，谓谁回

xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng
向？用何回向？回向何处？如是三心皆永

bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō
不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住静虑波罗蜜多，

yǐn shè ān rěn bō luó mì duō
引摄安忍波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
萨安住静虑波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住静虑波罗

mì duō fā qǐ zhǒngzhǒngyǒngměng jīng jìn wèi pú sà mó hē sà lí
蜜多，发起种种勇猛精进，谓菩萨摩诃萨离

yù è bú shàn fǎ yǒuxúnyǒu sì lí shēng xǐ lè rù chū jìng lǜ
欲恶不善法，有寻有伺，离生喜乐，入初静虑

jù zú zhù xún sì jì jìng zhù nèi děng jìng xīn yī qù xìng wú xún
具足住；寻伺寂静，住内等净，心一趣性，无寻

wú sì dìngshēng xǐ lè rù dì èr jìng lǜ jù zú zhù lí xǐ zhù
无伺，定生喜乐，入第二静虑具足住；离喜住

shě jù niànzhèng zhī lǐngshēnshòu lè shèngzhě yú zhōngnéngshuō
舍，具念正知，领身受乐，圣者于中能说

néngshě jù niàn lè zhù rù dì sān jìng lǜ jù zú zhù duàn lè duàn kǔ
能舍具念乐住，入第三静虑具足住；断乐断苦，

xiān xǐ yōu mò bù kǔ bú lè shě niànqīng jìng rù dì sì jìng lǜ jù
先喜忧没，不苦不乐，舍念清净，入第四静虑具

zú zhù
足住。

pú sà rú shì xiū jìng lǜ shí yú zhū jìng lǜ jí jìng lǜ zhī jiē
“菩萨如是修静虑时，于诸静虑及静虑支皆

bù qǔ xiàng fā qǐ shū shèngshén jìng zhì tōng néngzuò wú biān dà shén
不取相，发起殊胜神境智通，能作无边大神

biàn shì suǒ wèizhèndòng shí fāng shì jiè biàn yī wéiduō biànduōwéi
变事，所谓震动十方世界，变一为多、变多为

yī huò yǐn huòxiǎnxùn sù wú ài shān yá qiáng bì zhí guò rú kōng
一，或隐或显迅速无碍，山崖墙壁直过如空，

líng xū wǎng lái yóu rú fēi niǎo dì zhōng chū mò rú chū mò shuǐ shuǐ
凌[47]虚往来犹如飞鸟，地中出没如出没水，水

shàng jīng xíng rú jīng xíng dì shēn chū yān yàn rú liáo gāo yuán tǐ zhù
上经行如经行地，身出烟焰如燎高原，体注

zhòng liú rú xiāo xuě lǐng rì yuè shén dé wēi shì nándāng yǐ shǒu mén
众流如销雪岭，日月神德威势难当，以手扪

mó guāng míng yǐn bì nǎi zhì jìng jū zhuǎn shēn zì zài rú sī shén biàn
摩光明隐蔽，乃至净居转身自在，如斯神变

qí shù wú biān
其数无边。

fā qǐ shū shèng tiān ěr zhì tōng míng liǎo qīng jìng guò rén tiān ěr
“发起殊胜天耳智通，明了清净过人天耳，

néng rú shí wén shí fāng shì jiè qíng fēi qíng lèi zhǒng zhǒng yīn shēng suǒ
能如实闻十方世界情、非情类种种音声，所

wèi biàn wén zhū dì yù shēng páng shēng shēng guǐ jiè shēng rén shēng
谓遍闻诸地狱声、傍生声、鬼界声、人声、

tiān shēng shēng wén shēng dú jué shēng pú sà shēng zhū fó shēng
天声、声闻声、独觉声、菩萨声、诸佛声、

hē huǐ shēng sǐ shēng zàn tàn niè pán shēng qì bèi yǒu wéi shēng qù
诃毁生死声、赞叹涅槃声、弃背有为声、趣

xiàng pú tí shēng yàn wù yǒu lòu shēng xīn lè wú lòu shēng chēng
向菩提声、厌恶有漏声、欣乐无漏声、称

yáng sān bǎo shēng zhì fú xié dào shēng lùn yì jué zé shēng fěng sòng
扬三宝声、制伏邪道声、论议决择声、讽诵

jīng diǎn shēng quàn duàn è fǎ shēng lìng xiū shàn fǎ shēng bá jì
经典声、劝断恶法声、令修善法声、拔济

kǔ nàn shēng rú shì děng shēng ruò dà ruò xiǎo xī wén wú ài
苦难声，如是等声若大若小悉闻无碍。

yǐn fā shū shèng tā xīn zhì tōng néng rú shí zhī shí fāng shì
“引发殊胜他心智通，能如实知十方世

jiè tā yǒu qíng lèi xīn xīn suǒ fǎ suǒ wèi biàn zhī tā yǒu qíng lèi ruò
界他有情类心、心所法，所谓遍知他有情类，若

yǒu tān xīn ruò lí tān xīn ruò yǒu chēn xīn ruò lí chēn xīn ruò yǒu chī
有贪心若离贪心、若有瞋心若离瞋心、若有痴

xīn ruò lí chī xīn ruò yǒu ài xīn ruò lí ài xīn ruò yǒu qǔ xīn ruò lí
心若离痴心、若有爱心若离爱心、若有取心若离

[47] 丽本：陵；永乐北藏本及龙藏本：凌

qǔ xīn ruò jù xīn ruò sǎn xīn ruò xiǎo xīn ruò dà xīn ruò jǔ xīn ruò
取心、若聚心若散心、若小心若大心、若举心若
xià xīn ruò jì jìng xīn ruò bú jì jìng xīn ruò diào xīn ruò bú diào xīn
下心、若寂静心若不寂静心、若掉心若不掉心、
ruò dìng xīn ruò bú dìng xīn ruò jiě tuō xīn ruò bù jiě tuō xīn ruò yǒu lòu
若定心若不定心、若解脱心若不解脱心、若有漏
xīn ruò wú lòu xīn ruò xiū xīn ruò bù xiū xīn ruò yǒushàng xīn ruò wú
心若无漏心、若修心若不修心、若有上心若无
shàng xīn rú shì děng xīn jiē rú shí zhī
上心，如是等心皆如实知。

yǐn fā shū shèng sù zhù zhì tōng rú shí niàn zhī shí fāng shì
“引发[48]殊胜宿住智通，如实念知十方世
jiè wú liàng yǒu qíng zhū sù zhù shì suǒ wèi suí niàn ruò zì ruò tā yī xīn
界无量有情诸宿住事，所谓随念若自若他一心、
shí xīn bǎi xīn qiān xīn duō bǎi qiān xīn qǐng zhū sù zhù shì huò fù
十心、百心、千心、多百千心顷诸宿住事，或复
suí niàn yī rì shí rì bǎi rì qiān rì duō bǎi qiān rì zhū sù zhù
随念一日、十日、百日、千日、多百千日诸宿住
shì huò fù suí niàn yī yuè shí yuè bǎi yuè qiānyuè duō bǎi qiān
事，或复随念一月、十月、百月、千月、多百千
yuè zhū sù zhù shì huò fù suí niàn yī nián shí nián bǎi nián qiān
月诸宿住事，或复随念一年、十年、百年、千
nián duō bǎi qiānnián zhū sù zhù shì huò fù suí niàn yī jié shí jié
年、多百千年诸宿住事，或复随念一劫、十劫、
bǎi jié qiān jié duō bǎi qiān jié nǎi zhì wú liàng wú shù bǎi qiān jù
百劫、千劫、多百千劫，乃至无量无数百千俱
zhī nà yǔ duō jié zhū sù zhù shì huò fù suí niànqián jì suǒ yǒu zhū sù
胝那庾多劫诸宿住事，或复随念前际所有诸宿
zhù shì rú shì chù shí yǒu rú shì míng rú shì xìng rú shì zhǒng
住事，如是处时，有如是名、如是姓、如是种
lèi rú shì shí rú shì jiǔ zhù rú shì shòuxiàn rú shì chángshòu
类、如是食、如是久住、如是寿限、如是长寿、
rú shì shòu lè rú shì shòu kǔ cóng bǐ chù mò lái shēng cǐ jiān cóng
如是受乐、如是受苦、从彼处没来生此间、从
cǐ jiān mò wǎngshēng bǐ chù rú shì zhuàngmào rú shì yánshuō ruò
此间没往生彼处、如是状貌、如是言说，若

[48] 丽本：发起；永乐北藏本及龙藏本：引发

lüè ruò guǎng ruò zì ruò tā zhū sù zhù shì jiē suí niàn zhī
略若广，若自若他，诸宿住事皆随念知。

yǐn fā shū shèng tiānyǎn zhì tōng míngliǎo qīng jìng guò rén tiānyǎn
“引发殊胜天眼智通，明了清净过人天眼，

néng rú shí jiàn shí fāng shì jiè yǒu qíng wú qíng zhǒng zhǒng sè xiàng suǒ
能如实见十方世界有情无情种种色像，所

wèi pǔ jiàn zhū yǒu qíng lèi sǐ shí shēng shí miào sè cū sè shàn qù è
谓普见诸有情类死时生时妙色粗色、善趣恶

qù ruò shèng ruò liè zhū rú shì děng zhǒng zhǒng sè xiàng yīn cǐ fù
趣、若胜若劣，诸如是等种种色像。因此复

zhī zhū yǒu qíng lèi suí yè lì yòng shòu shēng chā bié rú shì yǒu qíng chéng
知诸有情类随业力用受生差别，如是有情成

jiù shēn è xíng chéng jiù yǔ è xíng chéng jiù yì è xíng huǐ bàng
就身恶行、成就语恶行、成就意恶行，毁谤

xián shèng xié jiàn yīn yuán shēn huài mìng zhōng dāng duò è qù huò shēng
贤圣邪见因缘，身坏命终当堕恶趣，或生

dì yù huò shēng páng shēng huò shēng guǐ jiè huò shēng biān dì xià
地狱，或生傍生，或生鬼界，或生边地下

jiàn bèi[49] è yǒu qíng lèi zhōng shòu zhū kǔ nǎo rú shì yǒu qíng chéng jiù
贱悖[49]恶有情类中受诸苦恼。如是有情成就

shēn miào xíng chéng jiù yǔ miào xíng chéng jiù yì miào xíng chēng zàn
身妙行、成就语妙行、成就意妙行，称赞

xián shèng zhèng jiàn yīn yuán shēn huài mìng zhōng dāng shēng shàn qù huò
贤圣正见因缘，身坏命终当升善趣，或

shēng tiān shàng huò shēng rén zhōng shòu zhū kuài lè rú shì yǒu qíng
生天上，或生人中，受诸快乐，如是有情

zhǒng zhǒng yè lèi shòu guǒ chā bié jiē rú shí zhī
种种业类受果差别皆如实知。

pú sà zhù cǐ wǔ miào shén tōng cóng yī fó guó wǎng yī fó
“菩萨住此五妙神通，从一佛国往一佛

guó qīn jìn gòng yǎng zhū fó shì zūn qǐng wèn zhū fó shèn shēn fǎ yì
国，亲近供养诸佛世尊，请问诸佛甚深法义，

zhòng zhí wú liàng wēi miào shàn gēn chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ
种植无量微妙善根，成熟有情、严净佛土，

qín xiū zhǒng zhǒng zhū pú sà xíng chí cǐ shàn gēn bù qiú shēng wén dú
勤修种种诸菩萨行。持此善根不求声闻、独

[49] 丽本：悖；永乐北藏本及龙藏本：勃；校勘：悖

juéděng dì yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng
觉等地，与诸有情平等共有回向无上正等

pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí
菩提。以无所得而为方便，如是回向大菩提时

yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù
远离三心，谓谁回向？用何回向？回向何处？

rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù
如是三心皆永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住

jìng lǜ bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
静虑波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō yǐn shè bō rě bō luó mì duō
萨安住静虑波罗蜜多，引摄般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住静虑波罗

mì duō guān sè bù kě dé guānshòu xiǎng xíng shí bù kě dé
蜜多，观色不可得，观受、想、行、识不可得；

guānyǎnchù bù kě dé guān ěr bí shé shēn yì chù bù kě
观眼处不可得，观耳、鼻、舌、身、意处不可

dé guān sè chù bù kě dé guānshēng xiāng wèi chù fǎ chù
得；观色处不可得，观声、香、味、触、法处

bù kě dé guānyǎn jiè bù kě dé guān ěr bí shé shēn
不可得；观眼界不可得，观耳、鼻、舌、身、

yì jiè bù kě dé guān sè jiè bù kě dé guānshēng xiāng wèi
意界不可得；观色界不可得，观声、香、味、

chù fǎ jiè bù kě dé guānyǎn shí jiè bù kě dé guān ěr bí
触、法界不可得；观眼识界不可得，观耳、鼻、

shé shēn yì shí jiè bù kě dé guānyǎnchù bù kě dé guān ěr
舌、身、意识界不可得；观眼触不可得，观耳、

bí shé shēn yì chù bù kě dé guānyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
鼻、舌、身、意触不可得；观眼触为缘所生诸

shòu bù kě dé guān ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
受不可得，观耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu bù kě dé guān dì jiè bù kě dé guānshuǐ huǒ fēng
诸受不可得；观地界不可得，观水、火、风、

kōng shí jiè bù kě dé guān wú míng bù kě dé guānxíng shí
空、识界不可得；观无明不可得，观行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóu tàn kǔ yōunǎo bù kě dé guān bù shī bō luó mì duō bù kě dé
愁叹苦忧恼不可得；观布施波罗蜜多不可得，

guān jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù kě
观净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不可

dé guān nèi kōng bù kě dé guānwàikōng nèi wàikōng kōngkōng
得；观内空不可得，观外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bù kě dé guānzhēn rú bù kě dé guān
性空、无性自性空不可得；观真如不可得，观

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议

jiè bù kě dé guān kǔ shèng dì bù kě dé guān jí miè dàoshèng
界不可得；观苦圣谛不可得，观集、灭、道圣

dì bù kě dé guān sì jìng lǜ bù kě dé guān sì wú liàng sì wú
谛不可得；观四静虑不可得，观四无量、四无

sè dìng bù kě dé guān bā jiě tuō bù kě dé guān bā shèngchù jiǔ
色定不可得；观八解脱不可得，观八胜处、九

cì dì dìng shí biànchù bù kě dé guān sì niànzhù bù kě dé guān
次第定、十遍处不可得；观四念住不可得，观

sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八

shèngdào zhī bù kě dé guānkōng jiě tuō mén bù kě dé guān wú xiàng
圣道支不可得；观空解脱门不可得，观无相、

wú yuàn jiě tuō mén bù kě dé guān wǔ yǎn bù kě dé guān liù shéntōng
无愿解脱门不可得；观五眼不可得，观六神通

bù kě dé guān fó shí lì bù kě dé guān sì wú suǒwèi sì wú
不可得；观佛十力不可得，观四无所畏、四无

ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法

bù kě dé guān wú wàng shī fǎ bù kě dé guānhéngzhù shěxìng bù kě
不可得；观无忘失法不可得，观恒住舍性不可
dé guān yī qiè zhì bù kě dé guāndàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù
得；观一切智不可得，观道相智、一切相智不
kě dé guān yī qiè tuó luó ní mén bù kě dé guān yī qiè sān mó dì
可得；观一切陀罗尼门不可得，观一切三摩地
mén bù kě dé guān yù liú guǒ bù kě dé guān yī lái bù huán
门不可得；观预流果不可得，观一来、不还、
ē luó hànguǒ bù kě dé guān dú jué pú tí bù kě dé guān yī qiè
阿罗汉果不可得；观独觉菩提不可得，观一切
pú sà mó hē sà xíng bù kě dé guānzhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨行不可得；观诸佛无上正等菩提
bù kě dé guānyǒu wéi jiè bù kě dé guān wú wéi jiè bù kě dé
不可得；观有为界不可得，观无为界不可得。
rú shì pú sà guān yī qiè fǎ bù kě dé gù wú zuò wú zuò gù wú shēng
如是菩萨观一切法不可得故无作，无作故无生，
wú shēng gù wú miè wú miè gù bì jìng qīngjìng chángzhù wú biàn suǒ yǐ
无生故无灭，无灭故毕竟清净常住无变。所以
zhě hé yǐ yī qiè fǎ rú lái chū shì ruò bù chū shì ān zhù fǎ xìng
者何？以一切法如来出世若不出世，安住法性、
ān zhù fǎ jiè ān zhù fǎ zhù ān zhù fǎ dìng wú shēng wú mièhéng
安住法界、安住法住、安住法定，无生无灭恒
wú biàn yì shì pú sà mó hē sà xīn cháng wú luàn héng shí ān zhù yī
无变易。是菩萨摩诃萨心常无乱，恒时安住一
qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì rú shí guānchá yī qiè fǎ xìngdōu wú suǒyǒu
切智智相应作意，如实观察一切法性都无所有，
fù chí rú shì miào huì shàngēn yǔ zhūyǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng
复持如是妙慧善根，与诸有情平等共有回向
wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí
无上正等菩提。以无所得而为方便，如是回
xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng
向大菩提时远离三心，谓谁回向？用何回向？
huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú
回向何处？如是三心皆永不起。善现，是为菩
sà mó hē sà ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō yǐn shè bō rě bō luó mì
萨摩诃萨安住静虑波罗蜜多，引摄般若波罗蜜
duō
多。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨
mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐn shè bù shī bō luó mì
摩诃萨安住般若波罗蜜多，引摄布施波罗蜜
duō
多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住般若波罗
mì duō guān yī qiè fǎ kōng wú suǒ yǒu
蜜多，观一切法空无所有。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán yún hé pú sà mó hē sà guān
具寿善现即白佛言：“云何菩萨摩诃萨观
yī qiè fǎ kōng wú suǒ yǒu
一切法空无所有？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨安住般若波罗
mì duō guān nèi kōngxìng nèi kōngxìng bù kě dé guān wài kōngxìng
蜜多，观内空性，内空性不可得；观外空性，
wài kōngxìng bù kě dé guān nèi wài kōngxìng nèi wài kōngxìng bù kě dé
外空性不可得；观内外空性，内外空性不可得；
guān kōngkōngxìng kōngkōngxìng bù kě dé guān dà kōngxìng dà kōng
观空空性，空空性不可得；观大空性，大空
xìng bù kě dé guān shèng yì kōngxìng shèng yì kōngxìng bù kě dé
性不可得；观胜义空性，胜义空性不可得；
guān yǒu wéi kōngxìng yǒu wéi kōngxìng bù kě dé guān wú wéi kōngxìng
观有为空性，有为空性不可得；观无为空性，
wú wéi kōngxìng bù kě dé guān bì jìng kōngxìng bì jìng kōngxìng bù kě
无为空性不可得；观毕竟空性，毕竟空性不可
dé guān wú jì kōngxìng wú jì kōngxìng bù kě dé guān sǎn kōngxìng
得；观无际空性，无际空性不可得；观散空性，
sǎn kōngxìng bù kě dé guān wú biàn yì kōngxìng wú biàn yì kōngxìng bù
散空性不可得；观无变异空性，无变异空性不
kě dé guān běnxìng kōngxìng běnxìng kōngxìng bù kě dé guān zì xiàng
可得；观本性空性，本性空性不可得；观自相
kōngxìng zì xiàng kōngxìng bù kě dé guān gòngxiàng kōngxìng gòngxiàng
空性，自相空性不可得；观共相空性，共相
kōngxìng bù kě dé guān yī qiè fǎ kōngxìng yī qiè fǎ kōngxìng bù kě
空性不可得；观一切法空性，一切法空性不可

dé guān bù kě dé kōngxìng bù kě dé kōngxìng bù kě dé guān wú
得；观不可得空性，不可得空性不可得；观无
xìngkōngxìng wú xìngkōngxìng bù kě dé guān zì xìngkōngxìng zì xìng
性空性，无性空性不可得；观自性空性，自性
kōngxìng bù kě dé guān wú xìng zì xìngkōngxìng wú xìng zì xìngkōngxìng
空性不可得；观无性自性空性，无性自性空性
bù kě dé
不可得。

shì pú sà mó hē sà ān zhù rú shì zhū kōng guānzhōng bù
“是菩萨摩诃萨安住如是诸空观中，不
dé sè ruò kōng ruò bù kōng bù dé shòu xiǎng xíng shí ruò kōng ruò
得色若空若不空，不得受、想、行、识若空若
bù kōng bù dé yǎnchù ruò kōng ruò bù kōng bù dé ěr bí shé
不空；不得眼处若空若不空，不得耳、鼻、舌、
shēn yì chù ruò kōng ruò bù kōng bù dé sè chù ruò kōng ruò bù kōng
身、意处若空若不空；不得色处若空若不空，
bù dé shēng xiāng wèi chù fǎ chù ruò kōng ruò bù kōng bù dé
不得声、香、味、触、法处若空若不空；不得
yǎn jiè ruò kōng ruò bù kōng bù dé ěr bí shé shēn yì jiè
眼界若空若不空，不得耳、鼻、舌、身、意界
ruò kōng ruò bù kōng bù dé sè jiè ruò kōng ruò bù kōng bù dé shēng
若空若不空；不得色界若空若不空，不得声、
xiāng wèi chù fǎ jiè ruò kōng ruò bù kōng bù dé yǎn shí jiè ruò
香、味、触、法界若空若不空；不得眼识界若
kōng ruò bù kōng bù dé ěr bí shé shēn yì shí jiè ruò kōng
空若不空，不得耳、鼻、舌、身、意识界若空
ruò bù kōng bù dé yǎnchù ruò kōng ruò bù kōng bù dé ěr bí
若不空；不得眼触若空若不空，不得耳、鼻、
shé shēn yì chù ruò kōng ruò bù kōng bù dé yǎnchù wéi yuán suǒ shēng
舌、身、意触若空若不空；不得眼触为缘所生
zhū shòu ruò kōng ruò bù kōng bù dé ěr bí shé shēn yì chù
诸受若空若不空，不得耳、鼻、舌、身、意触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò kōng ruò bù kōng bù dé dì jiè ruò kōng ruò
为缘所生诸受若空若不空；不得地界若空若
bù kōng bù dé shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè ruò kōng ruò bù kōng
不空，不得水、火、风、空、识界若空若不空；
bù dé wú míng ruò kōng ruò bù kōng bù dé xíng shí míng sè liù
不得无明若空若不空，不得行、识、名色、六

chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu
处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧

nǎo ruò kōng ruò bù kōng bù dé bù shī bō luó mì duō ruò kōng ruò bù
恼若空若不空；不得布施波罗蜜多若空若不

kōng bù dé jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
空，不得净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō ruò kōng ruò bù kōng bù dé nèi kōng ruò kōng ruò bù kōng bù dé wài
多若空若不空；不得内空若空若不空，不得外

kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、

běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可

dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng ruò kōng ruò bù
得空、无性空、自性空、无性自性空若空若不

kōng bù dé zhēn rú ruò kōng ruò bù kōng bù dé fǎ jiè fǎ xìng
空；不得真如若空若不空，不得法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ruò kōng ruò bù
定、法住、实际、虚空界、不思议界若空若不

kōng bù dé kǔ shèng dì ruò kōng ruò bù kōng bù dé jí miè dào
空；不得苦圣谛若空若不空，不得集、灭、道

shèng dì ruò kōng ruò bù kōng bù dé sì jìng lǜ ruò kōng ruò bù kōng bù
圣谛若空若不空；不得四静虑若空若不空，不

dé sì wú liàng sì wú sè dìng ruò kōng ruò bù kōng bù dé bā jiě tuō
得四无量、四无色定若空若不空；不得八解脱

ruò kōng ruò bù kōng bù dé bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
若空若不空，不得八胜处、九次第定、十遍处

ruò kōng ruò bù kōng bù dé sì niàn zhù ruò kōng ruò bù kōng bù dé sì
若空若不空；不得四念住若空若不空，不得四

zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī ruò kōng ruò bù kōng bù dé kōng jiě tuō mén ruò kōng ruò bù kōng
道支若空若不空；不得空解脱门若空若不空，

bù dé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò kōng ruò bù kōng bù dé wǔ yǎn
不得无相、无愿解脱门若空若不空；不得五眼

ruò kōng ruò bù kōng bù dé liù shén tōng ruò kōng ruò bù kōng bù dé fó
若空若不空，不得六神通若空若不空；不得佛

shí lì ruò kōng ruò bù kōng bù dé sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
十力若空若不空，不得四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò kōng ruò bù
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法若空若不

kōng bù dé wú wàng shī fǎ ruò kōng ruò bù kōng bù dé héng zhù shě xìng
空；不得无忘失法若空若不空，不得恒住舍性

ruò kōng ruò bù kōng bù dé yī qiè zhì ruò kōng ruò bù kōng bù dé dào
若空若不空；不得一切智若空若不空，不得道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò kōng ruò bù kōng bù dé yī qiè tuó luó ní
相智、一切相智若空若不空；不得一切陀罗尼

mén ruò kōng ruò bù kōng bù dé yī qiè sān mó dì mén ruò kōng ruò bù
门若空若不空，不得一切三摩地门若空若不

kōng bù dé yù liú guǒ ruò kōng ruò bù kōng bù dé yī lái bù huán
空；不得预流果若空若不空，不得一来、不还、

ē luó hàn guǒ ruò kōng ruò bù kōng bù dé dú jué pú tí ruò kōng ruò bù
阿罗汉果若空若不空；不得独觉菩提若空若不

kōng bù dé yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò kōng ruò bù kōng bù dé
空；不得一切菩萨摩诃萨行若空若不空；不得

zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí ruò kōng ruò bù kōng bù dé yǒu wéi jiè
诸佛无上正等菩提若空若不空；不得有为界

ruò kōng ruò bù kōng bù dé wú wéi jiè ruò kōng ruò bù kōng
若空若不空，不得无为界若空若不空。

shì pú sà mó hē sà rú shì ān zhù shēn shēn bō rě bō luó mì
“是菩萨摩诃萨如是安住甚深般若波罗蜜

duō yú zhū yǒu qíng suǒ yǒu bù shī ruò shí ruò yǐn ruò shèng
多，于诸有情所有布施，若食、若饮、若乘、

ruò yī ruò zhū xiāng huā wò jù shè zhái dēng zhú chuáng zuò
若衣，若诸香华、卧具、舍宅、灯烛、床座，

ruò zhū jīn yín mò ní zhēn zhū mò luó jié duō luó bèi bì yù
若诸金银、末尼、真珠、末罗羯多、螺贝、璧玉、

shān hú shí zàng dì qīng jīn gāng fèi liú lí děng zhǒng zhǒng zhēn
珊瑚、石藏、帝青、金刚、吠瑠璃等种种珍

bǎo ruò zhū yī yào tú xiāng mò xiāng cái gǔ[50] zī jù zhū
宝，若诸医药、涂香、末香、财谷[50]、资具，诸

[50] 丽本：产；永乐北藏本及龙藏本：谷

rú shì děng jiē guānwéikōng ruò néng shī ruò suǒ shī ruò shī fú
如是等皆观为空。若能施、若所施、若施福，

rú shì yī qiè yì guānwéikōng
如是一切亦观为空。

shì shí pú sà qiān xīn zhuó xīn bì jìng bù qǐ suǒ yǐ zhě
“是时，菩萨悭心、著心毕竟不起。所以者

hé shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō cóngchū fā
何？是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，从初发

xīn nǎi zhì ān zuòmiào pú tí zuò rú shì fēn bié yī qiè bù qǐ rú zhū
心乃至安坐妙菩提座，如是分别一切不起。如诸

rú lái yīng zhèngděng jué wèi chángzàn qǐ qiān xīn zhuó xīn shì
如来、应、正等觉未尝暂起悭心、著心，是

pú sà mó hē sà yì fù rú shì xíngshēn bō rě bō luó mì duō qiān xīn
菩萨摩诃萨亦复如是，行深般若波罗蜜多，悭心、

zhuó xīn jiē yǒng bù qǐ
著心皆永不起。

shànxiàndāng zhī shènshēn bō rě bō luó mì duō shì zhū pú
“善现当知！甚深般若波罗蜜多是诸菩

sà mó hē sà shī néng lìng pú sà mó hē sà zhòng bù qǐ yī qiè wàng
萨摩诃萨师，能令菩萨摩诃萨众不起一切妄

xiǎng fēn bié zhū pú sà mó hē sà ān zhù rú shì shènshēn bō rě bō luó
想分别，诸菩萨摩诃萨安住如是甚深般若波罗

mì duō suǒxíng bù shī jiē wú rǎnzhuó fù chí rú shì bù shī shàngēn
蜜多，所行布施皆无染著，复持如是布施善根，

yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ
与诸有情平等共有回向无上正等菩提。以

wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn
无所得而为方便，如是回向大菩提时远离三心，

wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn
谓谁回向？用何回向？回向何处？如是三心

jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó
皆永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住般若波罗

mì duō yǐn shè bù shī bō luó mì duō
蜜多，引摄布施波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì duō fó
萨安住般若波罗蜜多，引摄净戒波罗蜜多？”佛

yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
言：“善现，若菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，

bù qǐ shēngwén dú jué děng xīn hé yǐ gù shì pú sà mó hē sà
不起声闻、独觉等心。何以故？是菩萨摩诃萨

guān zhū shēngwén dú jué děng dì jiē bù kě dé huí xiàng shēngwén
观诸声闻、独觉等地皆不可得，回向声闻、

dú jué děng xīn jí bǐ shēn yǔ yì bù kě dé shì pú sà mó hē sà ān
独觉等心及彼身语亦不可得。是菩萨摩诃萨安

zhù bō rě bō luó mì duō cóng chū fā xīn nǎi zhì ān zuò miào pú tí zuò
住般若波罗蜜多，从初发心乃至安坐妙菩提座，

yú qí zhōng jiān zì lí duàn shēngmìng yì quàn tā lí duàn shēngmìng
于其中间自离断生命，亦劝他离断生命，

wú dào chēngyáng lí duàn shēngmìng fǎ huān xǐ zàn tàn lí duàn shēng
无倒称扬离断生命法，欢喜赞叹离断生

mìng zhě zì lí bù yǔ qǔ yì quàn tā lí bù yǔ qǔ wú dào chēng
命者；自离不与取，亦劝他离不与取，无倒称

yáng lí bù yǔ qǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí bù yǔ qǔ zhě zì lí yù
扬离不与取法，欢喜赞叹离不与取者；自离欲

xié xíng yì quàn tā lí yù xié xíng wú dào chēngyáng lí yù xié xíng fǎ
邪行，亦劝他离欲邪行，无倒称扬离欲邪行法，

huān xǐ zàn tàn lí yù xié xíng zhě zì lí xū kuáng yǔ yì quàn tā lí
欢喜赞叹离欲邪行者；自离虚诳语，亦劝他离

xū kuáng yǔ wú dào chēngyáng lí xū kuáng yǔ fǎ huān xǐ zàn tàn
虚诳语，无倒称扬离虚诳语法，欢喜赞叹

lí xū kuáng yǔ zhě zì lí cū è yǔ yì quàn tā lí cū è yǔ
离虚诳语者；自离粗恶语，亦劝他离粗恶语，

wú dào chēngyáng lí cū è yǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí cū è yǔ zhě
无倒称扬离粗恶语法，欢喜赞叹离粗恶语者；

zì lí lí jiàn yǔ yì quàn tā lí lí jiàn yǔ wú dào chēngyáng lí lí
自离离间语，亦劝他离离间语，无倒称扬离离

jiàn yǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí lí jiàn yǔ zhě zì lí zá huì yǔ yì
间语法，欢喜赞叹离离间语者；自离杂秽语，亦

quàn tā lí zá huì yǔ wú dào chēngyáng lí zá huì yǔ fǎ huān xǐ
劝他离杂秽语，无倒称扬离杂秽语法，欢喜

zàn tàn lí zá huì yǔ zhě zì lí tān yù yì quàn tā lí tān yù wú
赞叹离杂秽语者；自离贪欲，亦劝他离贪欲，无

dào chēngyáng lí tān yù fǎ huān xǐ zàn tàn lí tān yù zhě zì lí
倒称扬离贪欲法，欢喜赞叹离贪欲者；自离

chēn huì yì quàn tā lí chēn huì wú dào chēngyáng lí chēn huì fǎ
瞋恚，亦劝他离瞋恚，无倒称扬离瞋恚法，

huān xǐ zàn tàn lí chēn huì zhě zì lí xié jiàn yì quàn tā lí xié jiàn
欢喜赞叹离瞋恚者；自离邪见，亦劝他离邪见，

wú dào chēngyáng lí xié jiàn fǎ huān xǐ zàn tàn lí xié jiàn zhě shì pú
无倒称扬离邪见法，欢喜赞叹离邪见者。是菩

sà mó hē sà chí cǐ jìng jiè suǒ shēngshàngēn bù qiú yù jiè sè jiè
萨摩诃萨持此净戒所生善根，不求欲界、色界

wú sè jiè bù qiú shēngwén jí dú jué dì dàn chí rú shì jìng jiè
[51]、无色界，不求声闻及独觉地，但持如是净戒

shàngēn yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú
善根，与诸有情平等共有回向无上正等菩

tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn
提。以无所得而为方便，如是回向大菩提时远

lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù
离三心，谓谁回向？用何回向？回向何处？

rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù
如是三心皆永不起。善现，是为菩萨摩诃萨安住

bō rě bō luó mì duō yǐn shè jìng jiè bō luó mì duō
般若波罗蜜多，引摄净戒波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐn shè ān rěn bō luó mì duō
萨安住般若波罗蜜多，引摄安忍波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住般若波罗

mì duō qǐ suí shùnrěn dé cǐ rěn yǐ chángzuò shì niàn yī qiè fǎ
蜜多起随顺忍，得此忍已，常作是念：‘一切法

zhōng wú yǒu yī fǎ ruò qǐ ruò jìn ruò shēng ruò miè ruò lǎo ruò bìng
中无有一法若起若尽、若生若灭、若老若病、

ruò néng mà zhě ruò shòu mà zhě ruò néngbàng zhě ruò shòubàng zhě ruò
若能骂者若受骂者、若能谤者若受谤者、若

néng gē zhě ruò shòu gē zhě ruò néng jié zhě ruò shòu jié zhě ruò néng cì
能割者若受割者、若能截者若受截者、若能刺

zhě ruò shòu cì zhě ruò néng pò zhě ruò shòu pò zhě ruò néng fù zhě ruò
者若受刺者、若能破者若受破者、若能缚者若

[51] 丽本：色；永乐北藏本及龙藏本：色界

shòu fù zhě ruò néng dǎ zhě ruò shòu dǎ zhě ruò néngnǎo zhě ruò shòunǎo
受缚者、若能打者若受打者、若能恼者若受恼
zhě ruò néngshā zhě ruò shòushā zhě rú shì yī qiè xìngxiàng jiē kōng
者、若能杀者若受杀者，如是一切性相皆空，
bù yīng yú zhōngwàngxiǎng fēn bié shì pú sà mó hē sà cóngchū fā
不应于中妄想分别。’是菩萨摩诃萨从初发
xīn nǎi zhì ān zuòmiào pú tí zuò yú qí zhōngjiān jiǎ shǐ yī qiè yǒuqíng
心乃至安坐妙菩提座，于其中间假使一切有情
zhī lèi jiē lái huǐbàng hē zé líng rǔ yǐ zhūdāo zhàng wǎ
之类皆来毁谤、诃责、凌辱，以诸刀、杖、瓦、
shí kuàiděng jiā hài chuí dǎ gē jié zhuó cì nǎi zhì fēn jiě shēn
石块等加害、捶打、割截、斫刺，乃至分解身
zhū zhī jié pú sà ěr shí xīn wú biàn yì dànzuò shì niàn shèn kě
诸支节。菩萨尔时心无变异，但作是念：‘甚可
guài zāi zhū fǎ xìngzhōngdōu wú huǐbàng hē zé líng rǔ jiā hài
怪哉！诸法性中都无毁谤、诃责、凌辱、加害
děng shì ér zhūyǒuqíngwàngxiǎng fēn bié wèi wéi shí yǒu fā qǐ zhǒng
等事，而诸有情妄想分别谓为实有，发起种
zhǒngfán nǎo è yè xiàn zài dāng lái shòuzhū kǔ nǎo shì pú sà mó
种烦恼恶业，现在当来受诸苦恼。’是菩萨摩
hē sà fù chí rú shì ān rěn shàngēn yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu
诃萨复持如是安忍善根，与诸有情平等共有
huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú
回向无上正等菩提。以无所得而为方便，如
shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé
是回向大菩提时远离三心，谓谁回向？用何
huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn
回向？回向何处？如是三心皆永不起。善现，
shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐn shè ān rěn bō
是为菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，引摄安忍波
luó mì duō
罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
萨安住般若波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住般若波罗

mì duō yǒngměng jīng jìn wèi zhū yǒu qíng xuān shuō zhèng fǎ shēn xīn wú
蜜多，勇猛精进为诸有情宣说正法身心无
juàn shì pú sà mó hē sà zhù sì shén zú fāng biàn shàn qiǎo shēn xīn jīng
倦，是菩萨摩诃萨住四神足方便善巧，身心精
jìn cháng wú xiè xī néng wǎng yī shì jiè huò shí shì jiè huò bǎi shì
进常无懈息，能往一世界、或十世界、或百世
jiè huò qiān shì jiè huò bǎi qiān shì jiè huò bǎi qiān jù zhī nà yǔ
界、或千世界、或百千世界、或百千俱胝那庾
duō shì jiè zhū yǒu qíng suǒ xuān shuō zhèng fǎ fāng biàn jiào dǎo lìng zhù
多世界诸有情所，宣说正法方便教导，令住
bù shī bō luó mì duō fāng biàn jiào dǎo lìng zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn
布施波罗蜜多，方便教导令住净戒、安忍、精进、
jìng lǜ bō rě bō luó mì duō fāng biàn jiào dǎo lìng zhù nèi kōng fāng
静虑、般若波罗蜜多；方便教导令住内空，方
biàn jiào dǎo lìng zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
便教导令住外空、内外空、空空、大空、胜
yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散
kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng fāng biàn jiào dǎo lìng zhù zhēn rú fāng biàn jiào dǎo lìng zhù fǎ
自性空；方便教导令住真如，方便教导令住法
jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议界；
fāng biàn jiào dǎo lìng zhù kǔ shèng dì fāng biàn jiào dǎo lìng zhù jí miè
方便教导令住苦圣谛，方便教导令住集、灭、
dào shèng dì fāng biàn jiào dǎo lìng zhù sì jìng lǜ fāng biàn jiào dǎo lìng zhù
道圣谛；方便教导令住四静虑，方便教导令住
sì wú liàng sì wú sè dìng fāng biàn jiào dǎo lìng zhù bā jiě tuō fāng
四无量、四无色定；方便教导令住八解脱，方
biàn jiào dǎo lìng zhù bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù fāng biàn
便教导令住八胜处、九次第定、十遍处；方便
jiào dǎo lìng zhù sì niàn zhù fāng biàn jiào dǎo lìng zhù sì zhèng duàn sì
教导令住四念住，方便教导令住四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī fāng
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；方
biànjiàodǎo lìng zhù kōng jiě tuō mén fāngbiànjiàodǎo lìng zhù wú xiàng wú
便教导令住空解脱门，方便教导令住无相、无
yuàn jiě tuō mén fāngbiànjiàodǎo lìng zhù wǔ yǎn fāngbiànjiàodǎo lìng zhù
愿解脱门；方便教导令住五眼，方便教导令住
liù shéntōng fāngbiànjiàodǎo lìng zhù fó shí lì fāngbiànjiàodǎo lìng zhù
六神通；方便教导令住佛十力，方便教导令住
sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ fāngbiànjiàodǎo lìng zhù wú wàng shī fǎ fāngbiàn
十八佛不共法；方便教导令住无忘失法，方便
jiàodǎo lìng zhù héngzhù shěxìng fāngbiànjiàodǎo lìng zhù yī qiè zhì fāng
教导令住恒住舍性；方便教导令住一切智，方
biànjiàodǎo lìng zhù dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì fāngbiànjiàodǎo lìng zhù
便教导令住道相智、一切相智；方便教导令住
yī qiè tuó luó ní mén fāngbiànjiàodǎo lìng zhù yī qiè sān mó dì mén
一切陀罗尼门，方便教导令住一切三摩地门；
fāngbiànjiàodǎo lìng zhù yù liú guǒ fāngbiànjiàodǎo lìng zhù yī lái bù
方便教导令住预流果，方便教导令住一来、不
huán ē luó hànguǒ fāngbiànjiàodǎo lìng zhù dú jué pú tí fāngbiàn
还、阿罗汉果；方便教导令住独觉菩提；方便
jiàodǎo lìng zhù yī qiè pú sà mó hē sà xíng fāngbiànjiàodǎo lìng zhù zhū
教导令住一切菩萨摩诃萨行；方便教导令住诸
fó wú shàngzhèngděng pú tí
佛无上正等菩提。

suī lìng ān zhù rú shàng suǒ shuōzhǒngzhǒnggōng dé ér bú
“虽令安住如上所说种种功德，而不
lìng qí zhùzhuóyǒu wéihuò wú wéi jiè shì pú sà mó hē sà fù chí rú
令其住著有为或无为界。是菩萨摩诃萨复持如
shì jīng jìn shàngēn yǔ zhū yǒu qíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàng
是精进善根，与诸有情平等共有回向无上
zhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shì huí xiàng dà
正等菩提。以无所得而为方便，如是回向大
pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí
菩提时远离三心，谓谁回向？用何回向？回
xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ shànxiàn shì wéi pú sà
向何处？如是三心皆永不起。善现，是为菩萨

mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐn shè jīng jìn bō luó mì duō
摩诃萨安住般若波罗蜜多，引摄精进波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐn shè jìng lǜ bō luó mì duō
萨安住般若波罗蜜多，引摄静虑波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨安住般若波罗

mì duō chú fó sān mó dì yú yú suǒyǒu zhū sān mó dì ruò shēngwén
蜜多，除佛三摩地，于余所有诸三摩地、若声闻

sān mó dì ruò dú jué sān mó dì ruò pú sà sān mó dì jiē néng zì
三摩地、若独觉三摩地、若菩萨三摩地，皆能自

zài suí yì rù chū shì pú sà mó hē sà ān zhù zì zài sān mó dì zhōng
在随意入出。是菩萨摩诃萨安住自在三摩地中，

yú bā jiě tuō jiē néng zì zài shùn nì rù chū yún hé wéi bā wèi nèi
于八解脱皆能自在顺逆入出。云何为八？谓内

yǒu sè xiǎngguānwài zhū sè shì chū jiě tuō nèi wú sè xiǎngguānwài
有色想观外诸色[52]，是初解脱；内无色想观外

zhū sè shì dì èr jiě tuō jìng jiě tuōshēnzuòzhèng shì dì sān jiě
诸色，是第二解脱；净解脱身作证，是第三解

tuō chāo yī qiè sè xiǎng mièyǒu duì xiǎng bù sī wéizhǒngzhǒngxiǎng
脱；超一切色想，灭有对想，不思惟种种想，

rù wú biānkōng kōng wú biānchùdìng jù zú zhù shì dì sì jiě tuō
入无边空，空无边处定具足住，是第四解脱；

chāo yī qiè kōng wú biānchùdìng rù wú biān shí shí wú biānchùdìng jù
超一切空无边处定，入无边识，识无边处定具

zú zhù shì dì wǔ jiě tuō chāo yī qiè shí wú biānchùdìng rù wú
足住，是第五解脱；超一切识无边处定，入无

shǎosuǒyǒu wú suǒyǒuchùdìng jù zú zhù shì dì liù jiě tuō chāo
少所有，无所有处定具足住，是第六解脱；超

yī qiè wú suǒyǒuchùdìng rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng jù zú zhù
一切无所有处定，入非想非非想处定具足住，

shì dì qī jiě tuō chāo yī qiè fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng rù miè
是第七解脱；超一切非想非非想处定，入灭

xiǎngshòudìng jù zú zhù shì dì bā jiě tuō shì pú sà mó hē sà néng
想受定具足住，是第八解脱。是菩萨摩诃萨能

[52] 丽本：谓有色观诸色；永乐北藏本及龙藏本：谓内有色想观外诸色

yú rú shì bā jiě tuō zhōng ruò shùn ruò nì rù chū zì zài fù néng yú
于如是八解脱中，若顺若逆入出自在，复能于
bǐ jiǔ cì dì dìng zì zài suí yì shùn nì rù chū yún hé wéi jiǔ wèi
彼九次第定，自在随意顺逆入出。云何为九？谓
lí yù è bú shàn fǎ yǒu xún yǒu sì lí shēng xǐ lè rù chū jìng
离欲恶不善法，有寻有伺，离生喜乐，入初静
lǜ jù zú zhù shì chū cì dì dìng xún sì jì jìng zhù nèi děng jìng
虑具足住，是初次第定；寻伺寂静，住内等净，
xīn yī qù xìng wú xún wú sì dìngshēng xǐ lè rù dì èr jìng lǜ
心一趣性，无寻无伺，定生喜乐，入第二静虑
jù zú zhù shì dì èr cì dì dìng lí xǐ zhù shě jù niànzhèng zhī
具足住，是第二次第定；离喜住舍，具念正知，
lǐng shēnshòu lè shèngzhě yú zhōngnéngshuōnéngshě jù niàn lè zhù rù
领身受乐，圣者于中能说能舍具念乐住，入
dì sān jìng lǜ jù zú zhù shì dì sān cì dì dìng duàn lè duàn kǔ
第三静虑具足住，是第三次第定；断乐断苦，
xiān xǐ yōu mò bù kǔ bú lè shěniànqīngjìng rù dì sì jìng lǜ jù
先喜忧没，不苦不乐，舍念清净，入第四静虑具
zú zhù shì dì sì cì dì dìng chāo[53] yī qiè sè xiǎng miè yǒu duì xiǎng
足住，是第四次第定；超[53]一切色想，灭有对想，
bù sī wéi zhǒng zhǒng xiǎng rù wú biānkōng kōng wú biān chù dìng jù zú
不思惟种种想，入无边空，空无边处定具足
zhù shì dì wǔ cì dì dìng chāo yī qiè kōng wú biān chù dìng rù wú
住，是第五次第定；超一切空无边处定，入无
biān shí shí wú biān chù dìng jù zú zhù shì dì liù cì dì dìng chāo
边识，识无边处定具足住，是第六次第定，超
yī qiè shí wú biān chù dìng rù wú shǎo suǒ yǒu wú suǒ yǒu chù dìng jù
一切识无边处定，入无少所有，无所有处定具
zú zhù shì dì qī cì dì dìng chāo yī qiè wú suǒ yǒu chù dìng rù
足住，是第七次第定；超一切无所有处定，入
fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù dìng jù zú zhù shì dì bā cì dì dìng chāo yī
非想非非想处定具足住，是第八次第定；超一
qiè fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù dìng rù miè xiǎng shòu dìng jù zú zhù shì dì
切非想非非想处定，入灭想受定具足住，是第
jiǔ cì dì dìng shì pú sà mó hē sà néng yú rú shì jiǔ cì dì dìng ruò
九次第定。是菩萨摩诃萨能于如是九次第定，若

[53] 丽本：超；永乐北藏本及龙藏本：起；校勘：超

shùn ruò nì rù chū zì zài
顺若逆入出自在。

shànxiàndāng zhī shì pú sà mó hē sà yú bā jiě tuō jiǔ
“善现当知！是菩萨摩诃萨于八解脱、九

cì dì dìngshànchéng shú yǐ fù néng rù pú sà mó hē sà shī zǐ pín
次第定善成熟已，复能入菩萨摩诃萨师子频

shēn sān mó dì yún hé míngwéi pú sà mó hē sà shī zǐ pín shēn sān mó
申三摩地。云何名为菩萨摩诃萨师子频申三摩

dì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà lí yù è bú shàn fǎ yǒu xún yǒu
地？善现，若菩萨摩诃萨离欲恶不善法，有寻有

sì lí shēng xǐ lè rù chū jìng lǜ jù zú zhù xún sì jì jìng zhù
伺，离生喜乐，入初静虑具足住；寻伺寂静，住

nèi děng jìng xīn yī qù xìng wú xún wú sì dìngshēng xǐ lè rù
内等净，心一趣性，无寻无伺，定生喜乐，入

dì èr jìng lǜ jù zú zhù lí xǐ zhù shě jù niànzhèng zhī lǐng shēn
第二静虑具足住；离喜住舍，具念正知，领身

shòu lè shèngzhě yú zhōngnéngshuōnéngshě jù niàn lè zhù rù dì sān
受乐，圣者于中能说能舍具念乐住，入第三

jìng lǜ jù zú zhù duàn lè duàn kǔ xiān xǐ yōu mò bù kǔ bú lè
静虑具足住；断乐断苦，先喜忧没，不苦不乐，

shě niànqīng jìng rù dì sì jìng lǜ jù zú zhù chāo yī qiè sè xiǎng
舍念清净，入第四静虑具足住；超一切色想，

miè yǒu duì xiǎng bù sī wéizhǒngzhǒngxiǎng rù wú biānkōng kōng wú
灭有对想，不思惟种种想，入无边空，空无

biānchùdìng jù zú zhù chāo yī qiè kōng wú biānchùdìng rù wú biān shí
边处定具足住；超一切空无边处定，入无边识，

shí wú biānchùdìng jù zú zhù chāo yī qiè shí wú biānchùdìng rù wú
识无边处定具足住；超一切识无边处定，入无

shǎo suǒ yǒu wú suǒ yǒuchùdìng jù zú zhù chāo yī qiè wú suǒ yǒu chù
少所有，无所有处定具足住；超一切无所有处

dìng rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng jù zú zhù chāo yī qiè fēi xiǎng
定，入非想非非想处定具足住；超一切非想

fēi fēi xiǎngchùdìng rù mièxiǎngshòudìng jù zú zhù fù cóngmièxiǎng
非非想处定，入灭想受定具足住。复从灭想

shòudìng qǐ huán rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng cóng fēi xiǎng fēi fēi
受定起，还入非想非非想处定；从非想非非

xiǎngchùdìng qǐ rù wú suǒ yǒu chùdìng cóng wú suǒ yǒu chùdìng qǐ
想处定起，入无所有处定；从无所有处定起，

rù shí wú biānchùdìng cóng shí wú biānchùdìng qǐ rù kōng wú biānchù
入识无边处定；从识无边处定起，入空无边处
dìng cóngkōng wú biānchùdìng qǐ rù dì sì jìng lǜ cóng dì sì jìng
定；从空无边处定起，入第四静虑；从第四静
lǜ qǐ rù dì sān jìng lǜ cóng dì sān jìng lǜ qǐ rù dì èr jìng lǜ
虑起，入第三静虑；从第三静虑起，入第二静虑；
cóng dì èr jìng lǜ qǐ rù chū jìng lǜ shànxiàn shì wéi pú sà mó
从第二静虑起，入初静虑。善现，是为菩萨摩
hē sà shī zǐ pín shēnsān mó dì
诃萨师子频申三摩地。

shànxiàndāng zhī shì pú sà mó hē sà yú shī zǐ pín shēnsān
“善现当知！是菩萨摩诃萨于师子频申三
mó dì shànchéng shú yǐ fù néng rù pú sà mó hē sà jí sànsān mó
摩地善成熟已，复能入菩萨摩诃萨集散三摩
dì yún hé míngwéi pú sà mó hē sà jí sànsān mó dì shànxiàn ruò
地。云何名为菩萨摩诃萨集散三摩地？善现，若
pú sà mó hē sà lí yù è bú shàn fǎ yǒuxúnyǒu sì lí shēng xǐ
菩萨摩诃萨离欲恶不善法，有寻有伺，离生喜
lè rù chū jìng lǜ jù zú zhù cóngchū jìng lǜ qǐ rù dì èr jìng lǜ
乐，入初静虑具足住；从初静虑起，入第二静虑
jù zú zhù cóng dì èr jìng lǜ qǐ rù dì sān jìng lǜ jù zú zhù cóng
具足住；从第二静虑起，入第三静虑具足住；从
dì sān jìng lǜ qǐ rù dì sì jìng lǜ jù zú zhù cóng dì sì jìng lǜ qǐ
第三静虑起，入第四静虑具足住；从第四静虑起，
rù kōng wú biānchùdìng jù zú zhù cóngkōng wú biānchùdìng qǐ rù shí
入空无边处定具足住；从空无边处定起，入识
wú biānchùdìng jù zú zhù cóng shí wú biānchùdìng qǐ rù wú suǒyǒu
无边处定具足住；从识无边处定起，入无所有
chùdìng jù zú zhù cóng wú suǒyǒuchùdìng qǐ rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎng
处定具足住；从无所有处定起，入非想非非想
chùdìng jù zú zhù cóng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng qǐ rù mièxiǎng
处定具足住；从非想非非想处定起，入灭想
shòudìng jù zú zhù cóngmièxiǎngshòudìng qǐ rù chū jìng lǜ cóng
受定具足住；从灭想受定起，入初静虑；从
chū jìng lǜ qǐ rù mièxiǎngshòudìng cóngmièxiǎngshòudìng qǐ rù
初静虑起，入灭想受定；从灭想受定起，入
dì èr jìng lǜ cóng dì èr jìng lǜ qǐ rù mièxiǎngshòudìng cóngmiè
第二静虑；从第二静虑起，入灭想受定；从灭

xiǎngshòudìng qǐ rù dì sān jìng lǜ cóng dì sān jìng lǜ qǐ rù miè
想受定起，入第三静虑；从第三静虑起，入灭
xiǎngshòudìng cóngmièxiǎngshòudìng qǐ rù dì sì jìng lǜ cóng dì
想受定，从灭想受定起，入第四静虑；从第
sì jìng lǜ qǐ rù mièxiǎngshòudìng cóngmièxiǎngshòudìng qǐ rù
四静虑起，入灭想受定；从灭想受定起，入
kōng wú biānchùdìng cóngkōng wú biānchùdìng qǐ rù mièxiǎngshòudìng
空无边处定；从空无边处定起，入灭想受定；
cóngmièxiǎngshòudìng qǐ rù shí wú biānchùdìng cóng shí wú biānchù
从灭想受定起，入识无边处定；从识无边处
dìng qǐ rù mièxiǎngshòudìng cóngmièxiǎngshòudìng qǐ rù wú suǒ
定起，入灭想受定；从灭想受定起，入无所
yǒuchùdìng cóng wú suǒyǒuchùdìng qǐ rù mièxiǎngshòudìng cóng
有处定；从无所有处定起，入灭想受定；从
mièxiǎngshòudìng qǐ rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng cóng fēi xiǎng fēi
灭想受定起，入非想非非想处定；从非想非
fēi xiǎngchùdìng qǐ rù mièxiǎngshòudìng cóngmièxiǎngshòudìng qǐ
非想处定起，入灭想受定；从灭想受定起，
zhù bú dìng xīn cóng bú dìng xīn rù mièxiǎngshòudìng cóngmièxiǎng
住不定心；从不定心，入灭想受定；从灭想
shòudìng qǐ zhù bú dìng xīn cóng bú dìng xīn rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎng
受定起，住不定心；从不定心，入非想非非想
chùdìng cóng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng qǐ zhù bú dìng xīn cóng
处定；从非想非非想处定起，住不定心；从
bú dìng xīn rù wú suǒyǒuchùdìng cóng wú suǒyǒuchùdìng qǐ zhù
不定心，入无所有处定；从无所有处定起，住
bú dìng xīn cóng bú dìng xīn rù shí wú biānchùdìng cóng shí wú biān
不定心；从不定心，入识无边处定；从识无边
chùdìng qǐ zhù bú dìng xīn cóng bú dìng xīn rù kōng wú biānchùdìng
处定起，住不定心；从不定心，入空无边处定；
cóngkōng wú biānchùdìng qǐ zhù bú dìng xīn cóng bú dìng xīn rù dì
从空无边处定起，住不定心；从不定心，入第
sì jìng lǜ cóng dì sì jìng lǜ qǐ zhù bú dìng xīn cóng bú dìng xīn
四静虑；从第四静虑起，住不定心；从不定心，
rù dì sān jìng lǜ cóng dì sān jìng lǜ qǐ zhù bú dìng xīn cóng bú
入第三静虑；从第三静虑起，住不定心；从不
dìng xīn rù dì èr jìng lǜ cóng dì èr jìng lǜ qǐ zhù bú dìng xīn
定心，入第二静虑；从第二静虑起，住不定心；

cóng bú dìng xīn rù chū jìng lǜ cóng chū jìng lǜ qǐ zhù bú dìng xīn
从不定心，入初静虑；从初静虑起，住不定心。

shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà jí sàn sān mó dì ruò pú sà mó hē
善现，是为菩萨摩诃萨集散三摩地。若菩萨摩诃

sà ān zhù jí sàn sān mó dì zhōng dé yī qiè fǎ píng děng shí xìng shì
萨安住集散三摩地中，得一切法平等实性。是

pú sà mó hē sà fù chí rú shì jìng lǜ shàng gēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng
菩萨摩诃萨复持如是静虑善根，与诸有情平等

gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng
共有回向无上正等菩提。以无所得而为方

biàn rú shì huí xiàng dà pú tí shí yuǎn lí sān xīn wèi shéi huí xiàng
便，如是回向大菩提时远离三心，谓谁回向？

yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù rú shì sān xīn jiē yǒng bù qǐ
用何回向？回向何处？如是三心皆永不起。

shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐn shè
善现，是为菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，引摄

jìng lǜ bō luó mì duō
静虑波罗蜜多。”

大般若波罗蜜多经卷第三百五十

● 结诵仪一

bǔ quēzhēnyán

补阙真言

（三遍）

ná mó hē là dá nuó duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù
南無喝啰怛那 哆啰夜耶 佉啰佉啰 俱住俱住.

mó là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō
摩啰摩啰. 虎啰. 吽. 贺贺. 苏怛拏. 吽. 泼

mò ná suō pó hē
抹拏. 娑婆诃。

bǔ quēyuánmǎnzhēnyán

补阙圆满真言

（三遍）

ōng hū lú hū lú shè yì mù qiè suō hē
唵. 呼嚧呼嚧. 社曳穆契. 莎诃。

pǔ huíxiàngzhēnyán

普回向真言

（三遍）

ōng suō mó là suō mó là mí mónǎng sà hā là mó hē zán
唵. 娑摩啰. 娑摩啰. 弥摩 曩. 萨哈啰. 摩诃咱

hā là hòng
哈啰 吽。

bá yī qiè yè zhànggēnběn dé shēngjìng tǔ tuó luó ní

拔一切业 障 根本得 生 净土陀罗尼

（三遍）

ná mó ē mí duō pó yè duō tuō qié duō yè duō dì yè tuō
南無阿弥多婆夜。哆他伽跢夜。哆地夜他。

ē mí lì dū pó pí ē mí lì duō xī dān pó pí ē mí lì
阿弥唎。都婆毗。阿弥唎哆。悉耽婆毗。阿弥唎

duō pí jiā lán dì ē mí lì duō pí jiā lán duō qié mí nì
哆。毗迦兰帝。阿弥唎哆。毗迦兰哆。伽弥膩。

qié qié nuó zhǐ duō jiā lì suō pó hē
伽伽那。枳多迦隶。娑婆诃。

（不思议神力传云．若欲受持咒法．嚼杨枝．澡豆．漱口．然香．于佛像前胡跪合掌。日夜六时．各诵三七遍。即灭四重．五逆．十恶。谤方等罪．悉得灭除。现世所求皆得。不为恶鬼神所惑乱。若数满二十万遍．即感得菩提牙生。若至三十万遍．即面见阿弥陀佛。拔一切业障根本得生净土神咒云．若有善男子善女人能诵此咒者．阿弥陀佛常住其顶日夜拥护．无令怨家而得其便．现世常得安隐．临命终时．任运往生。）

zàn fó jì

赞佛偈

（一遍）

ē mí tuó fó shēn jīn sè　　xiànghǎoguāngmíng wú děng lún

阿弥陀佛身金色　　相好光明无等伦

bái háo wǎn zhuǎn wǔ xū mí　　gàn mù chéng qīng sì dà hǎi

白毫宛转五须弥　　绀目澄清四大海

guāngzhōnghuà fó wú shù yì　　huà pú sà zhòng yì wú biān

光中化佛无数亿　　化菩萨众亦无边

sì shí bā yuàn dù zhòngshēng　　jiǔ pǐn xián lìng dēng bǐ àn

四十八愿度众生　　九品咸令登彼岸

ná mó xī fāng jí lè shì jiè dà cí dà bēi ē mí tuó fó

南無西方极乐世界大慈大悲阿弥陀佛

（一称）

ná mó ē mí tuó fó

南無阿弥陀佛（千称或数百称）

ē mí tuó fó

阿弥陀佛（千称或数百称）

ná móguān shì yīn pú sà

南無观世音菩萨（三称三拜）

ná mó dà shì zhì pú sà

南無大势至菩萨（三称三拜）

ná móqīng jìng dà hǎi zhòng pú sà

南無清净大海众菩萨（三称三拜）

cí yúnchànzhǔjìng tǔ wén

慈云忏主净土文

（一遍）

yī xīn guī mìng jí lè shì jiè ē mí tuó fó yuàn yǐ jìng
一心皈命．极乐世界．阿弥陀佛。愿以净
guāngzhào wǒ cí shì shè wǒ wǒ jīn zhèngniàn chēng rú lái míng wèi
光照我．慈誓摄我。我今正念．称如来名．为
pú tí dào qiú shēngjìng tǔ fó xī běn shì ruò yǒuzhòngshēng yù
菩提道．求生净土。佛昔本誓．若有众生．欲
shēng wǒ guó zhì xīn xìn yào nǎi zhì shí niàn ruò bù shēngzhě bù
生我国．至心信乐．乃至十念．若不生者．不
qǔ zhèng jué yǐ cǐ niàn fó yīn yuán dé rù rú lái dà shì hǎi
取正觉。以此念佛因缘．得入如来大誓海
zhōng chéng fó cí lì zhòng zuì xiāomiè shàngēnzēngzhǎng ruò
中．承佛慈力．众罪消灭．善根增长。若
lín mìngzhōng zì zhī shí zhì shēn wú bìng kǔ xīn bù tān liàn yì
临命终．自知时至．身无病苦．心不贪恋．意
bù diāndǎo rú rù chándìng fó jí shèngzhòng shǒu zhí jīn tái lái
不颠倒．如入禅定。佛及圣众．手执金台来
yíng jiē wǒ yú yī niànqǐng shēng jí lè guó huā kāi jiàn fó jí
迎接我。于一念顷．生极乐国。华开见佛．即
wén fó shèng dùn kāi fó huì guǎng dù zhòngshēng mǎn pú tí yuàn
闻佛乘．顿开佛慧。广渡众生．满菩提愿。
shí fāngsān shì yī qiè fó yī qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛．一切菩萨摩诃萨．摩诃般
rě bō luó mì
若波罗蜜。

huíxiàng jì
回向偈

（一遍）

yuàn yǐ cǐ gōng dé　　zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德　　庄严佛净土

shàngbào sì chóng ēn　　xià jì sān tú kǔ
上报四重恩　　下济三途苦

ruò yǒu jiàn wén zhě　　xī fā pú tí xīn
若有见闻者　　悉发菩提心

jìn cǐ yī bào shēn　　tóngshēng jí lè guó
尽此一报身　　同生极乐国

sān guī yī
三皈依

（一遍）

zì guī yī fó　dāngyuànzhòngshēng　tǐ jiě dà dào　fā wú
自皈依佛．当愿众生．体解大道．发无

shàng xīn　zì guī yī fǎ　dāngyuànzhòngshēng　shēn rù jīngzàng　zhì
上心。自皈依法．当愿众生．深入经藏．智

huì rú hǎi　zì guī yī sēng　dāng yuàn zhòng shēng　tǒng lǐ dà
慧如海。自皈依僧．当愿众生．统理大

zhòng　yī qiè wú ài　hé nánshèngzhòng
众．一切无碍。和南圣众。

（净土文及回向偈．当对佛跪念。念毕．起身三礼而退。）

● 结诵仪二

bǔ quēzhēnyán

补阙真言

（三遍）

ná mó hē là dá nuó duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù
南無喝啰怛那 哆啰夜耶 佉啰佉啰 俱住俱住.

mó là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō
摩啰摩啰. 虎啰. 吽. 贺贺. 苏怛拏. 吽. 泼

mò ná suō pó hē
抹拏. 娑婆诃。

bǔ quēyuánmǎnzhēnyán

补阙圆满真言

（三遍）

ōng hū lú hū lú shè yì mù qiè suō hē
唵. 呼嚧呼嚧. 社曳穆契. 莎诃。

pǔ huíxiàngzhēnyán

普回向真言

（三遍）

ōng suō mó là suō mó là mí mónǎng sà hā là mó hē zán
唵. 娑摩啰. 娑摩啰. 弥摩 曩. 萨哈啰. 摩诃咱

hā là hòng
哈啰 吽。

huí xiàng fā yuàn
回向发愿

zhì xīn chàn huǐ wǒ yǔ yī qiè zhòngshēng cóng wú
志心忏悔。我（某甲）与一切众生，从无
shǐ lái mí shī zhēn xīn liú zhuǎnshēng sǐ liù gēn zuì zhàng wú
始来，迷失真心，流转生死。六根罪障，无
liàng wú biān yuánmiào fó shèng wú yǐ kāi jiě yī qiè suǒ yuàn
量无边；圆妙佛乘，无以开解；一切所愿，
bù dé xiànqián wǒ jīn dú sòng dà bō rě bō luó mì duō jīng yǐ cǐ
不得现前。我今读诵大般若波罗蜜多经，以此
shàngēn fā lù hēi è guò xiàn wèi lái sān yè suǒ zào wú biānzhòng
善根，发露黑恶，过、现、未来三业所造无边重
zuì jiē dé xiāomiè shēn xīn qīngjìng huòzhàngjuānchú fú zhì zhuāng
罪，皆得消灭，身心清净，惑障蠲除，福智庄
yán jìng yīn zēngzhǎng zì tā hèngyuàn sù dé yuánchéng yuànzhū
严，净因增长，自他行愿速得圆成。愿诸
rú lái cháng zài shuō fǎ suǒyǒugōng dé qǐ suí xǐ xīn huí xiàng pú
如来常在说法，所有功德起随喜心，回向菩
tí zhèngcháng lè guǒ mìngzhōng zhī rì zhèngniànxiànqián miàn
提，证常乐果。命终之日，正念现前，面
jiàn mí tuó jí zhūshèngzhòng yī chà nà qǐng shēnglián huāzhōng pǔ
见弥陀及诸圣众，一刹那顷，生莲华中。普
yuànzhòngshēng jù chéng fó dào
愿众生，俱成佛道。

ná mó fó ná mó fǎ ná mó sēng
南無佛 南無法 南無僧（合掌三称）

ná mó shì jiā móu ní fó
南無释迦牟尼佛（合掌三称）

ná mó dà bō rě bō luó mì duō jīng
南無大般若波罗蜜多经（合掌三称）

ná mówén shū shī lì pú sà
南無文殊师利菩萨（合掌三称）

ná mó pǔ xián pú sà
南無普贤菩萨（合掌三称）

ná mó guān shì yīn pú sà
南無观世音菩萨（合掌三称）

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨（合掌三称）

huí xiàng jì
回向偈

（一遍）

sòng jīng gōng dé shū shèng hèng
诵经功德殊胜行

wú biān shèng fú jiē huí xiàng
无边胜福皆回向

pǔ yuàn fǎ jiè zhū zhòng shēng
普愿法界诸众生

sù wǎng wú liàng guāng fó chà
速往无量光佛刹

shí fāng sān shì yī qiè fó
十方三世一切佛

yī qiè pú sà mó hē sà
一切菩萨摩诃萨

wén shū pǔ xián guān zì zài
文殊普贤观自在

mó hē bō rě bō luó mì
摩诃般若波罗蜜

huí xiàng jì
回向偈

（一遍）

yuàn yǐ cǐ gōng dé
愿以此功德

zhuāng yán fó jìng dù
庄严佛净土

shàng bào sì chóng ēn
上报四重恩

xià jì sān tú kǔ
下济三途苦

ruò yǒu jiàn wén zhě
若有见闻者

xī fā pú tí xīn
悉发菩提心

jìn cǐ yī bào shēn
尽此一报身

tóng shēng jí lè guó
同生极乐国

sān guī yī
三皈依

（一遍）

zì guī yī fó dāngyuànzhòngshēng tǐ jiě dà dào fā wú
自皈依佛，当愿众生，体解大道，发无
shàng xīn zì guī yī fǎ dāngyuànzhòngshēng shēn rù jīng zàng
上心；自皈依法，当愿众生，深入经藏，
zhì huì rú hǎi zì guī yī sēng dāngyuànzhòngshēng tǒng lǐ dà zhòng
智慧如海；自皈依僧，当愿众生，统理大众，
yī qiè wú ài hé nánshèngzhòng
一切无碍。和南圣众。

（发愿文及回向偈．当对佛跪念。念毕．起身三礼而退。）

此咒置经书中可灭误跨之罪

仁・慧・草・堂